

รายงานผล

การศึกษาและพัฒนากิจการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะ:
และสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็น **ผู้ประกอบการ**
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้อง
ตามบริบทของสถานศึกษา

รายงานผลการศึกษาและพัฒนา
การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ
เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน
ในการเป็นผู้ประกอบการ
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๙.๑๕๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส ๖๙๑ ร รายงานผลการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา
กรุงเทพฯ
๒๐๘ หน้า
ISBN. 978-616-270-440-6
๑. มาตรฐานการศึกษาของชาติ ๒. การเป็นผู้ประกอบการ ๓. ชื่อเรื่อง

รายงานผลการศึกษาและพัฒนา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน
ในการเป็นผู้ประกอบการ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ ๔๓/๒๕๖๖
ISBN 978-616-270-440-6
พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๖
จำนวน ๕๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
 ๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
 โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๒๙, ๒๕๒๖
 โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๑๑๒๙
 Website: www.onec.go.th
พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
 ๙๐/๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑
 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
 โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒
 โทรสาร ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒
 E-mail: prigwhan54@gmail.com

คำนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่ได้รับความสนใจและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบกับประเทศไทยได้มีแนวนโยบายด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันได้ของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการ มีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม สร้างสรรค์ผลงานและประยุกต์ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาของชาติ ให้เกิดประโยชน์และเพิ่มมูลค่าให้กับตนเองและประเทศ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์ของชาติและประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อพัฒนาสมรรถนะคนไทย ๔.๐ : การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อสร้างความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ในยุคดิจิทัล โดยดำเนินงานศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ร่วมกับนักวิจัยและหน่วยงานด้านการศึกษา ๘ สังกัดโดยสืบค้นสถานศึกษาดั้งเดิม ๘ แห่ง ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และได้จัดทำ “รายงานผลการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดั้งเดิมเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา” ใช้เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์สำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณนักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบสุข คงมนัส มหาวิทยาลัยนเรศวร หน่วยงานต้นสังกัด ๘ หน่วยงาน สถานศึกษาในพื้นที่ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการร่วมศึกษา วิจัย และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าว และสามารถใช้เป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความเหมาะสมในบริบทเชิงพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจนเกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายสุเทพ แก่งสันเทียะ)
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา โดยดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีกลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาแบ่งตามสังกัดโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๘ แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาจากกรุงเทพมหานคร ๒ แห่ง ภาคเหนือ ๒ แห่ง ภาคอีสาน ๒ แห่ง ภาคใต้ ๑ แห่ง และภาคกลาง ๑ แห่ง ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
โรงเรียนดาราวิทยาลัย ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สกล.)
โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต
๔. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.)
โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
๕. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย
๖. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)
โรงเรียน ตชด.บ้านนายาว ภาคกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา
๗. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร
๘. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก

การดำเนินงานแบ่งเป็น ๔ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาองค์ความรู้ เอกสาร รายงานการวิจัย แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของ ผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา และศึกษาสภาพความต้องการ และบริบทของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการของ ประเทศไทย

ขั้นตอนที่ ๒ วางแผน โดยดำเนินการร่วมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมาย ร่วมวางแผนกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเสวนากลุ่มย่อย (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา ในประเด็นแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา จากนั้นออกแบบแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา และร่วมกันสร้างความเข้าใจ วางเป้าหมาย ร่วมวางแผนและพิจารณาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาระหว่างนักวิจัยและตัวแทนสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการ โดยนักวิจัยให้ความรู้ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม เพื่อการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ส่วนสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา และนักวิจัยลงพื้นที่จริงในสถานศึกษาและติดตามความก้าวหน้าทางออนไลน์เป็นระยะ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ แก่สถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง

ขั้นตอนที่ ๔ ถอดบทเรียน โดยการประเมินผลการดำเนินงานในครั้งนี้ นักวิจัยใช้เทคนิคการถอดบทเรียน เพื่อสะท้อนผลการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ดำเนินกิจกรรมด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้แบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้สนทนาและสะท้อนผลการทำงานร่วมกัน จากนั้นสรุปผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา และจัดทำรายงานผลแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษานับสมบูรณ์

สรุปผลการศึกษาและพัฒนา

๑. ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย ๑) ความรู้เกี่ยวกับการประกอบการและผู้ประกอบการ ธุรกิจ และการพัฒนานวัตกรรม/ผลิตภัณฑ์ ๒) ทักษะ คือ การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม การวางแผนและการจัดการ การสื่อสารและภาวะผู้นำ และ ๓) เจตคติ คือ การมองหาโอกาส ความเพียรพยายามมุ่งสู่ความสำเร็จ และความกล้าเสี่ยง

๒. การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน ในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา นำเสนอเป็น ๓ แนวทาง ได้แก่

๒.๑ หลักสูตรหรือแผนการเรียน ที่มีการบรรจุผลลัพธ์การเรียนรู้ รายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรหรือแผนการเรียน มีการพัฒนาทั้งส่วนของความรู้ ทักษะ และเจตคติ คุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน การจัดการศึกษาที่มีหลักสูตร/แผนการเรียนจะมีรายวิชา รองรับเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และการพัฒนาเจตคติ หรือคุณลักษณะที่ดีของความเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตรหรือแผนการเรียนรูปแบบนี้จะอยู่ในรูปแบบรายวิชา เพิ่มเติมของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาอาชีพและความถนัดให้กับผู้เรียน

๒.๒ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในลักษณะชุมนุม หรือชมรม ที่ขึ้นอยู่กับความต้องการ มีแนวทาง ๒ ลักษณะ คือ (๑) เป็นชุมนุมผู้ประกอบการ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริม ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) โดยตรง กิจกรรมการเรียนรู้จะฝึกทักษะความเป็นผู้ประกอบการ สร้างประสบการณ์เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและบริการ การทำธุรกิจ แนวทาง การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต และ (๒) เป็นชุมนุมหัวข้ออื่น ๆ แต่มีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ และธุรกิจร่วมด้วย เป็นการผสมผสานการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่เป็นความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ในชุมนุม/ชมรมต่าง ๆ ร่วมกับวิธีการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการร่วมด้วย

๒.๓ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกในรายวิชาใด วิชาหนึ่ง เช่น รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาและมีการเสริม ความรู้ด้านการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ หรือในรายวิชาการพัฒนาอาชีพ หรือในรายวิชาความรู้ พื้นฐานด้านการประกอบอาชีพหรืองานช่าง งานฝึกทักษะอาชีพของการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา สำหรับแนวทางนี้จะเน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะในงานอาชีพ งานฝีมือต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำให้เป็น เสียก่อนจากนั้นจึงให้ความรู้ สอนเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพียงหนึ่งหรือสองหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น เนื้อหาที่สอนจะเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุน การวางแผนธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และฝึกฝนการขยายให้ได้ อันจะนำไปสู่การบูรณาการความรู้สู่การประกอบอาชีพต่อไป

๓. วิธีการสอนที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีตัวอย่างหลากหลายวิธี นิยมใช้วิธีการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ตรง ได้แก่ ๑) การเรียนเชิงรุก (Active Learning) ๒) การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ๓) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ๔) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยและผู้สอนงาน ๕) ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วม ๖) ผู้เรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ ๗) การสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ๘) การสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย ๙) การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL/PBL) ๑๐) วิธีการเรียนแบบ Work-Based Learning (WBL) ๑๑) การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ๑๒) วิธีการเรียนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ ๑๓) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือ ผสมผสานแนวทางการจัดการศึกษาตามวิธีการ/กระบวนการ ทางลูกเสือและการลงมือปฏิบัติจริง ๑๔) อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

๑. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา

กระบวนการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแนวคิด ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงของโลก จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกลไกที่ชัดเจน และมีระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สนับสนุนและบ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกันทั้งระบบ ตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศและเป็นไปตามบริบทของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนสังคม โดยการกำหนดแผนและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการอย่างชัดเจนและสร้างรายวิชา “การเป็นผู้ประกอบการ” กำหนดตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลลัพธ์การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ ให้บรรจุอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ให้เป็นหนึ่งในรายวิชาบังคับให้ผู้เรียนต้องเรียนในแต่ละช่วงชั้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษา สร้างกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน และเทคนิคเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน และขยายไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาผู้เรียน ควรเน้นรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เชื่อมโยงการทำงานจริง และมีการประเมินที่เน้นผลการปฏิบัติงานที่สำคัญคือการพัฒนากระบวนนิเวศการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ (๑) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นบทบาทเชิงรุกของท้องถิ่นและหน่วยงานด้านการศึกษาแห่งชาติในการเป็นผู้นำเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (๒) ด้านทรัพยากร คำนึงถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของผู้เรียนเป็นสำคัญ (๓) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการระดมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน (๔) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ บรรทัดฐาน ค่านิยม และประเพณีที่เพิ่ม (หรือชัดเจน) ผู้ประกอบการ และดำเนินการให้อุปสรรคเหล่านี้หายไป (๕) ด้านการฝึกอบรมครู อาจเป็นการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เจ้าของธุรกิจ หรือผู้ประกอบการที่เข้ามาให้ความรู้พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้สอน สร้างความมั่นใจในการถ่ายทอดเนื้อหา พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น (๖) ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงาน และ (๗) ด้านการประเมินและการยอมรับที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกของผู้ประกอบการ

๒. เครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

เครือข่าย/ภาคีเครือข่าย ที่มีส่วนร่วมหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเครือข่ายหรือภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ สถานศึกษาคควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาและส่งเสริมบทบาทของเครือข่ายให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ที่เหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๑ หน่วยงานภาครัฐ แนวทางสำหรับประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา โดยเริ่มต้นจากการกำหนดนโยบาย มาตรฐาน ข้อกำหนด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา เช่น กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา กำหนดหลักสูตรแกนกลางที่มีรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา การนำเสนอข้อมูลกรณีศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีเป็นตัวอย่างแก่สถานศึกษา การสร้างแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การพัฒนาองค์ความรู้และวิชาชีพให้ผู้สอนรายวิชา รวมถึงการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้ประกอบการในการศึกษาทุกระดับหรืออาจสร้างนโยบายการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนให้เข้ามาจัดการศึกษาในสถานศึกษา เช่น ด้านภาษี ด้านสิทธิประโยชน์บางประการ เป็นต้น

๒.๒ หน่วยงานภาคเอกชนและผู้ประกอบการ สำหรับในประเทศไทย ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนที่ปัจจุบันเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีที่สถานศึกษาจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ นอกจากนี้ ภาคเอกชนบางแห่งได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมประสบการณ์และสร้างทัศนคติการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น เช่น การจัดโครงการประกวดแผนธุรกิจ การอบรมความรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนและผู้สอน การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ทั้งรูปแบบออนไลน์และแบบออฟไลน์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวทางที่ภาคเอกชนและเครือข่ายผู้ประกอบการ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ สามารถเข้ามาร่วมขับเคลื่อนและมีบทบาทในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ เป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการ และได้ฝึกทักษะของความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓ หน่วยงานภาคประชาสังคม ในประเทศไทยหน่วยงานภาคประชาสังคม ประกอบด้วย องค์กรไม่แสวงผลกำไร เช่น มูลนิธิ สมาคม หอการค้า สภาวิชาชีพ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ศิษย์เก่า พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้านหรือชุมชน ที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการเข้ามามีบทบาทให้ความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านความคิด และการสนับสนุนการเรียนรู้แก่สถานศึกษา โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ในบทบาทเชิงวิชาการ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษา การเป็นวิทยากรให้ความรู้ หรือฝึกทักษะแก่ผู้เรียนและผู้สอน เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในเชิงธุรกิจที่สนับสนุน การประกอบธุรกิจ หรือการเกิดผู้ประกอบการใหม่

๒.๔ วิธีการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่าย

วิธีการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในสถานศึกษา อาจสามารถดำเนินการได้โดยนักเรียน นักศึกษาเองในการรวมกลุ่มกันเพื่อลงทุนและพัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการผ่านการปฏิบัติจริงร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในลักษณะ “venture creation approach” แต่วิธีการดังกล่าวยังเห็นได้น้อยแม้ในต่างประเทศ สำหรับบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือ/ การมีส่วนร่วมมักเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ซึ่งมีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีหรือสหกิจ ในการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่เครือข่ายเข้ามามีบทบาทร่วมพัฒนาและจัดการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของ เครือข่าย ๖ ขั้น คือ (๑) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย (๒) ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็น เครือข่าย (๓) ขั้นการสร้างพันธมิตรร่วม (๔) ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ (๕) ขั้นขยายกิจกรรม หรือ ขยายกลุ่ม และ (๖) ขั้นติดต่อและประเมินผล

สำหรับวิธีการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษาที่มีการจัดการศึกษาภาคปกติ วิธีการสร้าง เครือข่ายมักเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นความสามารถ ของบุคคลและองค์กรที่จะสร้างความสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๓. ปัจจัยความสำเร็จทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

๑) นโยบาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอน มาตรการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ สนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและสานสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการทำงานของทุกฝ่าย ทั้งต่อสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ภาคีเครือข่ายสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการกำหนดแนวทาง หลักสูตร รายวิชา มาตรฐานและตัวชี้วัด กิจกรรมการเรียน การวิจัย และส่งเสริม การสอน การพัฒนาผู้สอน การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย สิทธิประโยชน์ของเครือข่ายภาคเอกชน และผู้ประกอบการ เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมและศักยภาพของเครือข่ายจากทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการจัดการศึกษา หรือ การมีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งและเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ โดยเครือข่าย ประกอบไปด้วย (๑) เครือข่ายภาครัฐ ที่มีบทบาทในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของชาติ การประสานงาน การจัดสรรงบประมาณที่จำเป็น เปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการบริหารงานของสถานศึกษา (๒) เครือข่ายภาคเอกชน มีบทบาทในการสร้างโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ ภาคเอกชนเข้ามาให้ความรู้กับผู้สอนและผู้เรียน มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งระดับนโยบาย

และระดับปฏิบัติ (๓) เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ปกครอง มีบทบาทในการแบ่งปันข้อมูลความต้องการด้านแรงงานกับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ มีแนวคิดที่จะผลักดันการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จ มีจิตใจที่พร้อมแข่งขัน มองหามุมมองใหม่ ๆ และวิธีการใหม่ ๆ ที่จะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สร้างโอกาสการเรียนรู้ สามารถสร้างเครือข่ายกับทุกภาคส่วน ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ พร้อมทั้งจะยอมรับความล้มเหลวและนำบทเรียนมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔) ผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจ มุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ สร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนได้

๕) ผู้เรียนต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในตนเอง แสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง หาโอกาสพัฒนาทักษะและสมรรถนะผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ การตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดเป็นเจตคติที่ดีในตนเอง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. วัตถุประสงค์	๑
๒. ขอบเขตการวิจัย	๒
๓. คำจำกัดความในการวิจัย	๒
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
๑. ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ	๔
๒. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ	๒๑
๓. เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการ	๓๒
๔. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินงาน	๕๐
ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา	๕๑
ขั้นตอนที่ ๒ วางแผน	๕๓
ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการ	๕๕
ขั้นตอนที่ ๔ ถอดบทเรียน	๕๖
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๑
๑. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา	๖๑
๒. ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและ สมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา	๖๕
๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร	๗๑
๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โรงเรียนดาราวิทยาลัย ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่	๘๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต	๑๐๐
๔. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ. กทม.) โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร	๑๒๕
๕. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย	๑๓๕
๖. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช. ตชด.) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านนายาว ภาคกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๔๖
๗. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร	๑๕๔
๘. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก	๑๖๕
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๗๗
สรุปผล	๑๗๗
ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา	๑๗๙
รายการอ้างอิง	๑๘๗
คณะผู้จัดทำ	๑๙๑

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลญี่ปุ่น	๑๒
ตารางที่ ๒ สมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการและคำอธิบาย	๑๓
ตารางที่ ๓ สรุปทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของต่างประเทศ	๑๘

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑	๘
ผลลัพท์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย ๔.๐) ซึ่งมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันและมีระดับความลึกต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา	
ภาพที่ ๒	๑๑
ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ กรณีศึกษาภูมิภาค แอปพาเลเชียของสหรัฐอเมริกา	
ภาพที่ ๓	๑๕
Entrepreneurship Competence Framework (2015)	
ภาพที่ ๔	๑๖
Framework for Enterprise and Entrepreneurship Education (2019)	
ภาพที่ ๕	๑๗
องค์ประกอบหลัก ๖ ประการของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งถูกกำหนดโดย UNESCO (2020)	
ภาพที่ ๖	๒๖
ตัวอย่างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของประเทศฟิลิปปินส์	
ภาพที่ ๗	๒๗
ตัวอย่างหลักสูตรการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของ Carlstadt-East Rutherford Regional School (2022)	
ภาพที่ ๘	๓๐
แนวทางการออกแบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ	
ภาพที่ ๙	๓๕
University key stakeholders: a shift balance (2013)	
ภาพที่ ๑๐	๓๖
External stakeholder groups of entrepreneurship education at higher education institutions (2017)	
ภาพที่ ๑๑	๔๒
การปรับตัวของมหาวิทยาลัยเพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก	
ภาพที่ ๑๒	๖๐
แสดงขั้นตอนดำเนินการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา	
ภาพที่ ๑๓	๖๕
แนวทาง/รูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบทั้ง ๘ สังกัดเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา	
ภาพที่ ๑๔	๗๕
กระบวนการคิดเชิงออกแบบ	
ภาพที่ ๑๕	๗๖
การถอดรหัส Pain Point	
ภาพที่ ๑๖	๗๗
การ Brainstorm: หาสาเหตุของปัญหา	
ภาพที่ ๑๗	๗๘
การดำเนินงานของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร	
ภาพที่ ๑๘	๘๒
รวมภาพการดำเนินงานของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร	
ภาพที่ ๑๙	๘๗
รายละเอียดของรายวิชาหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่	
ภาพที่ ๒๐	๙๐
DARA Thinking Model โรงเรียนดาราวิทยาลัย จ.เชียงใหม่	

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๒๑ กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร	๙๓
ภาพที่ ๒๒ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนดาราวិทยาลัย จ.เชียงใหม่	๙๙
ภาพที่ ๒๓ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต	๑๒๕
ภาพที่ ๒๔ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในรูปแบบชุมนุมตามกระบวนการลูกเสือ ภายใต้โครงการ Ticket To Life	๑๒๙
ภาพที่ ๒๕ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร	๑๓๕
ภาพที่ ๒๖ ขั้นตอนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ	๑๔๑
ภาพที่ ๒๗ รวมภาพการดำเนินงาน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย จ.เลย	๑๔๕
ภาพที่ ๒๘ กิจกรรมการเรียนรู้การสอน แบบโครงงานเป็นฐานกับการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ	๑๔๙
ภาพที่ ๒๙ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จ.ฉะเชิงเทรา	๑๕๓
ภาพที่ ๓๐ แนวทางการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน จ.สกลนคร	๑๕๘
ภาพที่ ๓๑ รวมภาพการดำเนินงาน วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน จ.สกลนคร	๑๖๔
ภาพที่ ๓๒ แผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas	๑๖๙
ภาพที่ ๓๓ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก	๑๗๖

บทที่ ๑

บทนำ

การดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ของสถานศึกษาด้านแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ภายใต้บริบทและสังกัดที่แตกต่างกัน โดยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ให้เป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม เป็นหนึ่งในคุณลักษณะสำคัญที่ครอบคลุมผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งในประเด็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมและพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่มีความสอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล แนวทางการพัฒนาคนไทย ๔.๐ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเน้นการพัฒนาที่สมดุลบนฐานความคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการปฏิรูปประเทศด้านโครงสร้างเศรษฐกิจและการศึกษา ผ่านกระบวนการการวิจัยและพัฒนาควบคู่กันไป

นอกจากความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบ ก็เป็นฐานกำลังสำคัญในการเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ตลาดงานที่สร้างรายได้ในอนาคตที่เข้มแข็งเช่นเดียวกัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในอนาคต โดยเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา จึงเห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นสถานศึกษาด้านแบบเพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการขยายเครือข่ายสถานศึกษาให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีในอนาคตส่งผลต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาตามสังกัด ดังนี้

- (๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- (๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- (๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)
- (๔) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.)
- (๕) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)
- (๖) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
- (๘) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

รวมจำนวน ๘ แห่ง ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และ กรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความในการวิจัย

ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติ ด้วยการฝึกฝนด้านความคิด การกระทำ ที่สั่งสมประสบการณ์มาในแต่ละช่วงชั้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาและสร้างโอกาส ผสมผสานสิ่งที่มีอยู่ให้เป็นสิ่งใหม่มีมูลค่ามากยิ่งขึ้นและมีความมั่นใจในการดำเนินงาน ประกอบอาชีพในอนาคตได้ต่อไป

สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในอนาคตของผู้เรียน ซึ่งสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา จะประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ การสร้างนวัตกรรม/สินค้า/บริการ ด้านทักษะ/ความสามารถ ทักษะการคิด ทักษะการวางแผน ทักษะสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านคุณลักษณะสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ภาวะผู้นำ การจัดการ ความเสี่ยง

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับการศึกษาที่มีรายละเอียดมาตรฐาน ตัวชี้วัดกิจกรรม วิธีการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่สนับสนุนสามารถกำหนดเป็นการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งเครือข่ายที่เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ในบทที่ ๒ นี้ เป็นการศึกษเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ จากนั้น สรุปแนวคิดที่สำคัญเพื่อใช้เป็นฐานแนวคิดของการศึกษาวิจัย รายละเอียดดังนี้

๑. ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

๑.๑ ทักษะและสมรรถนะตามกฎหมาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของประเทศไทย

๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

๒) แนวคิดประเทศไทย ๔.๐

๓) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

๔) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๒ ทักษะและสมรรถนะตามองค์กร/หน่วยงาน/สถาบันของต่างประเทศ

๑.๓ ทักษะและสมรรถนะตามบริบทของประเทศไทย ระดับขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๒. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๑ จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๒ ตัวอย่างหลักสูตร/รายวิชา/สาระในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๓ ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอน (กิจกรรม วิธีการ เทคนิค เป็นต้น) ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๓. เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๓.๑ เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมและบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๓.๒ กระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๓.๓ แนวทางการบริหารจัดการเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จ

๔. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ๔.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ
- ๔.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ
- ๔.๓ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๑. ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

ปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ยิ่งส่งผลต่อความผันผวนของโลกเพิ่มขึ้น ภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ และภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมถูกเรียกร้องให้มีการปรับตัว รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ มากขึ้น และความเป็นผู้ประกอบการถือเป็นหนึ่งในทักษะและสมรรถนะสำคัญของศตวรรษที่ ๒๑ อย่างไรก็ตาม การศึกษาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการมีการศึกษามาอย่างยาวนาน ในต่างประเทศระบุว่ามีการศึกษามาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๘ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยในศตวรรษที่ ๑๘ มีมุมมองการศึกษาแตกต่างจากปัจจุบัน โดยมองว่าการเป็นผู้ประกอบการคือ การจ้างให้ตัวเองทำงาน หรือ self-employed ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงมุ่งให้ตนเองได้รับกำไรสูงสุดจากการทำงาน ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิธีการทำงาน/การบริหารจัดการมากนัก และการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการคือ การศึกษา/เข้าใจตลาดว่าจะทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการมีกำไรสูงสุดต่างจากศตวรรษ ๑๙ ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับกิจกรรมการบริหารจัดการมากขึ้น การศึกษา/วิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการ การผลิตที่จะทำให้ต้นทุนของสินค้าและบริการถูกลง แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงให้ความสำคัญกับตลาดเช่นเดียวกับศตวรรษที่ ๑๘

สำหรับในศตวรรษที่ ๒๐ และ ๒๑ นั้น มีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการเรียกร้องให้ผู้ประกอบการมีทักษะและสมรรถนะที่เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจึงเน้นไปที่การพัฒนาให้บุคคลมีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน อาทิ การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management) ความสามารถในการนำเสนอนวัตกรรม (Innovator) แม้จะไม่ใช่ผู้สร้างนวัตกรรม (Inventor) การนำเสนอคุณภาพแบบใหม่ของสินค้า การนำเสนอวิธีการใหม่ในกระบวนการผลิต การนำสินค้าไปเปิดตลาดใหม่ การใช้วัตถุดิบชนิดใหม่ในการผลิตสินค้าและการสร้างตราสินค้าใหม่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของศตวรรษที่ ๒๐ และ ๒๑ คือ ความไวในการเปลี่ยนแปลง โดยในศตวรรษที่ ๒๑ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกมิติ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการบ่มเพาะนั้นอาจไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การพัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงทักษะและสมรรถนะอื่น ๆ ของศตวรรษที่ ๒๑ จึงเริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่ระดับวัยเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เหมาะสมกับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงอาชีพที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นในอนาคตด้วย ทั้งนี้ นักวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษาทั้งประเทศไทยและในต่างประเทศ ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการไว้ ดังนี้

๑.๑ ทักษะและสมรรถนะตามกฎหมาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของประเทศไทย

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับทุกช่วงวัย โดยมีการศึกษาและระบุเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการไว้ในกฎหมาย แนวคิด แผนสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ รายละเอียดดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” และมีการกำหนดเป้าหมาย คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ด้วยการมุ่งยกระดับศักยภาพของประเทศ ในหลากหลายมิติ การพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการมีภาครัฐ ของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนร่วม

สำหรับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ โดยยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีการกำหนดเป้าหมาย คือ การพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ คือ “ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน และสร้างคุณค่าใหม่” ทั้งนี้ การสร้างคุณค่าใหม่นั้น มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพ ผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ ที่มีทักษะและจิตวิญญาณ ของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน อาทิ การสร้างผู้ประกอบการ อัจฉริยะ การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด ข้อมูล รวมถึงการปรับบทบาท และโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนา ให้ทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการพัฒนาอย่างรอบด้านด้วยการปรับเปลี่ยน ค่านิยมและวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การพัฒนาคน เชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การตระหนักถึงปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน กาย ใจ สติปัญญา และสังคม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

๒) แนวคิดประเทศไทย ๔.๐

การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนา ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน ๓ มิติ ได้แก่ (๑) การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้า “นวัตกรรม” (๒) การเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (๓) การเปลี่ยนจากภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนผ่านใน ๔ องค์ประกอบสำคัญ คือ (๑) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farming) ที่เน้นการเป็นผู้ประกอบการของเกษตรกร (๒) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง (๓) เปลี่ยนจาก Traditional Services ไปสู่ High Value Service และ (๔) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความเชี่ยวชาญและทักษะสูง ดังนั้น ประเทศไทย ๔.๐ จึงเป็นการเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่จะสร้างความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยกลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ หรือ New Growth Engine ซึ่งประกอบด้วย ๓ กลไก คือ (๑) การพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) (๒) การกระจายรายได้และโอกาสความมั่นคงอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) และ (๓) การขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก (Competitive Growth Engine)

จากข้างต้น ประเทศไทย ๔.๐ จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มิติด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาในลำดับขั้นต่อไป โดยการพัฒนาให้เป็นคนไทย ๔.๐ นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาและปรับเปลี่ยนใน ๔ มิติ ได้แก่ (๑) เปลี่ยนจากคนไทยที่มีความรู้ความสามารถจำกัด หรือ Incompetent Thai เป็นคนไทยที่มีความรู้ความสามารถสูง หรือ Capable Thai (๒) เปลี่ยนจากคนไทยที่มองเน้นประโยชน์ส่วนตน (Self-Centered Thai) เป็นคนไทยที่มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม (Socially Responsible Thai) (๓) เปลี่ยนจาก Thai-Thai เป็น Global-Thai (๔) เปลี่ยนจาก Analog Thai เป็น Digital Thai รวมถึงการเรียนรู้ใน ๔ เรื่องสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง คือ (๑) การเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย (Purposeful Learning) (๒) การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (Mindful Learning) (๓) การเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Learning) และ (๔) การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Generative Learning) ซึ่งการเรียนรู้ทั้งหมดนี้จะเป็นฐานของการพัฒนาความเป็นคนไทย ๔.๐ รวมถึงการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสร้างรายได้และยกระดับเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศต่อไป

๓) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยทุกยุทธศาสตร์ต่างมุ่งพัฒนาให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑” ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้าง

ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) กำลังคนมีทักษะที่สำคัญ จำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (๒) สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน (๓) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วย แนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ การจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ครอบคลุมทุกมิติ เป็นทรัพยากรมนุษย์ศักยภาพสูง ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้นนั้น ต้องอาศัยการพัฒนาในยุทธศาสตร์และประเด็นอื่น ๆ ร่วมด้วย อาทิ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะ คุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ การพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น

๔) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ คนไทยเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งใช้เป็นกรอบสำหรับการสร้างคนไทย ๔.๐ ตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ๓ ด้าน ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๑)

(๑) ผู้เรียนรู้ หมายถึง เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทัน โลกยุคดิจิทัล และโลกในอนาคต และมีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ความรอบรู้ต่าง ๆ มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงาน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(๒) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ ๒๑ ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม มีความเป็นผู้ประกอบการ มีสมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม

(๓) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึก มีจิตอาสา มีส่วนร่วม ในการพัฒนาชาติ และอยู่ร่วมในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่า การมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เป็นหนึ่งในคุณลักษณะย่อย ของการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยความเป็นผู้ประกอบการถูกระบุไว้ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา ทั้งนี้ การจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาที่เชื่อมโยงและบ่มเพาะตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา รายละเอียดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังแสดงในภาพที่ ๑

จากภาพที่ ๑ การจะเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะ ตลอดจนคุณลักษณะที่เหมาะสม ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อเป็นฐานของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดังนี้

ระดับปฐมวัย: ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้ และกำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ

ระดับประถมศึกษา: ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่าง ๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา: ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก มีทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรม ไปสู่ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการได้

ด้วยคุณลักษณะข้างต้นตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา กล่าวได้ว่า เป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถเพิ่มขึ้นในแต่ละระดับ โดยในระดับอุดมศึกษาจะเป็นจุดเชื่อมไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา อาชีวศึกษา/มัธยมศึกษาตอนปลาย จนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศ ตลอดจนการเป็น “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (innovative co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีการระบุถึงความสำคัญและกำหนดประเด็นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ความเป็นผู้ประกอบการไว้ในกฎหมาย แนวคิด แผนสำคัญต่าง ๆ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) มีการระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

แนวคิดประเทศไทย ๔.๐ มีการกำหนดการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก (Competitive Growth Engine) เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญ รวมถึงการพัฒนาคนไทย ๔.๐ ที่มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Generative Learning) เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) มีการระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญ ได้แก่ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษา ผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

รวมถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ๓ ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งการมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในคุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

๑.๒ ทักษะและสมรรถนะตามองค์กร/หน่วยงาน/สถาบันของต่างประเทศ

องค์กร หน่วยงานระดับโลก หรือสถาบันที่เป็นสากลต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา โดยเห็นว่าความเป็นผู้ประกอบการ นอกจากเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกและประเทศแล้ว ยังเป็น soft skills สำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมท่ามกลางกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รายละเอียดดังนี้

Prof. Thomas M. Cooney (2012) อ้างถึง Kutzhanova et al (2009) ที่ได้กำหนดทักษะและคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเป็นการศึกษาและถอดบทเรียนในภูมิภาคแอปปาเลเชียนช่วงตะวันออกของประเทศ ซึ่งความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบขึ้นจาก ๔ มิติ/กลุ่มทักษะหลัก ดังนี้

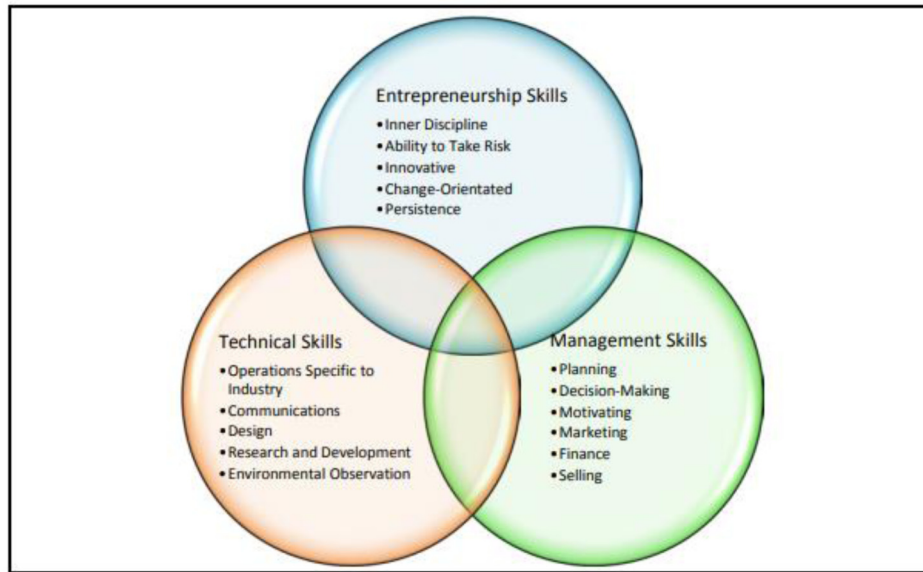
๑) ทักษะทางเทคนิค เป็นทักษะที่จำเป็นในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญเฉพาะในอุตสาหกรรม การสื่อสาร ออกแบบ วิจัยและพัฒนา ตลอดจนการสังเกตสิ่งแวดล้อม

๒) ทักษะการจัดการ ซึ่งจำเป็นต่อการจัดการและการบริหารกิจการ ได้แก่ การวางแผน การตัดสินใจ การสร้างแรงจูงใจ การตลาด การเงิน และการขาย

๓) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและดำเนินการกับโอกาสเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีวินัย มีความสามารถในการรับความเสี่ยง พัฒนานวัตกรรม มุ่งเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลง และการมีความเพียรพยายาม

๔) ทักษะวุฒิภาวะส่วนบุคคล ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีทักษะทางอารมณ์ และทักษะความคิดสร้างสรรค์

นอกจากนี้ มีการระบุองค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการ (O'Hara, 2011) อาทิ ความสามารถในการระบุและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ ความพยายามสร้างสรรค์ในการพัฒนาธุรกิจหรือสร้างสิ่งที่มีมูลค่า ความเต็มใจที่จะรับความเสี่ยง และความสามารถในการจัดระเบียบทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อตอบสนองต่อโอกาส สรุปทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ กรณีสึกษาภูมิภาคแอปปาเลเชียนของสหรัฐอเมริกา ดังภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยแอปปาเลเชียของสหรัฐอเมริกา

ประเทศญี่ปุ่น มีการนิยาม “การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการ” โดยกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่น หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการและทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถค้นหาเป้าหมายของตนเอง ค้นพบตนเองว่าจะทำอย่างไรกับเป้าหมายดังกล่าว และลงมือทำงานสำเร็จด้วยตนเอง ตลอดจนมีการออกนโยบาย Exploration and Development of Global Entrepreneurship for NEXT generation (EDGE-NEXT) เพื่อจุดประกายการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการในระดับอุดมศึกษาของญี่ปุ่นอีกด้วย นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ทำการศึกษาวิจัยระดับมหภาคเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในระดับอุดมศึกษา และระบุประเด็นสำคัญ ๔ ประการที่ควรแก้ไข เพื่อให้การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์ของการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการมักไม่ชัดเจน ๒) ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ๓) มหาวิทยาลัยไม่ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลภายนอกอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เข้มแข็งกับภาคอุตสาหกรรม ๔) การพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายนอกระดับภูมิภาคยังมีน้อย รวมถึงมีการกำหนดทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลญี่ปุ่น

(คุณลักษณะ) Characteristics	(ทักษะ) Skills
(๑) การมีจิตวิญญาณแห่งความท้าทาย (A spirit of challenge) ทศนคติที่มองไปข้างหน้าเพื่อลองสิ่งใหม่ ๆ และจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้น	(๑) ความสามารถในการจินตนาการความฝัน (Ability to dream) และรู้เป้าหมาย ประกอบด้วย การจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การค้นหาปัญหา ทศนคติเชิงบวก การมองโลกในแง่ดี
(๒) มีความทะเยอทะยาน (Ambition) แรงจูงใจและสาเหตุ	(๒) ความสามารถในการอธิบายความฝัน (Ability to explain a dream) และเป้าหมาย ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร การคิดเชิงตรรกะ ทักษะการนำเสนอ บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์
(๓) มีความหลงใหล (Passion) ความกระตือรือร้น	(๓) ความสามารถในการทำให้ความฝัน (Ability to realize a dream) และเป้าหมายให้เป็นจริง ประกอบด้วย ทักษะในการรวบรวมข้อมูล การแก้ปัญหา ความสามารถในการวางแผน ความมีชีวิตชีวา วิจารณ์ญาณ/ความเด็ดขาดความอดทน
(๔) มีความกล้าหาญ (Courage) ความเต็มใจที่จะเปิดเผยตัวเองในความเสี่ยงบางอย่าง	

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลญี่ปุ่น ประกอบด้วย การมีจิตวิญญาณแห่งความท้าทาย ทะเยอทะยาน หลงใหล และกล้าหาญ ซึ่งประกอบขึ้นจากทักษะที่สำคัญ ได้แก่ การมีความสามารถในการจินตนาการและรับรู้ถึงเป้าหมายของตนเอง ความสามารถในการอธิบายความฝันและเป้าหมายของตนเอง รวมถึงความสามารถในการทำให้ความฝันและเป้าหมายเป็นจริง

Entrepreneurship Competence Framework ถูกพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของหน่วยงานด้านการศึกษาวิจัยของยุโรป หรือ Joint Research Centre (JRC) ในปี ๒๐๑๕ เป็นการนำเสนอชุดทักษะ ทศนคติ และค่านิยมที่ครอบคลุมสำหรับความเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาให้สามารถรองรับความท้าทายของสังคมปัจจุบัน รายละเอียดดังนี้

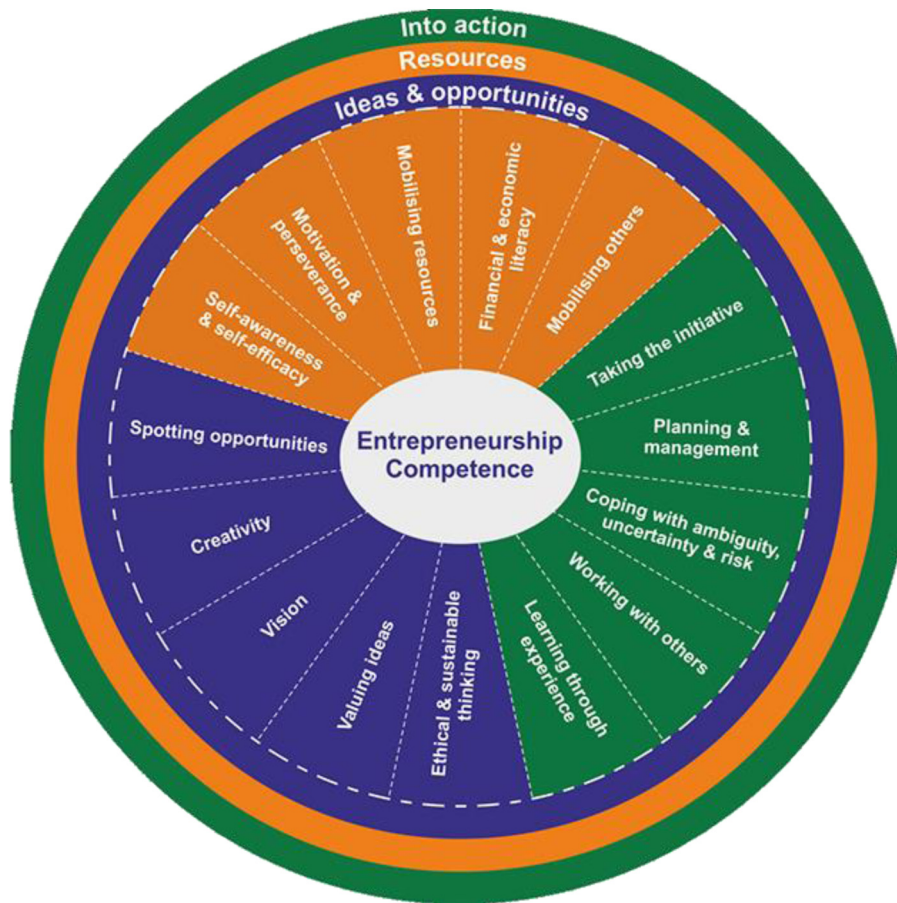
ตารางที่ ๒ สมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการและคำอธิบาย

สมรรถนะ (Competence)	คำอธิบาย (Explanation)
๑. การมองหาโอกาส (Spotting Opportunities)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับจินตนาการและความสามารถในการระบุโอกาสในการสร้างมูลค่า โดยการสำรวจภูมิทัศน์ทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องมีการระบุความต้องการและความท้าทายที่เจอและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่า
๒. การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณค่า รวมถึงวิธีแก้ปัญหาสำหรับความท้าทายที่เผชิญและความท้าทายใหม่ โดยต้องมีการสำรวจและทดลองด้วยวิธีการใหม่ ๆ และผสมผสานความรู้และทรัพยากรเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่า
๓. การมีวิสัยทัศน์ (Vision)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการทำงานไปสู่วิสัยทัศน์แห่งอนาคตเพื่อเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ
๔. การมีความคิดที่มีคุณค่า (Valuing Ideas)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิดและโอกาสให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการตัดสินใจคุณค่าในมิติสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมทั้งการตระหนักถึงศักยภาพของความคิดในการสร้างมูลค่า
๕. การคิดอย่างมีจริยธรรมและยั่งยืน (Ethical and Sustainable thinking)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของแนวคิดที่ก่อให้เกิดคุณค่าและผลกระทบที่เกิดกับชุมชน ตลาด สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคคลควรสามารถสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในระยะยาวที่ยั่งยืนเป็นอย่างไร และแนวทางการดำเนินการควรเป็นอย่างไร
๖. การตระหนักรู้ในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-awareness and self-efficacy)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการสะท้อนความต้องการและแรงบันดาลใจของตนเอง รวมถึงการระบุและประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองและการเชื่อในความสามารถของตนเอง
๗. การมีแรงจูงใจและความเพียรพยายาม (Motivation and perseverance)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความตั้งใจแน่วแน่ที่จะเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ มีความยืดหยุ่นภายใต้ความกดดันและปัญหา มีสมาธิและอดทนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
๘. การระดมทรัพยากร (Mobilizing resources)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการสามารถในการรับและจัดการทรัพยากรที่จำเป็นในการเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำและใช้ประโยชน์สูงสุด รวมถึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจด้านเทคนิค กฎหมาย ภาษี และดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการระดมทรัพยากร
๙. การมีความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ (Financial and economic literacy)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินต้นทุนในการเปลี่ยนแนวคิดให้กลายเป็นกิจกรรมที่สร้างมูลค่า การตัดสินใจทางการเงิน และการจัดการการเงินในระยะยาว
๑๐. การขับเคลื่อนและกระตุ้นผู้อื่น (Mobilizing others)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นในการบรรลุผลลัพธ์ที่มีคุณค่า รวมถึงต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การโน้มน้าวใจ การเจรจาต่อรอง และความเป็นผู้นำ

ตารางที่ ๒ สมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการและคำอธิบาย (ต่อ)

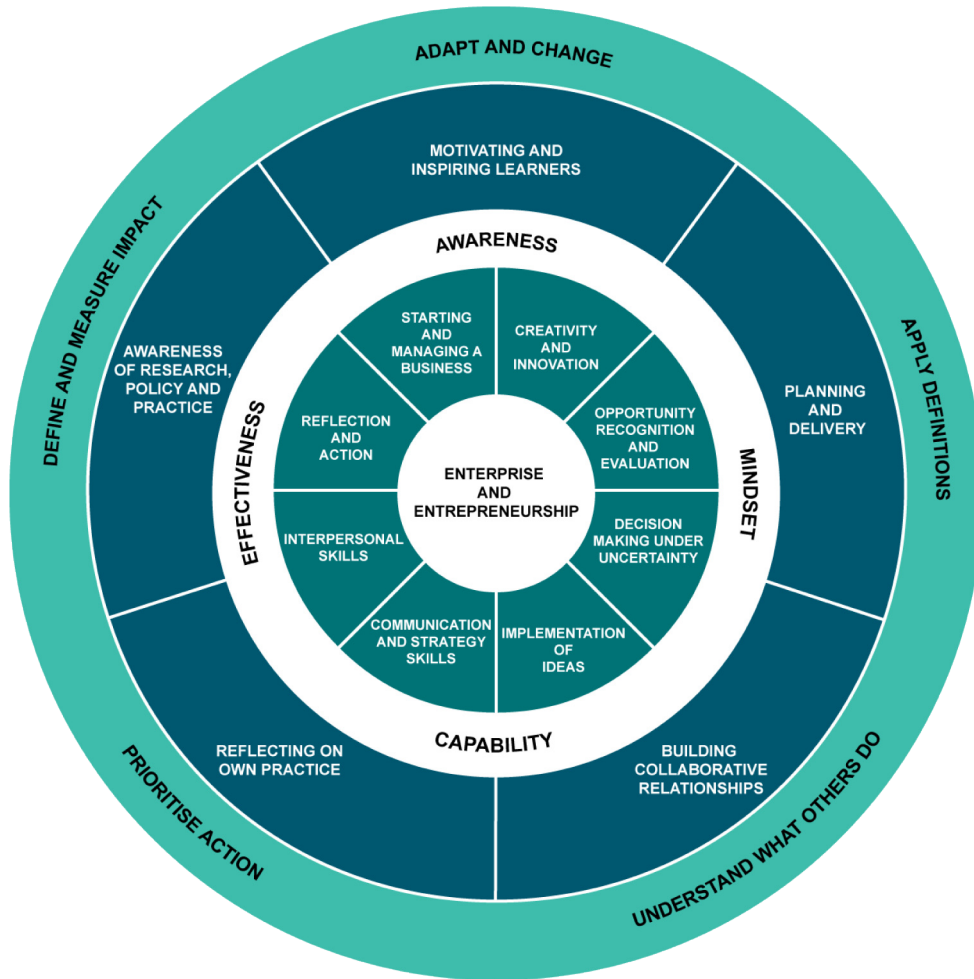
สมรรถนะ (Competence)	คำอธิบาย (Explanation)
๑๑. การริเริ่ม (Taking the initiative)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเริ่มต้นกระบวนการที่สร้างคุณค่า และรับมือกับความท้าทาย และทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยมุ่งเน้นการดำเนินงานตามแผน
๑๒. การวางแผนและการจัดการ (Planning and management)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายระยะสั้นและ/หรือระยะยาว กำหนดแผนปฏิบัติการ และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดฝัน
๑๓. การรับมือกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความเสี่ยง (Coping with uncertainty, ambiguity and risk)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในขณะที่ต้องรับมือกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความเสี่ยง รวมถึงมีวิธีการที่มีแบบแผนในการทดสอบแนวคิดและแผนการดำเนินการ อันจะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น
๑๔. การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Working with others)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานร่วมกันและร่วมมือกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาความคิดและเปลี่ยนให้เป็นการกระทำ รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในส่วนที่สำคัญที่สุดสู่การบรรลุผลลัพธ์
๑๕. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Learning through experience)	ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการกระทำ มีการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงเพื่อนร่วมงานและโค้ช รวมทั้งมีการสะท้อนทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว

จากตารางที่ ๒ แสดงสมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ๑๕ ประการ ได้แก่ (๑) การมองหาโอกาส (Spotting Opportunities) (๒) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (๓) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) (๔) การมีความคิดที่มีคุณค่า (Valuing Ideas) (๕) การคิดอย่างมีจริยธรรมและยั่งยืน (Ethical and Sustainable thinking) (๖) การตระหนักรู้ในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-awareness and self-efficacy) (๗) การมีแรงจูงใจและความเพียรพยายาม (Motivation and perseverance) (๘) การระดมทรัพยากร (Mobilizing resources) (๙) การมีความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ (Financial and economic literacy) (๑๐) การขับเคลื่อนและกระตุ้นผู้อื่น (Mobilizing others) (๑๑) การริเริ่ม (Taking the initiative) (๑๒) การวางแผนและการจัดการ (Planning and management) (๑๓) การรับมือกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความเสี่ยง (Coping with uncertainty, ambiguity and risk) (๑๔) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Working with others) และ (๑๕) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Learning through experience) สรุปได้ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ Entrepreneurship Competence Framework (2015)

Framework for Enterprise and Entrepreneurship Education (2019) ถูกพัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักร อาทิ EEUK (Enterprise Educators UK), IOEE (The Institute of Enterprise and Entrepreneurs), ISBE (Institute for small business and entrepreneurship), SFEDI (The Awarding Organization For Enterprise) และ QAA (The Quality Assurance Agency for Higher Education) โดยกรอบแนวคิดนี้จะถูกใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนของสหภาพยุโรปสำหรับการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งเป็นทรัพยากรที่จะช่วยให้สถาบันต่าง ๆ จัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการผู้ประกอบการ ตลอดจนเป็นข้อมูลเพื่อแนะแนวอาชีพของผู้เรียนในอนาคต ดังภาพที่ ๔

ภาพที่ ๔ Framework for Enterprise and Entrepreneurship Education (2019)

จากภาพที่ ๔ แสดงให้เห็นทักษะและสมรรถนะต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (วงในสุด) ประกอบด้วย การเริ่มต้นและการจัดการธุรกิจ (Starting and managing a business) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) การรับรู้และประเมินได้ถึงโอกาส (Opportunity recognition and evaluation) การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision making under uncertainty) การนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ (Implementation of ideas) ทักษะการสื่อสารและกลยุทธ์ (Communication and strategy skills) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) การสะท้อนกลับและการกระทำ (Reflection and action) ซึ่งการจะพัฒนาทักษะและสมรรถนะดังกล่าวจะต้องอาศัยการสร้างระบบนิเวศของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (วงนอก) ร่วมด้วย

UNESCO-UNEVOC (2020) ตระหนักถึงปัญหาของประชากรโลกที่คาดว่าจะสูงถึง ๘.๖ พันล้านคน ประชากรเยาวชนจะเพิ่มขึ้นมากกว่า ๑.๓ พันล้านคน (UN DESA) ภายในปี ๒๕๗๓ ด้วยเหตุดังกล่าว จะนำไปสู่การว่างงานที่แพร่หลาย การจ้างงานต่ำกว่าเกณฑ์ และการออกจากโรงเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน ก่อนวัยอันควร จึงนำไปสู่การมุ่งให้ความสำคัญกับการจ้างงานและการเป็นผู้ประกอบการของเยาวชน การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ (ระบบนิเวศการเรียนรู้) เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในการจัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๕ องค์ประกอบหลัก ๖ ประการของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งถูกกำหนดโดย UNESCO (2020)

จากภาพที่ ๕ แสดงองค์ประกอบหลัก ๖ ประการของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งถูกกำหนดโดย UNESCO ประกอบด้วย (๑) การตรวจสอบศักยภาพของตนเอง (Check my own potential) (๒) การมองหาโอกาส (See Opportunity) (๓) การเพิ่มมูลค่าให้แก่ความคิด หรือไอเดีย (Develop ideas with value) (๔) การระบุและเลี่ยงความเสี่ยง (Identify and Avoid risks) (๕) การรู้ถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น (Know the necessary resources) (๖) การนำไอเดีย หรือ ความคิดสู่การปฏิบัติ (Put ideas into action) ทั้งนี้ ต้องมีการนำทุกองค์ประกอบหลอมรวมสู่ความคิด กระบวนการ และชุดของหลักการหรือวิธีการพัฒนา

ตารางที่ ๓ สรุปทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของต่างประเทศ

หน่วยงาน/องค์กร/ประเทศ	ทักษะและสมรรถนะ
Prof. Thomas M. Cooney (2012) อ้างอิง Kutzhanova et.al (2009)	<ul style="list-style-type: none"> (๑) ทักษะทางเทคนิค เป็นทักษะที่จำเป็นในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการของธุรกิจ (๒) ทักษะการจัดการ ซึ่งจำเป็นต่อการจัดการและการบริหารกิจการ (๓) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เกี่ยวข้องกับการตระหนักถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและดำเนินการกับโอกาสเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ (๔) ทักษะวุฒิภาวะส่วนบุคคล รวมถึงการตระหนักรู้ในตนเอง ความรับผิดชอบ ทักษะทางอารมณ์ และทักษะความคิดสร้างสรรค์
ประเทศญี่ปุ่น (๒๕๕๒)	<p>คุณลักษณะ (Characteristics) ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> (๑) การมีจิตวิญญาณแห่งความท้าทาย: ทศนคติที่มุ่งไปข้างหน้า เพื่อลองสิ่งใหม่ ๆ และจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้น (๒) มีความทะเยอทะยาน: แรงจูงใจและสาเหตุ (๓) มีความหลงใหล: ความกระตือรือร้น (๔) มีความกล้าหาญ: ความเต็มใจที่จะเปิดเผยตัวเองในความเสี่ยงบางอย่าง <p>ทักษะ (Skills) ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> (๑) ความสามารถในการจินตนาการ ความฝัน และรู้เป้าหมาย: จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การค้นหาปัญหา ทศนคติเชิงบวก การมองโลกในแง่ดี (๒) ความสามารถในการอธิบายความฝัน เป้าหมาย: ทักษะการสื่อสาร การคิดเชิงตรรกะ ทักษะการนำเสนอ บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์ (๓) ความสามารถในการทำให้ความฝัน เป้าหมายให้เป็นจริง: ทักษะในการรวบรวมข้อมูล การแก้ปัญหา ความสามารถในการวางแผน ความมีชีวิตชีวา วิจารณ์ญาณ/ความเด็ดขาด ความอดทน
Entrepreneurship Competence Framework (2015)	<ul style="list-style-type: none"> (๑) การมองหาโอกาส (Spotting Opportunities) (๒) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) (๓) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) (๔) การมีความคิดที่มีคุณค่า (Valuing Ideas) (๕) การคิดอย่างมีจริยธรรมและยั่งยืน (Ethical and Sustainable thinking) (๖) การตระหนักรู้ในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-awareness and self-efficacy) (๗) การมีแรงจูงใจและความเพียรพยายาม (Motivation and perseverance) (๘) การระดมทรัพยากร (Mobilizing resources) (๙) การมีความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ (Financial and economic literacy) (๑๐) การขับเคลื่อนและกระตุ้นผู้อื่น (Mobilizing others) (๑๑) การริเริ่ม (Taking the initiative) (๑๒) การวางแผนและการจัดการ (Planning and management) (๑๓) การรับมือกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความเสี่ยง (Coping with uncertainty, ambiguity and risk) (๑๔) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Working with others) (๑๕) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Learning through experience)

ตารางที่ ๓ สรุปทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของต่างประเทศ (ต่อ)

หน่วยงาน/องค์กร/ประเทศ	ทักษะและสมรรถนะ
Framework for Enterprise and Entrepreneurship Education (2019)	(๑) การเริ่มต้นและการจัดการธุรกิจ (Starting and managing a business) (๒) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) การรับรู้และประเมินได้ถึงโอกาส (Opportunity recognition and evaluation) (๓) การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision making under uncertainty) (๔) การนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ (Implementation of ideas) (๕) ทักษะการสื่อสารและกลยุทธ์ (Communication and strategy skills) (๖) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) (๗) การสะท้อนกลับและการกระทำ (Reflection and action)
UNESCO-UNEVOC (2020)	(๑) การตรวจสอบศักยภาพของตนเอง (Check my own potential) (๒) การมองหาโอกาส (See Opportunity) (๓) การเพิ่มมูลค่าให้แก่ความคิด หรือ ไอเดีย (Develop ideas with value) (๔) การระบุและเลี่ยงความเสี่ยง (Identify and Avoid risks) (๕) การรู้ถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น (Know the necessary resources) (๖) การนำไอเดีย หรือ ความคิดสู่การปฏิบัติ (Put ideas into action)

สรุปได้ว่า ทักษะและสมรรถนะที่กำหนดโดยนักวิชาการ องค์กร หน่วยงานในต่างประเทศ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นใน ๔ กลุ่ม ได้แก่

(๑) ทักษะและสมรรถนะทางเทคนิค ซึ่งจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ อาทิ การมีความรู้ทางการเงินและเศรษฐกิจ การเริ่มต้นและการจัดการธุรกิจ เป็นต้น

(๒) ทักษะและสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ อาทิ การมีวิสัยทัศน์ การขับเคลื่อนและกระตุ้นผู้อื่น การริเริ่ม การวางแผนและการจัดการ การรับมือกับความไม่แน่นอน ความคลุมเครือ และความเสี่ยง การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

(๓) ทักษะและสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ อาทิ การมองหาโอกาส การมีความคิดที่มีคุณค่า การคิดอย่างมีจริยธรรมและยั่งยืน การระดมทรัพยากร การรู้ถึงแหล่งทรัพยากรที่จำเป็น เป็นต้น

(๔) ทักษะและสมรรถนะส่วนบุคคล อาทิ การตระหนักรู้ในตนเอง ความรับผิดชอบ ทักษะทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความทะเยอทะยาน ความกล้าหาญ ความเพียรพยายาม การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ทักษะการสื่อสารและกลยุทธ์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสะท้อนกลับการกระทำ เป็นต้น

๑.๓ ทักษะและสมรรถนะตามบริบทของประเทศไทย ระดับขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษาของประเทศไทยได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะและสมรรถนะตามบริบทของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา รายละเอียดดังนี้

ประจักษ์ ปฏิทัศน์, นิพา ศรีวะรมย์ และวิมล วิเศษศรี (๒๕๕๖) ศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อเตรียมพร้อมนักศึกษาเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่า ควรประกอบด้วย ๖ กลุ่มสมรรถนะ ซึ่งแต่ละสมรรถนะประกอบด้วยทักษะอันเป็นองค์ประกอบย่อย ดังนี้

(๑) สมรรถนะด้านทักษะความเป็นผู้ประกอบการ มี ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างทีม (Team building skills) การสร้างนวัตกรรม (Innovative skills) การสร้างภาพลักษณ์ (Image building skills) การโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ยอมตาม (Persuasion skills) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Relations analysis)

(๒) สมรรถนะด้านความรู้การเป็นผู้ประกอบการ มี ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment analysis) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunity analysis) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ (Feasibility analysis) การเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพของตน (Career expertise) การวิเคราะห์กลยุทธ์ (Strategic analysis) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis)

(๓) สมรรถนะด้านอุปนิสัย บุคลิกลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ มี ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำ (Leadership) การให้ความร่วมมือ (Cooperation)

(๔) สมรรถนะด้านพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ มี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ การรักษายุทธศาสตร์วิชาชีพของตน (Professional ethics) การกล้าเผชิญปัญหา (Confrontation) มีความกระตือรือร้น (Active)

(๕) สมรรถนะด้านการรู้คิดการเป็นผู้ประกอบการ มี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ การปฏิบัติตามวินัยเพื่อความก้าวหน้า (Progressive disciplinary action) การคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) การเต็มใจให้บริการ (Service mind)

(๖) สมรรถนะด้านแรงจูงใจการเป็นผู้ประกอบการ มี ๒ องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งสร้างความสำเร็จให้กิจการงานของตน (Entrepreneurial orientation) การต้องการความสำเร็จ (Achievement needs)

สุภาวดี แซ่ด่าน (๒๕๖๓) กล่าวถึง คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ๗ คุณลักษณะ ได้แก่ (๑) มีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งมั่นในความสำเร็จ (๒) มีความกล้าเสี่ยง (๓) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการและคิดเชิงนวัตกรรม (๔) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (๕) มีคุณธรรมและความน่าเชื่อถือ (๖) มีความอดทนและความมั่นคงในอารมณ์ (๗) มีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้และโอกาส และการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการและอาชีพตั้งแต่ในวัยประถม เพื่อที่จะสามารถเตรียมความพร้อมในการเรียนในขั้นสูงขึ้น มีทักษะที่จะเกิดขึ้นอย่างมั่นคงได้ในอนาคต

นริศรา และคณะ (๒๕๖๕) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความเป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยเป็นการศึกษาจากสถาบันที่มีการปฏิบัติที่ดี/ต้นแบบของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ตามขนาดของสถานศึกษาทั้งใหญ่ กลาง และเล็ก จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ (๑) วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี กรุงเทพมหานคร (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย จังหวัดเลย และ (๓) วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบองค์ประกอบ

ของความเป็นผู้ประกอบการใหม่สำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (๑) การคิดสร้างสรรค์ (๒) การสร้างนวัตกรรม (๓) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (๔) การรู้ดิจิทัล (๕) การมุ่งมั่นในความสำเร็จ และ (๖) การกล้าเสี่ยง

สรุปได้ว่า ทักษะและสมรรถนะตามบริบทของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับต่างประเทศ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ทักษะและสมรรถนะด้านเทคนิค ประกอบด้วย การเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพของตนเอง การรักษาระยาบรรณวิชาชีพของตนเอง เป็นต้น (๒) ทักษะและสมรรถนะด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การสร้างทีม การสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ยอมตาม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นต้น (๓) ทักษะและสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โอกาส ความเป็นไปได้ กลยุทธ์ ความเสี่ยง การเต็มใจให้บริการ การมุ่งสร้างความสำเร็จให้กิจการงานของตนเอง และต้องการความสำเร็จ เป็นต้น (๔) ทักษะและสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย การมีเป้าหมายในชีวิต และมุ่งมั่นในความสำเร็จ มีความกล้าเสี่ยง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการและคิดเชิงนวัตกรรม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีคุณธรรมและความน่าเชื่อถือ มีความอดทนและความมั่นคงในอารมณ์ มีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้และโอกาส การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การรู้ดิจิทัล เป็นต้น

๒. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๒.๑ จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะ ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษานั้น ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากการที่ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะของผู้ประกอบการจะเป็นพื้นฐานของการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อันจะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการให้แก่ตลาด ไปจนถึงการยกระดับเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (๒๕๖๑) ได้ศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศในยุโรป พบว่า ประเทศไทยมีการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสืบเนื่องมาจากแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งการจะเป็นประเทศไทย ๔.๐ ได้นั้น ต้องอาศัยการยกระดับเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจนวัตกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การเป็นนวัตกรรมเพื่อสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาดังกล่าว โดยประเทศไทยมีการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการผ่านโครงการต่าง ๆ แต่ยังไม่พบเห็นการพัฒนาลักษณะเฉพาะสำหรับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ตัวอย่างโครงการเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ อาทิ โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur Creation: NEC) การเกิดขึ้นของสถาบันพัฒนาผู้ประกอบการค้ายุคใหม่ (New Economy Academy) หรือสถาบัน NEA โครงการสนับสนุนหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา (University Business Incubator: UBI) นโยบายการสร้างผู้ประกอบการใหม่เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Start-Up) และหลักสูตรการศึกษาสาขาผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัยภาครัฐ

และเอกชน อาทิ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
พาร์อิสเทอร์น มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา สถาบันทางไกล เป็นต้น

ชญัญญา สุขสมวัฒน์ สุวิมล ว่องวานิช และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ (๒๕๖๓) กล่าวถึง จุดมุ่งหมาย
ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากความเป็นผู้ประกอบการ
(entrepreneurship) เป็นทักษะสำคัญและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การผลักดันการจัดการเรียน
การสอนเพื่อสร้างเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญ เพราะจะทำให้ประเทศ
มีกำลังคนที่มีส่วนช่วยผลักดันเศรษฐกิจให้เติบโต (Bellance & Brandt, 2011; Blawatt, 1998; World
Economic Forum, 2011) นอกจากนี้ประโยชน์ที่เกิดกับเศรษฐกิจและสังคมแล้ว คุณลักษณะและสมรรถนะ
ของความเป็นผู้ประกอบการยังช่วยสร้างความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาและสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในบุคคล
อีกด้วย (World Economic Forum, 2011; Wilson et al., 2009)

สุภาวดี แซ่ด่าน (๒๕๖๓) กล่าวถึง การพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการมีความเกี่ยวข้องสูง
กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเตรียมผู้เรียนสำหรับโลกอนาคต เนื่องจาก
ผู้ประกอบการเป็นผู้สร้างนวัตกรรมผ่านสิ่งใหม่ หรือ นำสิ่งเก่ามาปฏิรูปในรูปแบบใหม่ รวมถึงสร้างความเป็นอยู่
ที่ดีกว่าให้สังคม การเรียนการสอนทักษะผู้ประกอบการเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญในการช่วยผลักดันเศรษฐกิจไทย
ให้เติบโตขึ้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)
ยังเป็นทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่ได้รับความสนใจและนำมาปรับใช้เพิ่มมากขึ้นในระดับอุดมศึกษา
ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักและนำความรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ในเรื่องเกี่ยวกับ
เศรษฐศาสตร์ การเงิน และการเป็นผู้ประกอบการ (Economics, Financial, and Entrepreneurial Literacy)
เข้ามาสอดแทรกในการเรียนการสอน และสุภาวดี (๒๕๖๓) ยังเห็นว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น
ผู้ประกอบการไม่ควรจำกัดอยู่ในเฉพาะระดับอุดมศึกษา แต่ควรมีการสอนในระดับขั้นพื้นฐานด้วย เนื่องจาก
การเป็นผู้ประกอบการไม่ใช่เพียงการรู้จักเริ่มต้นธุรกิจร้านค้าขนาดเล็กเท่านั้น หากแต่ความเป็นผู้ประกอบการ
เป็นการพัฒนาและปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการด้วย (entrepreneurial spirit) อาทิ ความคิด
สร้างสรรค์ นวัตกรรม ความช่างสงสัย การคิดนอกกรอบ การปรับตัว ความมั่งคั่งทางทรัพยากร ความกล้าเสี่ยง
ทั้งนี้เพื่อให้สัมพันธ์กับโลกที่เปลี่ยนแปลง และเตรียมคนสำหรับโลกอนาคต เพราะเด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบัน
(Generation Z) เป็นเด็กที่มีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) อยู่ในสายเลือด (DNA) (สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๒)

สำหรับต่างประเทศ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการมีมาอย่างยาวนาน
ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ประเทศสิงคโปร์มีการจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการจัดฝึกอบรมระยะสั้น ในการพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็น สำหรับวิทยาลัย
อาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ สถาบันเทคนิคศึกษา และวิทยาลัยโพลีเทคนิคการจัดการ
โดยอาชีวศึกษาจะเน้นสมรรถนะ (competency) ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ให้สถานประกอบการ
เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือสื่อการสอนต่าง ๆ
ทั้งในการเรียนระหว่างการทำงาน (on the job training) และการเรียนนอกเวลาทำงาน (off the job training)
ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา รวมทั้งจัดให้มีครูฝึกในสถานประกอบการ

ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนของการเป็นครูฝึกสถานประกอบการ โดยบริหารจัดการการสอนให้เป็นไปตามตาราง การสอน หรือแผนการสอนที่ได้กำหนดไว้ รัฐบาลให้การสนับสนุน งบประมาณอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ของผู้เรียน และยังได้มีการลงนามความร่วมมือ (MOU) กับประเทศ ที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นประเทศที่มีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน อีกทั้งยังเป็นต้นแบบการจัดการเรียน อาชีวศึกษาสำหรับหลายประเทศทั่วโลก โดยการจัดการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแรงงานฝีมือ ที่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชน และมีการทำสัญญาระหว่างผู้ประกอบการกับสถานประกอบการ รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนการศึกษารวมทั้งมีกฎหมายรองรับการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ เช่น สถานประกอบการ รองรับผู้เรียนเข้าฝึกประสบการณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ค่าตอบแทน สวัสดิการ และมีการสอนงาน โดยครูฝึกที่ผ่านการอบรมจากส่วนกลาง เยอรมนีจะเน้นภาคทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การฝึกปฏิบัติจริงกับ สถานประกอบการจึงทำให้ผู้เรียนมีฐานความรู้ที่แน่น มีองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติได้ ทำให้เมื่อ ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะสูง ทั้งยังสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อีกด้วย

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ คือ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยรัฐบาลเกาหลีได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชน ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการเรียนภาคปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน มีการทดสอบคุณวุฒิวิชาชีพก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับงานเหล็ก งานประปา งานเชื่อมโลหะ งานไฟฟ้า สถาปัตยกรรม ช่างก่อสร้าง วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมเคมี โดยหลักสูตรการเรียนการสอนจะเน้นภาคปฏิบัติ มีสัดส่วนการเรียนภาคทฤษฎีต่อภาคปฏิบัติเป็น ๓๐ : ๗๐ ผู้เรียนที่มีประวัติการเรียนดีจะได้รับการคัดเลือกให้ ฝึกวิชาเฉพาะอีก ๖ เดือน เพื่อเป็นหัวหน้างานต่อไป

ประเทศญี่ปุ่น มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้เรียน ซึ่งทักษะสำคัญในการเตรียมความพร้อม ผู้เรียนสำหรับการเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยประเทศญี่ปุ่นมีความโดดเด่น ด้านเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม จึงเน้นการพัฒนาแรงงานที่ผ่านการฝึกในสถานศึกษา ประเทศญี่ปุ่นมีโรงเรียน มัธยมอาชีวศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพเป็นหลัก มีศูนย์ฝึกวิชาชีพและวิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินการ ผลิตแรงงานระดับต่าง ๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนและของประเทศ ดังนั้น สถานศึกษา จะเป็นผู้ประสานงาน จัดหางานให้ผู้เรียนเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการ อีกทั้งยังมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาค และมีการควบคุมมาตรฐานการศึกษาอีกด้วย (วิทยา ดวงสินธ์, ๒๕๕๗ : ๑๒๑๒)

นอกจากนี้ UNESCO (2020) คณะกรรมาธิการยุโรป OECD (2018) และ ILO (2019) ตระหนักถึง ความสำคัญของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากโลกของการทำงานกำลังมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก รูปแบบธุรกิจใหม่ ประชากร และปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมดนี้ล้วนมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยศตวรรษที่ ๒๑ จำเป็น อย่างยิ่งที่ทุกคนต้องพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในที่ทำงานและในชุมชนของตนเอง ดังนั้น

การเป็นผู้ประกอบการจะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการเติบโต นวัตกรรม และการสร้างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การเตรียมคนให้สามารถเติบโตในธุรกิจที่ยั่งยืนได้จึงเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการศึกษาทั้งระบบและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศนั้น มีจุดมุ่งหมาย คล้ายคลึงกัน คือ การเตรียมผู้เรียนสำหรับโลกอนาคต ตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพ รวมถึง การพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจาก ความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) เป็นทักษะสำคัญและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมโดยตรง รวมถึงการเป็นผู้ประกอบการจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่ประเทศ ดังนั้น การผลักดันการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญ เพราะจะทำให้ประเทศมีกำลังคนที่มีส่วนช่วยผลักดันเศรษฐกิจให้เติบโตต่อไป

๒.๒ ตัวอย่างหลักสูตร/รายวิชา/สาระในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

เพ็ญสุดา ทัพไพเราะ (๒๕๖๔) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยหลักสูตรประกอบไปด้วย

๑) หลักการของหลักสูตร:

(๑) เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการ ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เน้นการเรียนรู้ตามแนวการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้โครงงาน (Project based learning) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning)

(๒) เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เสริมสร้าง สมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

(๓) เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำสมรรถนะผู้ประกอบการที่มี ความรับผิดชอบต่อสังคม ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

๒) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร: เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อ สังคมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่

(๑) ด้านความรู้ (Knowledge aspect)

(๒) ด้านทักษะ (Skill aspect)

(๓) ด้านลักษณะ (Relevant trait aspect)

๓) โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตร: เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านลักษณะ จึงได้ กำหนดเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๔ หน่วย ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะ ความเป็นผู้ประกอบการเป็น ๔ ขั้นตอนและแบ่งเป็น ๔ หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่

หน่วยที่ ๑ ผู้ประกอบการเริ่มต้น จำนวน ๓ คาบ

หน่วยที่ ๒ คณิตศาสตร์ สำหรับผู้ประกอบการเบื้องต้น จำนวน ๑๐ คาบ

หน่วยที่ ๓ ปฏิบัติการผู้ประกอบการ จำนวน ๓ คาบ

หน่วยที่ ๔ ผู้ประกอบการที่ดี จำนวน ๔ คาบ

๔) แนวทางการจัดการเรียนรู้ : การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง (Simulation) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experimental Instruction) การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning) และ กระบวนการกลุ่ม (Group Process) โดยกำหนดแนวทางการสอนเป็น ๕ ขั้นตอนดังนี้

- (๑) ขั้นกำหนดปัญหา
- (๒) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา
- (๓) ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- (๔) ขั้นสังเคราะห์ความรู้

(๕) ขั้นสรุปและนำเสนอข้อมูลสื่อการจัดการเรียนรู้: โดยลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ตัวอย่างเนื้อหา เช่น ใบกิจกรรม ใบความรู้ บทความ สถานการณ์ เป็นต้น

การวัดประเมินผล : การวัดประเมินผลการดำเนินการไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อประเมินสมรรถนะทั้ง ๓ ด้าน ดังนี้

- **ด้านความรู้ (Knowledge aspect)** คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาการค้นคว้าหรือจากประสบการณ์เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย (๑) ความรู้เรื่องความสำคัญของผู้ประกอบการ (๒) หน้าที่ผู้ประกอบการ (๓) การวิเคราะห์การเป็นผู้ประกอบการซึ่งวัดได้จากแบบวัดสมรรถนะด้านความรู้ เรื่องผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- **ด้านทักษะ (skill)** คือ การวัดการประเมินความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางการสื่อสารซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบสังเกตและประเมินพฤติกรรมสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

- **ด้านลักษณะ (Relevant trait aspect)** คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักเรียน หรือ สิ่งที่นักเรียนเชื่อว่าตนเองเป็น ประกอบด้วย (๑) ความมั่นใจในตนเอง (๒) ความกล้าเสี่ยง (๓) ความมีวินัย (๔) ความอดทน (๕) ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสามารถประเมินได้จากแบบสังเกตและการประเมินพฤติกรรมสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้านลักษณะ

ตัวอย่างหลักสูตรของประเทศฟิลิปปินส์ (๒๐๑๓) สำหรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเกรด ๑๑ พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขั้นต่ำของผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจแนวคิด หลักการ และสมรรถนะหลักของการเป็นผู้ประกอบการได้ มีการระบุความคาดหวังเชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่มีคุณภาพออกสู่ตลาด มีการกำหนดสมรรถนะที่สะท้อนการเรียนรู้ ได้แก่ การที่ผู้เรียนสามารถอภิปราย อธิบายแนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงการมองหาโอกาสในการพัฒนาอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต ซึ่งบทเรียนจะประกอบด้วย ๒ บทเรียนสำคัญ คือ การพัฒนาแผนทางธุรกิจ และการประกอบตัวอย่างธุรกิจได้ โดยแต่ละบทจะมีการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ ความคาดหวังเชิงพฤติกรรม และการสะท้อนการเรียนรู้ที่ต่างกันออกไป ตัวอย่างดังภาพที่ ๖

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
SENIOR HIGH SCHOOL – APPLIED TRACK SUBJECT**

Grade: 11/12

Subject Title: Entrepreneurship

No. of Hours/Semester: 80 hours/semester

Prerequisite:

Course Description: This course deals with the concepts, underlying principles, processes and implementation of a business plan. The preliminaries of this course include the following: 1) discussion on the relevance of the course; 2) explanation of key concepts of common competencies; 3) explanation of core competencies relative to the course; and 4) exploration of career opportunities.

CONTENT	CONTENT STANDARD	PERFORMANCE STANDARD	LEARNING COMPETENCIES	CODE
Introduction 1. Relevance of the course 2. Key concepts and common competencies 3. Core competency in Entrepreneurship 4. Career opportunities	The learner demonstrates understanding of key concepts, underlying principles, and core competencies in Entrepreneurship.	The learner independently creates/provides a quality and marketable product and/or service in Entrepreneurship.	<i>The learners...</i> 1. Discuss the relevance of the course; 2. Explain the key concepts of common competencies; 3. Explain the core competencies in Entrepreneurship; and 4. Explore job opportunities for Entrepreneurship as a career.	
LESSON 1: DEVELOPING A BUSINESS PLAN (DP)				
Development of Business Plan	The learner demonstrates understanding of concepts, underlying principles, and processes of developing a business plan.	The learner independently or with his/her classmates presents an acceptable detailed business plan.	1. Recognize a potential market <i>The learners...</i> 1.1 Identify the market problem to be solved or the market need to be met; and 1.2 Propose solution/s in terms of product/s and service/s that will meet the need using techniques on seeking, screening, and seizing opportunities:	CS_EP11/12ENTREP-0a-1 CS_EP11/12ENTREP-0a-2

K to 12 Senior High School Applied Track Subject – Entrepreneurship December 2013

Page 1 of 7

ภาพที่ ๖ ตัวอย่างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ
ของประเทศฟิลิปปินส์

ตัวอย่างหลักสูตรการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของ Carlstadt-East Rutherford Regional School (2022) ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ไว้ ๔ หัวข้อ ได้แก่ (๑) การเรียนรู้เกี่ยวกับธุรกิจสำหรับตนเอง จำนวน ๔ สัปดาห์ (๒) การวิจัยและวางแผนการลงทุน จำนวน ๖ สัปดาห์ (๓) การวางแผนการตลาด จำนวน ๔ สัปดาห์ และ (๔) การบริหารจัดการกระบวนการทางธุรกิจ จำนวน ๖ สัปดาห์ รวมถึงมีการกำหนดเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องรู้ ประกอบด้วย (๑) Personal Financial Literacy (๒) Career Readiness, Life Literacies and Key Skills (๓) Computer Science (๔) Interdisciplinary Connections ซึ่งแต่ละเนื้อหาจะมีการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ตัวอย่างดังภาพที่ ๗

Carlstadt-East Rutherford Regional School District
Career and Technology Education Department
Entrepreneurship Curriculum

Course Description		
Entrepreneurship is a half-year course that meets on a rotating basis for three (3) 55-minute blocks and one (1) 40-minute block for every five (5) day cycle.		
Entrepreneurship explores the aspects of starting a new business or launching a new venture. The course follows four fundamental themes with an in-depth understanding of each. "Going into Business for Yourself" allows students to understand entrepreneurship and what it takes to be an entrepreneur in today's environment. "Researching and Planning Your Venture" gives students an opportunity to analyze business types and practice business planning. "Managing Marketing Strategies" allows students to model marketing plans and analyze competitive strategies. "Managing Your Business Processes" puts students in the front seat to understand the importance of management in inventory, distribution, and finance. The course is designed to help students identify and evaluate new ventures, so they may successfully understand the challenges of starting a new company.		
Course Overview and Pacing Guide		
Unit	Topic	Time Frame
1	Going into Business for Yourself	4 Weeks
2	Researching and Planning Your Venture	6 Weeks
3	Managing Marketing Strategies	4 Weeks
4	Managing Your Business Processes	6 Weeks

Personal Financial Literacy (Standard 9.1)	
Core Idea	Performance Expectation
Philanthropic, charitable, and entrepreneurial organizations play distinctly different but vitally important roles in supporting the interests of local and global communities.	9.1.12.CFR.2: Summarize causes important to you and compare organizations you seek to support to other organizations with similar missions
There are different ways you can influence government policy to improve your financial situation.	9.1.12.EG.5: Relate a country's economic system of production and consumption to building personal wealth, the mindset of social comparison, and achieving societal responsibilities.
There are agencies, laws, and resources to protect you as a consumer.	9.1.12.EG.6: Analyze the rights and responsibilities of buyers and sellers under consumer protection laws.
There are ways to align your investments with your personal financial goals.	9.1.12.PB.2: Prioritize financial decisions by considering alternatives and possible consequences.
Money management requires an understanding of cash flow systems and business practices.	9.1.12.PB.6: Describe and calculate interest and fees that are applied to various forms of spending, debt, and saving.
Career Readiness, Life Literacies, and Key Skills (Standard 9.2)	
Core Idea	Performance Expectation
There are ways to assess a business's feasibility and risk and to align it with an individual's financial goals.	9.2.12.CAP.21: Explain low-cost and low-risk ways to start a business. 9.2.12.CAP.22: Compare risk and reward potential and use the comparison to decide whether starting a business is feasible. 9.2.12.CAP.23: Identify different ways to obtain capital for starting a business.
There are strategies to improve one's professional value and marketability.	9.2.12.CAP.3: Investigate how continuing education contributes to one's career and personal growth.
Career planning requires purposeful planning based on research, self-knowledge, and informed choices.	9.2.12.CAP.6: Identify transferable skills in career choices and design alternative career plans based on those skills.
With a growth mindset, failure is an important part of success.	9.4.12.CI.1: Demonstrate the ability to reflect, analyze, and use creative skills and ideas
Collaboration with individuals with diverse experiences can aid in the problem-solving process, particularly for global issues where diverse solutions are needed.	9.4.12.CT.1: Identify problem-solving strategies used in the development of an innovative product or practice
Collaborative digital tools can be used to access, record, and share different viewpoints and to collect and tabulate the views of groups of people.	9.4.12.TL.3: Analyze the effectiveness of the process and quality of collaborative environments. 9.4.12.TL.4: Collaborate in online learning communities or social networks or virtual worlds to analyze and propose a resolution to a real-world problem.

ภาพที่ ๗ ตัวอย่างหลักสูตรการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของ
 Carlstadt-East Rutherford Regional School (2022)

๒.๓ ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอน (กิจกรรม วิธีการ เทคนิค เป็นต้น) ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

แนวทาง กิจกรรม วิธีการสอนและเทคนิคที่ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในประเทศไทย มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในระบบ ด้วยการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากต่างประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน ให้เหมาะสมกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ รายละเอียดดังนี้

การเป็นผู้ประกอบการในอาชีวศึกษาของยุโรป (European Commission, 2015) มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกโดยเฉพาะสถานประกอบการ และการได้รับความร่วมมือจากภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับสถานประกอบการ ภาคธุรกิจ และชุมชน ยุโรปพบปัญหาช่องว่างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับสถานประกอบการ ด้วยช่องว่างดังกล่าวส่งผลให้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความชำนาญในการสอน ใช้วิธีการสอนแบบเดิม ตลอดจนขาดประสบการณ์ในการประกอบการ ดังนั้น ยุโรปจึงมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีทักษะการสอนด้วยวิธีการใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย ทักษะการสอนที่เหมาะสมแบบ learning by doing มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในบริบทจำลองได้ทำงานเป็นกลุ่มและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมถึงมุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อาทิ เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการเป็นวิทยากรให้ความรู้ในสถานศึกษามีโอกาสแสดงสถานการณ์จำลองให้เห็นถึงการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจ การแก้ไขปัญหาทางธุรกิจ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้จัดการ การจัดงานนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการขายสินค้า เป็นต้น

นิจิริา บำรุงกิจ (๒๕๕๙) ศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของยุโรป โดยการจัดการเรียนการสอนที่มีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ ๓ ด้าน คือ (๑) ทักษะคิด ได้แก่ ความมั่นใจในตัวเอง การริเริ่มด้วยตนเอง (๒) ทักษะ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การวางแผน ความรู้ด้านการเงิน การบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ (๓) การมองเห็นโอกาสและเข้าถึงโอกาสได้ รวมถึงการเข้าใจบทบาทของผู้ประกอบการในสังคม

สำหรับวิธีการจัดการเรียนรู้ของยุโรปนั้น มุ่งเน้นการใช้ประสบการณ์ของผู้ประกอบการในทางปฏิบัติ มาบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การจัดตั้งบริษัทขนาดย่อม การให้ความรู้ด้านการเงินส่วนบุคคล การเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายกับชุมชนภายนอก หรือต่อยอดธุรกิจชุมชน ตลอดจนมีการบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่นในลักษณะวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (๒๕๖๒) มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้แก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ด้านธุรกิจผ่านกระบวนการศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่ง โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการคิดค้นสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ หรือ ความสนใจส่วนบุคคลของนักเรียน ผนวกกับการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่อยอดเชิงพาณิชย์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การทำธุรกิจและการสร้างรายได้ระหว่างเรียน มีการประเมินอย่างเป็น

ระบบทุกปีเพื่อประเมินศักยภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาและกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขวัญญา สุขสมวัฒน์ สุวิมล ว่องวานิช และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ (๒๕๖๓) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน: คราวด์ซอร์สซิง พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการได้นั้นจะต้องดำเนินการดังนี้ (๑) มีการจัดเนื้อหาในรายวิชาให้มีการสอนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ ควรเตรียมเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินกิจการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ (๒) มีการจัดประสบการณ์การทำธุรกิจจริงให้ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเขียนแผนธุรกิจ จัดทำโครงการหรือธุรกิจขนาดเล็กด้วยตนเอง (๓) มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสนใจของตนเอง ร่วมกับการให้ผู้เรียนฝึกวิเคราะห์และวางแผนการพัฒนาดตนเองและการทำงาน (๔) มีการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ (๕) มีการใช้กรณีศึกษา/สถานการณ์จำลองประกอบการจัดการเรียนการสอน

นริศรา ทองยศ (๒๕๖๓) ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการของผู้บริหารครู นักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพขอนแก่น ประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการวางแผน ผู้บริหารมีแนวทางในการจัดการ คือ กำหนดวิสัยทัศน์และแผนธุรกิจในสิ่งที่ต้องการให้เป็นเป้าหมายขององค์กรในอนาคต โดยต้องวางแผนดำเนินงาน ซึ่งจะบ่งบอกถึงวิธีการ ทิศทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ สำหรับนักเรียนนักศึกษาจำเป็นต้องหาข้อมูลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเอง รวมทั้งศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน มีการวางแผนการตลาด การเขียนแผนการตลาดซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการอาชีวศึกษามองเห็นภาพที่ชัดเจนถึงเป้าหมายของงานทางด้านการตลาด

(๒) ด้านการจัดองค์การ ผู้บริหารมีแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของงานกับปัจจัยทางกายภาพขององค์กร คือ (๒.๑) ให้มีความร่วมมือกัน ช่วยเหลือกันในการทำงาน (๒.๒) เน้นการใช้นวัตกรรม (innovation) เพราะต้องมีการคิดนวัตกรรม เพื่อให้ได้สินค้าและบริการใหม่ ลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย ลดเวลาทำงาน เพิ่มระดับความพึงพอใจ โดยองค์กรกระตุ้นบุคลากรในองค์กรทุกส่วน ร่วมกันคิดนวัตกรรม และ (๒.๓) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งมีลักษณะสำคัญของความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

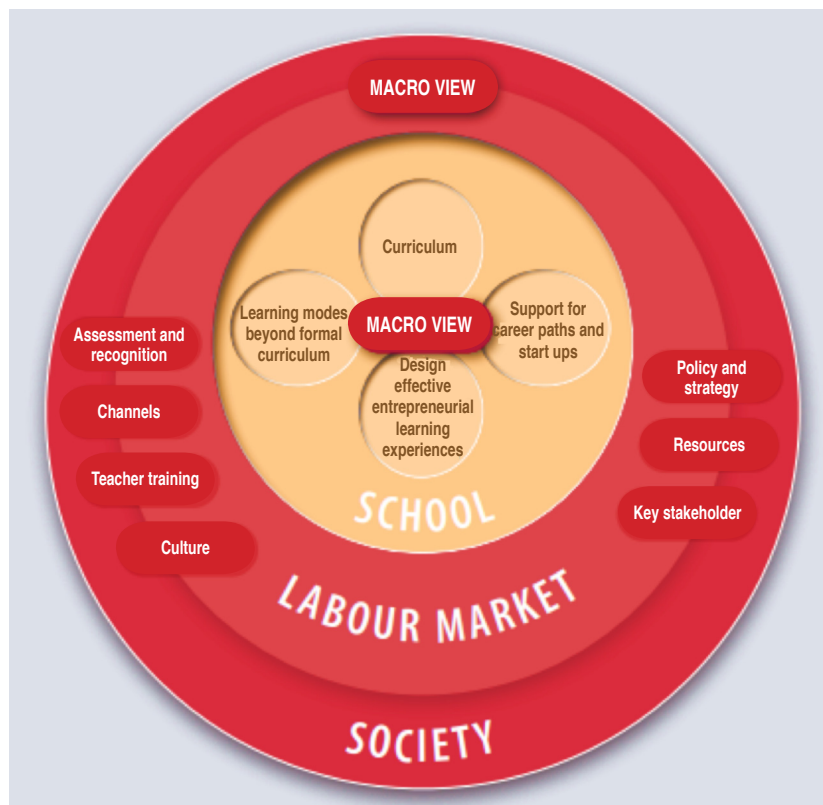
(๓) ด้านการนำ ผู้บริหารมีแนวคิดที่จะผลักดันให้กิจการประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมองหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน พร้อมทั้งจะยอมรับความล้มเหลวและใช้ความล้มเหลวเป็นบทเรียน

(๔) ด้านการควบคุม ผู้บริหารหรือครูที่ปรึกษากลุ่มธุรกิจ ควรเข้าไปควบคุมงานในลักษณะ “ใกล้ชิดชัดเจน เน้นการปรับปรุง” กล่าวคือใกล้ชิด คือ เข้าไปคลุกคลีกับผู้ปฏิบัติงานหรือนักเรียนนักศึกษาให้ได้มากที่สุดเพื่อทำงานใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ไม่รู้สึกว่าเป็นห่างหรือเข้าหายาก และทุกครั้งที่มีผู้บริหารหรือครูที่ปรึกษากลุ่มธุรกิจ จะตัดสินใจ อธิบาย หรือให้คำแนะนำ ต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน และแม่นยำ สุดท้ายการปรับปรุง เน้นการให้โอกาสในการปรับปรุง เพราะเชื่อว่าทุกคนสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้ ถ้าได้รับคำแนะนำที่ดีจากผู้บริหารหรือครูที่ปรึกษากลุ่มธุรกิจ

UNESCO-UNEVOC (2020) เห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ โดยมีการพัฒนาทั้งระดับจุลภาคและมหภาค ดังนี้ (ดังภาพที่ ๘)

- ระดับจุลภาค โดยดำเนินการ (๑) ออกแบบการเรียนรู้ของผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการกำหนดเป้าหมาย ผลลัพธ์ กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน (๒) หลักสูตร มีการออกแบบหลักสูตรกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมถึงระดับความเข้มข้นของการพัฒนาผู้เรียน (๓) กิจกรรมการเรียนรู้นอกเหนือจากหลักสูตรที่เป็นทางการ อาทิ กิจกรรมร่วมในหลักสูตร ชมรมผู้ประกอบการ เทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น (๔) การสนับสนุนเส้นทางอาชีพและสตาร์ทอัพ อาทิ การให้คำปรึกษาและทุนการศึกษา เป็นต้น

- ระดับมหภาค โดยดำเนินการ (๑) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นบทบาทเชิงรุกของท้องถิ่นและหน่วยงานด้านการศึกษาแห่งชาติในการเป็นผู้นำเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ อาจมีการระบุสถานะปัจจุบันของการเรียนรู้ผู้ประกอบการ ระบุโอกาส ความท้าทาย รวมถึงการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ อาทิ การฝึกอบรมครู การจัดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การกำหนดแผนการติดตามและประเมินผล เป็นต้น (๒) ด้านทรัพยากร โดยคำนึงถึงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของผู้เรียนเป็นสำคัญ (๓) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการระบุถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน (๔) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ บรรทัดฐาน ค่านิยม และประเพณีที่เพิ่ม (หรือขัดขวาง) ผู้ประกอบการ และการขจัดอุปสรรคและปัญหา (๕) ด้านการฝึกอบรมครู อาจทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๖) ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงาน และ (๗) ด้านการประเมินและการยอมรับการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกของผู้ประกอบการ

ภาพที่ ๘ แนวทางการออกแบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ

นริศรา และคณะ (๒๕๖๕) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ โดยเป็นการศึกษาจากสถาบันที่มีการปฏิบัติที่ดีสามารถเป็นต้นแบบของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเชิงพื้นที่ตามขนาดของสถานศึกษา ทั้งใหญ่ กลาง และเล็ก จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ (๑) วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี กรุงเทพมหานคร (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย จังหวัดเลย และ (๓) วิทยาลัยเทคนิคคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบองค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการใหม่สำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (๑) การคิดสร้างสรรค์ (๒) การสร้างนวัตกรรม (๓) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (๔) การรู้จักจิต (๕) การมุ่งมั่นในความสำเร็จ และ (๖) การกล้าเสี่ยง โดยการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ ประกอบด้วย ๕ แนวทาง ได้แก่ (๑) การพัฒนา ๗ องค์ประกอบหลักของความเป็นผู้ประกอบการใหม่ (๒) การเพิ่มกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะในหลักสูตรเสริม (๓) การส่งผู้เรียนอาชีวศึกษาไปฝึกงาน หรือฝึกประสบการณ์ในองค์กร หรือ สถานประกอบการที่ประสบผลสำเร็จ (๔) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาเห็นความสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการใหม่ และ (๕) การเพิ่มขีดความสามารถเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจ

สรุปได้ว่า แนวทาง กิจกรรม วิธีการเรียนการสอน และเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ควรมุ่งให้เกิดการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน และขยายไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาผู้เรียน ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน นอกห้องเรียน และนิเวศการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน ดังนี้

ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน อาทิ การเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน การจัดเนื้อหาในรายวิชาให้มีการสอนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ มีรูปแบบการสอนในลักษณะ learning by doing มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในบริบทหรือสถานการณ์จำลอง ได้ทำงานเป็นกลุ่ม และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อาทิ ความช่วยเหลือทางด้านการบรรยาย การเป็นวิทยากรโดยเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการเป็นผู้บรรยายในสถานศึกษา มีโอกาสแสดงสถานการณ์จำลองให้เห็นถึงการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจ การแก้ไขปัญหาทางธุรกิจ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานในบทบาทของผู้จัดการ การจัดงานนิทรรศการเพื่อส่งเสริมการขายสินค้า รวมถึงการทำกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน และการสร้างเครือข่ายร่วมกับชุมชนหรือต่อยอดการทำธุรกิจในชุมชน

ระบบนิเวศการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน โดยสถานศึกษาควรมีการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ (๑) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นบทบาทเชิงรุกของท้องถิ่นและหน่วยงานด้านการศึกษา ในการเป็นผู้นำเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ มุ่งพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน อาทิ การฝึกอบรมครู การจัดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การกำหนดแผนการติดตามและประเมินผลเป็นต้น (๒) ด้านทรัพยากร คำนึงถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของผู้เรียนเป็นสำคัญ (๓) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการระบุถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน (๔) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ บรรทัดฐาน ค่านิยม และประเพณีที่เพิ่ม (หรือขาด) ผู้ประกอบการ และดำเนินการขจัดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น (๕) ด้านการฝึกอบรมครู อาจทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๖) ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงาน และ (๗) ด้านการประเมินและการยอมรับที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกของผู้ประกอบการ

๓. เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการ

๓.๑ เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมและบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น ผู้ประกอบการ

จากการศึกษาพบว่า เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม มีส่วนสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน จากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ สถาบันทางการเงิน ภาคเอกชน สถาบันทางการศึกษา เครือข่ายผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เนื่องจากการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ หรือ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ ให้เกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มีรายละเอียดดังนี้

นิตยา ศิริเวชกุล (๒๕๓๔) กล่าวถึงบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมและพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา โดยบทบาทของรัฐบาล ได้แก่

(๑) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของหน่วยงานระดับประเทศไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และเอื้อให้เกิดกลไกการประสานงานอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ในการดำเนินงานของส่วนต่าง ๆ ภายในกระทรวงเดียวกันควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันได้มากยิ่งขึ้น

(๒) จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพมากกว่าด้านอาคารเรียน เนื่องจากพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งมีห้องเรียนและอาคารเรียนที่ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ให้เกิดความสูญเปล่า

(๓) ให้การบริหารจัดการศึกษามีความสอดคล้อง สัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรม หรือ เกษตรกรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านความคิดมากกว่าการหวังพึ่งพานักธุรกิจทางการเงิน

(๔) มีการตรวจสอบทัศนคติและความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการศึกษาเป็นครั้งคราว เพื่อโยกย้ายเปลี่ยนแปลงผู้บริหารที่มีทัศนคติล้าหลังไปปฏิบัติหน้าที่อื่น เพราะหากไม่มีการโยกย้าย เปลี่ยนแปลง จะเป็นอุปสรรคที่ร้ายแรงต่อการพัฒนาการศึกษา และความคิดสร้างสรรค์ของคณาจารย์และนักเรียนในสถานศึกษาแต่ละแห่ง

สำหรับบทบาทของภาคเอกชน ได้แก่ (๑) การเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนเข้ามาให้ความรู้ บรรยาย ให้แก่ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจถึงสภาพการณ์ของบ้านเมือง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้รับรู้สภาพในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมต่าง ๆ (๒) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความตื่นตัวในการติดต่อและประสานงานกับภาคเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อส่งผู้เรียนเข้าฝึกงานหรือ ทำงานชั่วคราวระหว่างช่วงปิดภาคฤดูร้อน เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ชีวิต นอกจากนี้ การที่ผู้เรียน

ได้เห็นสภาพโรงงาน สภาพการทำงานแท้จริง ย่อมทำให้เกิดความตื่นตัวและชวนช่วยสร้างเสริมความชำนาญ อันจะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (๓) สถาบันภาคเอกชนระดับชาติ อาทิ สมาหาคารค้า สมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทย หรือสมาคมวิชาชีพอื่น ๆ หรือในส่วนภูมิภาค เช่น หอการค้า จังหวัด ควรได้รับเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้บริหารทุกระดับควรมีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากภาคเอกชน และผู้ประกอบการด้วย

นิจिरา บำรุงกิจ (๒๕๕๙) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา (school – community relationships) ว่า การอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษามีหน้าที่ต้องสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับชุมชนในทุกภาคอุตสาหกรรม โดยชุมชนแบ่งปันข้อมูลความต้องการด้านแรงงานให้กับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (รวมถึงผู้ประกอบการในชุมชน) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของต้นสังกัดและรัฐบาล (federal involvement) ก็เป็นส่วนสำคัญ โดยอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับกฎหมาย และแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดและรัฐบาล ภาครัฐจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึงในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ดำเนินการตามนโยบายต้นสังกัดและรัฐบาล

ยุพา ทวีวัฒนะกิจบวร (๒๕๕๙) อ้างถึง Isenberg (2011) ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดผู้ประกอบการใหม่ ๖ ปัจจัย ซึ่งแต่ละปัจจัยจะสามารถบรรลุได้นั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วม/ความร่วมมือจากเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) ปัจจัยด้านนโยบาย (Policy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสภาพแวดล้อมของภาครัฐให้เอื้อต่อการเกิดผู้ประกอบการ อาทิ การมีหน่วยงานด้านการส่งเสริมผู้ประกอบการโดยตรง การมีเครื่องมือทางการเงินสนับสนุนทางธุรกิจ การมีกฎหมาย หรือ กฎระเบียบที่ส่งเสริมต่อการเกิดผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น

(๒) ปัจจัยด้านการเงิน (Financial) อาทิ การมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายและเหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการในแต่ละช่วงอายุ เช่น สินเชื่อ เป็นต้น ซึ่งเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันทางการเงินต่าง ๆ

(๓) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture) ได้แก่ การมีสภาพบริบทของสังคมที่สนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ การพร้อมให้โอกาส และให้กำลังใจในกรณีที่ล้มเหลว เป็นต้น การมีเรื่องราว เรื่องเล่าของความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเกิดผู้ประกอบการ ทั้งสิ้น

(๔) ปัจจัยด้านการสนับสนุน (Supports) ได้แก่ บทบาทของภาคเอกชนที่เอื้อต่อการเกิดผู้ประกอบการใหม่ (อาทิ การจัดการประกวดแผนธุรกิจ การสัมมนาเกี่ยวกับการเริ่มต้นธุรกิจเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ) การสนับสนุนบุคลากรในวิชาชีพเฉพาะทางที่เป็นการสนับสนุนการประกอบธุรกิจ หรือ การเกิดผู้ประกอบการใหม่ (อาทิ นักกฎหมาย นักบัญชี เป็นต้น) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (อาทิ ระบบสาธารณูปโภค ระบบขนส่ง พลังงาน หรือแม้แต่โครงสร้างพื้นฐานจำพวกศูนย์บ่มเพาะทางธุรกิจ) ให้พร้อมและเอื้อต่อการเกิดผู้ประกอบการใหม่

(๕) ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล (Human Capital) ได้แก่ สถาบันการศึกษาทั้งการศึกษาทั่วไปและการศึกษาสำหรับการสร้างผู้ประกอบการโดยตรง รวมถึงการพัฒนาแรงงานให้เหมาะสมและเพียงพอ

(๖) ปัจจัยด้านการตลาด (Markets) ได้แก่ เครือข่าย เครือข่ายผู้ประกอบการ หรือการมีความสัมพันธ์กับห่วงโซ่อุปทานที่จะช่วยส่งเสริมธุรกิจ เป็นต้น รวมถึงการสร้างพื้นที่ในการให้ผู้ประกอบการได้ทดลองตลาดก่อนการดำเนินธุรกิจเพื่อทดสอบความพึงพอใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น

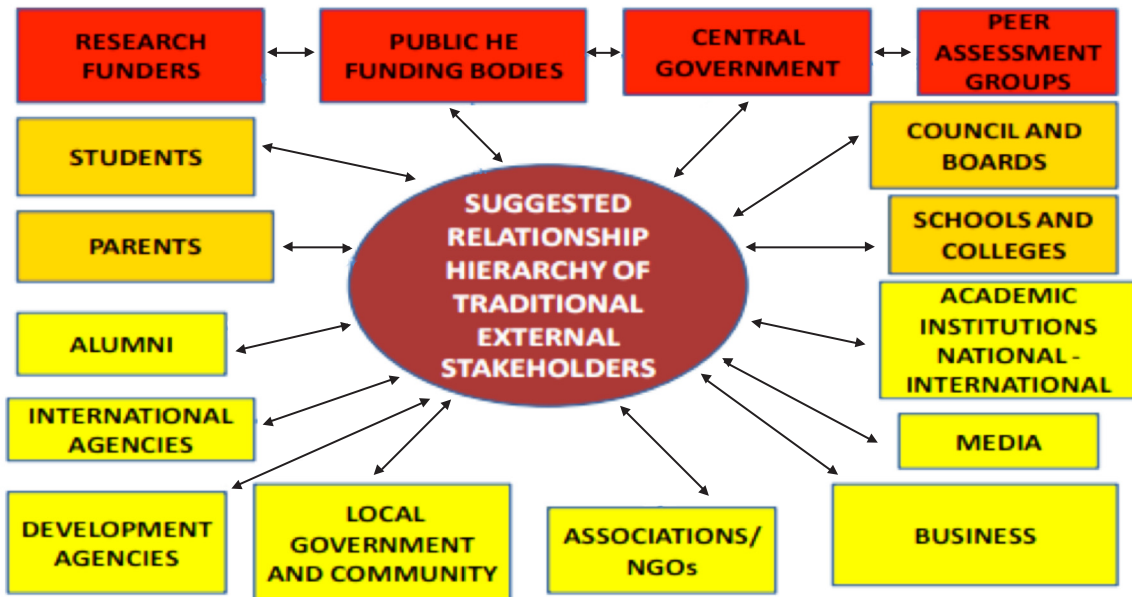
เบญญาภา จิตมั่นคง และพระมหาสุพร รกขิตธมโม (๒๕๖๓) กล่าวถึง การพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ โดยจะต้องอาศัยการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การช่วยให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่เข้าถึงแหล่งเงินทุน (๒) การช่วยเหลือการตั้งต้นธุรกิจและการทำแผนธุรกิจ (๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์การสร้างตราสินค้า (๔) การนำสินค้าออกวางตลาดเพื่อจำหน่ายในระดับท้องถิ่น และ (๕) การเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ

ศศิทิติยา เทพเสนา (๒๕๖๔) กล่าวถึง การสร้างเครือข่ายทางความคิด โดยการสร้างเครือข่ายทางความคิดเป็นทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งของการสร้างแนวความคิดใหม่ทางธุรกิจ หรือ การเกิดขึ้นของผู้ประกอบการ ดังที่ Dyer, Gregersen, and Chistensen (2011) เสนอแนวคิดว่าการเข้าร่วมงานประชุมทางความคิดใหม่ ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนและอภิปรายขยายผลไปสู่นวัตกรรมใหม่ ช่วยให้นวัตกรรมเกิดทักษะการเชื่อมโยงต่อการสร้างกระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือรูปแบบธุรกิจใหม่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา อาทิ หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ชุมชน แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ ทั้งภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการเรียนการสอน โดยเน้นภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สำหรับต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม รวมถึงบทบาทต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการมักเกิดขึ้นในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

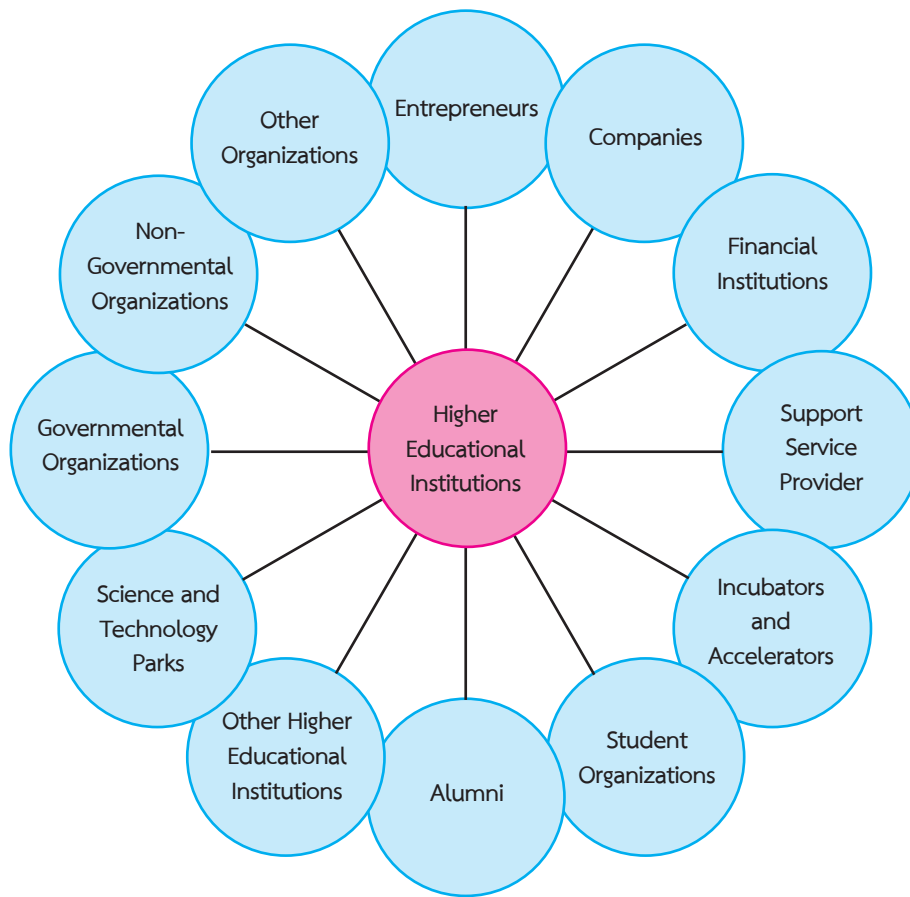
Allan A Gibb Professor Emeritus, University of Durham and Gay Haskins Associate Fellow, Saïd Business School, University of Oxford (2013) ศึกษาวิจัยเรื่อง THE UNIVERSITY OF THE FUTURE AN ENTREPRENEURIAL STAKEHOLDER LEARNING ORGANISATION? โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพแรงกดดันและการตอบสนองของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในบทความมีการกล่าวถึงเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีส่วนสำคัญและมีการปรับสมดุลใหม่ ปรับความสัมพันธ์ใหม่ ระหว่างหน่วยงานกับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ สรุปรูปร่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังภาพที่ ๙

UNIVERSITY KEY STAKEHOLDERS: A SHIFTING BALANCE

ภาพที่ ๙ University key stakeholders: a shift balance (2013)

Kathrin Bischoff, Christin K. Volkmann and David B. Audretsch (2017) ศึกษาวิจัย เรื่อง Stakeholder collaboration in entrepreneurship education: an analysis of the entrepreneurial ecosystems of European higher education institutions โดยการศึกษาวิจัย ได้วิเคราะห์เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกของสถานศึกษาในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ เครือข่ายผู้ประกอบการ บริษัท สถาบันทางการเงิน ผู้ให้บริการต่าง ๆ โครงการ หน่วยงานบ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการ นักเรียนและนักศึกษา ศิษย์เก่า สถาบันอาชีวศึกษาอื่น ๆ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาครัฐ มูลนิธิ และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังภาพที่ ๑๐

ภาพที่ ๑๐ External stakeholder groups of entrepreneurship education at higher education institutions (2017)

Valentina Ndou, Giustina Secundo, Giovanni Schiuma and Giuseppina Passiante (2018) ศึกษาวิจัยเรื่อง Insights for Shaping Entrepreneurship Education: Evidence from the European Entrepreneurship Centers พบว่า การร่วมมือกับโลกภายนอกของมหาวิทยาลัยเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการศึกษาผู้ประกอบการ มีการกล่าวถึง “triple-helix model” หรือ แบบจำลองเกลียวสามส่วน ซึ่งเป็นรูปแบบความร่วมมือของภาคอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย และภาคธุรกิจ โดยมหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย ไม่เพียงแต่ภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ แต่ยังรวมถึงชุมชนการเรียนรู้ที่กว้างขึ้นในสังคมและภูมิภาคอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นระบบนิเวศผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

Stacy M. Vollmers and Janet M. Ratliff (n.d.) จาก Morehead State University ของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวถึง เครือข่ายการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษา คณาจารย์ ศิษย์เก่าและชุมชนธุรกิจ (Kuiper and Thomas, 2000) โดยกล่าวว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเครือข่ายมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวจะช่วยสะท้อนถึงความต้องการของตลาดแรงงานได้ดีที่สุด

รวมถึงสะท้อนทักษะและความสามารถที่จะมีคุณค่าและเหมาะสมสำหรับชีวิตการทำงาน เช่น ทักษะการทำงาน เป็นทีม ทักษะการเขียนและการสื่อสารด้วยวาจา และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอีกด้วย

สรุปได้ว่า เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้มีส่วนร่วม มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้มีส่วนร่วมในทุกๆระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ประกอบด้วย เครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้มีส่วนร่วม (๑) ด้านนโยบาย อาทิ ภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ หน่วยงาน มูลนิธิระหว่างประเทศ เป็นต้น (๒) ด้านการเงิน อาทิ สถาบันทางการเงิน เป็นต้น (๓) ด้านวัฒนธรรม อาทิ สภาพแวดล้อม ชุมชน ผู้ปกครอง การมีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศิษย์เก่า เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านความคิด เป็นต้น (๔) ด้านการสนับสนุน อาทิ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาชีพเฉพาะที่สนับสนุนการประกอบธุรกิจ หรือ การเกิดผู้ประกอบการใหม่ เป็นต้น (๕) ด้านทรัพยากรบุคคล อาทิ สถาบันการศึกษาทั้งการศึกษาทั่วไปและการศึกษาสำหรับการสร้างผู้ประกอบการโดยตรง เป็นต้น (๖) ด้านการตลาด อาทิ ภาคเอกชน เครือข่ายผู้ประกอบการ เป็นต้น โดยความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ นอกจากมีทักษะของความเป็นผู้ประกอบการแล้ว นักเรียน นักศึกษายังมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุน การตั้งต้นธุรกิจและการจัดทำแผนธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า การนำสินค้าออกจัดจำหน่ายในตลาดในระดับท้องถิ่นสู่ตลาดต่างประเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของผู้ประกอบการที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศในอนาคต

ทั้งนี้เมื่อจัดกลุ่มเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้มีส่วนร่วม จะพบว่า ประกอบไปด้วย ๓ กลุ่มสำคัญ คือ ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ภาคประชาสังคม ชุมชนโดยรอบสถานศึกษา ซึ่งทั้ง ๓ ส่วนแม้มีบทบาทที่ต่างกัน แต่จะต้องประสานความร่วมมือเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนร่วมกัน สรุปได้ดังนี้

- ภาครัฐ มีบทบาทในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของชาติไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่เอื้อให้เกิดการประสานงานอย่างใกล้ชิด จัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา ที่มุ่งเน้นการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาและการฝึกอาชีพ การเปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ตลอดจนกำกับติดตามการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- ภาคเอกชน มีบทบาทในการสร้างโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้ เป็นวิทยากรให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพการณ์ของบ้านเมืองเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้มุ่งพัฒนาตนเองเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมต่าง ๆ รวมถึงภาคเอกชนสามารถแบ่งปันข้อมูลความต้องการด้านแรงงานให้กับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

- ภาคประชาสังคม/ชุมชนโดยรอบสถานศึกษา มีบทบาทในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ฝึกคิด และลงมือปฏิบัติซึ่งจะสอดคล้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่ตนสนใจในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน

๓.๒ กระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

จากข้อ (๓.๑) ข้างต้น ได้กล่าวถึงเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ซึ่งส่วนสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล/หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการ/ขั้นตอน ดังนี้

ศิริกาญจน์ โกลุมภ์ (๒๕๔๒) ได้สรุปกระบวนการมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (๒) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (๓) การสร้างเครือข่ายของกลุ่ม (๔) การจัดกิจกรรม (๕) การต่อรองเพื่อการดำเนินกิจกรรม (๖) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน และ (๗) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

ปารีชาติ วลัยเสถียร (๒๕๔๓) ได้สรุปกระบวนการสร้างความร่วมมือ/เครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ได้แก่

(๑) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย เป็นขั้นตอนที่ผู้ปฏิบัติงาน หรือ ฝ่ายจัดการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายเพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการพิจารณาถึงความเหมาะสมในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในการทำงาน สิ่งสำคัญ ๓ ประการ คือ (๑.๑) เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด (๑.๒) ได้รับประโยชน์ หรือต้องสละประโยชน์ใดในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย และ (๑.๓) ระยะเวลาในการเข้าร่วมเครือข่าย อย่างไรก็ตาม คำตอบสำหรับคำถาม ๓ ประการข้างต้นอาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อระยะเวลาผ่านไปแล้วระยะหนึ่ง

(๒) ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรมีความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน ต้องการกระทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความคุ้นเคย สร้างการยอมรับ และความไว้วางใจระหว่างกัน รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากแก้ปัญหาร่วมกัน อาจเรียกขั้นตอนนี้ว่า ขั้นตอนการเตรียมกลุ่ม หรือ เตรียมเครือข่าย

(๓) ขั้นการสร้างพันธมิตรร่วมกัน เป็นขั้นตอนของการสร้างความผูกพันร่วมกัน ซึ่งหมายถึงการตกลงในความสัมพันธ์ต่อกัน ขั้นตอนนี้องค์กรจะเข้าสู่การตกลงที่จะทำงานร่วมกัน ในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง กลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้ที่จำเป็นซึ่งอาจกระทำโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อาจเรียกได้ว่า กลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning Group) หากพิจารณาในประเด็นของระดับการสร้างเครือข่ายนับเป็นขั้นตอนของ informal cooperation

(๔) ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่มุ่งสร้างเครือข่ายให้ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงเรื่องการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรม ข้อตกลงในการทำงาน บทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ตามบทบาทของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น หากพิจารณาประเด็นระดับการสร้างเครือข่าย เรียกว่า เป็นขั้นตอนของ Powel Agreement

(๕) ขั้นการขยายกิจกรรม หรือ ขยายกลุ่ม ภายหลังจากการพัฒนาความสัมพันธ์ นำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกัน จนมีผลงานปรากฏอย่างเด่นชัด องค์กรเครือข่ายได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้น และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของฝ่ายปฏิบัติแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการนำไปสู่การขยายกิจกรรม หรือ ขยายกลุ่มเครือข่ายในระดับพื้นที่ หรือ

ตามลักษณะกิจกรรม สำหรับระดับการสร้างเครือข่ายในขั้นตอนนี้จะอยู่ในระดับการเข้าร่วม “ลงทุน” ในองค์กรใหม่ (Minority Investment) และการจัดตั้งองค์กรใหม่ร่วมกัน (Join Venture)

(๖) ขั้นติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่เกิดจากเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง หรือ เปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานนั้น

วารสารสื่อพลัง (๒๕๔๘) เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายไว้ ๕ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การระดมความคิด คือ การคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดบนพื้นฐานความศรัทธาว่าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพเท่าเทียมกัน (๒) การวางแผน คือ การนำสิ่งที่มีร่วมกันมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการโดยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายมาใช้ดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (คน สิ่งของ งบประมาณ เวลา เป็นต้น) (๓) การลงมือทำ คือ การนำแผนงานที่ได้ไปร่วมกันทำ หรือ แบ่งงานกันรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (๔) การติดตามประเมินผล คือ การร่วมกันติดตามงานที่ทำ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดและพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น (๕) การรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางตรงที่ต้องการให้เกิด และประโยชน์ทางอ้อม คือ การเรียนรู้จากการร่วมคิดร่วมทำ และความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมที่สมานฉันท์ เสมอภาค และเอื้ออาทรแก่กันมากขึ้น

Martin Lackeus จาก Chalmers School of Entrepreneurship (n.d.) ศึกษาวิจัยเรื่อง ENTREPRENEURSHIP IN EDUCATION – WHAT, WHY, WHEN, HOW โดยการศึกษาวิจัยได้กล่าวถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ของสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการซึ่งมักพบได้ในระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวล้วนมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนนำหลัก ซึ่งบทบาทของนักเรียนและการเรียนรู้ในการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกนั้นยังคงพบได้น้อย Martin Lackeus เสนอแนวทาง “venture creation approach” (Ollila and Williams-Middleton, 2011) หรือ กลุ่มร่วมลงทุนที่นักเรียน นักศึกษาจะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกและสร้างธุรกิจของตนเอง

สรุปได้ว่า กระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมสามารถดำเนินการได้โดยนักเรียน นักศึกษารวมกลุ่มกันเพื่อลงทุนและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการผ่านการปฏิบัติจริงร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในลักษณะ “venture creation approach” แต่วิธีการดังกล่าวยังเห็นได้น้อยแม้ในต่างประเทศ สำหรับบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมมักเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา และมหาวิทยาลัยในการดำเนินการ จึงสามารถสรุปกระบวนการ/ขั้นตอนการสร้างเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ๖ ขั้นตอน ดังนี้

(๑) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย โดยมีการคำนึงถึงสิ่งสำคัญ ได้แก่ (๑.๑) เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด (๑.๒) ได้รับประโยชน์ หรือ ต้องสละประโยชน์ด้านใดในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย และ (๑.๓) ระยะเวลาในการเข้าร่วมเครือข่าย

(๒) ขั้นติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย โดยเป็นองค์กรมีความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน ต้องการกระทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการเหมือนกัน มีการสร้างความคุ้นเคย การยอมรับ ความเป็นไว้วางใจระหว่างกัน และกระตุ้นให้รู้สึกอยากแก้ปัญหาาร่วมกัน

(๓) ขั้นการสร้างพันธมิตรร่วม โดยเป็นการทำข้อตกลงที่จะทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือ แก้ปัญหาบางอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น กลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งอาจจะทำได้ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

(๔) ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่มุ่งสร้างเครือข่ายให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น

(๕) ขั้นขยายกิจกรรม หรือ ขยายกลุ่ม เป็นการขยายกิจกรรม หรือ ขยายกลุ่มระดับพื้นที่ หรือ ตามลักษณะของกิจกรรม และทำให้องค์กรเครือข่ายเกิดความรู้สึกรู้ว่าได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

(๖) ขั้นติดต่อและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง หรือ เปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานให้ หรือ บรรลุเป้าหมายของเครือข่ายต่อไป

๓.๓ แนวทางการบริหารจัดการเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จ

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จนั้น สามารถศึกษาและถอดบทเรียนได้จากกรณีศึกษาเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง มีการดำเนินงานที่เหมาะสม และไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ดังนี้

ปารีชาติ สถาปัตตานท์ และชัยวัฒน์ ธิรพันธ์ (๒๕๔๖) กล่าวถึงการจัดการเครือข่าย ๖ ประการ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม ซึ่งเกิดจากการดำเนินการ ดังนี้

(๑) การมีจุดมุ่งหมายร่วม โดยการทำงานเครือข่ายจะเกิดประสิทธิภาพสูง ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายสามารถ กำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ โดยเฉพาะจุดหมายที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องและต้องการให้เกิดขึ้นในทิศทางเดียวกัน

(๒) บุคคลในเครือข่ายมีจิตสำนึกร่วม มีความถนัดในงานที่ทำ และมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน รวมทั้งได้ประโยชน์จากความเป็นสมาชิกในเครือข่าย

(๓) การเชื่อมโยง อาจเชื่อมต่อกันผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีศูนย์ประสานงานและการเชื่อมต่อ โดยเทคโนโลยี

(๔) การสร้างความรู้สึกร่วม หลังการเข้าร่วมเครือข่ายแล้ว ทุกฝ่ายต้องมีความรู้สึกร่วมกับ กระบวนการทำงานของเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันไปสู่เป้าหมาย

(๕) การพัฒนาระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ระบบการทำงานของเครือข่ายจะต้องสามารถพัฒนา ให้เกิดเป็นระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อทุกฝ่าย และ ผู้ที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย

(๖) การจัดการระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เพราะจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยให้ทราบถึงกิจกรรมความ เคลื่อนไหวต่าง ๆ ของเครือข่าย

พัทธกษิ์ ศิริวงศั และเจษฏภพ สุทธิศัน (๒๕๕๘) กล่าวถึง ปัจจัยความเจริญเติบโตของเครือข่ายและปัจจัยสนับสนุนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่

(๑) สมาชิกและระบบความสัมพันธ์ที่ดี โดยผู้ประกอบการและกลุ่มคนต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องต้องมีความจริงใจ จริงจังต่อกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน

(๒) กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายทุกคน หรือ กลุ่มบุคคลเข้ามีส่วนร่วมในการแบ่งปันองค์ความรู้โดยไม่ผูกขาดเพียงกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จึงเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบธรรมชาติ เนื่องจากไม่ได้ถูกบังคับ หรือ เพราะความเกรงใจ

(๓) การบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี โดยมีการติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

(๔) การขยายเครือข่าย โดยต้องมีความพยายามที่จะรักษาเครือข่ายกลุ่มเดิมให้คงอยู่รวมทั้งมีการขยายเครือข่ายใหม่เพิ่มเติม ไม่เช่นนั้นอาจทำให้จำนวนเครือข่ายลดลง

นอกจากนี้ พัทธกษิ์ ศิริวงศั และ ลักขิกา วาริสมบูรณั (๒๕๕๘) ยังกล่าวถึง แนวทางแห่งความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายทางสังคมของผู้ประกอบการฯ ได้แก่ (๑) ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกลุ่ม (๒) ความสามัคคีระหว่างกลุ่ม (๓) กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ (๔) การบริหารจัดการเครือข่ายที่ดี

ธนา ประมุขกุล (๒๕๔๗) กล่าวถึงความเข้มแข็งของเครือข่าย ซึ่งสามารถดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนาให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง ดังนี้

(๑) การมีสัมพันธ์ภาพ คือ ความใกล้ชิดสนิทสนม กลมเกลียว เป็นหนึ่งใจเดียวกัน มีความยืดหยุ่นที่เป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่มที่มีความเข้าใจ บนพื้นฐานของความจริงใจ

(๒) มีความชัดเจนของเป้าหมาย ซึ่งมาจากความคิดเห็นของสมาชิก เป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้สมาชิกในเครือข่ายได้เข้าใจตรงกัน มุ่งดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๓) มีกระบวนการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ โดยเครือข่ายต้องมีความเป็นประชาธิปไตยให้สมาชิกได้เสนอความคิดเห็นและให้สิทธิ์ในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ซึ่งจะสะท้อนได้ถึงความเข้มแข็งของเครือข่าย

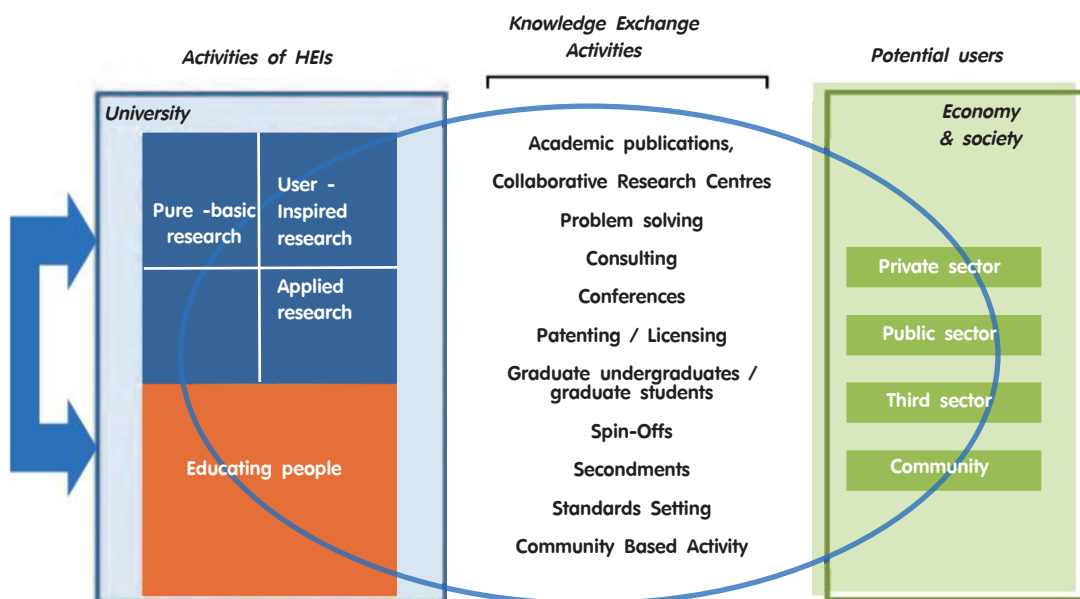
(๔) มีกิจกรรมและความต่อเนื่อง โดยการดำเนินกิจกรรมด้วยความร่วมมือของสมาชิกในเครือข่ายเอง ไม่ใช่การพึ่งพิงจากภายนอก นอกจากนี้ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของกิจกรรมจะเป็นสิ่งที่ช่วยบอกถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วยเช่นกัน

(๕) มีแหล่งของทรัพยากรที่มีศักยภาพ การที่เครือข่ายสามารถแสวงหาและดึงศักยภาพทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เป็นจุดแข็งในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายที่จะช่วยส่งเสริมให้เครือข่ายสามารถพึ่งตนเองได้ แต่มิได้หมายความว่า เครือข่ายจะปฏิเสธการสนับสนุนจากภายนอกโดยสิ้นเชิง

(๖) เกิดการเรียนรู้และนวัตกรรม ความหลากหลายของเครือข่ายสมาชิกที่มาร่วมกัน ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ นำไปสู่การพัฒนาจนเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ อาจเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม หรืออาจเป็นผลปรากฏเชิงรูปธรรมในกิจกรรมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงการพัฒนาเป็นนวัตกรรมต้นแบบให้กับผู้อื่นต่อไป

David Gann, Jaci Eisenberg and Saemoon (2019) ศึกษาเรื่อง How to build an entrepreneurial university โดยกล่าวถึงการปรับโครงสร้างและการพัฒนาบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก โดย David Gann, Jaci Eisenberg and Saemoon พบว่า อุปสรรคมักเกิดจากข้อจำกัดในการทำงานร่วมกัน และระบบการทำงานที่ขาดความคล่องตัว สำหรับตัวอย่างความสำเร็จที่พบในมหาวิทยาลัย เช่น Imperial College London ที่มีการส่งเสริมความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน Imperial College London ร่วมมือกับพันธมิตรด้านเทคโนโลยีมากกว่า ๕๐๐ ราย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทุนการวิจัย นอกจากนี้ ความสัมพันธ์อันดีของเครือข่ายยังนำมาซึ่งประโยชน์มากมายนอกเหนือจากความร่วมมือด้านการวิจัย ยังก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันกับนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถ มีการสนับสนุนสตาร์ทอัพผ่านการระดมทุนขององค์กร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมสาธารณะ และสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในระยะยาวของวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การแพทย์ และศิลปะ ความร่วมมือดังกล่าวได้นำไปสู่กลไกที่ซับซ้อนมากขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเพื่อก้าวข้ามรูปแบบการทำงานแบบดั้งเดิม

นอกจากนี้ David Gann, Jaci Eisenberg and Saemoon ยังกล่าวว่า การเป็นหุ้นส่วนจะประสบความสำเร็จมากที่สุดเมื่อฝ่ายที่ทำงานร่วมกันมีเป้าหมายและค่านิยมร่วมกัน มีฉันทามติตรงกันในการทำงาน แม้บางครั้งอาจล้มเหลวเนื่องมาจากความคาดหวังในความสำเร็จ ระยะเวลา และการลงทุนที่แตกต่างกัน วิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา คือ การจัดทำแผนสำหรับการทำงานร่วมกัน โดยมีตารางเวลาที่ชัดเจนของการดำเนินการ ทั้งด้านการสื่อสารเหตุการณ์สำคัญ รายชื่อคู่สัญญา ผลลัพธ์ที่ต้องการ การลงทุน และกระบวนการที่ตกลงกัน สำหรับการระงับข้อขัดแย้งอาจเกิดขึ้นในการเป็นหุ้นส่วนกัน อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันต้องคงไว้ซึ่งความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนต้องคำนึงถึงความคล่องตัว ซึ่งเป็นหัวใจของการทำงานร่วมกันที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ สรุปได้ดังภาพที่ ๑๑

ภาพที่ ๑๑ การปรับตัวของมหาวิทยาลัยเพื่อทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอก

เบญญาภา จิตมั่นคง และพระมหาสุพร รกขิตธมโม (๒๕๖๓) กล่าวถึงลำดับขั้นเพื่อความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือ (The Steps to Successful Collaboration) ในการสร้างและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มีลำดับขั้นในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Identify Stakeholder) เพื่อจะได้ร่วมประชุมวางแผนกำหนดความต้องการ นิยาม เป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(๒) การสนองเหตุผลและความต้องการในการมีส่วนร่วม (Flave Collaborators State Their Reasons for Wanting to Participate) หลังจากกำหนดหุ้นส่วนความร่วมมือแล้ว ต้องมีการทบทวนอยู่เสมอกว่าความร่วมมือที่ดำเนินการอยู่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ก่อให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากร แลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

(๓) สร้างพันธสัญญาสู่เป้าหมายร่วมกัน (Get a Commitment to State Goals) โดยพิจารณาถึงข้อคำถามต่อไปนี้อยู่เสมอ ได้แก่

- ใครมีพันธสัญญา และมีความสามารถในการระดมทรัพยากร
- ใครคือผู้สนับสนุน หรือ ผู้ดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ
- ทุกคนมีทักษะเฉพาะ มีอำนาจ หรือ ความรู้ที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือหรือไม่
- ครอบครัวและชุมชนจะได้รับประโยชน์จากการเมืองครั้งนี้หรือไม่
- เราเป็นหุ้นส่วนที่สะท้อนความต้องการที่หลากหลายของชุมชนหรือไม่
- ประโยชน์ของความร่วมมือจะมีความสำคัญกว่าค่าใช้จ่ายหรือไม่
- เราเคยรู้มาก่อนหรือไม่ว่าเคยมีความร่วมมือระหว่างกลุ่มขององค์กรและชุมชนในอดีต
- ผู้บริโภคจะมีความสำคัญเท่ากับหุ้นส่วนใช่หรือไม่
- องค์กรแต่ละแห่งมีกลุ่ม ทีมงานที่พอเพียง และมีเงินทุนที่จะสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือ

อย่างเพียงพอในการดำเนินการแต่ละวันใช่หรือไม่

- สิ่งใดที่สังคมและผู้นำจะต้องมีต่อการสร้างความร่วมมือ

(๔) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม (Establishing: Shared Vision) โดยการสร้างความร่วมมือที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีภูมิหลังและมุมมองที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามความหลากหลายอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งและความร่วมมือกันซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

● เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โดยปราศจากการยึดความคิดเห็นส่วนตัวมากเกินไป

● สร้างให้เกิดภาวะที่ง่ายต่อการตัดสินใจ ด้วยคำถามที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้ร่วมมือจะรักษาความสมดุลระหว่างการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบได้อย่างไร ผู้ร่วมมือจะย้อนกลับมาประเมินและจะประสบผลสำเร็จได้อย่างไร ฉลองความสำเร็จหรือไม่ จะทำอย่างไรให้ผู้ร่วมมือทุกคนมีความรู้สึกว่าได้รับการแบ่งปันอำนาจ ประสบการณ์ใดที่ได้จากครอบครัวหรือเพื่อนบ้านที่นำมาใช้ในการวางแผนสร้างความร่วมมือ

● สร้างการยอมรับในนิยาม วิธีการ และบทบาทของสมาชิกโดยการพิจารณาคำถาม ได้แก่ กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่เป็นการให้โอกาสในการมีส่วนร่วมเพียงพอแล้วใช่หรือไม่ ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจใช่หรือไม่ ทุกคนมีความเข้าใจอย่างแจ่มชัดต่อพันธสัญญาแล้วใช่หรือไม่ การประชุมดำเนินไปอย่างไร จะมี การสื่อสารข้อสนทนเกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินงานและพันธกิจต่าง ๆ ใช่หรือไม่

- สร้างและประกาศพันธกิจเพื่อแสดงถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม โดยเน้นย้ำด้วยคำถาม ได้แก่ ใครคือผู้ที่ปฏิบัติตามพันธกิจเหล่านี้ สิ่งใดบ้างที่ต้องเตรียมการ อะไรคือความปรารถนาของหุ้นส่วนทุกคน

- กำหนดวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ มีการกำหนดเวลาในการพบปะสังสรรค์อย่างไม่เป็นทางการ มีการกำหนดกลไกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สร้างบรรยากาศ ใช้ภาวะผู้นำของหุ้นส่วนทุกคน มีการเลือกประเด็นที่เป็นแนวคิดของแต่ละคน มาสื่อสารและอภิปรายร่วมกันเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อกัน

(๕) การพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือ (Developing Collaborative Strategic Plan) โดยการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสำเร็จในระยะยาว โดยผู้มีส่วนร่วมทุกคนต้องร่วมแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ ความหวัง สิ่งที่เป็นความวิตกกังวล และร่วมกันร่างแผนยุทธศาสตร์ที่คำนึงถึงความใส่ใจต่อทรัพยากรที่ขาดแคลน ผ่านมุมมองที่หลากหลาย รายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อองค์การ ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการบริหารจัดการโดยการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น การสร้างพันธะสัญญา ความร่วมมือในการสร้างพันธกิจและเป้าหมาย ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ของหุ้นส่วนทุกคน

(๖) การกำหนดข้อปฏิบัติในการประชุม (Determining Meeting Rules) ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติ หรือ เรื่องที่จำเป็น ได้แก่ การประชุม การอภิปรายในแต่ละประเด็น หน้าที่ความรับผิดชอบ บทบาทในการปฏิบัติงาน จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด การใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินการ เป็นต้น

(๗) การสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการตัดสินใจ (Building Consensus about Decision Making) ควรมีการทบทวนเพื่อหาคำตอบของข้อขัดแย้งและส่งเสริมทักษะ สร้างข้อตกลงร่วมกันเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จ รวมทั้งความไว้วางใจและประเด็นอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์โดยเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายร่วมกัน การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายทั่วไป การสื่อสารข้อมูลอย่างทั่วถึงเพื่อให้ทุกคนได้ทบทวนและนำไปสู่ข้อสรุป การแสดงความยินดีกับความสำเร็จหลังสิ้นสุดการทำงาน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จนั้น ควรเริ่มต้นจากหน่วยงาน/บุคคลที่มีความพร้อมทั้งในแง่ของจิตใจ มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่สอดคล้อง ไม่เป็นอุปสรรคต่อกัน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้

(๑) มีการสร้างสัมพันธภาพ โดยเริ่มจากการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน บุคคลในเครือข่ายมีจิตสำนึกร่วม และใช้ความจริงใจเป็นพื้นฐาน

(๒) มีความชัดเจนของเป้าหมาย ซึ่งมาจากความคิดเห็นของสมาชิก เป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้สมาชิกในเครือข่ายได้เข้าใจตรงกัน มุ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่ใช้เวลาและทรัพยากรไปกับภารกิจที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายเครือข่ายอย่างเปล่าประโยชน์

(๓) มีกระบวนการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ โดยเครือข่ายต้องมีความเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอความคิดเห็น ให้สิทธิในการตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ

(๔) มีกิจกรรมและความต่อเนื่อง การสร้างความรู้สึกร่วม ทุกฝ่ายต้องมีความรู้สึกร่วมในกระบวนการทำงานของเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันสู่เป้าหมาย

(๕) มีแหล่งของทรัพยากร มีการพัฒนาระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการบริหารจัดการที่คล่องตัว

(๖) เกิดการเรียนรู้และนวัตกรรม จากความหลากหลายของสมาชิกในเครือข่าย ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ สามารถนำไปสู่การพัฒนาจนเกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรม อาจเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม หรืออาจเป็นผลปรากฏเชิงรูปธรรมในกิจกรรมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งการพัฒนาเป็นนวัตกรรมต้นแบบให้กับผู้อื่นต่อไป

๔. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสำคัญของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แนวคิดทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ แนวคิดการจัดการศึกษา และเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ รายละเอียดดังนี้

๔.๑ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

Chou C. M., Shen C. H., Hsiao H. C., & Chen S. C. (2010) ศึกษาวิจัยเรื่อง A study on constructing entrepreneurial competence indicators for business department students of vocational and technical colleges in Taiwan โดยได้กำหนดสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา คณะธุรกิจวิทยาลัย ประเทศไต้หวัน ประกอบด้วย ๑๐ สมรรถนะ ดังนี้

(๑) จิตวิญญาณการเป็นผู้ประกอบการและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial spirit and entrepreneurial competencies)

(๒) สมรรถนะด้านการตลาด (Marketing competency)

(๓) สมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์ (Economic competency)

(๔) สมรรถนะด้านการเงิน (Financial competency)

(๕) สมรรถนะด้านการบัญชี (Accounting competency)

(๖) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Management competency)

(๗) สมรรถนะด้านโลกาภิวัตน์ (Globalization competency)

(๘) สมรรถนะด้านกฎหมาย (Law competency)

(๙) สมรรถนะด้านการวางแผนทรัพยากรของกิจการ (Enterprise resource planning competency)

(๑๐) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology competency)

Mitchelmore S. & Rowley J. (2010) ได้วิจัยเรื่อง Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. ซึ่ง Mitchelmore S. & Rowley J. กล่าวว่า การกำหนดสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการต้องสอดคล้องกับบริบท โดยสรุปสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญดังนี้

- (๑) สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างจำเพาะเจาะจง (Market niche & Product innovation)
- (๒) ช่างคิด (Idea generation)
- (๓) ใส่ใจตรวจสอบ ไม่ละเลยสภาพแวดล้อม (Environmental scanning)
- (๔) มองเห็นโอกาสทางธุรกิจและคว้าโอกาสทางธุรกิจได้ในเวลาที่เหมาะสม (Recognizing and envisioning taking advantage of opportunities)
- (๕) กำหนดกลยุทธ์ในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจได้อย่างแยบยล (Formulating strategies for taking advantage of opportunities)

Sarwoko E., Armanu S., & Hadiwidjoj o D. (2013) ศึกษาวิจัยเรื่อง Entrepreneurial characteristics and competency as determinants of business performance in SMEs. โดยการวิจัยครั้งนี้สนใจศึกษาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการซึ่งถอดบทเรียนประสบการณ์จากเจ้าของกิจการ สรุปได้ว่า ความเป็นผู้ประกอบการจะต้องประกอบด้วยทักษะ (Skills) และความสามารถ (Abilities) ดังนี้

- (๑) สมรรถนะการนิยามภาพรวมทั้งหมด (Conceptual competency)
- (๒) สมรรถนะการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ (Opportunity competency)
- (๓) สมรรถนะด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Relationship competency)
- (๔) สมรรถนะด้านการเรียนรู้ (Learning competency)
- (๕) สมรรถนะด้านการบริหารจัดการคน (Personal competency)

Pradit Phollert (2017) เสนอองค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการใหม่ (start-up) ประกอบด้วย ๕ ตัวแปรย่อย ได้แก่ (๑) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ (๒) การทำงานเชิงรุก (๓) จริยธรรมในการดำเนินงาน (๔) การเผชิญหน้ากับความเสี่ยง และ (๕) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๔.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

นิจิรา บำรุงกิจ (๒๕๕๙) กล่าวถึง ความสำเร็จของนโยบายการสร้างผู้ประกอบการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ โดยกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ซึ่งหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายดังกล่าว คือ การสร้างเครือข่าย แสวงหาหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ทั้งภายในและต่างประเทศ

ตัวอย่างความร่วมมือที่เกิดขึ้นกับสถาบันและภาคเอกชนเพื่อการสร้างผู้ประกอบการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

- มีการพัฒนาความร่วมมือกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการพัฒนาเนื้อหาวิชาเพื่อบรรจุไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตร พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้แก่ รายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รหัสวิชา ๒๐๐๑ - ๒๐๐๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ นักศึกษาอาชีวศึกษารุ่นใหม่ได้แสวงหาโอกาสเพื่อสร้างธุรกิจเป็นของตนเองและฝึกฝนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มและทำธุรกิจ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

- มีการผลิตสื่อการสอนในรูปแบบของคู่มือผู้เรียนและคู่มือผู้สอน ชื่อชุด “รู้จริง ทำจริง” ปรับปรุงวิธีการสอนให้เป็น Activity – based learning เป็นรูปแบบใหม่โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้สอนทำหน้าที่ให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และหาแนวทางแก้ไขปัญหา ใช้เทคนิคเรื่องสั้น มีตัวละครอธิบายเนื้อหาอย่างเป็นรูปธรรม และมีการบูรณาการเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรมเข้ากับรายวิชา และ SME Bank ในการอบรมเนื้อหาและการปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจ การริเริ่มและดำเนินธุรกิจให้กับนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ด้านการเขียนแผนธุรกิจอยู่ก่อนแล้ว เพื่อให้สามารถนำเสนอแผนธุรกิจต่อสถาบันการเงินในการสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อเริ่มธุรกิจต่อไป

โดยสรุป สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น สภาหอการค้าไทย ธนาคาร SME ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการผลิตเนื้อหาในรายวิชาบังคับในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๕ การฝึกอบรม การเขียนแผนธุรกิจ และการประกวดแผนธุรกิจเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านการเงินจากสถาบันการเงิน จากข้างต้นความร่วมมือกับทั้งหน่วยงานภายนอก ภาคเอกชน และหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (สถาบันการเงิน) ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างผู้ประกอบการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๔.๓ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

เบญญาภา จิตมั่นคงภักดี และพระมหาสุพร รกขิตธมโม (๒๕๖๓) ศึกษาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่และทดลองรูปแบบในจังหวัดนครราชสีมา พบปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาผู้ประกอบการ อาทิ ลักษณะหรือกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจเครือข่ายให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการ เทคนิค วิธีการพัฒนาเครือข่าย กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ผู้นำเครือข่ายการปฏิบัติงานและการสะท้อนผล มีความเหมาะสมในบางปัจจัย แต่ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมในบางประเด็น โดยได้สรุปกระบวนการ ขั้นตอน และองค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายใหม่ ดังนี้

(๑) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิระดับอำเภอ จังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการสร้างความร่วมมือด้วย

(๒) ชั้นประสานหน่วยงาน องค์กรเครือข่าย ควรมีการติดต่อ ประสานกลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่จะรวมกลุ่มเครือข่ายด้วยการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ บทบาทของสมาชิก และกิจกรรมของเครือข่าย

(๓) ขึ้นสร้างพันธะสัญญาร่วม โดยร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อตกลงในกิจกรรมของเครือข่าย กำหนดบทบาทหน้าที่ วางผังเครือข่ายและเสริมสร้างการพัฒนาผู้นำ

(๔) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ระบบบริหารจัดการที่เหมาะสม กับสภาพ หรือ ลักษณะของเครือข่าย ซึ่งจะทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ เครือข่ายควรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการติดตามผลการดำเนินงานสม่ำเสมอ

(๖) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเติมการสร้างบรรยากาศความสามัคคี และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่าย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป.) มีการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของ นักเรียน/นักศึกษาผ่านโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ **โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่** เป็นการมุ่งสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ SMEs ด้วยการสร้างผู้ประกอบการใหม่ โดยนำเอาประสบการณ์จากการส่งเสริม พัฒนาผู้ประกอบการของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมาบูรณาการกับกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิผล ในการสนับสนุน “ผู้ประกอบการใหม่” ให้สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จและดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งการจ้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศต่อไป

สำหรับการสร้างผู้ประกอบการใหม่ตามแนวทางของแผนงานเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ ประกอบด้วย (๑) การสร้างความตื่นตัวในการเป็นเจ้าของธุรกิจ (๒) การสร้างโอกาสทางธุรกิจแก่ผู้ประกอบการใหม่ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเน้นธุรกิจใ ๕ สาขา ได้แก่ สาขาอาหาร สาขาแฟชั่น สาขายานยนต์และชิ้นส่วน สาขาท่องเที่ยวและบริการ สาขาซอฟต์แวร์และ สารสนเทศ รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ และผู้ประกอบการใหม่เกณฑ์หรือมีประสบการณ์โดยผ่านกิจกรรม พี่เลี้ยงน้อง กิจกรรมบ่มเพาะธุรกิจ กิจกรรมให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการเริ่มต้นธุรกิจ กิจกรรมผู้ซื้อพบ ผู้ขาย (๓) การเสริมสร้างความสามารถของผู้ประกอบการใหม่ในด้านการบริหารและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (๔) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น การลดขั้นตอน ภาวะเบียดและอุปสรรค ในการดำเนินธุรกิจ การให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุน การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมด ล้วนต้องอาศัยการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม

การบ่มเพาะธุรกิจ (Business Incubation) คือ ขบวนการพัฒนาธุรกิจ พัฒนาผู้ประกอบการ อาชีพอิสระแบบหนึ่ง ซึ่งช่วยลดอัตราความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจในช่วงแรกเริ่มของการจัดตั้งวิสาหกิจ หรือการประกอบอาชีพ พร้อมกับการเร่งให้วิสาหกิจนั้น ๆ เติบโตอย่างมั่นคงและคงอยู่ตลอดไปเป็นการสร้างงาน สร้างความมั่นคงให้แก่สังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินงานการบ่มเพาะธุรกิจ ผู้ประกอบการใหม่ที่ได้รับ การคัดเลือกเข้าโครงการจะได้รับบริการให้คำปรึกษาและคำแนะนำในลักษณะพี่เลี้ยงดูแลผู้รับการบ่มเพาะ เสริมด้วยกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งและอื่น ๆ การดูแลในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจประมาณ ๑-๒ ปี เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เรียนรู้ ทดลองและปรับปรุงการทำธุรกิจ ตลอดจนพัฒนาสินค้าของตนเองจนเกิดความมั่นใจสามารถจัดตั้งธุรกิจและยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเองหลังจากหมดระยะเวลาบ่มเพาะไปแล้ว

สำหรับศูนย์บ่มเพาะในสถาบันการอาชีวศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneurs Creation) เพื่อบ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการให้กับนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ไม่จำกัดระดับ ประเภท และสาขาการศึกษาโดยแบ่งการบ่มเพาะออกเป็น ๒ ชนิด คือ (๑) บ่มเพาะความเชี่ยวชาญหรือทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ (๒) บ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ การบริหารกิจการ นักวิสาหกิจ การเขียนแผนธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการ

ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ (Business Incubation Center) เป็นสถานที่ที่ถูกจัดสรรให้แก่ผู้ประกอบการ ด้วยการจัดสรรพื้นที่ขนาดย่อมจำนวนหนึ่งเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจในช่วงเริ่มต้น ภายในบรรยากาศที่ให้การสนับสนุน การให้บริการ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานแก่ผู้ประกอบการเป็นรูปแบบของการสร้างผู้ประกอบการใหม่ที่มีการดูแลอย่างใกล้ชิดในการให้บริการ ให้คำปรึกษาแนะนำในลักษณะของพี่เลี้ยงทางธุรกิจที่จะคอยดูแลผู้ประกอบการใหม่ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ธุรกิจที่อยู่ในระยะก่อตั้งกิจการให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืนต่อไป โดยอาศัยการแนะนำอย่างใกล้ชิดทั้งจากทีมที่ปรึกษาของศูนย์บ่มเพาะฯ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์จริง การสร้างเครือข่ายระหว่างสมาชิกด้วยกัน การแชร์ประสบการณ์การทำธุรกิจระหว่างสมาชิกศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ จะเป็นแหล่งศูนย์รวมความรู้ ในการจัดทำธุรกิจและเป็นการช่วยลดต้นทุนในกระบวนการจัดตั้งกิจการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสำหรับธุรกิจใหม่

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการ

การศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาตามสังกัด ในงานวิจัยนี้มีสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๘ แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาจากกรุงเทพมหานคร ๒ แห่ง ภาคเหนือ ๒ แห่ง ภาคอีสาน ๒ แห่ง ภาคใต้ ๑ แห่ง และภาคกลาง ๑ แห่ง มีดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
โรงเรียนดาราวิทยาลัย ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)
โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต
๔. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.)
โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
๕. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย
๖. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.)
โรงเรียน ตชด.บ้านนายาว ภาคกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา
๗. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร
๘. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก

รวมจำนวน ๘ แห่ง ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และ กรุงเทพมหานคร โดยสถานศึกษาต้นแบบต้องผ่านความเห็นชอบจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของสถานศึกษา ดังนี้

- ๑) เป็นสถานศึกษาที่มีการเปิดสอนหลักสูตร หรือ จัดการเรียนการสอน หรือ จัดทำโครงการสอน ในลักษณะที่ส่งเสริมการสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับนักเรียน/นักศึกษา อย่างน้อย ๑ ปี หรือ
- ๒) เป็นสถานศึกษาที่มีการเปิดสอนหลักสูตร หรือ จัดการเรียนการสอน หรือ จัดทำโครงการสอน ในลักษณะที่พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนหรือนักศึกษาอย่างน้อย ๑ ปี หรือ
- ๓) เป็นสถานศึกษาที่มีความต้องการและมีความพร้อมในการเปิดสอนหลักสูตร หรือ จัดการเรียนการสอน หรือ จัดทำโครงการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับนักเรียน/นักศึกษา และ
- ๔) เป็นสถานศึกษาที่มีความต้องการและพร้อมมีส่วนร่วมเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในโครงการวิจัยนี้

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินการครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษา

มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาองค์ความรู้ เอกสาร รายงานการวิจัย และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะ ของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา
๒. ศึกษา สภาพ ความต้องการและบริบทของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของ ผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการของประเทศไทย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่

๑. แบบบันทึกและตารางวิเคราะห์เนื้อหา

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

๑.๑ การศึกษาเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้าง ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาและ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

- ๑.๒ กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยและประเด็นการวิเคราะห์เนื้อหา

(๑) ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

(๒) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

(๓) เครือข่าย/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น
ผู้ประกอบการ

(๔) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๑.๓ กำหนดหน่วยวิเคราะห์เนื้อหา โครงสร้างและรูปแบบของเครื่องมือ

๒. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) เป็นประเด็นคำถามที่มีการกำหนด
คำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง
ได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด และ
เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีในการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้
เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

๒. กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์วิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์
กลุ่มตัวอย่าง

๓. สร้างแบบสัมภาษณ์ในเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
โดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question)

๔. นำแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา
โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

๑) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริม
ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ อย่างน้อย ๕ ปี ขึ้นไป หรือ

๒) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเป็นที่ได้รับการยอมรับด้านความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจ
ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหาด้วยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งเป็นสูตรของ
โลวินเนลลีและแฮมเบลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ,
๒๕๔๓) วิธีการให้คะแนน

ให้ ๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ -๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาจริง

ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ คนได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๐.๕๐ ขึ้นไป
แสดงว่าแบบสัมภาษณ์นี้ออกได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

๕. ทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสัมภาษณ์
ฉบับสมบูรณ์ (ดูภาคผนวก)

การเก็บข้อมูล

๑. สืบค้น วิเคราะห์ สังเคราะห์ด้วยแบบบันทึกและตารางวิเคราะห์เนื้อหา ดำเนินการในช่วงเดือน
กุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๖๖

๒. ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมโดยนักวิจัยลงพื้นที่และใช้การสัมภาษณ์แบบออนไลน์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) กับกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาต้นแบบทั้ง ๘ สังกัด (๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) (๔) สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.) (๕) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) (๖) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บข.ตชด.) (๗) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และ (๘) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๖

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ ๒ วางแผน

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

๑. ร่วมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เป้าหมาย ร่วมวางแผนกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเสวนากลุ่มย่อย (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในประเด็นแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

๒. ออกแบบแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๓. ร่วมกันสร้างความเข้าใจ วางเป้าหมาย ร่วมวางแผนและพิจารณาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาระหว่างนักวิจัยและตัวแทนสถานศึกษา

เครื่องมือวิจัย

ได้แก่ แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ ตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

๑. แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

๑.๑ ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ การเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจและการประกอบการ

๑.๒ ออกแบบแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย เนื้อหา กระบวนการ/กิจกรรม แผนการดำเนินงานและกำหนดการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ และบริบทของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยและตัวแทนสถานศึกษาร่วมกันออกแบบแนวทางการจัดการศึกษานี้ พร้อมกับนำผลการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง ความต้องการและบริบทในการพัฒนาสถานศึกษาในขั้นตอนที่ ๑ (ศึกษา) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมด้วย

๑.๓ นำเสนอเอกสารแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา เนื้อหาและกิจกรรมที่ออกแบบไปให้ สถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง ร่วมพิจารณาความเหมาะสมด้วยการสัมภาษณ์ตัวแทนจากสถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ แก้ไข และวางแผนการดำเนินงานขั้นต่อไปร่วมกัน

๒. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) เป็นประเด็นคำถามที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด และเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีในการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

๒. กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์วิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

๓. สร้างแบบสัมภาษณ์ในเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question)

๔. นำแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

๑) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ อย่างน้อย ๕ ปี ขึ้นไป หรือ

๒) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเป็นได้รับการยอมรับด้านความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจ

ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหาด้วยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งเป็นสูตรของ โรวินเนลลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๔๓) วิธีการให้คะแนน

ให้ ๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ -๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาจริง

ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ คนได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๐.๕๐ ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์นี้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

๕. ทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ (ดูภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดังนี้

๑. นักวิจัยชี้แจงร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เป้าหมาย วางแผนกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยการเสวนากลุ่มย่อย (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในประเด็นแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา

๒. นักวิจัยนำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูจากสถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง ร่วมพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ผ่านการนำเสนอและการสัมภาษณ์แบบออนไลน์และลงพื้นที่ โดยดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๖๖

๓. ร่วมกันสร้างความเข้าใจ วางเป้าหมาย ร่วมวางแผนและพิจารณาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาระหว่างนักวิจัยและตัวแทนสถานศึกษา ดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๖๖

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการ

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

๑. นักวิจัยให้ความรู้ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม ให้คำแนะนำเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ

๒. สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

๓. นักวิจัยลงพื้นที่จริงในสถานศึกษาและติดตามความก้าวหน้าทางออนไลน์เป็นระยะ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการแก่สถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง

เครื่องมือวิจัย

แบบบันทึกผลการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีในการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบบันทึก

๒. กำหนดหัวข้อการบันทึกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา
๓. สร้างแบบบันทึกในเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบบันทึก แบบอิสระ (ดูภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอนดังนี้

๑. นักวิจัยลงพื้นที่จริงที่สถานศึกษาและติดตามทางออนไลน์เป็นระยะ ดูแล ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ แก่สถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง และแบบบันทึกผลการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา โดยดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๖๖

๒. สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๖๖

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ ๔ ถอดบทเรียน

ขั้นตอนนี้มีการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

๑. การประเมินผลการดำเนินงานในครั้งนี้นักวิจัยใช้เทคนิคการถอดบทเรียน เพื่อสะท้อนผลดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ดำเนินกิจกรรมด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้แบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้สนทนาและสะท้อนผลการทำงานร่วมกัน

๒. สรุปผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๓. จัดทำรายงานผลแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาฉบับสมบูรณ์

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

ผู้แทนผู้บริหาร ผู้แทนคณะครูผู้สอน ผู้แทนผู้เรียน ผู้แทนเครือข่ายของสถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง

เครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถาม สำหรับถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐาน

การศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

การสร้างเครื่องมือวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีในการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

๒. กำหนดหัวข้อการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งจะใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

๓. สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question)

๔. นำแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ คน ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

๑) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ อย่างน้อย ๕ ปี ขึ้นไป หรือ

๒) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับด้านความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจ

ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหาด้วยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งเป็นสูตรของโลวินเนลลีและแฮมเบลตัน (Rowinelli & Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, ๒๕๕๓) วิธีการให้คะแนน

ให้ ๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ ๐ ถ้าไม่แน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์/เนื้อหาจริง

ให้ -๑ ถ้าแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาจริง

ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๓ คน ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่า ๐.๕๐ ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์นี้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

๕. ทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ (ดูภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และถอดบทเรียนของสถานศึกษาในรูปแบบการจัดประชุมในพื้นที่สถานศึกษา โดยให้ผู้แทนผู้บริหาร ผู้แทนคณะครูผู้สอน ผู้แทนผู้เรียน ผู้แทนเครือข่าย เข้าร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดประเด็นคำถาม และบันทึกผลคำตอบไว้ ทั้งนี้ การดำเนินการถอดบทเรียนจะดำเนินการในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๖

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ทั้งนี้ ในการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน สรุปได้ดังภาพที่ ๑๒

ขั้นตอน ๑ ศึกษา	วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ศึกษาองค์ความรู้ เอกสาร รายงานการวิจัย และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ๒. ศึกษา สภาพ ความต้องการและบริบทของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการของประเทศไทย
	กิจกรรม PAR	<ol style="list-style-type: none"> ๑. นักวิจัยศึกษาองค์ความรู้และแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒. นักวิจัยลงพื้นที่ ประชุม สร้างความสัมพันธ์ ชี้แจงเป้าหมายและร่วมศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของสถานศึกษา ให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
	เครื่องมือวิจัย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เอกสารรายงานการวิจัยและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ๒. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
	วิเคราะห์ผล	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
	ผลลัพธ์	<ol style="list-style-type: none"> ๑. องค์ความรู้และแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ๒. ข้อมูล สภาพ ความต้องการและบริบทของสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ และบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ขั้นตอน ๒ วางแผน	วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา
	กิจกรรม PAR	นักวิจัยลงพื้นที่และปฏิบัติการร่วมกับตัวแทนสถานศึกษา ด้วยการเสวนากลุ่มย่อย (focus group) ร่วมสร้างความเข้าใจ เป้าหมาย ร่วมวางแผนพิจารณาแนวทางและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ
	เครื่องมือวิจัย	แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
	วิเคราะห์ผล	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
	ผลลัพธ์	แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ขั้นตอน ๓ ดำเนินการ	วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา
	กิจกรรม PAR	<ol style="list-style-type: none"> นักวิจัยให้ความรู้ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม ในการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา นักวิจัยลงพื้นที่จริงในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และมีการติดตามทางออนไลน์ เป็นระยะ ดูแล ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ร่วมวางแผนปฏิบัติการ ดำเนินการ กำกับติดตาม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ
	เครื่องมือวิจัย	<ol style="list-style-type: none"> แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึก
	วิเคราะห์ผล	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
	ผลลัพธ์	สถานศึกษามีการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ขั้นตอน ๔ ถอด บทเรียน	วัตถุประสงค์	เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา
	กิจกรรม PAR	๑. นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน และผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อถอดบทเรียนและประเมินผล ๒. สรุปผลการดำเนินงานเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา
	เครื่องมือวิจัย	แบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม
	วิเคราะห์ผล	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย
	ผลลัพธ์	แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ภาพที่ ๑๒ แสดงขั้นตอนดำเนินการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

๑.๑ ผลการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาตามสังกัด ๘ สังกัด พบว่า

สำหรับประเทศไทย รายวิชาการศึกษาเป็นผู้ประกอบการไม่มีปรากฏในหลักสูตรแกนกลางระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลลัพธ์การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการในหลักสูตรของสถานศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีเพียงแต่รายวิชาที่มุ่งเน้นการประกอบอาชีพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาที่เน้นการงานพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นความสามารถในงานประดิษฐ์ งานอาชีพ ความสามารถในการผลิตผลงาน/ชิ้นงาน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีเพียงหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ คือเรื่อง “ธุรกิจเพื่อชีวิต” โดยให้ความรู้เรื่องธุรกิจพื้นฐานแต่ไม่เน้นความเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการสอนในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่วนการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดการศึกษาในรูปแบบรายวิชาเพิ่มเติม รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กำหนดเป็นรายวิชาธุรกิจและผู้ประกอบการ หรืออีกแนวทางหนึ่งเป็นการผสมผสานกับรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นแค่เพียงหนึ่งหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ยกเว้นสถานศึกษาบางแห่งที่มีการจัดทำแผนการเรียน/หลักสูตรธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการ ที่จะมีการกำหนดรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ และรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ รายวิชาที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติเพื่อการเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน สถานศึกษาที่มีการเปิดสอนแผนการเรียน/หลักสูตรธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการส่วนมากจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือ ให้การสนับสนุน และเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การให้ความรู้ทางด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้สอนและผู้เรียนผ่านการฝึกอบรมความรู้แก่ครูผู้สอน การแข่งขันสื่อการสอนและเป็นแหล่งการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบออนไลน์หรือเป็นแหล่งศึกษาคูงาน เช่น สถาบันปัญญาภิวัฒน์ในเครือบริษัท ซี.พี.

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีหลักสูตรเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ไม่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังมิได้มีการกำหนดคุณลักษณะและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการสำหรับผู้เรียนอีกด้วยทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย แต่สำหรับในระดับอาชีวศึกษามีการกำหนดรายวิชาธุรกิจและผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรอาชีวศึกษา ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา มักจะมีการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการอยู่ใน ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑) กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกในรายวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ตามโครงสร้างหลักสูตรของ สถานศึกษาและมีการเสริมความรู้ด้านการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ การปลูกฝังเรื่องการค้าขาย เช่น กิจกรรมโครงงานฝึกผลิตและขายสินค้า โดยครูผู้สอนจะสอนให้ผู้เรียนผลิตสินค้าหรือบริการให้มีความชำนาญในการผลิตหรือบริการเสียก่อน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา ซึ่งจะเน้นการให้ความรู้และ ฝึกทักษะในงานอาชีพ งานฝีมือต่าง ๆ เช่น การทำขนม งานช่าง งานประดิษฐ์ จากนั้นจึงให้ความรู้ สอนเนื้อหา เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพียงหนึ่งหรือสองหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น เนื้อหาที่สอนจะเกี่ยวกับการคำนวณ ต้นทุน กำไร ขทุน การตลาดพื้นฐาน แล้วจึงกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้ประกอบการ เช่น การให้ ผู้เรียนทำโครงงานฝึกขายสินค้าหรือบริการ

๒) กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เช่น ชุมนุม ชมรม เป็นต้น ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการนี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจที่สถานศึกษากำหนดให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในลักษณะหรือหัวข้อที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของสถานศึกษา และผู้เรียนจะเป็นผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่สนใจและต้องการเข้าร่วมชุมนุม เท่านั้น เป็นการพัฒนาเฉพาะกลุ่มมิได้พัฒนาผู้เรียนทั้งระดับชั้น จากการศึกษาพบว่า มีการจัดตั้งชุมนุมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกเป็นชุมนุมผู้ประกอบการ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) โดยตรง กิจกรรมการเรียนรู้จะฝึกทักษะความเป็นผู้ประกอบการ สร้างประสบการณ์ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและการบริการ การทำธุรกิจ แนวทางการเป็น ผู้ประกอบการในอนาคต และลักษณะที่ ๒ เป็นชุมนุมหัวข้ออื่น ๆ แต่มีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ และธุรกิจ เช่น ชุมนุมร้านกาแฟ ชุมนุมลูกเสือ Ticket to Life Thailand เป็นการส่งเสริมความรู้ ทักษะ การเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกเนื้อหา กระบวนการเรียน การจัดกิจกรรมที่ผสมผสานไปกับเนื้อหากิจกรรมหลัก ของชุมนุมหรือชมรมนั้น เช่น มีการจัดส่งเสริมการฝึกปฏิบัติการขายของหรือการทำธุรกิจในวันสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษา

๓) หลักสูตรหรือแผนการเรียน ที่มีการบรรจุผลลัพธ์การเรียนรู้ รายวิชา กิจกรรม การเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรหรือแผนการเรียน มีการพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะ ของความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน ตัวอย่างการจัดการเรียนในแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้า สมัยใหม่ (Modern Trade Business Management) แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร (Culinary Technology) แผนการเรียนอาหารและโภชนาการ รายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของอาชีวศึกษา ซึ่งลักษณะการจัดการศึกษาที่มีหลักสูตร หรือ รายวิชาการฉบับนี้ จะทำให้เกิดการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านการพัฒนา เจตคติหรือคุณลักษณะที่ดีของความเป็นผู้ประกอบการ แต่อย่างไรก็ตามรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการในหลักสูตรหรือแผนเรียนนั้นจะถูกจัดไว้เพียง ๑ - ๓ รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และความเป็นผู้ประกอบการ และอาจจะยังไม่ได้กำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความเป็นผู้ประกอบการ

ที่ชัดเจนและครอบคลุมนัก เนื่องจากต้องมีการแบ่งจำนวนชั่วโมงเรียนและเนื้อหาการเรียนกับรายวิชาอื่น ๆ อีกด้วย

สำหรับเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา จากการศึกษาค้นพบว่า ทุกสถานศึกษามีเครือข่ายทั้งที่เป็นบุคคล องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น เป็นพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการ การฝึกทักษะอาชีพ เป็นวิทยากรในการให้ความรู้และฝึกฝนในเรื่องต่าง ๆ หรือหากมีองค์กรการศึกษาในภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้พัฒนาความเข้าใจแก่ครูผู้สอนในสถานศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสถานศึกษาหลายแห่งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ สถานศึกษาทุกแห่งมีการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ เพื่อมาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เช่น ผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ ในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ประชาชน ชุมชน บริษัทเอกชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น วิธีการที่สถานศึกษาสร้างเครือข่าย เป็นการแสวงหาความร่วมมือโดยอาศัยความสามารถของผู้บริหารหรือครูของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์หรือการระดมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ

๑.๒ ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา พบว่า

การจะเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและสมรรถนะ ตลอดจนคุณลักษณะที่เหมาะสม ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีการกำหนดทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะดังนี้

ระดับประถมศึกษา: ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้ด้านต่าง ๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่าง ๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา: ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก มีทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรม ไปสู่ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการได้

ด้วยคุณลักษณะข้างต้น กล่าวได้ว่า เป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถเพิ่มขึ้นในแต่ละระดับที่เชื่อมสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศ ตลอดจนการเป็น “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (innovative co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมาตรฐานการศึกษาของชาติ สามารถกำหนดทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

๑. ความรู้

การประกอบการและผู้ประกอบการ ความรู้เกี่ยวกับสาระความรู้และองค์ความรู้ ความหมาย ประเภท กระบวนการในการออกแบบธุรกิจ การเปิดตัวสินค้าหรือบริการของธุรกิจ ความสามารถ ทักษะที่เกี่ยวข้อง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะ คุณธรรมและจริยธรรมการเป็นผู้ประกอบการ

ธุรกิจ ความรู้เกี่ยวกับสาระความรู้และองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ ประเภท เป้าหมาย ทรัพยากรทางธุรกิจ กระบวนการทำธุรกิจ การเขียนแผนธุรกิจ การจัดการทางการเงิน การตลาด วัตถุประสงค์ เป็นองค์ความรู้ขั้นพื้นฐานในการทำธุรกิจ

การพัฒนานวัตกรรม/ผลิตภัณฑ์ ความรู้เกี่ยวกับสาระความรู้ องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ สินค้า บริการ แต่ละประเภทที่เป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินการธุรกิจและการประกอบการธุรกิจ ซึ่งองค์ความรู้นี้จะนำไปตามเป้าหมายและเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร เช่น อาหาร ขนมอบ เบเกอรี่ เครื่องดื่ม การจัดดอกไม้สด ฯลฯ

๒. ทักษะ

การมีความคิดสร้างสรรค์ ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณค่า รวมถึงวิธีแก้ปัญหาสำหรับความท้าทายที่เผชิญและความท้าทายใหม่ โดยต้องมีการสำรวจและทดลองด้วยวิธีการใหม่ ๆ รวมทั้งผสมผสานความรู้และทรัพยากรเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่า

การทำงานร่วมกับผู้อื่น/การทำงานเป็นทีม ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงานร่วมกันและร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อพัฒนาความคิดและเปลี่ยนให้เป็นการกระทำ รวมถึงการสร้างเครือข่าย ซึ่งถือเป็นหนึ่งส่วนที่สำคัญที่สุดในการบรรลุผลลัพธ์

การวางแผนและการจัดการ ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญ การตั้งเป้าหมายระยะสั้นและ/หรือระยะยาว กำหนดแผนปฏิบัติการ และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดฝัน

การสื่อสาร ทักษะนี้เกี่ยวกับความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การส่งและรับข้อมูลสารสนเทศ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารทำได้หลายรูปแบบและมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการติดต่อสื่อสารให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูง

ภาวะผู้นำ ทักษะและความสามารถที่เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้ในการนำกลุ่ม ให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคล สถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลง เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จและเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้

๓. เจตคติ

การมองหาโอกาส ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับจินตนาการและความสามารถในการระบุโอกาส การสร้างมูลค่า โดยการสำรวจภูมิทัศน์ทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องมีการระบุความต้องการและความท้าทายที่เจอและพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่า

ความเพียรพยายามมุ่งสู่ความสำเร็จ ทักษะนี้เกี่ยวข้องกับความตั้งใจแน่วแน่ที่จะเปลี่ยนความคิดให้เป็นการกระทำ มีความยืดหยุ่นภายใต้ความกดดันและปัญหา มีสมาธิและอดทนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ความกล้าเสี่ยง ทักษะการตัดสินใจที่จะดำเนินการทางธุรกิจที่ตนเองไม่รู้จัก หรือ ค้นเคย รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ต่อเนื่องภายในสถานะที่ไม่แน่นอนต่าง ๆ ซึ่งอาจประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้เท่ากัน รวมทั้งการยอมรับความเสี่ยงเพื่อหวังผลกำไรของการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเอง ผู้อื่น และองค์กร

๒. ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาต้นแบบด้วยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผ่านการดูแลให้คำแนะนำ คำปรึกษา (Coaching) ร่วมดำเนินการ หนุนเสริม นิเทศ ติดตาม และปรับปรุงแนวทาง วิธีการ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีผลการดำเนินงานดังนี้

ภาพ ๑๓ แนวทาง/รูปแบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบทั้ง ๘ สังกัด เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา นำเสนอเป็น ๓ แนวทาง ได้แก่

๑) หลักสูตรหรือแผนการเรียน

แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาในรูปแบบหลักสูตรหรือแผนการเรียน ที่มีการบรรจุผลลัพธ์การเรียนรู้ รายวิชา กิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรหรือแผนการเรียน มีการพัฒนาทั้งส่วนของความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน การจัดการศึกษาที่มีหลักสูตร/แผนการเรียนจะมีรายวิชาการรองรับเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และด้านการพัฒนาเจตคติหรือคุณลักษณะที่ดีของความเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตรหรือแผนการเรียนรูปแบบนี้จะเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาอาชีพและความถนัดให้กับผู้เรียน

รายวิชาที่ทางสถานศึกษาสามารถนำมาออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ตัวอย่างเช่น

- รายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
- รายวิชาการเปลี่ยนผ่านของธุรกิจการค้าสมัยใหม่
- รายวิชาความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ
- รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ
- รายวิชาการตลาดดิจิทัล
- รายวิชาทักษะนักธุรกิจรุ่นใหม่
- รายวิชาการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล
- อื่น ๆ

ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถนำมาออกแบบการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ตัวอย่างเช่น

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
- หลักการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ
- การออกแบบและการลงทุน
- การเป็นผู้ประกอบการกับการบริหารงานในองค์กร
- การจัดการและการวางแผนทางการเงิน
- กฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ
- การจัดทำแผนธุรกิจ
- การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตในองค์กร
- การประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
- ทักษะการเป็นนักธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ
- การตลาดในยุคดิจิทัล
- หลักการผลิตสินค้าและบริการ
- อื่น ๆ

๒) กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในลักษณะชุมนุมหรือชมรม

แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาที่มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการนี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจที่สถานศึกษากำหนดให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในลักษณะหรือหัวข้อที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา และผู้เรียนจะเป็นผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่สนใจและต้องการเข้าร่วมชุมนุมเท่านั้น เป็นการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะกลุ่มมิได้พัฒนาผู้เรียนทั้งระดับชั้น โดยการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของสถานศึกษามีแนวทาง ๒ ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรก เป็นชุมนุมผู้ประกอบการ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) โดยตรง กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งฝึกทักษะความเป็นผู้ประกอบการ สร้างประสบการณ์เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและบริการ การทำธุรกิจ ตลอดจนแนวทางการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

ลักษณะที่สอง เป็นชุมนุมหัวข้ออื่น ๆ แต่มีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจร่วมด้วย เป็นการผสมผสานการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่เป็นความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในชุมนุม/ชมรมต่าง ๆ ร่วมกับวิธีการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้วิธีการสอนที่จะส่งเสริมพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน โดยวิธีการสอนจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ บูรณาการความรู้และทักษะอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาโอกาสและสร้างมูลค่าให้กับผลงานของตน เช่น ชมรมกาแฟ ที่มีเป้าหมายเพื่อฝึกชงกาแฟแล้วมีการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องความเป็นผู้ประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟได้ในอนาคต

กิจกรรมชุมนุม/ชมรม เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาให้การสนับสนุนผู้เรียนได้รวมกลุ่มกันตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และเสริมสร้างประสบการณ์ ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน เติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ และการประกอบอาชีพในอนาคต ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้เข้าร่วมชุมนุมนี้มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดึงเอาความสามารถ ความถนัดของตนเองออกมาใช้อย่างเต็มกำลัง มีอิสระในการเรียนรู้ สนุกสนานและพร้อมมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ

หลักการกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมมีความสำคัญดังนี้

๑. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสมัครใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียนเฉพาะด้านและเพิ่มเป้าหมายความเป็นผู้ประกอบการร่วมด้วย

๒. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยสร้างนวัตกรรม/สินค้า/บริการ และช่วยกันแก้ปัญหา

๓. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเฉพาะด้านและส่งเสริมศักยภาพ ความเป็นผู้ประกอบการทั้งด้านความรู้ ทักษะ/ความสามารถ เจตคติและคุณลักษณะ

๔. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

๓) กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกไปในรายวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา และมีการเสริมความรู้ด้านการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ หรือในรายวิชาการพัฒนาอาชีพของ การศึกษาของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) หรือในรายวิชาความรู้พื้นฐานด้านการประกอบอาชีพหรืองานช่าง งานฝึกทักษะอาชีพของการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา สำหรับแนวทางนี้จะเน้นการให้ความรู้และ ฝึกทักษะในงานอาชีพ งานฝีมือต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้เป็นเสียก่อน จากนั้นจึงอบรมให้ความรู้ สอนเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพียงหนึ่งหรือสองหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น เนื้อหาที่สอนจะเกี่ยวกับการ คำนวณต้นทุน การวางแผนธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และฝึกฝนทักษะการขาย อันจะนำไปสู่ การบูรณาการความรู้สู่การประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ดังคำที่ว่า “ทำให้ได้ ขายเป็น” นั่นเอง

กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกในรายวิชา เป็นวิธีการ ที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถปฏิบัติให้มีความเป็นไปได้และเป็นการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม สิ่งสำคัญ คือ การออกแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ที่สอดแทรกการพัฒนาความรู้ ทักษะ/ความสามารถ เจตคติและคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการ ผ่านวิธีการสอน เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเป้าหมาย เนื้อหา สารการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา มีการบูรณาการ องค์ความรู้ร่วมกัน ประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้ นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา ฝึกฝน ส่งเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพในอนาคตแก่ผู้เรียน โดยผู้สอน ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ผู้ชี้แนะ คอยให้คำปรึกษา (Coaching) และกระตุ้น (Engagement) ให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

วิธีการสอนที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการสอนที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริม ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนที่สอดแทรกในรายวิชาใด ๆ หรือใช้เป็นวิธีการสอนในชมรม/ชุมนุม หรือ การจัดการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรแผนการเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีตัวอย่างหลากหลายวิธี ได้แก่

๑) การเรียนเชิงรุก (Active Learning) เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ ออกแบบ แผนการสอนและจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน ถือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะคุณลักษณะของการเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมและ ความเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้ในการนำไปปฏิบัติเพื่อ แก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต

๒) การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) เป็นกระบวนการคิดเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดตามวิถีทางที่ดี เหมาะสมตามบริบทและอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ลูกค้า) เป็นหลัก เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นรูปธรรม ตอบโจทย์การแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวคิดหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ นี้ เป็นการตอบสนองการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่และเน้นการเติบโตอย่างรวดเร็วหรือที่เรียกว่า ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือความต้องการของตลาดแรงงานด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการให้บริการในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่าเป็นนวัตกรรม (Innovation)

๓) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีประสบการณ์ของตนเอง เป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น

๔) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยและผู้สอนงาน ซึ่งเป็นวิธีการของผู้สอนในการกำหนดบทบาทของตนให้เป็นผู้เอื้ออำนวยและโค้ชเพื่อนำผู้เรียนไปสู่ทางแก้ปัญหา มีกระบวนการให้ผู้เรียน ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกแนวทางของตนเองได้ ช่วยผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ จากข้อผิดพลาดและความสำเร็จของตนเอง

๕) ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่เป็นผู้ประกอบการให้เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา และเป็นต้นแบบให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษา

๖) ผู้เรียน เป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในการเรียนการสอน และดำเนินการจัดกิจกรรมเอง เช่น วางแผนธุรกิจ สร้างและบริหารจัดการธุรกิจ จัดกิจกรรมทัศนศึกษา ฝึกการเจรจาต่อรอง ฝึกการทำกิจกรรมกลุ่ม การแก้ปัญหา รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และการเรียนรู้แบบการสืบสอบเป็นฐาน

๗) การสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนมีทักษะการเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี มีโอกาสได้ฝึกการแก้ปัญหาทั้งเรื่องที่ยากและง่าย ทั้งปัญหาที่มีคำตอบชัดเจนและปัญหาที่มีคำตอบ ไม่ตายตัว/ไม่ชัดเจน เพื่อนำมาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางในการปฏิบัติที่ดีขึ้น

๘) การสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา ประสบการณ์ที่ต้องใช้หนังสือ คอร์สต่าง ๆ การสัมมนา การวิจัย การเรียนเป็นกลุ่ม การสวมบทบาทสมมติ การมีวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ การมีพี่เลี้ยง และที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ การมีต้นแบบที่ดี การทัศนศึกษา การอบรมโดยใช้คอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ เพื่อเอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ขั้นสูง

๙) การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL/PBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทักษะผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า และการใช้ความรู้ในชีวิตจริง ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมและการแก้ปัญหาที่ทำทนายร่วมกัน โดยมีผลงานที่แสดงถึงศักยภาพและความสำเร็จของผู้เรียน เป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ (Knowledge Worker) ที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีวิธีการหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Co-Learning Process) มีการศึกษาและฝึกฝนการแก้ปัญหา (Problem Solving) ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ความรู้สร้างสรรค์ชิ้นงาน โครงงาน และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing)

๑๐) วิธีการเรียนแบบ Work-Based Learning (WBL) เป็นการเรียนรู้โดยการใช้การทำงานเป็นฐาน ซึ่งมีสัดส่วนการทำงานในสถานประกอบการเสมือนพนักงานจริง มากกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบปกติที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในห้องเรียนของสถาบันการศึกษา โดยเป็นการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน นั่นคือ ความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ที่สำคัญการเรียนและการปฏิบัติงานจะต้องอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน จนสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานได้

๑๑) การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสถานการณ์จริง จากสถานประกอบการและผู้ประกอบการ การได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในอาชีพและร่วมกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งการสำรวจ การศึกษาค้นคว้า การทดลองฝึกปฏิบัติจริง การอภิปราย ตลอดจนจนร่วมหาแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินการทางธุรกิจ โดยผู้เรียนมีบทบาทในการศึกษาค้นคว้า อภิปราย ฝึกลงมือปฏิบัติร่วมกัน และผู้สอนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ในการประกอบธุรกิจให้แก่ผู้เรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

๑๒) วิธีการเรียนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ (Practice from entrepreneurs) เป็นวิธีการสอนที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียนโดยการลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะจากผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์โดยตรงสู่ผู้เรียน เป็นการสร้างความสนใจและความกระตือรือร้นให้แก่ผู้เรียน แต่ข้อควรคำนึงถึงคือวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการสอนนั้นต้องมีคุณภาพและมีจำนวนมากเพียงพอต่อการใช้งานของผู้เรียน

๑๓) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือ ผสมผสานแนวทางการจัดการศึกษาตามวิธีการ/กระบวนการทางลูกเสือและการลงมือปฏิบัติจริง จะเน้นการทำงานเป็นทีม ฝึกฝนความเป็นผู้นำและผู้ตาม การทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความสามัคคีให้เกิดแก่ผู้เรียน มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการบูรณาการร่วมกัน ทั้งด้านสันตนาการ องค์ความรู้ พัฒนาทักษะสู่ความเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพ ด้วยการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการ (Workshop) กิจกรรมนำเสนอ (Presentation) กิจกรรมนอกสถานที่ (Outdoor activity) กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ (Knowledge) กิจกรรมฝึกปฏิบัติ (Practice) อันนำไปสู่เป้าหมายดูแลตนเอง การช่วยเหลือตนเองและดูแลผู้อื่นให้ได้

**แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะ
และสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาทั้ง ๘ แห่ง
มีรายละเอียด ดังนี้**

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

● **ข้อมูลสถานศึกษา**

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ ๕๔ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีบทบาทในการจัดการศึกษาในระบบ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การจัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายและความต้องการของผู้เรียนเน้นการต่อยอดการเรียนรู้ และทักษะที่สร้างอาชีพได้ โดยโครงสร้างหลักสูตรชั้นปีของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานสากล ได้กำหนดหลักสูตรเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๑) โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย

- ห้องเรียนปกติ
- ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
- ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ
- ห้องเรียนเข้มข้นวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์
- ห้องเรียนเข้มข้นภาษาอังกฤษ
- ห้องเรียนเข้มข้น ICT
- ห้องเรียนเข้มข้นภาษาจีน

(๒) โครงสร้างหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- โครงสร้างวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (ห้องเรียนพิเศษ เน้นวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์)
- โครงสร้างวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (ห้องเรียนพิเศษ เน้นภาษาอังกฤษ)
- โครงสร้างวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์
- โครงสร้างวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (เตรียมทหาร)
- โครงสร้างคณิตศาสตร์ – ภาษาอังกฤษ (บัญชี/ธุรกิจ/การโรงแรม)
- โครงสร้างภาษาอังกฤษ – ภาษาอังกฤษ/ภาษาฝรั่งเศส/ภาษาเยอรมัน/ภาษาจีน/ภาษา

ญี่ปุ่น/ภาษาเกาหลี

- โครงสร้าง – กีฬา / ดนตรี / ศิลปะ

(๓) กิจกรรมห้องเรียนอาชีพที่มุ่งเน้นทักษะการมีงานทำร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนคร

กรุงเทพมหานคร

- **สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ**

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกความรู้ด้านการประกอบธุรกิจในสาระการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ด้านการประกอบธุรกิจหนึ่งหน่วยเท่านั้น จุดมุ่งหมายของรายวิชาการงาน อาชีพนี้จะเน้นการให้ความรู้และทักษะในงานอาชีพ งานฝีมือต่าง ๆ เช่น การทำขนม งานช่าง โดยได้ร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่างในการส่งนักเรียนไปฝึกทักษะอาชีพให้ลงมือปฏิบัติ (ทำเป็น) แต่ก็ได้พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ แต่ทว่า โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในลักษณะชุมนุมส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (SMT Entrepreneurship) ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ในช่วงระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) มีผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เข้ามาเลือกเรียนในวิชาชุมนุมส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (SMT Entrepreneurship) ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนเข้าร่วมประมาณ ๕ - ๒๐ คนต่อปี โดยประมาณ จึงเป็นการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนเพียงแค่เฉพาะกลุ่มที่สนใจเท่านั้น มิได้ครอบคลุมแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น ในการดำเนินกิจกรรมของชุมนุมนี้มีการส่งเสริมจากผู้บริหารของสถานศึกษาและมีครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นผู้ดูแลชุมนุมนี้โดยที่ได้พาผู้เรียนเข้าร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่และการขยายธุรกิจสตาร์ทอัพ (Start-up) กับองค์กร Global Entrepreneurship Network (GEN) ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลกที่ดำเนินการโครงการกว่า ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิก Global Entrepreneurship Network Thailand (GEN Thailand) องค์กรนี้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและให้โอกาสคนรุ่นใหม่สามารถเริ่มต้นเป็นนัก (ผู้) ประกอบการ และขยายธุรกิจสตาร์ทอัพได้ง่ายขึ้น ผ่านการสนับสนุนของเครือข่ายทั่วโลกทั้งภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ องค์กรภาครัฐและเอกชนที่เปี่ยมศักยภาพ โดยมีการจัดอบรมเป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับสอนความรู้ ในเรื่องของความเป็นผู้ประกอบการ การฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการและการขยายธุรกิจสตาร์ทอัพให้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งการเข้าร่วมอบรมในโครงการนี้มีการอบรมด้วยภาษาอังกฤษและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมอบรม สำหรับโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีได้มีการส่งผู้เรียนเข้าร่วมโครงการกับองค์กรนี้ โดยผู้บริหารได้สนับสนุนงบประมาณให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมโครงการคิดเป็นเงินรายหัวประมาณ ๕,๐๐๐ บาทต่อคน และมีครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นครูผู้ดูแลชุมนุมได้เข้าร่วมอบรมกับผู้เรียนด้วย หลังจากการเข้าร่วมโครงการนี้ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนที่ได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในการเป็นผู้ประกอบการและมีการนำมาขยายผลความรู้สู่ผู้เรียนรุ่นต่อมาที่มาอยู่ในกลุ่มชุมนุมส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (SMT Entrepreneurship) ในรุ่นถัดไป

สำหรับการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่เห็นได้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (๒๐๒๑) มีการจัดงานสัปดาห์ผู้ประกอบการโลก Global Entrepreneurship Week 2021 (GEW 2021) ประเทศไทย งานที่จะจุดประกายสร้างนักธุรกิจไทย มุ่งหวังสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้ค้นหาศักยภาพของตนเอง ปลูกฝังการเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้ประกอบการรุ่นใหม่และมีโครงการ Pitch@School Competition 2021 ที่ได้เปิดโอกาสส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เรียนรู้และประยุกต์ทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงในการระบุ วิเคราะห์ วิจัย และแก้ไขปัญหา ที่มุ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในโลกแห่งความเป็นจริง และได้นำเสนอวิธีแก้ปัญหามาของตนเอง

การเรียนรู้ ฝึกทักษะ พัฒนาเจตคติความเป็นผู้ประกอบการที่กำหนดระยะเวลาเรียนตามหลักสูตร ๖ สัปดาห์ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ (๑) แนะนำความเป็นผู้ประกอบการ (๒) แนะนำธุรกิจ START UP (๓) START UP Step ๑ (๔) START UP Step ๒ (๕) START UP Step ๓ และ (๖) START UP Launch กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการเรียนที่ให้ผู้เรียนฝึกลงมือปฏิบัติประมาณ ร้อยละ ๗๐ การเรียนแบบออนไลน์และให้คำปรึกษา (coaching) ร้อยละ ๒๐ และการเรียนออนไลน์และให้คำปรึกษา (coaching) ร้อยละ ๑๐

● **แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ**

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาในลักษณะของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบ “กิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship” มีรายละเอียดดังนี้

“กิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship”

ลักษณะ: กิจกรรมเสริมการเรียนรู้แบบชุมนุม

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมชุมนุม

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship

เป้าหมาย: ได้กิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบชุมนุมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติการเป็นผู้ประกอบการ

ด้านความรู้	ความเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ทางธุรกิจ การเขียนแผนธุรกิจ การจัดการการเงิน การตลาด การพัฒนานวัตกรรม
ด้านทักษะ	การคิดสร้างสรรค์ การคิดออกแบบ การวางแผนอย่างเป็นระบบ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ
เจตคติ	ความกล้าเสี่ยง ความใฝ่ในความสำเร็จ

จุดเด่น : กิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship

กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาให้การสนับสนุนผู้เรียนรวมกลุ่มกันตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ และเสริมสร้างประสบการณ์ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน เติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน ให้มีความพร้อม ความสมบูรณ์ต่อการศึกษาและ

การประกอบอาชีพในการอนาคต ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่งผลให้ผู้เรียนที่ได้เข้าร่วมชุมนุมนี้มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดึงเอาความสามารถ ความถนัดของตนเองออกมาใช้อย่างเต็มกำลัง มีอิสระในการเรียนรู้ สนุกสนานและพร้อมมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจตามที่ทางชุมนุมและผู้สอนได้จัดไว้ให้

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการจัดกิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship
๒. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาสของกิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship และการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา
๓. ปรับปรุงข้อมูลของกิจกรรมชุมนุม SMT Entrepreneurship เช่น ทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับผู้เรียน สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
๔. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างผู้ประกอบการในธุรกิจ Startup ที่เป็นธุรกิจสร้างใหม่ที่เน้นด้านเทคโนโลยี และ Information Technology (IT) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างนวัตกรรมที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการเรียนเชิงรุก การฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริงด้วยการเรียนการสอนตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ด้านทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนการสอน ดังนี้
 - ๑) แนะนำความเป็นผู้ประกอบการ
 - ๒) แนะนำธุรกิจ START UP และกระบวนการพัฒนาธุรกิจ START UP ประกอบด้วย
 - START UP Step 1 : IDEATE
 - START UP Step 2 : VALIDATE
 - START UP Step 3 : START UP TEAM, LEADERSHIP, TECHNOLOGY
 - START UP Launch : PITCHING & SPELLING
 - ๓) ดำเนินการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมตาม กระบวนการคิดเชิงออกแบบ Design Thinking

๕ ขั้นตอน

- Design Thinking Step 1: Empathize เข้าใจปัญหา
 - Design Thinking Step 2: Define นิยาม
 - Design Thinking Step 3: Ideate ระดมความคิด
 - Design Thinking Step 4: Prototype สร้างต้นแบบ
 - Design Thinking Step 5: Test ทดสอบ
๕. ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาขึ้น
 ๖. ผู้สอนดำเนินการในบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา (coaching)
 ๗. สรุปผลองค์ความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนา

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดำเนินการตามกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนนี้ดำเนินการตามกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) เป็นกระบวนการคิดเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ตามวิถีทางที่ดี เหมาะสมตามบริบทและอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ลูกค้า) เป็นหลัก มีกระบวนการทั้งหมด ๖ ขั้นตอน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ตอบโจทย์การแก้ปัญหาหรือที่เป็นความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาแนวคิดหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ นี้ เป็นการตอบสนองการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่และเน้นการเติบโตอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือความต้องการของตลาดด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการให้บริการในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่าเป็นนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบที่สถานศึกษานำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในกิจกรรมชุมชนที่บ่มเพาะ ปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นผู้ประกอบการ มี ๖ ขั้นตอน โดยมีการเพิ่มขึ้นขั้นตอน PITCHING & SPELLING การนำเสนอผลงาน นวัตกรรมมาเป็นขั้นตอนเพิ่มเติมในขั้นสุดท้ายเพื่อให้สมบูรณ์มากขึ้นมีขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ ๑๔ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ขั้นที่ ๑ Empathize : เข้าใจปัญหา

“การจัดกลุ่มปัญหาและระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไขให้ชัดเจน”

ขั้นแรกเป็นการทำความเข้าใจปัญหาและระบุปัญหาที่ต้องการแก้ไขให้ชัดเจน ต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ลึกซึ้งในทุกมุมมอง วิเคราะห์ปัญหาให้ถ่องแท้ ตลอดจนทำความเข้าใจผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายหรือเข้าใจในสิ่งที่ต้องการแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ ซึ่งเป็น Pain Point ที่ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึง Pain Point ของกลุ่มเป้าหมาย (ลูกค้า) เป็นหลัก และต้องมองปัญหาที่จะแก้ไขให้กับกลุ่มเป้าหมาย (ลูกค้า) ได้ ตั้งแต่ต้นทางการผลิตสินค้า/นวัตกรรม และพัฒนาสินค้า/นวัตกรรมให้ตอบสนอง ไร้จุดอ่อน มีจุดแข็งที่คู่แข่งยากที่จะเลียนแบบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างมาก ต่อกระบวนการออกแบบซึ่งจะทำให้สามารถตั้งสมมติฐานได้เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมนั้น ๆ การทำความเข้าใจปัญหาที่เราพยายามแก้ไข โดยการสังเกต การเข้าไปมีส่วนร่วม อาจเริ่มด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาแนวทางสู่การแก้ปัญหาที่ชัดเจน

ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาปัญหาซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เรียนอาจพบเห็นได้รอบตัว ทั้งของตนเองและของผู้อื่นที่พบได้ในชีวิตประจำวัน การหาปัญหานี้เป็นจุดเริ่มต้นในการประกอบธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยจะใช้เทคนิค “ถอดรหัส Pain Point” ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน (๑) หา Pain Point ที่แท้จริง ให้ผู้เรียนเขียนปัญหาลงมาในกระดาษ post it ให้ได้มากที่สุด ภายในระยะเวลา ๕ นาที โดยห้ามปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ปัญหานี้ อาจเป็นปัญหาที่ผู้เรียนพบด้วยตนเองหรือปัญหาที่มองเห็นว่ามีผลกระทบต่อผู้อื่นในวงกว้าง (๒) เล่า Pain Point ผู้เรียนทุกคนเล่าเรื่องปัญหาของตนเองที่เขียนในกระดาษ post it ให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง โดยที่เพื่อนสมาชิกในชั้นเรียนต้องตั้งใจรับฟังปัญหาของเพื่อน โดยปราศจากอคติและบันทึกประเด็นที่น่าสนใจ และ (๓) คิดจัดอันดับเพื่อหาข้อสรุป ร่วมกันเลือกปัญหาที่น่าสนใจและชอบมากที่สุดอย่างน้อย ๒-๓ ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่เห็นว่าน่าจะสามารถแก้ไขได้และนำมาทำธุรกิจสตาร์ทอัพได้ จากนั้นค่อยมาร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา

ภาพที่ ๑๕ การถอดรหัส Pain Point

ขั้นที่ ๒ Define: กำหนดปัญหาให้ชัดเจน

“นิยามปัญหา พูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการ”

ขั้นตอนของการกำหนดหรือนิยามปัญหาให้ชัดเจนด้วยการนำเอาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ได้จากการรวบรวมในขั้นแรก มาวิเคราะห์และสังเคราะห์รวมกัน เพื่อตักตวงเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาออกมา คัดกรองเฉพาะปัญหาที่แท้จริง และอธิบายถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติการต่อไป รวมถึงมีหลักในการดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างมีทิศทาง

ขั้นที่ ๓ Ideate: ระดมความคิด

“ระดมสมองเพื่อหาแนวทางการแก้ไขที่หลากหลาย”

การนำเสนอแนวความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด มาสร้างให้เป็นรูปธรรม ด้วยการคิดนอกกรอบ เพื่อมองหาวิธีแก้ปัญหาคือใหม่ ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการระดมสมองสำหรับกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้คิดอย่างอิสระและขยายขอบเขตแนวทางแก้ปัญหาออกไป จากนั้นจึงรวบรวมแนวคิดทั้งหมดที่ได้ แล้วเลือกเฉพาะวิธีที่คิดว่าดีหรือเหมาะสมที่สุด การระดมความคิดนี้ช่วยให้มองปัญหาได้อย่างรอบด้านและละเอียดขึ้นด้วย รวมถึงหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรอบคอบได้ด้วยเช่นกัน

ภาพที่ ๑๖ การ Brainstorm: หาสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ ๔ Prototype: สร้างต้นแบบ

“สร้างต้นแบบนวัตกรรมหรือแนวทางปฏิบัติ”

การสร้างต้นแบบของนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติต้นแบบเพื่อทดสอบทดลองทำ ก่อนที่จะนำไปผลิตจริงและตรวจสอบว่าสามารถแก้ปัญหาได้ตามแนวคิดที่ได้เลือกไว้ เป้าหมายของขั้นนี้ต้องการรวบรวมข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าแนวคิดที่นำมาสร้างแนวทางแก้ปัญหานั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีจุดบกพร่องส่วนใดหรือมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงบ้างเพื่อให้สามารถตอบสนองกับความต้องการและนำไปแก้ปัญหาได้ดีที่สุด

ขั้นที่ ๕ Test: ทดสอบ

“ทดสอบต้นแบบเพื่อสร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่สร้างขึ้นตอบสนองต่อผู้ใช้งาน”

การทดลองนำต้นแบบ นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริง มาทดลองปฏิบัตินำไปใช้งานและเก็บข้อมูล เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ตลอดจนประเมินผล เสร็จแล้วก็นำเอา ปัญหา ข้อดีข้อเสีย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้ดียิ่งขึ้น

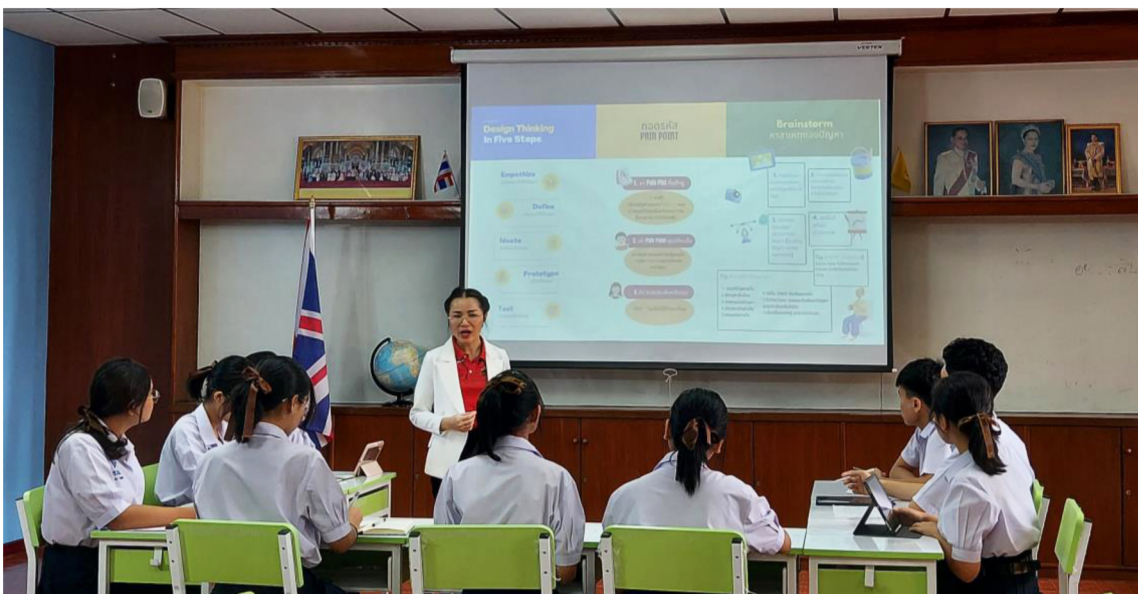
ขั้นที่ ๖ PITCHING & SPELLING : นำเสนอผลงาน นวัตกรรม

เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้นำเสนอต้นแบบ นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ แนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับ คณะกรรมการซึ่งอาจจะเป็นผู้สอน กรรมการพิจารณาผลงาน ผู้ลงทุน โดยการนำเสนอจะใช้เทคนิค PITCHING ซึ่งเป็นวิธีการนำเสนอธุรกิจ Start Up นิยมใช้ในการนำเสนอสินค้าหรือบริการแก่นักลงทุนเพื่อให้เกิดการซื้อขาย ไปผลิตในเชิงพาณิชย์

PITCHING เป็นการนำเสนอในรูปแบบคำพูดหรือการกระทำใด ๆ ที่โน้มน้าวใจผู้ฟัง ใช้เวลาประมาณ ๓ - ๕ นาที และอีก ๒ - ๓ นาที สำหรับการตอบคำถาม ในความเป็นจริง PITCHING จะมีเป็นการนำเสนอ แบบเดี่ยวหรือแบบมีคู่แข่ง

การฝึกนำเสนอแบบ PITCHING ต้องฝึกให้ผู้เรียนพูดให้มีความน่าสนใจ ทั้งวิธีการพูด ระดับภาษา ที่ใช้น้ำเสียงในการพูด หรือการออกแบบสไลด์นำเสนอ เพื่อที่จะพูดนำเสนอให้เกิดความสนใจภายใต้ระยะเวลา ที่มีอยู่อย่างจำกัด ๓ - ๕ นาที แก่คณะกรรมการหรือนักลงทุน

ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกนำเสนอ นวัตกรรมสำหรับธุรกิจ Start Up ด้วยการนำเสนอแบบ PITCHING โดยสร้างพื้นที่ส่งเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน อาทิ ให้ผู้เรียนนำเสนอ กับ สถานการณ์จริงที่มีการจัดโดยองค์กรภาคเอกชนที่มีคณะกรรมการและนักลงทุนมาร่วมพิจารณาผลงาน หรือ อาจจัดให้นำเสนอภายในสถานศึกษาด้วยการจัดเวทีการนำเสนอแก่สาธารณชน เช่น ลานจัดกิจกรรม พื้นที่ สาธารณะที่สมาชิกในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงได้ การฝึกนำเสนอแบบ PITCHING เป็นคุณลักษณะและ ทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญอย่างหนึ่ง

ภาพที่ ๑๗ การดำเนินงานของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กร Global Entrepreneur Network Thailand เป็นองค์กรระดับนานาชาติ เป็นหนึ่งในเครือข่ายของ The Global Entrepreneurship Network ที่ดำเนินโครงการต่าง ๆ ใน ๒๐๐ ประเทศ มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนสามารถเริ่มต้นและขยายขนาดธุรกิจได้ง่ายขึ้นจากทุกที่ โดย Global Entrepreneur Network Thailand เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะและเป็นพื้นที่ในการสร้างประสบการณ์ ความเป็นผู้ประกอบการสำหรับธุรกิจ START UP แก่ผู้เรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรีและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ในการเข้าร่วมแสดงความสามารถในการนำเสนอนวัตกรรม แผนธุรกิจสำหรับธุรกิจ START UP และประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ ภายใต้โครงการ GEN Thailand's Pitch@School Program

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ สถาบันพระดาบส ที่เข้ามาช่วยให้คำปรึกษาในการผลิตนวัตกรรม (innovation prototype) เป็นส่วนสำคัญในการให้ความรู้ทางวิศวกรรม ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมและทักษะการผลิตสินค้า/นวัตกรรมของผู้เรียนและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษา ปัญหา ปรึกษา เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรม (สินค้า) ตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ

๓. องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ร้านค้า โรงพยาบาล สถานประกอบการ ธุรกิจสารสนเทศ (Information Technology: IT) มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะ ความเป็นผู้ประกอบการ การฝึกปฏิบัติ เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการ สร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาปัญหา ปรึกษา เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนานวัตกรรม (สินค้า) ตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ

๔. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการสร้างนวัตกรรม หรือ การประกอบธุรกิจ หรือผู้ประกอบการ (Start-up) อาทิ นักธุรกิจ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ แพทย์ วิศวกร เป็นต้น มาเป็นวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญที่มาให้ความรู้ พัฒนาทักษะ สร้างเจตคติและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ (Start-up) ให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ แก่ผู้เรียน ทั้งด้านองค์ความรู้ ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคิดของกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ (Start-up)

๕. ผู้สอนของสถานศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งเป็นเครือข่ายภายในสถานศึกษา ที่ร่วมสนับสนุนด้าน องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวก จัดสรรเวลาในการเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกประสบการณ์ ความเป็นผู้ประกอบการ (Start-up) แก่ผู้เรียน

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ
ของสถานศึกษา : โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

มีวิสัยทัศน์ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ
ความเปลี่ยนแปลงของสภาวะการณ์โลก ตอบสนองความต้องการของประชาคมโลก จึงมีแนวคิดที่จะผลักดัน
ให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะ
ความเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนที่มีความสนใจได้เข้าไปเรียนรู้ร่วมกับโครงการ
Global Entrepreneur Network Thailand ที่มีเป้าหมายส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ
(Start-up) รวมทั้งส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในลักษณะรายวิชาชุมนุมผู้ประกอบการให้เกิดขึ้น
ในสถานศึกษา ทำการคัดเลือกผู้สอนที่มีศักยภาพในการสอน มีความพร้อมในการพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับ
การดูแลผู้เรียนในรายวิชาชุมนุมที่เข้าร่วมโครงการ Global Entrepreneur Network Thailand ส่งเสริมให้มี
ความรู้ความสามารถด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ Start-up และ มีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิดการจัด
การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ เสริมพลังอำนาจ
แก่ครูผู้สอน (empowerment) ให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามเป้าหมาย เปิดโอกาสให้
ผู้เรียนและผู้สอนได้เข้าไปเรียนรู้ร่วมกับโครงการ Global Entrepreneur Network Thailand เข้าร่วมโครงการ
ให้กับผู้เรียนที่สนใจและส่งเสริมให้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในลักษณะรายวิชาชุมนุมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา
อย่างจริงจัง

ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการจัดสรรงบประมาณ
และทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจากการจัดสรรงบประมาณให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมเรียนรู้ความเป็น
ผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Start-up) ในโครงการ Global Entrepreneur Network Thailand โดยผู้เรียน
แต่ละคนต้องเสียค่าใช้จ่ายคนละ ๕,๐๐๐ บาท ทางผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะ
ความเป็นผู้ประกอบการ โดยคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจให้เข้าร่วมโครงการและสนับสนุนงบประมาณรายหัว
นอกจากนี้ ผู้บริหารยังสร้างพื้นที่การเรียนรู้ แสวงหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบ
การเข้าร่วมโครงการสำคัญในระดับชาติและระดับนานาชาติเพื่อแสดงความสามารถ ฝึกทักษะ สร้างประสบการณ์
การเป็นผู้ประกอบการกับองค์กรภายนอกสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับ
การมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมองหรือวิธีการใหม่ ๆ สามารถสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน
ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๒. ผู้สอน

ผู้สอนเป็นผู้ที่มีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน
รวมทั้งพัฒนาตนเองไปพร้อมกับผู้เรียนด้วยในการพัฒนาความรู้ความสามารถ ศักยภาพของตนเองด้านธุรกิจและ
ความเป็นผู้ประกอบการ และดึงศักยภาพตนเองออกมาเพื่อผสานกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ความสามารถ
ด้านภาษาอังกฤษเพื่อมาเป็นผู้สอนที่ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก Global Entrepreneur
Network Thailand เป็นโครงการที่ผู้เรียนต้องเข้าร่วมเรียนออนไลน์เนื้อหาวิชาทางธุรกิจและทำกิจกรรม
เป็นภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นต้องมีครูผู้สอนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี มาเป็นที่ปรึกษา
และร่วมพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติและร่วมพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ผู้สอนเป็นผู้มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสร้างนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพ (Start-up) โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Design Thinking จัดการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมาย คุณลักษณะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและสอดคล้องกับความเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้แบบชุมชนที่เป็นกิจกรรมที่ต้องได้รับความสนใจ เรียนอย่างสนุกสนาน ผู้สอนยังต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน มีความเสียสละเวลาทุ่มเทกายและใจในการจัดตั้งและสอนในรายวิชาชุมชน ดูแลและการฝึกฝนผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ

๓. ผู้เรียน

ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพาตนเองไปสู่ การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องมีวินัยในการเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสให้เข้าร่วมโครงการ Global Entrepreneur Network Thailand และต้องแสวงหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นเจตคติที่ดีในตนเอง

๔. เครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

เครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องเกิดความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาหรือมีการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นไปตามแนวทาง ความต้องการและบริบทของสถานศึกษา ทั้งเครือข่ายองค์กรภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมไปถึง เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชนผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ปกครอง ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริงที่ต้องการมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ

๕. ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วย

บุคคล ประกอบด้วย วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ผู้ประกอบการ (Start-up) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการนวัตกรรม และผู้สอนรายวิชาชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติผู้เรียน เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

สถานที่ แหล่งเรียนรู้ พื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่สร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน สถานที่และพื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ชุมชนผู้ประกอบการ ห้องประชุม เวทีแสดงความสามารถในวาระพิเศษต่าง ๆ ที่มีเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ สถานที่และพื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เช่น เวทีการแข่งขัน Pitching School ระดับชาติ หรือเวที/งานประกวดอื่น ๆ ที่สถานศึกษาได้ส่งผู้เรียนเข้าร่วม ที่เปิดโอกาสผู้เรียนได้นำเสนอผลงานและแสดงความสามารถแก่ผู้ประกอบการโดยตรง อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชน อาทิ

สถานประกอบการ ห้าง ร้าน บริษัท สถาบันพระดาบส โรงพยาบาล ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาปัญหา ข้อมูล สารสนเทศ และสร้างสินค้า/นวัตกรรมตัวอย่าง (prototype)

ภาพที่ ๑๘ รวมภาพการดำเนินงานของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

รายงานผลการศึกษาและพัฒนา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

โรงเรียนดาราวิทยาลัย ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

● ข้อมูลสถานศึกษา

โรงเรียนดาราวิทยาลัย เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และตั้งอยู่เลขที่ ๑๙๖ ถนนแก้ววรัรัฐ ตำบลวัดเกต อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ ๕๐๐๐๐ โรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย และสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต ๑ อีกทั้งยังเป็นโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษากำหนดว่า “โรงเรียนดาราวิทยาลัยเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาผู้เรียน เป็นนักคิดและเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานคุณธรรมตามหลักคริสต์ศาสนา” และได้กำหนดผลลัพธ์ การการเรียนรู้ (Learning Outcome) ของผู้เรียนให้ “ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างมีความสุข มีสมรรถนะการคิดขั้นสูง มุ่งเน้นการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์” การจัดการด้าน หลักสูตรของสถานศึกษา มีการกำหนดเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะโรงเรียนดาราวิทยาลัย ๒๕๖๕ มุ่งเน้น พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้เกิดสมรรถนะหลัก ๖ ประการที่สำคัญสำหรับผู้เรียน ดังนี้ (๑) การจัดการตนเอง (๒) ความสามารถในการคิดขั้นสูง รวมถึงการเรียนรู้และการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (๓) การสื่อสาร (๔) การรวมพลังทำงานเป็นทีม (๕) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ (๖) การอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติ วิทยาการ และสร้างนวัตกรรมสู่เศรษฐกิจฐานความรู้อย่างยั่งยืน

โครงสร้างหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีแผนการเรียน ดังนี้ ๑) วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ๒) อังกฤษ-คณิตศาสตร์ ๓) อังกฤษ-NP ๔) อังกฤษ-ฝรั่งเศส ๕) อังกฤษ-เยอรมัน ๖) อังกฤษ-ญี่ปุ่น ๗) อังกฤษ-จีน ๘) อังกฤษ-เกาหลี ๙) เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑๐) เทคโนโลยีการอาหาร และ ๑๑) การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

● สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนดาราวิทยาลัย ไม่มีการกำหนด เป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริม ด้วยการสอดแทรกในรายวิชาที่เป็นแผนการเรียนอาชีพ อาทิ แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร ที่เน้น ผู้ประกอบการอาหาร (เซฟ) แต่สำหรับแผนการเรียนอื่น ๆ ยังมิได้มีการจัดรายวิชาหรือเนื้อหาที่พัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ โรงเรียนดาราวิทยาลัยมีแผนการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ส่งเสริม ด้านการประกอบธุรกิจค้าปลีก ได้แก่ แผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ เน้นที่การประกอบการ ยุคดิจิทัล ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนจำนวน ๑ ห้องเรียนต่อปี มีผู้เรียนประมาณ ๒๕ - ๔๐ คนต่อปีโดยประมาณ จึงเป็นการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่ไม่ครอบคลุมแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น การจัดการเรียนในแผนการเรียน การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ (Modern Trade Business Management) และแผนการเรียนเทคโนโลยี การอาหาร (Culinary Technology) มีดังนี้

แผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ (Modern Trade Business Management)

เป็นหลักสูตรการสอนที่โรงเรียนดาราวิทยามาร่วมมือกับสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) เป็นแผนการเรียนที่ส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ความเข้าใจด้านวิชาการ นวัตกรรมภาคปฏิบัติร่วมกัน สอดคล้องกับ work - based Education รวมถึงการแนะแนวอาชีพ การศึกษา ฝึกงาน เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายค้นพบตัวตน สร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อและเข้าใจ แนวทางในการประกอบอาชีพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในปีการศึกษา ๒๕๖๖ มีจำนวนนักเรียนเข้าศึกษา ในแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ ๔-๖ จำนวน ๑๒๐ คน

หลักสูตรการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - ภาคเรียนที่ ๑ การเปลี่ยนผ่านของธุรกิจการค้าสมัยใหม่
 - ภาคเรียนที่ ๒ ความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - ภาคเรียนที่ ๑ การขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ
 - ภาคเรียนที่ ๒ การตลาดดิจิทัล
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - ภาคเรียนที่ ๑ ทักษะนักธุรกิจรุ่นใหม่
 - ภาคเรียนที่ ๒ การเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ เรียนรู้การเป็นนักธุรกิจ หน้าใหม่ผ่านกิจกรรมปฏิบัติ การศึกษาฝึกงานกับองค์กรธุรกิจชั้นนำของประเทศในกลุ่มเครือพันธมิตรของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรด้านธุรกิจ มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ออนไลน์ระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) และระบบ MOOC จากของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM)

แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร (Culinary Technology) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะพื้นฐานด้านการประกอบอาหารไทย ขนมไทย เบเกอรี่ การจัดการธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม การประกอบอาหารนานาชาติ อาหารเพื่อสุขภาพและโภชนบำบัด และการประกอบอาหารเพื่อธุรกิจ ผู้เรียน สามารถนำทักษะดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการศึกษาต่อด้านการอาหารและการโรงแรมระดับอุดมศึกษา รวมถึงเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต การจัดการเรียนการสอนของแผนการเรียนเทคโนโลยี การอาหาร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ภาคทฤษฎี จำนวน ๑ ชั่วโมง/สัปดาห์และปฏิบัติการอาหาร ณ Dara Cooking Studio (ห้องปฏิบัติการประกอบอาหาร) จำนวน ๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ ดังรายละเอียดนี้

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - ภาคเรียนที่ ๑ การประกอบอาหารไทยและขนมไทย
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบอาหารอบเบเกอรี่
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - ภาคเรียนที่ ๑ การจัดการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบอาหารนานาชาติ
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - ภาคเรียนที่ ๑ อาหารเพื่อสุขภาพและโภชนบำบัด
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบอาหารเพื่อธุรกิจ

● **แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนดาราวิทยาลัยแบบมีส่วนร่วม**

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนดาราวิทยาลัย จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา ออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ และ กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการอาหาร ดังนี้

รูปแบบแรก : หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ เป็นหลักสูตรการสอนที่โรงเรียนดาราวิทยาลัยร่วมมือกับสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประกอบธุรกิจสมัยใหม่ การค้า การขาย การตลาด การเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ รวมทั้งการฝึกทักษะปฏิบัติสู่ความเป็นผู้ประกอบการ เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการประกอบธุรกิจการค้าสมัยใหม่ สร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยการฝึกปฏิบัติ การคิดออกแบบแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีการแนะแนวอาชีพ การศึกษาดูงานกับองค์กรธุรกิจ ผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายค้นพบตัวตนสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อและเข้าใจแนวทางในการประกอบอาชีพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

“หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่”

ลักษณะ: หลักสูตรแผนการเรียนรู้อิง

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์: พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

เป้าหมาย: ได้หลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติการเป็นผู้ประกอบการ

ด้านความรู้	การประกอบธุรกิจการค้าสมัยใหม่ การวางแผนทางธุรกิจ การสร้างธุรกิจ การขาย การตลาด
ด้านทักษะ	การคิดสร้างสรรค์ การคิดออกแบบ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม
เจตคติ	ความกล้าเสี่ยง ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร
๒. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาสของแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่และการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา
๓. ปรับปรุงข้อมูลของหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ เช่น ทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับผู้เรียน สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
๔. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน การลงมือปฏิบัติจริง เป็นต้น ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ
๕. ออกแบบวิธีการวัดผลประเมินผลที่เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ
๖. ดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่มีการพัฒนาขึ้น
๗. ผู้สอนดำเนินการในบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา (coaching)
๘. สรุปผลองค์ความรู้หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

หลักสูตรการเรียนการสอนที่เปิดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ทักษะความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านธุรกิจสมัยใหม่และการเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดทำรายวิชาจำนวน ๖ รายวิชา เป็นกลุ่มรายวิชาเพิ่มเติมหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาทักษะเฉพาะด้าน ทุกรายวิชาจะกำหนดเวลาเรียน ๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (๒.๕-๓ หน่วยกิต) มีรายละเอียดดังนี้

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - ภาคเรียนที่ ๑ การเปลี่ยนผ่านของธุรกิจการค้าสมัยใหม่
 - ภาคเรียนที่ ๒ ความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - ภาคเรียนที่ ๑ การขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ
 - ภาคเรียนที่ ๒ การตลาดดิจิทัล
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - ภาคเรียนที่ ๑ ทักษะนักธุรกิจรุ่นใหม่
 - ภาคเรียนที่ ๒ การเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

ภาพที่ ๑๙ รายละเอียดของรายวิชาหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่

๑. รายวิชาการเปลี่ยนผ่านของธุรกิจการค้าสมัยใหม่

คำอธิบายรายวิชา

ความสำคัญของธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ องค์กรประกอบธุรกิจ กระบวนการทางธุรกิจ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การค้าสมัยใหม่และพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล สภาพวะของการเปลี่ยนแปลงธุรกิจที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล พาณิश्यอิเล็กทรอนิกส์ธุรกิจแบบ O2O (Online to Offline) การตลาดดิจิทัล ความท้าทายและแนวโน้มทางธุรกิจการค้าสมัยใหม่ ตลอดจนกรณีศึกษาการเปลี่ยนผ่านทางธุรกิจสมัยใหม่

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายความสำคัญของธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ องค์กรประกอบธุรกิจและกระบวนการทางธุรกิจ
๒. อธิบายสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคดิจิทัล
๓. วิเคราะห์สภาพวะของการเปลี่ยนแปลงธุรกิจที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล
๔. บอกตัวอย่างพาณิश्यอิเล็กทรอนิกส์ธุรกิจแบบ O2O (Online to Offline) การตลาดดิจิทัล
๕. วิเคราะห์ความท้าทายและแนวโน้มทางธุรกิจการค้าสมัยใหม่

๒. รายวิชาความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ

คำอธิบายรายวิชา

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบันที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอด ผ่านการเปลี่ยนผ่าน พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ให้ทันสมัยและตอบโจทย์ลูกค้าทั้งยังสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ ผู้เรียนยังจะได้เรียนรู้การสร้างธุรกิจในรูปแบบ Start Up ที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้ Start Up สามารถแตกต่างและเติบโตได้อย่างก้าวกระโดด และยังเป็น

ภาคธุรกิจที่สำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลในปัจจุบัน รวมถึงแนวคิดในการค้นหา แบ่งกลุ่มความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าเพื่อนำมาออกแบบสินค้าและบริการ สุดท้ายผู้เรียนจะได้เรียนรู้กระบวนการในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินธุรกิจผ่านเครื่องมือที่ช่วยออกแบบโมเดลธุรกิจและกรณีศึกษาจากผู้ประกอบการจริง

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการทำธุรกิจปัจจุบัน
๒. อธิบายรูปแบบและความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาธุรกิจ Start Up และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทางธุรกิจ
๓. บอกตัวอย่างและอธิบายการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบธุรกิจ
๔. วิเคราะห์การออกแบบและพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์

๓. รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ

คำอธิบายรายวิชา

แนวคิดและหลักการสำคัญของการขายและการบริการในธุรกิจสมัยใหม่ ทักษะและการเตรียมพร้อมสู่การเป็นนักขายมืออาชีพ การรับฟังและวิเคราะห์เสียงของลูกค้า (Voice of Customer) การสร้างความประทับใจผ่านเอกลักษณ์การบริการ การวางแผนการขายด้วย Online to Offline (O2O) และเทคโนโลยีสมัยใหม่ผ่านเส้นทางของลูกค้า (Customer Journey) เทคนิคและกลยุทธ์การเจรจาต่อรอง การจัดการปัญหาเฉพาะหน้าและข้อขัดแย้ง การประมาณการข้อมูลยอดขาย การสร้างแรงจูงใจและบริหารจัดการทีมขาย จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติสู่การขายอย่างยั่งยืน

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายแนวคิดและหลักการสำคัญของการขายและการบริการในธุรกิจสมัยใหม่
๒. อธิบายวิธีการขายและบริการที่ตรงกับความต้องการจากเสียงของลูกค้า
๓. อธิบายวิธีการเจรจาต่อรองสำหรับจัดการปัญหาเฉพาะหน้าและข้อขัดแย้ง
๔. วิเคราะห์การขายและการบริการเพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง
๕. ผู้เรียนสามารถยกตัวอย่างการปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณในการขายและให้บริการแก่ลูกค้า

๔. รายวิชาการตลาดดิจิทัล

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

ความสำคัญของธุรกิจดิจิทัล กระบวนการจัดการตลาด บริบทภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำตลาดดิจิทัล การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย การแบ่งส่วนตลาด การวางตำแหน่งสินค้า รวมถึงพฤติกรรมลูกค้าในยุคดิจิทัล การสร้างส่วนประสมทางการตลาดสินค้าหรือบริการ แนวทางการตั้งราคา การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงกรณีศึกษา เทคนิคและการปรับตัวในการทำตลาดในยุคดิจิทัล

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการตลาดดิจิทัล
๒. อธิบายส่วนประสมทางการตลาด

๓. บอกตัวอย่างกระบวนการจัดการทางการตลาดที่เหมาะสมกับบริบทกับพฤติกรรมลูกค้าในยุคดิจิทัล
๔. อธิบายการแบ่งส่วนตลาด การกำหนดตลาดและการวางตำแหน่งสินค้ากับการตลาดดิจิทัล

๕. รายวิชาทักษะนักธุรกิจรุ่นใหม่

คำอธิบายรายวิชา

พฤติกรรมลูกค้าในยุคดิจิทัล การทำการตลาดเพื่อให้เข้าถึงลูกค้า การสร้างแบรนด์ให้เป็นที่จดจำ ภาวะผู้นำในโลกธุรกิจ การบริหารคนให้โดนใจ การสร้างทัศนคติและแรงจูงใจ การจัดหาเงินทุน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเขียนแผนธุรกิจ ธุรกิจสตาร์ทอัพ ตลอดจนกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายการทำการตลาดและการสร้างแบรนด์
๒. อธิบายการบริหารคนและภาวะผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ
๓. บอกตัวอย่างวิธีการจัดหาเงินทุน
๔. วิเคราะห์การออกแบบแผนธุรกิจอย่างง่าย
๕. อธิบายและยกตัวอย่างธุรกิจสตาร์ทอัพ

๖. รายวิชาการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

คำอธิบายรายวิชา

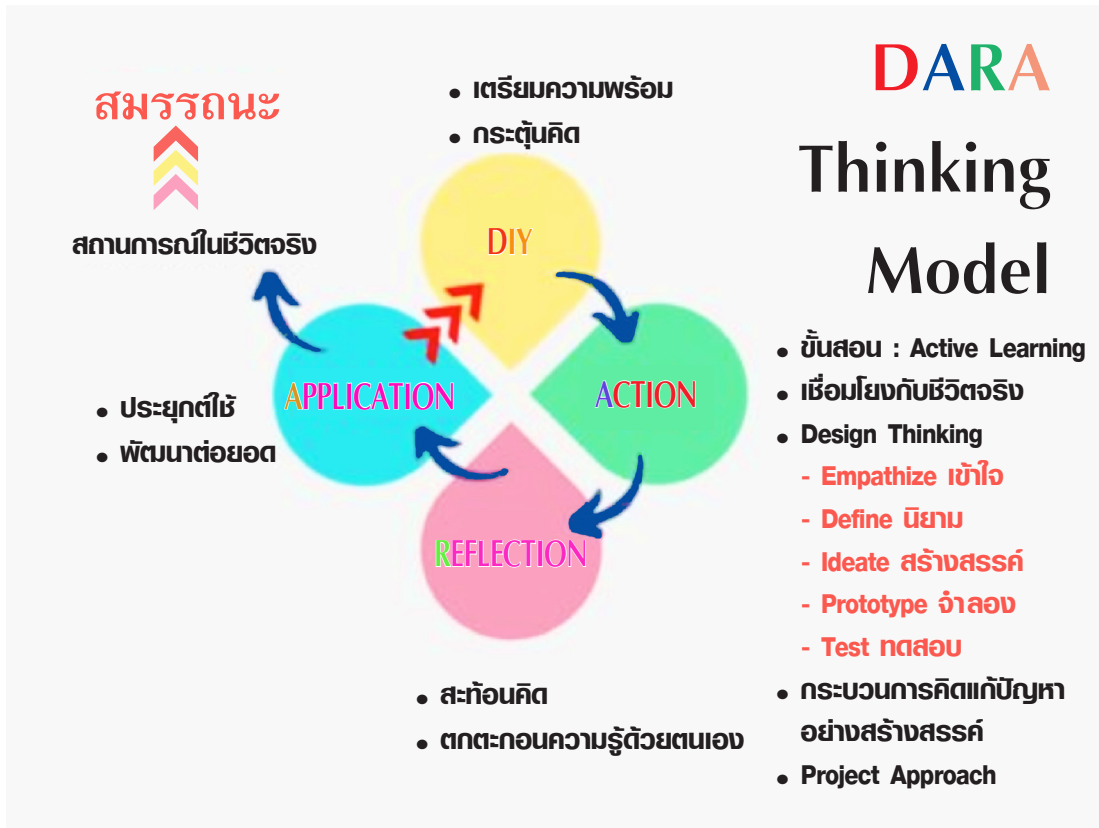
คุณลักษณะและทักษะการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจในโลกที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แนวโน้มสมภาวะการณ์ทางการตลาดในยุคดิจิทัล การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดและคุณค่าสำหรับลูกค้า เป้าหมาย ปัจจัยต่อพฤติกรรมลูกค้าเป้าหมาย แบบจำลองการดำเนินธุรกิจออนไลน์ (Online Business Model) กรณีศึกษาการดำเนินธุรกิจในรูปแบบออนไลน์ แนวคิดการออกแบบสื่อดิจิทัลเบื้องต้นสำหรับวิสาหกิจเริ่มต้น (Start-up) การเลือกกิจกรรมทางการตลาดสมัยใหม่ผ่านช่องทางต่าง ๆ (Omni-Channels) การบริหารทรัพยากรและองค์การที่มีความยืดหยุ่นที่สร้างกำไรที่ยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายคุณลักษณะของตนเองเกี่ยวกับเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล
๒. อธิบายองค์ประกอบในแบบจำลองการดำเนินธุรกิจออนไลน์
๓. วิเคราะห์แบบจำลองการดำเนินธุรกิจออนไลน์ที่สอดคล้องกับสถานะตลาด
๔. อธิบายการออกแบบสื่อดิจิทัลเบื้องต้นสำหรับวิสาหกิจเริ่มต้น

วิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการเรียนการสอนใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม ภายใต้กระบวนการสอนของสถานศึกษา DARA Thinking Model เน้นการเรียนเชิงรุก (Active Learning) ด้วยการจัดประสบการณ์เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ด้วยสถานการณ์ใกล้ตัว ร่วมกับวิธีการเรียนแบบการคิดเชิงออกแบบ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ผ่านโครงงานเป็นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสรรค์นวัตกรรมหรือแนวทางปฏิบัติใหม่ที่ใช่แก้ปัญหา ประยุกต์ใช้สิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเห็นคุณค่าและมีเจตนาที่ต่อการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๒๐ DARA Thinking Model โรงเรียนดาราวิทยาลัย จ.เชียงใหม่

สำหรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาต่าง ๆ ในแผนการเรียน การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ของโรงเรียนดาราวิทยาลัย มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนักสร้างนักธุรกิจหน้าใหม่เรียนทฤษฎีผ่านกิจกรรมปฏิบัติ ทั้งการวางแผน การเขียนแผนธุรกิจ การคิดเชิงออกแบบพัฒนานวัตกรรม การประกอบธุรกิจเป็นผู้ประกอบการ รุ่นใหม่หรือสตาร์ทอัพ (Start-up) การเขียนแผนธุรกิจ และการฝึกปฏิบัติสร้างองค์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ในยุคดิจิทัล

๒. การเรียนรู้กับอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจโดยตรงและวิทยากรที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ มีอาชีพด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านธุรกิจการค้าสมัยใหม่จากระบบการเรียนออนไลน์ผ่านระบบ MOOCs ของสถาบันปัญญาภิวัฒน์ และการเชิญวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ประกอบการ ที่เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา ทางออนไลน์หรือแบบเผชิญหน้าตามสถานการณ์

๓. ศึกษาดูงานกับองค์กรธุรกิจชั้นนำของประเทศในกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

๔. สร้างประสบการณ์ด้วยการประกวดเขียนแผนธุรกิจ (Business Model Canvas) เพื่อพัฒนา ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การประยุกต์ใช้ความรู้ออกแบบและเทคโนโลยี การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น นำความรู้ทักษะกระบวนการที่ได้ไปใช้เรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดี ต่อรายวิชาต่าง ๆ

รูปแบบที่สอง : กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกองค์ความรู้ ทักษะปฏิบัติความเป็นผู้ประกอบการอยู่ใน รายวิชาในแผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหารในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานเป็นฐานที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารที่สอดแทรกในรายวิชาการประกอบอาหาร ของหลักสูตรการเรียนการสอนในแผนการเรียนเทคโนโลยีอาหาร ที่เปิดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านที่มี จุดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการประกอบอาหารไทย ขนมไทย เบเกอรี่ การจัดการธุรกิจ บริการอาหารเครื่องดื่ม การประกอบการอาหารเพื่อธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนนำทักษะไปเป็นแนวทางในการศึกษา ต่อด้านการอาหารและการโรงแรมในระดับอุดมศึกษาและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้สอนจัดทำการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะโดยมีรายวิชาจำนวน ๖ รายวิชา เป็นกลุ่มรายวิชา เพิ่มเติมหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาทักษะเฉพาะด้าน ทุกรายวิชาจะกำหนดเวลาเรียน ๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (๒.๕ หน่วยกิต) มีรายละเอียดดังนี้

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - ภาคเรียนที่ ๑ การประกอบอาหารไทยและขนมไทย
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบเบเกอรี่
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - ภาคเรียนที่ ๑ การจัดการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบอาหารนานาชาติ
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - ภาคเรียนที่ ๑ อาหารเพื่อสุขภาพและโภชนบำบัด
 - ภาคเรียนที่ ๒ การประกอบการอาหารเพื่อธุรกิจ

“กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร”

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในแผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารในรายวิชา

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร

<i>ด้านความรู้</i>	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
<i>ด้านทักษะ</i>	การคิดสร้างสรรค์
	การวางแผนอย่างเป็นระบบ
	การสื่อสาร
	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
	การทำงานเป็นทีม
<i>เจตคติ</i>	ความกล้าเสี่ยง
	ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
 ๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในรายวิชาการประกอบอาหาร โดยเน้นเรื่องการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร
 ๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร
 ๔. ดำเนินการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร
 - เขียนแผนธุรกิจการค้าขายอาหาร คำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบสูตรอาหาร ชนิดอาหาร วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะต่าง ๆ
 - ออกแบบการตลาด การประชาสัมพันธ์
 - ผลิตอาหาร และเปิดจำหน่ายในรูปแบบใด ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
 - สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเอง
- ร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดำเนินการตามกระบวนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่เป็นจุดเด่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงานเป็นฐานให้ผู้เรียนได้ลงมือจำลองสถานการณ์เป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารที่ผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานจะถูกสอดแทรกไปในการสอนรายวิชาอาหารแต่ละวิชาในทุกภาคการศึกษา อาทิ วิชาการประกอบอาหารไทยและขนมไทย วิชาการประกอบอาหารนานาชาติ วิชาการประกอบอาหารเพื่อธุรกิจ

การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำอาหารแต่ละชนิดให้เป็นเสียก่อน ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ เมื่อผู้เรียนสามารถทำอาหารเหล่านั้นได้แล้ว ก็จึงมีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการลงไป โดยให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติด้วยการจำลองสถานการณ์เป็นผู้ประกอบการขายอาหาร โดยสอดแทรกองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติของความเป็นผู้ประกอบการลงไป

ภาพที่ ๒๑ กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการร้านอาหาร

ขั้นที่ ๑ นำเสนอปัญหาการเป็นผู้ประกอบการขายอาหาร

กำหนดประเด็นปัญหาโดยให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันเพื่อกำหนดเป้าหมายของเป็นผู้ประกอบการขายอาหาร การกำหนดเมนูอาหารที่จะมาทำขายเป็นสินค้าหลักของกลุ่ม วิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกลุ่มและตั้งวัตถุประสงค์ของการทำธุรกิจขายอาหารให้ชัดเจน วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าและปัจจัยพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการขายอาหารของกลุ่มตนเอง การวิเคราะห์อาจใช้เทคนิค SWOT Analysis

ขั้นที่ ๒ วางแผนผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร

การวางแผนการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวางแผน การผลิตและจำหน่ายอาหารของกลุ่มตนเอง ทั้งเมนูอาหาร การโฆษณา การตลาด งบประมาณและต้นทุน แล้วเขียนแผนธุรกิจร้านค้าขายอาหารโดยอาจเขียนเป็นแผนธุรกิจอย่างง่ายหรือแผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ โดยผู้เรียนจะทำการศึกษาองค์ความรู้จากสื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ หรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหัวข้อที่ผู้สอนกำหนด เพื่อนำมาวางแผนพัฒนาธุรกิจร้านอาหารและการจัดจำหน่ายอาหารของกลุ่มตนเองตามโครงการที่กำหนด

ขั้นที่ ๓ ปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการขายอาหาร

ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเปิดทดลองทำอาหาร ขายอาหารของกลุ่มตนเอง จัดจำหน่ายอาหารตามที่วางแผนไว้ โดยกำหนดช่วงวัน เวลา และสถานที่ตามความสะดวก หรือออกเปิดกิจการในกิจกรรมวันสำคัญหรือเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันเปิดโลกการศึกษา (Open House)

สำหรับการฝึกปฏิบัติการทำอาหารและขายอาหารนั้นจะเป็นไปตามรายวิชาที่ผู้เรียนได้เรียนในแต่ละภาคการศึกษา ได้แก่ อาหารไทยและขนมไทย เบเกอรี่ ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม อาหารนานาชาติ อาหารเพื่อสุขภาพและโภชนบำบัด อาหารเพื่อธุรกิจ เพื่อนำเอาความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการทำอาหารมาบูรณาการร่วมกับการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารเป็นการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ตามสถานการณ์จริงแก่ผู้เรียน

ขั้นที่ ๔ ประเมินผลการเป็นผู้ประกอบการขายอาหาร

หลังจากที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการขายอาหาร ในครั้งนี้จะมีการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริงที่วัดความสำเร็จจากผลงานของการประกอบการธุรกิจ การทำงานร่วมกันของผู้เรียน การผลิตอาหารที่เป็นสินค้า ที่มีการสะท้อนผลการเรียนรู้จากผู้เรียนร่วมกันของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อเป็นการสรุปผลการเรียนรู้การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนดาราวิทยาลัย

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาคเอกชน เป็นหน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้สอนและผู้เรียน เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน

สำหรับหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ มีเครือข่ายภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อาทิ สถาบันการศึกษาเอกชน โรงงาน บริษัทในเครือ ซี.พี. โรงแรม ร้านค้า ผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) เข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตรแผนการเรียน อบรมให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาการจัดการสอนตามหลักสูตรแก่ครูผู้สอน สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ และแหล่งความรู้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และ

แบบกายภาพที่เป็นสถานที่ศึกษาดูงานฝึกประสบการณ์ทำงานที่สามารถเข้าถึงได้ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เช่น บริษัทในเครือ ซี.พี. เป็นต้น อีกทั้งยังมีการให้มอบทุน/โควตาการศึกษาต่อในสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) ในระดับอุดมศึกษาแก่ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้อีกด้วย

สำหรับแผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร มีเครือข่ายภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ โรงพยาบาล โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร ผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษา ดูงาน ฝึกประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยีอาหาร โภชนาการ และความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

๒. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ นักธุรกิจ ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ เชฟ ชุมชน ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ด้านการประกอบธุรกิจ หรือการเป็นผู้ประกอบการ (Start-up) หรือ ด้านการประกอบอาหาร ขนมอบ ขนมไทย เบอเกอรี่ เครื่องดื่ม และด้านโภชนาการบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมและธุรกิจต่าง ๆ อาทิ หมอ นักธุรกิจ ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารของสถานศึกษา ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ของสถานศึกษา บุคคลเหล่านี้ ล้วนที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการเข้ามามีบทบาทให้ความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านความคิด และการสนับสนุน การเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน และสถานศึกษา

๓. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่หรือระดับภูมิภาคที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์และแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งสองหลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้เข้าไปศึกษาข้อมูล มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม นำเสนอผลงานของผู้เรียนตามวาระและโอกาสต่าง ๆ

**ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา :
โรงเรียนดาราวิทยาลัย**

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

มีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิดการจัดตั้ง “หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่” และ “แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร” โดยมีแนวคิดเปิดหลักสูตรเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนในการศึกษาต่อ อีกทั้งยังต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพในระหว่างที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกเหนือจากการศึกษาเพียงความรู้ทางสายสามัญเท่านั้น จึงดำริให้จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและสอดคล้องกับบริบทจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นเมืองธุรกิจขนาดใหญ่ทางภาคเหนือ มุ่งเน้นส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนในอนาคต ทั้งนี้ ผู้บริหารเล็งเห็นช่องทางในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนให้ทำเป็น คิดเป็น มีทักษะเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้มีทักษะด้านการประกอบอาหาร เครื่องดื่ม และโภชนาการและเสริมสร้างทักษะความเป็นผู้ประกอบการด้านอาหารเพิ่มเติมอีกด้วย

ผู้บริหาร แสวงหาเครือข่ายเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เข้มข้นและหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน โดยสถานศึกษาได้เข้าร่วมกับสถาบันปัญญาภิวัฒน์แล้วมีการจัดตั้งเป็นหลักสูตรเฉพาะด้านธุรกิจ

สมัยใหม่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเปิดสอนหนึ่งห้องเรียน ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้สอนที่รับผิดชอบหลักสูตรด้วยการส่งไปอบรมกับสถาบันปัญญาวิวัฒน์ และส่งเสริมศักยภาพที่เกี่ยวข้องในทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมองหรือวิธีการใหม่ ๆ แก่ผู้สอนด้วย

นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการจัดตั้งแผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหารที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาหารที่สัมพันธ์กับชุมชนและธุรกิจการอาหารของพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่สนองต่อธุรกิจการท่องเที่ยวและธุรกิจอาหารที่เป็นแนวโน้มของสังคมอย่างอาหารเพื่อสุขภาพโภชนาการ ที่ถูกต้อง ส่งผลให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทางเลือกในการศึกษาและการประกอบอาชีพ และผู้บริหารยังอำนวยความสะดวก จัดสรรงบประมาณและสถานที่ที่เป็นห้องเรียนปฏิบัติการเฉพาะทาง ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัวจำนวนหนึ่ง ห้องเรียนและแอสวหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ในรูปแบบการเข้าร่วมโครงการสำคัญในการแสดงความสามารถ การไปฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ กับองค์กรภายนอกสถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย และสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ อาทิ บริษัทเอกชน โรงแรม ร้านอาหาร โรงพยาบาล หน่วยราชการในจังหวัด หรือ ระดับชาติ เป็นต้น เพื่อร่วมจัดการศึกษาให้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน ใช้ทรัพยากรทั้งบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและกิจกรรมการเรียนรู้

๒. ผู้สอน

ผู้สอน ใน “หลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่” ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการ เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ในการพัฒนานวัตกรรม/สินค้า/บริการ การทำแผนธุรกิจ การทดลองเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจในความสำเร็จให้แก่ผู้เรียน มีความเป็นกันเองทำให้ผู้เรียนรู้สึกไว้วางใจ นอกจากนี้ ผู้สอนเป็นผู้ที่มีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและ ศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอด้วยการศึกษาดูงาน การอบรม ปรีกษา และเข้ากลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกับ สถาบันปัญญาวิวัฒน์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่จะใช้ถ่ายทอดและสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็น ผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนของตน ซึ่งมีใช้แค่ผู้สอนในรายวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น แต่ผู้สอน ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาอื่น ๆ ก็มีความเข้าใจถึงเป้าหมายของการเรียนในหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการ ธุรกิจการค้าสมัยใหม่ จึงมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและเน้น การสอนแบบลงมือปฏิบัติ

ผู้สอน ใน “แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร” เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ ในการสอนเรื่องการประกอบอาหารคาว อาหารหวาน ขนมเบเกอรี่ เครื่องดื่ม และอาหารประเภทต่าง ๆ สามารถสอนให้ผู้เรียนประกอบอาหารได้ตามเป้าหมายของแผน การเรียน อีกทั้งมีความมุ่งมั่นพัฒนา องค์ความรู้และทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความสนใจที่จะพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการด้านอาหาร แก่ผู้เรียน โดยสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติความเป็น ผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนที่สอดแทรกเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาที่สอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติแสดงออกถึง ความสามารถด้านการประกอบอาหารและการทำธุรกิจเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนทั้งเอกสารประกอบการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย

๓. เครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

เครือข่าย มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งสองแผนการเรียน “หลักสูตรแผนการเรียน การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่” และ “แผนการเรียนเทคโนโลยีการอาหาร” ต้องสร้างความร่วมมือจาก เครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการเรียนแต่ละแผน การเรียนตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการแต่ละประเภท และเป็นไปตามความต้องการและบริบทของสถานศึกษา การสร้าง เครือข่ายความสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับครูผู้สอน ผู้มีความรู้ความสามารถ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาที่เข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรของทั้ง ๒ แผนการเรียน ซึ่งผู้สอนแต่ละคนจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้อง ตามหลักสูตร ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนตามรายวิชาต่าง ๆ และเครือข่ายภายนอก สถานศึกษา ได้แก่ องค์กรภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมไปถึง เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ประกอบการ ที่สถานศึกษาต้องแสวงหาและสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามา มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

เครือข่ายภาคเอกชน มีการระดมความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาร่วมจัดการศึกษา ได้แก่ สถาบันปัญญาวิวัฒน์ โดยสถานศึกษาได้จัดตั้งหลักสูตรเฉพาะทางในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้ หลักสูตรต้นแบบจากสถาบันปัญญาวิวัฒน์แล้วมีการจัดตั้งเป็นหลักสูตรเฉพาะ “หลักสูตรแผนการเรียน การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่” ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเปิดสอนหนึ่งห้องเรียน สถาบันปัญญาวิวัฒน์ มีส่วนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้สอนที่รับผิดชอบหลักสูตรด้วยการอบรมให้ความรู้เนื้อหา ด้านการจัดการธุรกิจสมัยใหม่และการเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมศักยภาพแก่ผู้สอนที่เกี่ยวข้องในทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้สอนที่เข้าร่วมอบรม กับสถาบันปัญญาวิวัฒน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดทั้งปีการศึกษาด้วย ผลลัพธ์จากการเข้าร่วม เครือข่ายกับสถาบันปัญญาวิวัฒน์ ทำให้สถานศึกษาได้รับการสนับสนุน ดังนี้ ประการแรกได้งบประมาณ สนับสนุนห้องเรียนหนึ่งห้องเรียนโดยสถาบันปัญญาวิวัฒน์ (PIM) ประการที่สอง ครูผู้สอนได้รับการอบรม และสามารถรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแผนการเรียน การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ได้ตลอด ประการที่สาม สถานศึกษาสามารถใช้เนื้อหา สาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์จากสถาบันปัญญาวิวัฒน์ (PIM) และเครือข่ายบริษัท ซี.พี. เพื่อจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรได้ ประการที่สี่ ผู้เรียนและสถานศึกษาสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมและฝึกประสบการณ์กับสถาบันปัญญาวิวัฒน์ (PIM) และเครือข่ายบริษัท ซี.พี. ได้

นอกจากนั้น ยังมีเครือข่ายภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้ประกอบการ/สถานประกอบการทั้งในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ห้าง ร้าน บริษัท โรงแรม สถานประกอบการเอกชน เป็นต้น ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาดูงานหรือฝึกงานในช่วงปิดภาคเรียน เครือข่ายเอกชนต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ฝึกทักษะ ส่งเสริมแนวความคิดการเป็น ผู้ประกอบการ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง

เครือข่ายภาครัฐบาลที่เข้ามาส่วนร่วมในการเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ แก่ผู้เรียน ทั้งสองหลักสูตร เปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้เข้าไปศึกษา และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรม นำเสนอผลงานของผู้เรียนตามวาระและโอกาสต่าง ๆ

เครือข่ายภาคประชาชนและสังคม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ปรมาจารย์ชาวบ้าน ผู้ปกครอง เป็นเครือข่ายที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แก่ผู้เรียนในลักษณะที่แตกต่างกันไป ตามความถนัด เป็นแหล่งความรู้ประเภทบุคคลที่สถานศึกษาสามารถเชิญมาเป็นวิทยากรหรืออาจเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและทักษะด้านเทคโนโลยีทางอาหาร เครื่องดื่ม ขนม เบเกอรี่

๔. ผู้เรียน

ผู้เรียนต้องเป็นผู้มีความมุ่งมั่น มีความสนใจเรื่องรอบตัว ตั้งใจที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพาตนเองไปสู่ การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง หรือการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางตรงให้แก่ตนเอง อีกทั้งยังต้องมีวินัยในการเรียนรู้ที่ทาง สถานศึกษาเปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้และต้องแสวงหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ ความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็น ผู้ประกอบการที่เกิดเป็นเจตคติที่ดีในตนเอง

ผู้เรียนในหลักสูตรแผนการเรียนการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ หรือ แผนการเรียนเทคโนโลยี การอาหาร หรือ แผนการเรียนอื่น ๆ หากสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือเป้าหมายความสำเร็จ ของตนเองเมื่อเรียนจบในหลักสูตรหรือในแต่ละรายวิชานั้นได้แล้ว จะทำให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นนักคิด นักสร้างสรรค์ และการสร้างรายได้ให้กับตนเอง ผู้เรียนสร้างวิถี การเรียน การวางแผนการศึกษาต่อ หรือหาช่องทางในการประกอบอาชีพและหารายได้ในอนาคตได้ด้วยตัวเอง

๕. หลักสูตรและแผนการเรียน ที่มีความพร้อมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

สถานศึกษามีการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ทั้งหลักสูตร ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติทางตรงและหลักสูตร ที่สอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการทางอ้อม ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ได้ผ่านการพัฒนามาให้สอดคล้อง กับสภาพบริบทของสถานศึกษา และสถานการณ์ปัจจุบันทางเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน ตรงตามความมุ่งหมาย ของการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะคนไทย ๔.๐ อีกทั้งการออกแบบ หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ ผู้ปกครองเครือข่าย ภาคประชาสังคม เป้าหมายของภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่อีกด้วย

หลักสูตรและแผนการเรียนของสถานศึกษามีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมทั้งส่วน ของการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของความเป็นผู้ประกอบการและสาระหลักเรื่องการจัดการธุรกิจการค้า สมัยใหม่และเทคโนโลยีการอาหาร รวมทั้งมีการจัดประสบการณ์ที่ดีและกิจกรรมหลากหลาย เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้เลือกอย่างเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล

ภาพที่ ๒๒ ภาพรวมการดำเนินงาน โรงเรียนดาราวิทยาลัย จ.เชียงใหม่

๓. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต ภาคใต้ จังหวัดภูเก็ต

● ข้อมูลสถานศึกษา

โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต เป็นโรงเรียนเทศบาลขนาดใหญ่ บนพื้นที่ ๑๓ ไร่เศษ ตั้งอยู่เลขที่ ๗๕ ถนนบางกอก ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ๘๓๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๗๖-๒๑๖๖ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๔๑ ห้องเรียน มีวิสัยทัศน์ “จัดการศึกษาสู่มาตรฐานสากล ด้วยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสร้างคนดี มีคุณธรรม น้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาที่มีการแบ่งแผนการเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

แผนการเรียน/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนเน้นเป็นพิเศษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(๑) แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

(๒) แผนการเรียนเทคโนโลยีหุ่นยนต์

(๓) แผนการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน)

(๔) แผนการเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านกีฬา (วอลเลย์บอลในร่ม, วอลเลย์บอลชายหาด, เซปักตะกร้อ, ฟุตซอล และกรีฑา)

(๕) แผนการเรียนอาหารและโภชนาการ

(๖) แผนการเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปะการแสดง (ดนตรีสากล และนาฏศิลป์)

แผนการเรียน/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนเน้นเป็นพิเศษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๑) แผนการเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านกีฬา (วอลเลย์บอลในร่ม, วอลเลย์บอลชายหาด, เซปักตะกร้อและฟุตซอล)

(๒) แผนการเรียนเตรียมวิศวกรรมศาสตร์

(๓) แผนการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน)

(๔) แผนการเรียนอาหารและโภชนาการ

(๕) แผนการเรียนส่งเสริมความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปะการแสดง (ดนตรีสากล, ดนตรีไทย และนาฏศิลป์)

● สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกในรายวิชาที่เป็นแผนการเรียน/จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนเน้นเป็นพิเศษ แผนการเรียนอาหารและโภชนาการทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนจำนวน ๑ ห้องเรียนต่อปี มีผู้เรียนประมาณ ๒๕ - ๔๐ คนต่อปีโดยประมาณ จึงเป็นการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่ไม่ครอบคลุมแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น การจัดการเรียนในแผนการเรียนอาหารและโภชนาการ เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประกอบอาหารและมีองค์ความรู้เรื่องโภชนาการ แต่ยังขาดการให้ความรู้และการพัฒนาทักษะที่จริงจังและต่อเนื่องในเรื่องของการเป็นผู้ประกอบการด้านอาหารและโภชนาการ

● **แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ**

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา คือ หลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ดังนี้

**“หลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย”**

ลักษณะ: หลักสูตรแผนการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์: พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาอาชีพและความเป็นผู้ประกอบการ

เป้าหมาย: ได้หลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติการเป็นผู้ประกอบการ

<i>ด้านความรู้</i>	การประกอบธุรกิจการค้าสมัยใหม่ การวางแผนทางธุรกิจ การสร้างธุรกิจ การขาย การตลาด
<i>ด้านทักษะ</i>	การคิดสร้างสรรค์ การคิดออกแบบ การวางแผนอย่างเป็นระบบ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม
<i>เจตคติ</i>	ความกล้าเสี่ยง ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร
๒. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาสของหลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพ (อาหารและโภชนาการ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายและการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา
๓. ปรับปรุงข้อมูลของหลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพ (อาหารและโภชนาการ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการปรับปรุงและเพิ่มเติม อาทิ ทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับผู้เรียน สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

๔. ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน การลงมือปฏิบัติจริง เป็นต้น ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ

๕. ออกแบบวิธีการวัดผลประเมินผลที่เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ

๖. ดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่มีการพัฒนาขึ้น

๗. ผู้สอนดำเนินการในบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา (coaching)

๘. สรุปผลองค์ความรู้หลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพ (อาหารและโภชนาการ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในรูปแบบหลักสูตรแผนการเรียนอาหารและโภชนาการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต มีการจัดการศึกษาในรูปแบบหลักสูตรแผนการเรียนอาหารและโภชนาการ ที่เป็นแผนการเรียนที่เน้นทักษะพิเศษที่ส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ความเข้าใจด้านวิชาการ นวัตกรรม การปฏิบัติสู่การประกอบอาชีพ ซึ่งทางสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมการพัฒนาแนวคิดและทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ ผสมผสานกับรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวตน สร้างทักษะ สร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อ และเข้าใจแนวทางในการประกอบอาชีพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการใช้รูปแบบหลักสูตรแผนการเรียนอาหารและโภชนาการ เน้นทักษะพิเศษสู่การประกอบอาชีพที่ตอบสนอง สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ชุมชน สังคมท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวภูเก็ตที่นำมากำหนดเป็นสาระสำคัญของรายวิชาในหลักสูตรทุกระดับชั้นตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ นอกจากนี้ อีกทั้งยังเน้นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทั้งท้องถิ่น เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและผู้ประกอบการของจังหวัดภูเก็ต ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญและร่วมพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนของสถานศึกษาอีกด้วย

เป้าหมายของหลักสูตร มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบตัวตน พัฒนาทักษะอาชีพด้านอาหารและโภชนาการ และความเป็นผู้ประกอบการ

โครงสร้างหลักสูตร แผนการเรียนอาหารและโภชนาการ มีการจัดโครงสร้างรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยต่อเนื่องสัมพันธ์กันตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลายปีที่ ๑-๖

รายวิชาพื้นฐานเป็นรายวิชาที่สอนสาระด้านการทำงานตามกระบวนการทำงานในชีวิตประจำวัน งานบ้าน งานสวน การประดิษฐ์ การตกแต่งจากวัสดุในท้องถิ่น การประกอบอาหาร เครื่องดื่ม การบริการ การประกอบธุรกิจ การสร้างอาชีพและอาชีพในชุมชน ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ ผสมผสานองค์ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

สำหรับรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นรายวิชาเฉพาะด้านที่เน้นให้เริ่มเรียนรู้ เรื่องการทำอาหาร โภชนาการ การบริหารและธุรกิจด้านอาหาร ทั้งการให้องค์ความรู้ ฝึกฝนทักษะปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการทำอาหาร จากรายวิชาการทำอาหารประเภทต่าง ๆ อาทิ อาหารไทย อาหารเพื่อการค้า อาหาร ท้องถิ่น ขนมท้องถิ่นเครื่องดื่ม ขนมอบเบเกอรี่ การถนอมอาหาร โภชนาการ จากนั้นผู้สอนจะสอดแทรก องค์กรความรู้ ทักษะและเจตคติความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจลงไปด้วยระหว่างที่ทำการสอนในรายวิชา การฝึกทักษะผลิตอาหารต่าง ๆ ร่วมด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการจัดรายวิชาที่เน้นองค์ความรู้เรื่องธุรกิจ การขาย การตลาดและการเป็นผู้ประกอบการ อาทิ เทคนิคการขายและการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล การเจรจาต่อรอง การขายสำหรับนักธุรกิจ มืออาชีพ การประกอบอาหารเพื่อการค้าอีกด้วย โดยจะมีการสอนเนื้อหาสาระนี้อยู่ในช่วงระดับการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ การทำธุรกิจ เพื่อสร้างรายได้และสร้างธุรกิจของตนเองในอนาคตหลังจากจบการศึกษา

เนื้อหาสาระการสอน

หลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต จะมีการสอดแทรกพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติการเป็นผู้ประกอบการลงในรายวิชาที่ผู้เรียนของ แผนการเรียนแผนอาหารและโภชนาการ ที่สั่งสมความรู้และทักษะตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงมัธยมศึกษา ตอนปลายตลอดระยะเวลา ๖ ปี มีการจัดโครงสร้างรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ โดยมีสาระการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา มีรายละเอียดดังนี้

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน	กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ
- มัธยมศึกษาปีที่ ๑	รายวิชาการงานอาชีพ ๑
	รายวิชาการงานอาชีพ ๒
- มัธยมศึกษาปีที่ ๒	รายวิชาการงานอาชีพ ๓
	รายวิชาการงานอาชีพ ๔
- มัธยมศึกษาปีที่ ๓	รายวิชาการงานอาชีพ ๕
	รายวิชาการงานอาชีพ ๖

๑. รายวิชากรงานอาชีพ ๑**จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต****คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน**

ศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ อภิปราย ขั้นตอนการทำงานตามกระบวนการทำงาน เช่น การดูแลรักษาบ้าน การดูแลเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย การประดิษฐ์ของใช้ของตกแต่งจากวัสดุในท้องถิ่น มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน รู้วิธีการใช้ทรัพยากร พลังงาน และสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ เพื่อนำผลมาประเมินและปรับปรุง

โดยใช้ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการทำงาน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะการแสวงหาความรู้

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม รวมทั้งมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๒. รายวิชากรงานอาชีพ ๒**จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต****คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน**

ศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ อภิปราย ขั้นตอนการทำงานตามกระบวนการทำงาน เช่น การเลือกซื้ออาหาร การเตรียมการประกอบอาหารในครอบครัว การจัดตกแต่งอาหาร การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน รู้วิธีการใช้ทรัพยากร พลังงานและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต อธิบายแนวทางการเลือกอาชีพ ความสำคัญในการสร้างอาชีพ ในชุมชน และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการทำงาน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เห็นความสำคัญของอาชีพสุจริตและอาชีพในชุมชน มีคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน รวมทั้งมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๓. รายวิชากรงานอาชีพ ๓**จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต**

ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม สังเกต สํารวจ บันทึก และแสวงหาความรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาการทำงาน การจัดและตกแต่งบ้าน การดูแลรักษาและตกแต่งสวน การจัดการผลผลิต ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน การเตรียม ประกอบ จัดตกแต่ง และการบริการเครื่องดื่ม การเลี้ยงสัตว์ การประดิษฐ์ของใช้ของตกแต่งจากวัสดุในโรงเรียน หรือท้องถิ่น การติดต่อสื่อสาร และใช้บริการกับหน่วยงานต่าง ๆ มีจิตสำนึกในการทำงานและใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพ การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถนำความรู้ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า และน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๔. รายวิชาการงานอาชีพ ๔

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม สังเกต สืบค้น บันทึก และแสวงหาความรู้ เพื่อใช้ในการพัฒนาการทำงาน การจัดและตกแต่งบ้าน การดูแลรักษาและตกแต่งสวน การจัดการผลผลิต ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ในการทำงาน การเตรียม ประกอบ จัด ตกแต่ง และบริการเครื่องดื่ม การเลี้ยงสัตว์ การประดิษฐ์ของใช้ ของตกแต่งจากวัสดุในโรงเรียนหรือท้องถิ่น การติดต่อสื่อสาร และใช้บริการกับหน่วยงานต่าง ๆ มีจิตสำนึก ในการทำงานและใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพ การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะ การจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ สามารถ นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่เหมาะสม รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า และ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๕. รายวิชาการงานอาชีพ ๕

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ขั้นตอนการทำงานตามกระบวนการทำงาน ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ด้วยความเสียสละ ตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงานอย่างมีเหตุผล การรักษาดูแลผ้าและเครื่องแต่งกาย เข้าใจ การจัดหาอาหารสำหรับที่ดี จะทำให้สมาชิกครอบครัวได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล อาหาร สามารถประดิษฐ์บรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น สามารถประกอบงานช่างอย่างง่าย เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น โดยใช้การศึกษาใช้ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกัน เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและในงานอาชีพได้

เพื่อให้นักเรียน (เจตคติ) มีจิตสำนึกในการทำงาน ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและ คุ้มค่า สามารถอธิบายการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพ ระบุการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีทักษะพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๖. รายวิชากรงานอาชีพ ๖

จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ และแสวงหาความรู้ เข้าใจการขยายพันธุ์พืช การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ วางแผน ออกแบบ ผลิตชิ้นงานเพื่อพัฒนาผลงานการจัดหา พัฒนาการทำงาน ฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการศึกษาดูงานโดยใช้ทักษะการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการทำงาน และใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงานอย่างมีคุณธรรม สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและในงานอาชีพได้

เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวในการประกอบอาชีพ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการดำรงชีวิต ครอบครัว และการทำงาน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม/กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ

- มัธยมศึกษาปีที่ ๑
 ๑. รายวิชางานแกะสลักเบื้องต้น
- มัธยมศึกษาปีที่ ๒
 ๒. รายวิชาอาหารไทย
 ๓. รายวิชาอาหารท้องถิ่น ๑
- มัธยมศึกษาปีที่ ๓
 ๔. รายวิชาเบเกอรี่เบื้องต้น
 ๕. รายวิชาเครื่องดื่มและน้ำสมุนไพร
 ๖. รายวิชาการบริการอาหารและเครื่องดื่ม
 ๗. รายวิชาสุขาภิบาลอาหาร
 ๘. รายวิชาอาหารเพื่อการค้า
 ๙. รายวิชาการถนอมอาหารเบื้องต้น

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

๑. รายวิชางานแกะสลักเบื้องต้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาความหมาย ประวัติ ความสำคัญ ประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้ หลักการและวิธีการแกะสลักผักและผลไม้ การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลักผักและผลไม้ การเลือกวัตถุดิบในการแกะสลัก การแกะสลักเป็นดอกไม้นานาชนิด การแกะสลักเป็นใบไม้ต่าง ๆ และประเมินผล การแกะสลัก สามารถนำวิธีการแกะสลักไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการทำงาน กระบวนการสืบค้น กระบวนการปฏิบัติและกระบวนการคิดวิเคราะห์

เพื่อให้มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และนำทักษะปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๒. รายวิชาอาหารไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับพื้นฐานอาหารไทย ประเภทของอาหารไทย การจัดสำรับอาหารไทย การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การเตรียมและการเก็บรักษาวัตถุดิบประเภทอาหารสด อาหารแห้ง เครื่องเทศ สมุนไพร การเลือกใช้วัตถุดิบทดแทน ลักษณะที่ดีของอาหารไทย หลักการ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารไทย ฝึกทักษะการประกอบอาหารไทย ประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ชยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนเสร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๓. รายวิชาอาหารท้องถิ่น ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดภูเก็ต ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การปกครอง เอกลักษณ์ คำขวัญ ภาษาถิ่น สถานที่สำคัญ ความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนความเป็นมาของอาหารท้องถิ่น (อาหารพื้นเมืองภูเก็ต) ในลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปในเรื่องของเครื่องเทศ เครื่องปรุง รสชาติ หลักในการประกอบอาหาร และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ฝึกปฏิบัติการทำอาหารท้องถิ่น ภูเก็ตที่มีรสชาติ ความอร่อย รูปลักษณ์ของอาหารที่แตกต่างกันแล้วแต่ชนิดของอาหาร

การมีระเบียบวินัยที่ดี มีไหวพริบ ความละเอียดรอบคอบ ความรับผิดชอบ ความสนใจในการเรียนรู้ การดูแลรักษา มีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ กิจนิสัยและเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน และเจตคติที่ดีต่ออาหารท้องถิ่นภูเก็ต และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๔. รายวิชาเบเกอรี่เบื้องต้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเบเกอรี่เบื้องต้นประเภทต่าง ๆ การเลือกซื้อ เลือกใช้ วัตถุดิบ-อุปกรณ์ และการเก็บรักษา การชั่งตวง การใช้เครื่องมืออบ การใช้เครื่องตีไข่ ปฏิบัติงานเตรียมวัตถุดิบ-อุปกรณ์ในการอบขนม การสำรวจแหล่งวัสดุ ฝึกการชั่ง และการตวง

ปฏิบัติงานการทำเบเกอรี่เบื้องต้นเพื่อจำหน่าย ประเภทคุกกี้ เค้ก การนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ ตามแนวปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียง บรรลุจำหน่าย คำนวณค่าใช้จ่าย กำหนดราคาขาย จัดจำหน่าย ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายอย่างง่าย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการทำงานเบเกอรี่เบื้องต้น มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต รัชชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน พึ่งตนเองได้ มีจิตสาธารณะและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปประกอบอาชีพใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้ครอบคลุมทุกผลการเรียนรู้ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๕. รายวิชาเครื่องดื่มและน้ำสมุนไพร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ประเภทของเครื่องดื่มน้ำสมุนไพรที่มนุษย์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงเครื่องดื่มที่เหมาะสมสำหรับทุกเพศ ทุกวัยที่แตกต่างกันออกไป เช่น น้ำสมุนไพรที่ได้จากการสกัดจากสมุนไพรต่าง ๆ เช่น ดอกคำฝอย เก๊กฮวย การสกัดน้ำจากสมุนไพร ใช้การต้ม การคั้น หรือการบด นำมาผสมน้ำหวานหรือมะนาว เพื่อเพิ่มรสชาติให้ดื่มง่ายขึ้น รวมถึงเครื่องดื่มจากผลไม้ต่าง ๆ สูตรเพื่อสุขภาพ เช่น น้ำเต้าหู้ น้ำเก๊กฮวย น้ำส้มคั้น น้ำมะนาว น้ำมะพร้าว น้ำสมุนไพร เป็นต้น ส่วนผสมของน้ำต่าง ๆ มีอะไรบ้าง เครื่องดื่มง่าย ๆ สำหรับทานเล่นและงานสังสรรค์ ฝึกปฏิบัติการทำเครื่องดื่มและน้ำสมุนไพรที่ได้จากพืชผัก ผลไม้ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและการดำรงชีวิต

การมีระเบียบวินัยที่ดี มีไหวพริบ ความละเอียดรอบคอบ ความรับผิดชอบ ความสนใจในการเรียนรู้อ การดูแลรักษา มีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ กิจนิสัยและเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและเจตคติที่ดีต่อเครื่องดื่ม น้ำสมุนไพร และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๖. รายวิชาการบริการอาหารและเครื่องดื่ม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม มืออาหาร รูปแบบการบริการ คำศัพท์ที่ใช้ในการบริการอาหารและเครื่องดื่ม อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม และการจัดโต๊ะในรูปแบบต่าง ๆ ฝึกปฏิบัติการบริการอาหารและเครื่องดื่มโดยใช้ทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน อาศัยกระบวนการแก้ปัญหา สามารถทำงานร่วมกัน และการแสวงหาความรู้เพื่อองค์ความรู้ด้วยตนเองและพัฒนางานด้านการบริการ

เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีจรรยาบรรณและมารยาทในงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๗. รายวิชาสุขาภิบาลอาหาร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการสุขาภิบาลอาหาร ความรู้เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โครงการ อย.น้อย ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดูฉลากอาหารและประโยชน์ของฉลากอาหาร อันตรายที่เกิดจากจุลินทรีย์ และสารปนเปื้อนในอาหาร การทดสอบคุณภาพของอาหาร หลักการทำความสะอาดและการกำจัดของเสียเกิดขึ้นจากการประกอบอาหาร สุขาภิบาลส่วนบุคคล และสุขาภิบาลสำหรับผู้สัมผัสอาหาร ปัจจัยที่เป็น

สาเหตุทำให้อาหารไม่สะอาดปลอดภัย โรคและพิษภัยจากการบริโภคอาหารไม่สะอาด หลักสุขาภิบาลอาหาร และความปลอดภัยในการผลิตอาหาร ฝึกทักษะหลักสุขาภิบาลและประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการ ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนเสร็จ เห็นคุณค่า ของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกตัญญูในการทำงานด้วยความรอบคอบปลอดภัย และน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๘. รายวิชาอาหารเพื่อการค้า

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารเพื่อการค้า การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารเพื่อการค้า การตกแต่ง อาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย ฝึกทักษะการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารเพื่อการค้า การเลือกใช้ เครื่องมืออุปกรณ์การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหาร เพื่อการค้า การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายและประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการ ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกตัญญูในการทำงานด้วยความรอบคอบปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๙. รายวิชาการถนอมอาหารเบื้องต้น จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ความหมายและความสำคัญของการถนอมและการแปรรูปอาหาร สาเหตุการเสียของอาหาร การเลือกวัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องใช้ กระบวนการถนอมอาหาร และการแปรรูปอาหารตามฤดูกาลและท้องถิ่น การใช้สารปรุงแต่งอาหารชนิดต่าง ๆ การเก็บรักษาอาหารแปรรูป การบรรจุหีบห่อและฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ หลักการถนอมอาหารเบื้องต้น การประยุกต์ใช้หลักการ และกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี ทำงาน ด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนเสร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกตัญญูในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๑
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๒
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๓
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๔
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๕
 - รายวิชาการงานอาชีพ ๖

๑. รายวิชาการงานอาชีพ ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในเรื่องหลักการทำงานร่วมกัน การจัดการที่ดีเกี่ยวกับการดูแลทำความสะอาด จัดตกแต่งบ้าน การบำรุง เก็บรักษา เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชีวิตรประจำวัน การติดตั้งประกอบ ซ่อมแซม อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้าน โดยใช้ทักษะกระบวนการจัดการในการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๒. รายวิชาการงานอาชีพ ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในเรื่องหลักการทำงานร่วมกัน การจัดการที่ดีเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการที่มีคุณค่า มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปลูกพืช การขยายพันธุ์พืชตลอดจนการเตรียม ดูแล รักษา เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชีวิตรประจำวัน

โดยใช้ทักษะการจัดการในการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๓. รายวิชากรงานอาชีพ ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในเรื่องการเลือกใช้ ดูแลรักษาเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย หน้าที่และบทบาทของตนเองที่มีต่อสมาชิกในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน การบำรุงรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน การตัดเย็บและดัดแปลงเสื้อผ้า การติดตั้งประกอบ ซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านและโรงเรียน โดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการในการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๔. รายวิชากรงานอาชีพ ๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาและวิเคราะห์วิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในเรื่องการประดิษฐ์ของใช้ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย การปลูกพืช การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ แนวทางการเข้าสู่อาชีพ การเลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับการประดิษฐ์ของใช้ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย ประสบการณ์ในอาชีพและคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ โดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการในการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน และทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อการดำรงชีวิต

เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำงาน สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน รวมถึงมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรในการทำงานอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๕. รายวิชากรงานอาชีพ ๕

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาความหมายและความสำคัญของธุรกิจ รูปแบบองค์การธุรกิจ ระบบการแลกเปลี่ยนและแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ สถาบันสนับสนุนทางธุรกิจ เอกสารธุรกิจ การดำเนินธุรกิจขนาดย่อม ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

โดยใช้การศึกษาทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกัน เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริตสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและในงานอาชีพได้

เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสำนึกในการทำงาน ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า สามารถอธิบายการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพ ระบุการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๖. รายวิชากรงานอาชีพ ๖

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาการพัฒนาตนเองเข้าสู่งานอาชีพ การเตรียมตัวทำงานและการพัฒนาบุคลิกภาพ การสมัครงาน และการสัมภาษณ์งาน การเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับอาชีพ การสื่อสารในอาชีพ ประสบการณ์ ในอาชีพ แนวทางการประกอบอาชีพ และจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ ด้วยการศึกษาโดยใช้ทักษะ การแสวงหาความรู้ ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการทำงานร่วมกัน เห็นความสำคัญ ในการประกอบอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสูงจรรยาบรรณนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและในงานอาชีพได้

เพื่อให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการทำงาน ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า สามารถอธิบายการเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพ ระบุการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น สำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔
 - ภาคเรียนที่ ๑
 - ๑. รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ
 - ภาคเรียนที่ ๒
 - ๒. รายวิชาเทคนิคการขายและการเจรจาต่อรอง
- มัธยมศึกษาปีที่ ๕
 - ภาคเรียนที่ ๑
 - ๓. รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจ
 - ๔. รายวิชาอาหารไทย
 - ๕. รายวิชาศิลปะการตกแต่งอาหาร
 - ๖. รายวิชาขนมท้องถิ่น ๑
 - ภาคเรียนที่ ๒
 - ๗. รายวิชาขนมท้องถิ่น ๒
 - ๘. รายวิชาการตลาดดิจิทัล
 - ๙. รายวิชาขนมอบ
 - ๑๐. รายวิชาสุขภาพอาหาร

- มัธยมศึกษาปีที่ ๖
 - ภาคเรียนที่ ๑
 - ๑๑. รายวิชาบรรจุภัณฑ์อาหาร
 - ๑๒. รายวิชาการถนอมอาหาร
 - ๑๓. รายวิชาทักษะนักธุรกิจรุ่นใหม่
 - ภาคเรียนที่ ๒
 - ๑๔. รายวิชาการบริการอาหารและเครื่องดื่ม
 - ๑๕. รายวิชาการประกอบอาหารเพื่อการค้า
 - ๑๖. รายวิชาการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

๑. รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจมืออาชีพ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาแนวคิดและหลักการสำคัญของการขายและการบริการในธุรกิจสมัยใหม่ ทักษะและการเตรียมพร้อมสู่การเป็นนักขายมืออาชีพ การรับฟังและวิเคราะห์เสียงของลูกค้า (Voice of Customer) การสร้างความประทับใจผ่านเอกลักษณ์การบริการ การวางแผนการขายด้วย Online to Offline (O2O) และเทคโนโลยีสมัยใหม่ผ่านเส้นทางของลูกค้า (Customer Journey) เทคนิคและกลยุทธ์การเจรจาต่อรอง การจัดการปัญหาเฉพาะหน้าและข้อขัดแย้ง การประมาณการข้อมูลยอดขาย การสร้างแรงจูงใจและบริหารจัดการทีมขาย จรรยาบรรณ และข้อพึงปฏิบัติสู่การขายอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอธิบายแนวคิด หลักการของการขายและการบริการในธุรกิจสมัยใหม่ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า เลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการขายและการบริการได้อย่างเหมาะสม เลือกวิธีการเจรจาต่อรองและแนวทางปฏิบัติอย่างมีจรรยาบรรณในการขายและการบริการ เห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๒. รายวิชาเทคนิคการขายและการเจรจาต่อรอง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาการเรียนรู้เทคนิคการขายเบื้องต้น ขั้นตอนและเทคนิคการขายเพื่อวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน รวมทั้งสามารถสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจลูกค้าเพื่อปิดการขายและเจรจาต่อรอง โดยใช้กลยุทธ์การขายผ่านสถานการณ์สมมติ ตลอดจนการจัดการข้อโต้แย้งเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยใช้กระบวนการสื่อสารเพื่อการประกอบธุรกิจ การบริหารจัดการทีมขายและการสร้างแรงจูงใจให้กับทีม โดยการสื่อสารและในรูปแบบผลตอบแทนทางการขาย รวมถึงการประเมินผลการขายของทีมเพื่อนำไปใช้ในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการสร้างเจตคติ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถอธิบายแนวคิด หลักการเทคนิคการขายและการเจรจาต่อรอง หลักการสื่อสาร การจัดการข้อโต้แย้งในธุรกิจ การวิเคราะห์ความต้องการ การวางแผนงาน วัดผลการปฏิบัติงาน ได้อย่างเหมาะสม สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๓. รายวิชาการขายสำหรับนักธุรกิจ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

แนวคิดและหลักการสำคัญของการขายและการบริการในธุรกิจสมัยใหม่ ทักษะและการเตรียมพร้อมสู่การเป็นนักขายมืออาชีพ การรับฟังและวิเคราะห์เสียงของลูกค้า (Voice of Customer) การสร้างความประทับใจผ่านเอกลักษณ์การบริการ การวางแผนการขายด้วย Online to Offline (O2O) และเทคโนโลยีสมัยใหม่ผ่านเส้นทางของลูกค้า (Customer Journey) เทคนิคและกลยุทธ์การเจรจาต่อรอง การจัดการปัญหาเฉพาะหน้าและข้อขัดแย้ง การประมาณการข้อมูลยอดขาย การสร้างแรงจูงใจและบริหารจัดการทีมขาย จรรยาบรรณและข้อพึงปฏิบัติสู่การขายอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด ทักษะกระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง และการใช้เทคโนโลยีสืบค้นข้อมูล

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถสื่อสารถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของตน มีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๔. รายวิชาอาหารไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับพื้นฐานของการจัดและการเสิร์ฟอาหารไทย ความหมายของการจัดและการเสิร์ฟอาหารไทย หลักการ วิธีการ และเทคนิคการจัดและการเสิร์ฟอาหารไทย ประโยชน์ของการจัดและการเสิร์ฟอาหารไทย เรียนรู้และเข้าใจหลักการโภชนาการเบื้องต้น ความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของโภชนาการของอาหารไทย

ฝึกทักษะการประกอบอาหารไทย ประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนเสร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๕. รายวิชาศิลปะการตกแต่งอาหาร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการของศิลปะเพื่อการจัดตกแต่งอาหาร การหั่น การตัดชิ้นให้สวยงาม เพื่อประกอบอาหาร การแกะสลักเชิงธุรกิจ การจัดตกแต่งหัวจาน การจัดลงภาชนะ การออกแบบและตกแต่งอาหารเชิงธุรกิจ การเป็นนักตกแต่งอาหารเพื่อการสื่อสารโดยใช้อาหารเป็นสื่อ เพื่อใช้ในร้านอาหารหรือภัตตาคาร และใช้เป็นสื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ฝึกปฏิบัติการหั่น ตัดชิ้นอาหารให้สวยงามเหมาะสมชนิดของอาหาร มีทักษะเลือกผักและผลไม้ เพื่อนำมาแกะสลัก มีทักษะจัดตกแต่งหัวจาน การจัดลงภาชนะ การเก็บรักษาและการจัดตกแต่งอาหาร

เพื่อระเบียบวินัยที่ดี มีไหวพริบ ความละเอียดรอบคอบ ความรับผิดชอบ ความใส่ใจในการเรียนรู้ ดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือ มีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๖. รายวิชาขนมท้องถิ่น ๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับ การใช้วัตถุดิบประกอบอาหารท้องถิ่น การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารท้องถิ่น การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์และการจัดจำหน่าย ฝึกทักษะการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารท้องถิ่น การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารท้องถิ่น การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายและประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีจินตนาการในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๗. รายวิชาขนมท้องถิ่น ๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารท้องถิ่น การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารท้องถิ่น การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย

ฝึกทักษะการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารท้องถิ่น การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารท้องถิ่น การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๘. รายวิชาการตลาดดิจิทัล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษากลุ่มสินค้า/ผลิตภัณฑ์ในธุรกิจการค้าสมัยใหม่ มาตรฐานการขายและการบริการในธุรกิจ ประเภทของการส่งเสริมการขายด้านต่าง ๆ กิจกรรมการจำหน่ายสินค้า โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด ทักษะกระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีสืบค้นข้อมูล

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถสื่อสารถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของตน มีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ และตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง สังคมได้อย่างเหมาะสม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๙. รายวิชานมอบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาขนมอบประเภทต่าง ๆ การเลือกซื้อ เลือกใช้ วัตถุดิบ-อุปกรณ์ และการเก็บรักษา การชั่งตวง การใช้เครื่องขนมอบ การใช้เครื่องตีไข่ปฏิบัติงาน การเตรียมวัตถุดิบ-อุปกรณ์ในการอบขนม การสำรวจแหล่งวัสดุ ฝึกการชั่ง การตวง ปฏิบัติงานการทำขนมอบเพื่อจำหน่าย ประเภทคุกกี้ และเค้ก การนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บรรจุจำหน่าย คำนวณค่าใช้จ่าย กำหนดราคาขาย จัดจำหน่าย ทำบัญชีรายรับ รายจ่ายอย่างง่าย

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการทำงานขนมอบ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต รักษาดี ศาสตร์ กษัตริย์ มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน พึ่งตนเองได้ มีจิตสาธารณะและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปประกอบอาชีพใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยอิงมาตรฐานการเรียนรู้ครอบคลุมทุกผลการเรียนรู้ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๐. รายวิชาสุขาภิบาลอาหาร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการสุขาภิบาลสถานที่ประกอบและจำหน่ายอาหาร การดูแลรักษาสุขภาพและสุขอนามัยของผู้ประกอบและผู้บริการอาหาร การดูแลรักษาสุขอนามัยในการจัดเก็บ จัดเตรียมและประกอบอาหาร อันตรายที่เกิดจากจุลินทรีย์และสารปนเปื้อนในอาหาร การป้องกันและตรวจสอบการเก็บรักษาอาหาร การป้องกันพาหะนำโรคและการกำจัดขยะมูลฝอย ฝึกทักษะหลักสุขาภิบาล และประยุกต์ใช้หลักการ และกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนเสร็จ เห็นคุณค่าของการทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๑. รายวิชาบรรจุภัณฑ์อาหาร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของบรรจุภัณฑ์อาหาร ชนิดและคุณสมบัติของวัสดุ บรรจุภัณฑ์อาหาร การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์อาหาร เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฝึกทักษะการเลือกบรรจุภัณฑ์อาหารเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๒. รายวิชาการถนอมอาหาร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ความหมายและความสำคัญของการถนอมและการแปรรูปอาหาร สาเหตุการเสื่อมเสียของอาหาร การเลือกวัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องใช้ กระบวนการถนอมอาหารและการแปรรูปอาหารตามฤดูกาลและท้องถิ่น การใช้สารปรุงแต่งอาหารชนิดต่าง ๆ การเก็บรักษาอาหาร แปรรูป และการบรรจุหีบห่อ ฝึกปฏิบัติการถนอมอาหารและแปรรูปโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างรายได้หรือสร้างอาชีพ

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๓. รายวิชาทักษะนักรูกริกรุ่นใหม่

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาพฤติกรรมลูกค้าในยุคดิจิทัล การทำการตลาดเพื่อให้เข้าถึงลูกค้า การสร้างแบรนด์ให้เป็นที่ยอมรับ ภาวะผู้นำในโลกธุรกิจ การบริหารคนให้โดนใจ การสร้างทัศนคติและแรงจูงใจ การจัดหาเงินทุน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเขียนแผนธุรกิจ ธุรกิจสตาร์ทอัพ ตลอดจนกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง

โดยใช้ทักษะกระบวนการมีส่วนร่วม ทักษะการสืบค้นข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล กระบวนการปฏิบัติ

เพื่อสร้างให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและออกแบบแผนธุรกิจอย่างง่ายได้ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๔. รายวิชาการบริการอาหารและเครื่องดื่ม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๐ หน่วยกิต

ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่ม การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม มืออาหาร รูปแบบการบริการ คำศัพท์ที่ใช้ในการบริการอาหารและเครื่องดื่ม อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม และการจัดโต๊ะในรูปแบบต่าง ๆ ฝึกปฏิบัติการบริการอาหารและเครื่องดื่ม โดยใช้ทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน อาศัยกระบวนการแก้ปัญหา สามารถทำงานร่วมกันและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และพัฒนางานด้านการบริการ

เกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ มีจรรยาบรรณและมารยาทในงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๕. รายวิชาการประกอบอาหารเพื่อการค้า

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารเพื่อการค้า การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารเพื่อการค้า การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่าย ฝึกทักษะการใช้วัตถุดิบประกอบอาหารเพื่อการค้า การเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การจัดอาหารตามประเพณีและเทศกาลสำคัญ วิธีการและเทคนิคการประกอบอาหารเพื่อการค้า การตกแต่งอาหาร การบรรจุภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายและประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ทำงานโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และถูกวิธี ทำงานด้วยความรับผิดชอบขยัน ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรอบคอบ ปลอดภัย และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

๑๖. รายวิชาการเป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๘๐ ชั่วโมง จำนวน ๒.๐ หน่วยกิต

ศึกษาความหมายและความสำคัญของทำเลที่ตั้ง การออกแบบร้านค้าทั้งภายในและภายนอกอาคาร การจัดการสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การกำหนดราคาขาย และการตั้งราคา โดยใช้กระบวนการความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม ทักษะการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี

เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถอธิบาย วิเคราะห์ ความสำคัญของทำเลที่ตั้ง การออกแบบร้านค้าทั้งภายใน ภายนอกอาคาร การจัดการสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การกำหนดราคาขายและการตั้งราคา และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต

วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ฝึกลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ผสมผสานองค์ความรู้ และทักษะปฏิบัติสู่การประกอบอาชีพ เอื้อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การวางแผน การทำงานร่วมกัน และพัฒนาให้มีคุณลักษณะ เจตคติให้เกิดความกล้าเสี่ยง และความใฝ่ในความสำเร็จ

สำหรับวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นทั้งภาคทฤษฎี ความรู้ที่มีการเรียนรู้หลักการ องค์ความรู้จากผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ และการเรียนจากแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ใช้กระบวนการสร้างความรู้ พัฒนาความคิด ทักษะให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง เน้นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นการฝึกปฏิบัติจริง แบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในหลากหลายวิธีที่ครอบคลุมในรายวิชาต่าง ๆ ตามระดับผู้เรียน และบริบทของเนื้อหาที่แตกต่างกันไป เช่น

- การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)
- การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)
- การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
- การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning)
- การเรียนรู้การบริการ (Service Learning)
- การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning)

ฯลฯ

อย่างไรก็ตามรูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ล้วนมีแนวคิดเดียวกัน คือ ให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์แบบการสร้างความร่วมมือ และมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน พัฒนาระบบการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ นำไปสู่ปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคต ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ถือเป็น การจัด การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันที่รู้จักนำตนเองสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

ทรัพยากรการเรียนรู้และแหล่งความรู้

การจัดสรรทรัพยากรการเรียนรู้และแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน ถือเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้ในแผนการเรียนอาหารและโภชนาการ ตลอดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงตอนปลาย รวมระยะเวลา ๖ ปี เพื่อสร้างพื้นที่ประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนเสมือนการสร้างครัวของโรงเรียน

ทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ งบประมาณที่จัดสรรแก่รายวิชาและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบที่เป็นเครื่องปรุงในด้านการประกอบอาหาร ขนม เบเกอรี่ และเครื่องดื่ม นอกจากนี้ ยังมีแหล่งทรัพยากรบุคคลไม่ว่าจะเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้เรื่องอาหาร ขนมท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวภูเก็ต ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหาร โภชนาการ การประกอบธุรกิจและการค้า จากวิทยาลัย อาชีวศึกษาภูเก็ตที่เป็นส่วนสำคัญในการร่วมพัฒนาหลักสูตร ให้ความรู้กับผู้สอนและผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านอาหารท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญการทำอาหาร เบเกอร์ เครื่องดื่มจากโรงแรมและสถานประกอบการ เครือข่ายภาคี ร้านอาหาร โรงแรม ผู้ประกอบการในจังหวัดภูเก็ต

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานการบริหารส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ระดับเทศบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลภูเก็ต รวมถึง ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น เป็นเครือข่ายที่เข้ามาช่วยกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรแผนการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและโภชนาการ และการจัดการศึกษา เป็นแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ แหล่งงบประมาณและจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของสถานศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต ยังเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรแผนการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและโภชนาการในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พัฒนาผู้สอนให้มีความรู้และทักษะที่สามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้และให้การสนับสนุนบุคลากรมาเป็นผู้สอนในหลักสูตรอีกด้วย

๒. องค์กรภาคเอกชน เป็นหน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้สอนและผู้เรียน เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้แก่ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ แก่ครูผู้สอนและผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ ยังมีเครือข่ายภาคเอกชน ทั้งบริษัท ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านของหวาน ขนมไทยและขนมอบ โรงแรม ผู้ค้า ผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อยในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เข้ามามีส่วนร่วมเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในองค์กร ฐาน ฝึกประสบการณ์ด้านอาหารและโภชนาการ อาชีพด้านอาหารและโภชนาการ และความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจอาหารแก่ผู้เรียน สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจและการประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารและโภชนาการ ปราชญ์ชาวบ้าน/ปราชญ์ชุมชนด้านอาหารคาวหวานท้องถิ่น นักรูจัก ผู้ประกอบการ ชุมชนเชฟ ชุมชน และผู้ปกครอง มาเป็นวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ พัฒนาทักษะ สร้างเจตคติและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะด้านอาหารและโภชนาการให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นที่อาหารคาวหวานท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดภูเก็ต เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสืบทอด เผยแพร่ ส่งเสริมไปสู่ธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ตที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก

๔. เครือข่ายภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรแผนการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและโภชนาการตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงตอนปลาย เป็นผู้สอนที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายในรายวิชาหลักและรายวิชาเพิ่มเติมของหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนและเข้าร่วมกิจกรรมฝึกประสบการณ์ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา : โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต

๑. ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการบริหารการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่จะให้มีหลักสูตรเฉพาะด้านที่เริ่มต้นเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงปีที่ ๖ เพื่อเป็นหลักสูตรทางเลือกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาความรู้ ฝึกทักษะความสามารถ เจตคติอย่างต่อเนื่องด้านงานอาชีพอาหารและโภชนาการ อนุมัติให้จัดตั้ง “หลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการ” กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ นอกจากนี้ ยังมีวิสัยทัศน์ในการเชื่อมโยง สาระการเรียนรู้กับความเป็นท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตที่มีวัฒนธรรมที่ยาวนานและเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย โดยเล็งเห็นถึงการดึงจุดเด่นด้านอาหาร ขนม เครื่องดื่ม โภชนาการและวัฒนธรรมด้านอาหารการกินมาสร้างเป็นสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรนี้ อันมีเป้าหมายที่สำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่สามารถสร้างอาชีพและรายได้ในอนาคตที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและมีประวัติอันยาวนานและเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ การจ้างและพัฒนาบุคลากร และจัดสร้างห้องเรียน พื้นที่สร้างการเรียนรู้

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิด “หลักสูตร แผนการเรียน การงานอาชีพอาหารและโภชนาการ” เป็นกลุ่มวิชาเรียนพิเศษกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพ เปิดสอน จำนวนชั้นปีละ ๑ ห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพด้านอาหารและโภชนาการ รวมทั้งมีการสอดแทรกและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะ ความเป็นผู้ประกอบการร่วมอยู่ในหลักสูตรเพื่อต่อยอดหลังจากผู้เรียนเกิดทักษะด้านอาหารและโภชนาการ แล้วจะยังสามารถเป็นผู้ประกอบการอาหารและโภชนาการที่สัมพันธ์กับสภาพวิถีชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ภูเก็ต ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และธุรกิจอาหารที่เป็น แนวโน้มของสังคมอย่างอาหารเพื่อสุขภาพเน้นโภชนาการที่ถูกต้อง ซึ่งหลักสูตรนี้ ส่งผลให้กับผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ระหว่างเรียนและหลังจบการศึกษา และการศึกษาต่อเฉพาะด้านในอนาคตให้กับผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการผลักดันให้เปิด หลักสูตรและแสวงหาทรัพยากรการเรียนรู้ทั้งหลักสูตร บุคลากร การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ ทางอาหารและโภชนาการ พื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ แก่ผู้สอนและผู้เรียนให้เข้มแข็งเต็มเต็มศักยภาพและสนับสนุนให้เกิดการสร้างกิจกรรมแก่ผู้เรียนในรูปแบบ การเข้าร่วมโครงการสำคัญในการแสดงความสามารถ การฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการกับองค์กรภายนอก สถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย เพื่อฝึกประสบการณ์ควบคู่ไปกับการสร้างให้มีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมอง หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาทักษะด้านอาหารและผู้ประกอบการ

ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับหน่วยงานการบริหาร ส่วนจังหวัด และองค์กรด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลภูเก็ต ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของหลักสูตร และส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณลงมาในการบริหารจัดการหลักสูตรนี้ และสร้างความร่วมมือองค์กร ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๒. ผู้สอน

ผู้สอน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และมีทัศนคติที่ดีต่อการสร้างเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนทุกคนสร้างความเข้าใจในคำว่า “ประกอบการ” ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เห็นพ้องตรงกันว่า การเป็นผู้ประกอบการมิใช่แค่มุมมองเรื่องธุรกิจแต่เป็นการสร้างคุณลักษณะและทักษะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยการเชื่อมโยงกับเรื่องใกล้ตัว ผู้สอนมีความความเข้าใจและเห็นความสำคัญจำเป็นในการสร้างทักษะและคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพเศรษฐกิจสังคมของจังหวัดภูเก็ต มีการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ ชุมชน สังคม เครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วย

ผู้สอนในหลักสูตรแผนการเรียนเป็นผู้ที่มีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของตนเองให้มีความชำนาญเพื่อจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกทักษะแก่ผู้เรียนได้ทั้งด้านอาหารและโภชนาการ ด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการโดยมีเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตร่วมไว้ด้วย อาทิ อาหารท้องถิ่น ขนมท้องถิ่น วัฒนธรรม เศรษฐกิจเมืองท่องเที่ยว เป็นต้น ทำให้ผู้สอนมีความพร้อม มีศักยภาพในการสอนอย่างดี ผู้สอนมีการออกแบบหลักสูตร สารการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานทั้งการสร้างความรู้ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและด้านอาหารและโภชนาการ และเสริมสร้างเจตคติความเป็นผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติจริง การคิดและการวางแผน การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งการปฏิบัติการทำอาหาร ขนม เครื่องดื่ม ในห้องปฏิบัติการทางอาหาร การฝึกปฏิบัติการค้าขายทำธุรกิจอาหาร สร้างประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ซึ่งมีให้แก่ผู้สอนในรายวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้สอนที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรทุกคน ผู้สอนเน้นการสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริงที่ต้องการมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ อีกทั้ง มีการเสริมสร้างความรู้และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นร่วมด้วย เช่น มีการส่งเสริมภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อการสื่อสารด้วย

๓. เครือข่าย

เครือข่าย มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาความรู้และทักษะผู้สอน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรการเรียนรู้ การเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในหลักสูตรแผนการเรียนงานอาชีพอาหารและโภชนาการ

การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ต้องมีทั้งเครือข่ายภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้มีความรู้ความสามารถหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาที่เข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแผนการเรียนงานอาชีพอาหารและโภชนาการ และเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ องค์กรภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมไปถึง เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ประกอบการ ที่สถานศึกษาต้องแสวงหาและสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

เครือข่ายภาคีรัฐบาลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในหลักสูตรฯ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ตที่มาร่วมออกแบบและพัฒนาหลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการให้มีรายวิชาที่ครอบคลุมสาระสำคัญที่จำเป็นต้องเรียนรู้ มีการส่งผู้สอนด้านคหกรรมศาสตร์อาหารและโภชนาการมาเป็นผู้สอนและวิทยากรให้กับสถานศึกษา และเป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียน ผู้สอนและสถานศึกษาอีกด้วย นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เป็นเครือข่ายสำคัญในการสนับสนุนด้านงบประมาณทำให้เกิดหลักสูตร แผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการทำให้มีการสร้างอาคาร การสร้างห้องปฏิบัติการ การซื้อวัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบสำหรับการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เครือข่ายภาคเอกชน มีการระดมความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาร่วมจัดการศึกษา ได้แก่ สถาบันปัญญาวิวัฒน์ ที่เข้ามาอบรมความรู้ด้านธุรกิจสมัยใหม่และการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้สอนและสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้สอน ผู้เรียนที่ได้เรียนรู้เนื้อหา และใช้สื่อการสอนของสถาบันปัญญาวิวัฒน์ เป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง อีกทั้งยังมีภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้ประกอบการ/สถานประกอบการทั้งในท้องถิ่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ คาเฟ่ ภัตตาคาร โรงแรม เป็นต้น ที่มีการดำเนินการด้านอาหาร เบเกอรี่ เครื่องดื่มและโภชนาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ฝึกทักษะ ส่งเสริมแนวความคิดการเป็นผู้ประกอบการ เป็นพื้นที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง

เครือข่ายภาคประชาชนและสังคม ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ นายก อบจ. ผู้ปกครอง เป็นเครือข่ายที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ความเชื่อ ประสบการณ์ที่มีในแต่ละคนมาสู่ผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ เป็นแหล่งความรู้ประเภทบุคคลที่สถานศึกษาสามารถเชิญมาเป็นวิทยากร หรืออาจเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

๔. ผู้เรียน

ผู้เรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพาตนเองไปสู่การแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้ประกอบการด้านอาหารและโภชนาการ ผู้เรียนที่มาเรียนในหลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการต้องมีความอดทน ความขยันหมั่นเพียรในการหาความรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพราะสาระการเรียนรู้มีความเฉพาะเจาะจง ต้องฝึกทักษะปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ เนื่องจากหลักสูตรต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับมัธยมต้นจนถึงมัธยมปลาย ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านธุรกิจ ความเป็นผู้ประกอบการ การประกอบอาหารและโภชนาการ และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งด้วยตนเอง และฝึกฝนทักษะการคิด การวางแผน การทำธุรกิจและการค้าขาย ทั้งระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนนอกชั้นเรียนด้วยตัวเอง ผู้เรียนต้องมีวินัยในการเรียนรู้ เปิดโอกาสและแสวงหาโอกาสในพัฒนาทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดเป็นเจตคติที่ดีในตนเอง

๕. **ทรัพยากรการเรียนรู้** มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในหลักสูตรแผนการเรียนการงานอาชีพอาหารและโภชนาการ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนได้เต็มศักยภาพ ประกอบด้วย

งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรมาอย่างเพียงพอและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทำให้สามารถนำมาบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของสถานศึกษา

อาคารสถานที่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางอาหารและโภชนาการ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ประยุกต์ใช้ในการเรียนเพื่อสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน

วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องครัว วัสดุดิบ ที่มีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน ที่ใช้การฝึกปฏิบัติการด้านอาหารและโภชนาการและการเป็นผู้ประกอบการด้านอาหาร

แหล่งฝึกประสบการณ์ ได้แก่ พื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียน เช่น การแสดงผลงานในวันสำคัญ/เทศกาลต่าง การฝึกงานในสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายของสถานศึกษา

ภาพที่ ๒๓ ภาพรวมการดำเนินงาน โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต

๔. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (สนศ.กทม.)

โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร

- ข้อมูลสถานศึกษา

โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ที่ เลขที่ ๔๐๑/๒ หมู่บ้านเสรี-อ่อนนุช ซอยอ่อนนุช (๗๐/๑) แขวงประเวศ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๕๐ โทรศัพท์ ๐-๒๓๒๑-๕๓๕๕ <http://www.msuwit.ac.th> เปิดเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ - ๖

- สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกความรู้ด้านการประกอบธุรกิจในสาระการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ด้านการประกอบธุรกิจหนึ่งหน่วยเท่านั้น แต่ทว่าทางสถานศึกษาได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เป็นโครงการพิเศษที่ได้เข้าร่วมกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ-แปซิฟิก ภายใต้ชื่อ โครงการ “Ticket To Life (TTL)”

ความเป็นมาของ โครงการ “Ticket To Life” สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ-แปซิฟิก ได้ดำริจัดตั้งกองลูกเสือเหล่าที่ว่าในโครงการ “Ticket to Life” มีความหมายว่า “ตั๋วการเดินทางในชีวิต” หรือทำนองนั้น ประเทศที่เริ่มก่อตั้ง คือ ฟิลิปปินส์ เป็นประเทศแรก ต่อมาประเทศที่เข้าร่วมโครงการอีก ๖ ประเทศ ได้แก่ อินเดีย เนปาล อินโดนีเซีย บังกลาเทศ ปากีสถาน และประเทศไทยเป็นประเทศที่ ๗

โดยโครงการลูกเสือ Ticket To Life (TTL) Thailand สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นโครงการที่ใช้กระบวนการลูกเสือเข้ามาช่วยดูแลเด็กด้อยโอกาส หรือเด็กข้างถนนให้ได้รับการศึกษาผ่านกิจกรรมลูกเสือ เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสทั้งหมดมีความรู้ความสามารถและเป็นคนที่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม โครงการนี้ในประเทศไทยได้รับการรับรองจากสำนักงานลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก และสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ประเทศไทย โดยมีนายเสกขฐนนท์ อังกุรภาสวิชญ์ เป็นประธานโครงการ ดร.สมบูรณ์ บุญศิริ เป็นที่ปรึกษาโครงการ ขณะนี้มีกองลูกเสือ “Ticket to Life” รวม ๔ กอง โดยโรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในกองลูกเสือด้วย

กิจกรรมของโครงการ “Ticket To Life” ที่โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ได้จัดอยู่ในรูปแบบของชุมนุมที่มีสมาชิกประมาณ ๔๐ คนต่อปีการศึกษา มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมเรื่องอาชีพภายใต้กระบวนการลูกเสือ ทางสถานศึกษาจึงมีการส่งเสริมเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เน้นการเสริมสร้างทักษะการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคตและการสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมโครงการนี้ ตัวอย่างของการสร้างทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ทำขนมอบจำพวกเบเกอรี่ เครื่องดื่ม หรือฝึกสร้างสรรค์งานประดิษฐ์อย่างง่าย เช่น ทำสร้อยข้อมือ ทำสายคล้องคอสำหรับใส่แมสก์ ซึ่งการเลือกฝึกทักษะอาชีพในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จะสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษา หลังจากได้ฝึกทักษะการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ได้สำเร็จจากนั้นจะให้ผู้เรียนได้นำไปจำหน่ายบริเวณภายในและรอบ ๆ สถานศึกษาเพื่อเป็นการฝึกหารายได้อีกด้วย ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาผู้เรียนประสบความสำเร็จในการฝึกปฏิบัติการผลิตสินค้าและจัดจำหน่ายสินค้า เกิดทักษะอาชีพตามที่โครงการมุ่งหวังด้วยเหตุนี้ ทางโรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนที่เข้าร่วมในโครงการ “Ticket To Life” ให้มีทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพด้วยการเป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจของตนเองในอนาคต โดยต่อยอดจากการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่ได้ฝึกฝนมาก่อนหน้านี้ จึงพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการในลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการตามกระบวนการลูกเสือ

● แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการตามกระบวนการลูกเสือ ดังนี้

“กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการตามกระบวนการลูกเสือ (Ticket to Life)”

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในหลักสูตรโครงการพิเศษ Ticket to Life

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการในหลักสูตรพิเศษ Ticket to Life

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือเพื่อการเป็นผู้ประกอบการอาหาร

<i>ด้านความรู้</i>	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
<i>ด้านทักษะ</i>	การคิดสร้างสรรค์
	การสื่อสาร
	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
	การทำงานเป็นทีม
<i>เจตคติ</i>	ความกล้าเสี่ยง
	ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือ
 ๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือ โดยเน้นเรื่อง การเป็นผู้ประกอบการด้านอาหาร
 ๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือเพื่อการเป็นผู้ประกอบการอาหาร ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร
 ๔. ดำเนินการสอนตามกระบวนการลูกเสือ
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่ายอาหาร
 - เขียนแผนธุรกิจการค้าขายขนม คำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบสูตรขนม วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะต่าง ๆ
 - ออกแบบการตลาด การประชาสัมพันธ์
 - ผลิตขนมและเปิดจำหน่ายในรูปแบบใด ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
 - สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเอง
- ร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการอาหาร

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดำเนินการในลักษณะกิจกรรมเสริมการเรียนรู้แบบชุมนุมตามกระบวนการลูกเสือ (Ticket to Life)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในลักษณะกิจกรรมเสริมการเรียนรู้แบบชุมนุมตามกระบวนการลูกเสือภายใต้โครงการ (Ticket To Life) ที่สถานศึกษาได้เข้าร่วมโครงการร่วมกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ-เอเชีย-แปซิฟิก จึงจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการตามกระบวนการลูกเสือ ที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ การพัฒนาทักษะและเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ เน้นการเสริมสร้างทักษะการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กระบวนการลูกเสือ

กระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการ ซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้ ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ที่มุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความผิดเป็นปัญหาต่อสังคมและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความหมายและสุขสบาย การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ ๗ ประการ คือ

๑. คำปฏิญาณและกฎ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมีไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” ทำ หรือ “บังคับให้” ทำ แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ

๒. เรียนรู้จากการกระทำซึ่งเป็นการพัฒนาส่วนบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่กับการกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ และทำทลายความสามารถของตนเอง

๓. ระบบหมู่ ถือเป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งเป็นการเรียนรู้การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น

๔. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งในการเป็นสมาชิกลูกเสือ-เนตรนารี ด้วยการใช้นิยามสัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือแห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นหนึ่งองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

๕. การศึกษาธรรมชาติ คือสิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะและพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้วก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

๖. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้น อยากที่จะทำและวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนาน การแข่งขันกันก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

๗. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาเกิดความมั่นใจ ในการที่จะตัดสินใจกระทำการสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกันเด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดีที่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

กิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนนี้ดำเนินการตามกระบวนการลูกเสือในโครงการ Ticket to Life จะเน้นการทำงานเป็นทีม มีหัวหน้าและสมาชิกที่ฝึกฝนความเป็นผู้นำและผู้ตาม ฝึกการทำงานร่วมกันตามเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความสามัคคีให้เกิดแก่ผู้เรียน

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนผสมผสานระหว่างกิจกรรมสันตนาการ การศึกษาองค์ความรู้ และการฝึกฝนปฏิบัติจริง การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจะเริ่มจากการค้นหาแนวคิดในการฝึกฝน อาชีพร่วมกันของผู้เรียนและผู้สอน การระดมสมองในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้า สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษา แล้วจึงฝึกทักษะการผลิตและการจัดจำหน่าย

กิจกรรมในขั้นตอนการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับผู้ประกอบการ มีการศึกษาความรู้เรื่องธุรกิจพื้นฐาน การออกแบบร้านค้า การผลิตสินค้า และการตลาด โดยมีจุดเด่น คือ การใช้ภาษาอังกฤษประกอบการศึกษา อีกด้วย

สำหรับการฝึกทักษะในการเป็นผู้ประกอบการจะเน้นที่การผลิตสินค้าประเภทงานประดิษฐ์ งานฝีมือ และขนมอบ ประเภทเบเกอรี่ อาทิ ขนมเค้กกล้วยหอม และบราวนี่ที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ให้ผู้เรียนฝึกฝน จนชำนาญ มีการพัฒนารสชาติ รูปลักษณ์ ราคาให้มีมาตรฐานและยังฝึกฝนให้จัดจำหน่ายด้วยราคาที่ย่อมเยา และยุติธรรม ซึ่งเป็นการฝึกทักษะอาชีพ การค้าขาย การสร้างรายได้ และเป็นเสริมสร้างสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

ในรูปแบบชุมชนตามกระบวนการลูกเสือ

ภายใต้โครงการ (Ticket To Life)

กิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างกิจกรรมสันตนาการ การศึกษาองค์ความรู้ และการฝึกฝนปฏิบัติจริง การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ จะเริ่มจากค้นหาแนวคิดในการฝึกฝนอาชีพร่วมกัน ระดมสมองในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้า สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษา แล้วจึงฝึกทักษะการผลิตและการจัดจำหน่ายฝึกฝนความเป็นผู้ประกอบการ

- กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการ (Workshop)
- กิจกรรมนำเสนอ (Presentation)
- กิจกรรมนอกสถานที่ (Outdoor activity)
- กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ (Knowledge)
- กิจกรรมฝึกปฏิบัติ (Practice)

ภาพที่ ๒๔ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในรูปแบบชุมชนตามกระบวนการลูกเสือ ภายใต้โครงการ Ticket To Life

กิจกรรมการประชุมปฏิบัติการ (Workshop)

เพื่อให้ผู้เรียน (ลูกเสือ) ได้แบ่งกลุ่มสมาชิก ร่วมกันหารื้อหรือเลือกผลิตสินค้า วางแผนการดำเนินงาน หาข้อสรุปว่าจะผลิตสินค้าใดหรือทำโครงการใดเพื่อที่จะสร้างรายได้ โดยระดมสมองร่วมกัน นำเสนอแนวคิด กำหนดสินค้าที่ต้องการฝึกผลิตที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ สถานศึกษา แนวทางการดำเนินการผลิต จากนั้นนำเสนอ อภิปรายร่วมกับผู้สอน (ผู้กำกับกองลูกเสือ) และสมาชิกในกองลูกเสือ รับฟังข้อเสนอแนะ และสรุปผลการผลิตสินค้าของตนเอง

ขั้นตอนที่ผู้เรียนฝึกทำไปสเตรอร์นำเสนอโปรเจกต์หรือโครงการ กิจกรรมของกลุ่มตนเอง เป็นการฝึกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้เทคโนโลยี

กิจกรรมนำเสนอ (Presentation)

เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียน (ลูกเสือ) การนำเสนอผลงานหรือความสำเร็จในขั้นตอนต่าง ๆ แก่สมาชิกที่เป็นกลุ่มผู้เรียนและผู้สอน เริ่มแรกเป็นการนำเสนอโครงการหรือผลงาน โดยที่ผู้นำกองหรือผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ/ชิ้นงาน ผลงานที่จะทำเป็นขนมอบและงานฝีมือ แล้วการนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ หรือข้อสรุปผลของการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน เช่น สรุปผลกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน

กิจกรรมนอกสถานที่ (Outdoor activity)

เป็นการนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การผลิตสินค้า แนวทาง/กิจกรรมต่าง ๆ ของกองลูกเสือสู่สาธารณชน ด้วยกิจกรรมนอกสถานที่ Outdoor activity ที่ใช้วิธีการที่ผู้เรียนออกมาประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกลุ่มตนเองผ่านทางกระโปรงและนำเสนอหน้าเสาธง หรือ วิทยุกระจายเสียงของโรงเรียน หรือนำเสนอกิจกรรมของ Ticket to Life หรือกิจกรรมของการเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าด้วยการออกบูธ จัดแสดงแนวทางหรือสินค้าสู่สาธารณะแก่ประชาชนรอบโรงเรียน

กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ (Knowledge) ผู้สอน/ผู้นำกองลูกเสือ บรรยาย ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าแต่ละชนิด อาทิ ขนมอบ ได้แก่ เค้กกล้วยหอม บราวนี่ มัฟฟิน งานฝีมือ ได้แก่ สร้อยข้อมือเชือกถัก พวงกุญแจลูกปัดและตุ๊กตาที่ทำเป็นของที่ระลึก สอนการวางแผน การผลิต วัตถุดิบ กระบวนการในการผลิตสินค้าต่าง ๆ นอกเหนือจากนั้นยังมีการให้ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ การออกแบบร้านค้า (คาเฟ่กาแฟและขนมอบ) การตลาด การเป็นผู้ประกอบการ โดยการให้ความรู้นี้ ผู้สอนจะเป็นผู้บรรยายและให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองและมีการสอดแทรกการเรียนรู้ด้วยภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมฝึกปฏิบัติ (Practice) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการผลิตขนมอบ ผลิตงานฝีมือ สร้อยข้อมือเชือกถัก พวงกุญแจลูกปัดและตุ๊กตา หรือฝึกฝนทำธุรกิจเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มตนเองภายใต้โครงการ Ticket to Life เมื่อผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการเสร็จทุกครั้งจะมีการสรุปผลการเรียนรู้และสะท้อนผลการเรียนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ ทดลองผลิตสินค้าของตนเองจนชำนาญแล้วจะเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชนเป็นการให้ความรู้และฝึกฝนการทำขนมอบและงานฝีมือแก่ประชาชนทั่วไป โดยจัดกิจกรรมให้ประชาชนโดยรอบสถานศึกษาที่สนใจพัฒนาอาชีพหรือต้องการเพิ่มพูนความรู้ได้เข้ามาฝึกปฏิบัติโดยสถานศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มลูกเสือในโครงการ Ticket to Life จะเป็นผู้ฝึกสอนให้ความรู้และทักษะในการผลิตขนมอบ

ได้แก่ แค็กกล้วยหอม บราวน์ มัฟฟิน งานฝีมือ ได้แก่ สร้อยข้อมือเชือกถัก พวงกุญแจลูกปัดและตุ๊กตา ให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำเสนอความรู้ การฝึกมีใจเป็นผู้ให้ และการมุ่งมั่นทำงานให้ประสบความสำเร็จ

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรไม่แสวงผลกำไร สำนักงานลูกเสือแห่งชาติภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ภายใต้ชื่อ โครงการ “Ticket to Life” ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมเรื่องอาชีพภายใต้กระบวนการลูกเสือ เป็นองค์กรที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะชุมนุม/ชมรม โดยใช้กระบวนการลูกเสือ ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้เพื่อการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เป็นเครือข่ายที่สนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรการเรียนรู้และสร้างความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายลูกเสือในประเทศอื่น ๆ

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขต เป็นเครือข่ายที่สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการ “Ticket to Life” ของสถานศึกษา

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม มีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ โดยผู้ปกครองอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เข้าร่วมเป็นวิทยากรที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ เช่น อาหาร ขนมอบ เบเกอรี่ งานประดิษฐ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ร้านค้า ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม ที่อยู่โดยรอบสถานศึกษา รวมถึงผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมทักษะอาชีพต่าง ๆ ร่วมกับผู้เรียนในชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” ที่ทำการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน

๔. เครือข่ายภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ “Ticket to Life” ของสถานศึกษา มีบทบาทในการเป็นผู้สอน/วิทยากร ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ โดยเฉพาะด้านทักษะอาชีพและด้านการเป็นผู้ประกอบการ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนและฝึกประสบการณ์ ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา : โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิดการเข้าร่วมโครงการกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก ภายใต้ชื่อ โครงการ “Ticket to Life” และจัดตั้งชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” ของโรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมจริยวิถีชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ ภายใต้กระบวนการลูกเสือ เป็นองค์กรที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะชุมนุม/ชมรม อีกทั้ง ยังมองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อยอดจากการส่งเสริมความสามารถ

ในการประกอบอาชีพ โดยส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับสภาพบริบทของชุมชน ส่งผลให้กับผู้เรียนมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มุ่งสู่ความสำเร็จและมีทักษะในการประกอบอาชีพให้กับผู้เรียน และผู้บริหารยังแสวงหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบการเข้าร่วมโครงการสำคัญในการแสดงความสามารถทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ การส่งเสริมการฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการกับองค์กรภายนอกสถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย ผู้บริหารจะคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดการศึกษา จัดหางบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ฝึกปฏิบัติการและให้ประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมองหรือวิธีการใหม่ ๆ สามารถสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในระดับชาติและระดับนานาชาติด้วย

๒. ผู้สอน

ผู้สอน ที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้สอนในชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้พิเศษแก่ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีใจมุ่งมั่น เสียสละ เป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี สามารถเล็งเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการ “Ticket to Life” ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพและหารายได้ในระหว่างการเรียนได้ มีความเสียสละจิตสาธารณะและมีใจที่พร้อมช่วยเหลือผู้อื่นตามแนวทางลูกเสือได้ โดยผู้สอนต้องเป็นมีความรู้ความเข้าใจในวิถีและกระบวนการของลูกเสือและเข้าใจเป้าหมายของโครงการ “Ticket to Life” อย่างชัดเจน ที่ความมุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แสวงหาช่องทางในการส่งเสริมประสบการณ์ด้านอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ผู้สอนแต่ละคนมีความพร้อมในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น อาหาร ขนมอบเบเกอรี่ งานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ และผู้สอนทุกคนสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียนตนเอง เช่น การจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพทำขนมอบเบเกอรี่ขายภายในสถานศึกษาและบริเวณรอบสถานศึกษา นอกจากนี้ผู้สอนประชาสัมพันธ์โครงการ “Ticket to Life” แก่ผู้เรียนและผู้ปกครองให้เห็นประโยชน์และเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อแสวงหาสมาชิกใหม่และสร้างเครือข่ายรอบพื้นที่บริเวณสถานศึกษา เช่น ร้านค้าผู้ประกอบการ ชุมชนและสังคมโดยรอบ ผู้ปกครอง โดยเชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามาเป็นวิทยากรแก่ผู้เรียนและเชิญประชาชนชาวบ้านพื้นที่โดยรอบสถานศึกษาเข้ามารับการฝึกอบรมอาชีพจากผู้เรียนในชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” ที่ทำการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและเป็นพี่ปรึกษาให้กับผู้เรียนในการทำกิจกรรมของชมรมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ “Ticket to Life”

๓. เครือข่าย

เครือข่าย มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนในชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” เพื่อพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ประสบความสำเร็จ โดยเครือข่ายที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ-แปซิฟิก ภายใต้ชื่อโครงการ “Ticket to Life” เป็นองค์กรระดับนานาชาติ ที่เข้ามาเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม

การเรียนการสอนตามโครงการนี้ โดยเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สร้างพื้นที่กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียน ด้วยการรวมกลุ่มประชุมกับสมาชิกลูกเสือทั่วโลกหรือสมาชิกลูกเสือภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก อีกทั้งยังมีเครือข่าย กองลูกเสือ “Ticket to Life” ในประเทศไทย ที่สามารถเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ยังเป็น เครือข่ายสำคัญที่สนับสนุนการจัดการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยอนุมัติและเปิดโอกาส ให้สถานศึกษาและผู้เรียนได้เข้าร่วมและทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางของโครงการ “Ticket to Life”

ผู้ประกอบการ ชุมชนและสังคม มีส่วนสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้แก่บุตรหลาน ทั้งด้านเวลาสำหรับการทำกิจกรรม หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเรียนรู้ทักษะอาชีพต่าง ๆ จากผู้เรียน หรือ อาจเชิญผู้ประกอบการบางท่านที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเป็นผู้ประกอบการ มาเป็น วิทยากรด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ชุมชน สังคม ที่อยู่โดยรอบสถานศึกษา เข้ามารับการฝึกอบรมอาชีพจากผู้เรียน ในชมรมลูกเสือ “Ticket to Life” ที่ทำการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง และเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียนในการทำกิจกรรมของชมรมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ “Ticket to Life”

๔. ผู้เรียน

ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความเสียสละ มีจิตสาธารณะและกล้าหาญที่จะเผชิญกับความท้าทายใหม่ ทั้งทักษะการผลิต ประดิษฐ์สินค้า และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผน มีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรมทั้งด้านการผลิตสินค้า การขายตาม ความต้องการของตลาดและตามความถนัด นอกจากนี้ ผู้เรียนมีการสร้างความมุ่งมั่นในการประสบความสำเร็จ และดำรงชีวิตภายใต้แนวคิดของโครงการ “Ticket to Life” ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพา ตนเองไปสู่การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องมีวินัยในการเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้และต้อง แสวงหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดเป็นเจตคติที่ดีในตนเอง และประกอบอาชีพ ที่ชอบในอนาคตได้

๕. ทรัพยากรการเรียนรู้

สถานศึกษาได้มีการจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในชุมชน Ticket to Life” ให้มี ความพร้อมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ แหล่งฝึกประสบการณ์ มีรายละเอียดดังนี้

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก โครงการ Ticket to Life และจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้สามารถทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมาย ทั้งการฝึกทำสินค้าเพื่อสร้างอาชีพ การทำธุรกิจเป็นผู้ประกอบการ การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และจิตสาธารณะแก่สังคม เป็นต้น

อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมชุมนุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในส่วนที่ใช้สำหรับการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการ จัดเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ภายในสถานศึกษาใช้เป็นพื้นที่ฝึกปฏิบัติการผลิตขนมอบเบเกอรี่และจัดพื้นที่หน้าร้านสำหรับฝึกขายขนมและสินค้าต่าง ๆ โดยจัดพื้นที่นี้ให้อยู่ในโรงอาหารของสถานศึกษา ทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศการดำเนินการทางธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนได้อย่างสมจริง อีกทั้งยังมีสถานที่สำหรับฝึกปฏิบัติในการผลิตสินค้า สิ่งประดิษฐ์และใช้สำหรับอบรมเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนโดยรอบสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่งมีความพร้อมทั้งตัวอาคารและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก รวมทั้งยังได้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับฝึกฝนอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ เครื่องครัว วัสดุ อุปกรณ์เครื่องครัว และงานประดิษฐ์ที่ใช้สำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน สินค้าหรือบริการต่าง ๆ อย่างครบครัน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ

เทคโนโลยี แหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ทั้งแบบกายภาพและดิจิทัล ผู้เรียนในชุมนุม Ticket to Life จะได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมเชิงวิชาการและฝึกปฏิบัติที่หลากหลาย รวมทั้งต้องฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารร่วมกับการทำกิจกรรมภายใต้โครงการ Ticket to Life จึงต้องมีเครื่องมือในการสืบค้นความรู้ ฝึกฝนทักษะภาษาและการสื่อสาร สถานศึกษาจึงจัดเตรียมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งความรู้ดิจิทัลได้

ภาพที่ ๒๕ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนมัธยมสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร

๕. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย

● ข้อมูลสถานศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย สถานที่ตั้ง ถนนแก้วอาสา ตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ๔๒๑๒๐ สถานภาพเดิมเป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลางจังหวัดเลย สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งโดยกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศจัดตั้งโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๑ ข้อ ๖ ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ยกระดับเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖

อำเภอด่านซ้ายเป็นสังคมวัฒนธรรมเก่าแก่มาตั้งแต่โบราณมีการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายตามจารีตประเพณีฮีตสิบสองครองสิบสี่มีวัฒนธรรมสืบทอดมายาวนาน ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น ๑๐ ตำบล ๘๙ หมู่บ้าน ดังนั้น ศสกร. อำเภอด่านซ้าย ประกอบด้วย ศสกร. ตำบล ๑๐ ตำบล คือ ศสกร. ตำบลอู้อีปุม ศสกร. ตำบลด่านซ้าย ศสกร. ตำบลวังยาว ศสกร. ตำบลโพธิ์สูง ศสกร. ตำบลโคกงาม ศสกร. ตำบลนาหอ ศสกร. ตำบลนาดี ศสกร. ตำบลปากหมัน ศสกร. ตำบลโป่ง และ ศสกร. ตำบลวังสะทอน

ศสกร. อำเภอด่านซ้าย มีวิสัยทัศน์ “ประชาชนอำเภอด่านซ้ายได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑” จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตามอัธยาศัย

สาระการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ๕ สาระ ดังนี้

๑. สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย
๒. สาระความรู้พื้นฐาน เป็นสาระเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๓. สาระการประกอบอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทางและการตัดสินใจประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง
๔. สาระทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสาระเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สุขศึกษา พลศึกษาและศิลปศึกษา
๕. สาระการพัฒนาสังคม เป็นสาระเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมืองและการพัฒนาตนเอง ครอบครัวชุมชน สังคม

● **สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ**

ศสกร. อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีการจัดการศึกษาที่ขยายโอกาสการเรียนรู้ให้กับคนทุกเพศทุกวัย อีกทั้งการจัดการศึกษายังมุ่งเน้นเพื่อยกระดับการดำเนินชีวิตและการพัฒนาอาชีพของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกความรู้ด้านการประกอบธุรกิจในการเรียนรู้รายวิชาอาชีพ ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ด้านการประกอบธุรกิจร่วมอยู่ด้วย จุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพนี้นี้จะเน้นการให้ความรู้และทักษะในงานอาชีพ การพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อการมีงานทำ และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ (พนักงานหรือลูกจ้าง) รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนางานฝีมือจากทรัพยากรท้องถิ่นต่าง ๆ แต่มิได้พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเท่าใดนัก การจะพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการมักจะขึ้นอยู่กับลักษณะของสินค้าที่มีความต้องการของท้องตลาดและขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้สอนประจำกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้

● **แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ**

“กิจกรรมการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการของชาว สกร.”

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนสังกัด สกร. ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการในรายวิชา (สาระ) การประกอบอาชีพ

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนสังกัด สกร.

<i>ด้านความรู้</i>	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
<i>ด้านทักษะ</i>	การคิดสร้างสรรค์
	การวางแผนอย่างเป็นระบบ
	การสื่อสาร
	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
	การทำงานเป็นทีม
<i>เจตคติ</i>	ความกล้าเสี่ยง
	ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ แบบผสมผสานและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในรายวิชาการประกอบอาชีพ โดยเน้นเรื่องการเป็นผู้ประกอบการจากต้นทุนวัสดุท้องถิ่น
๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อการเป็นผู้ประกอบการเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากท้องถิ่น
๔. ดำเนินการสอนแบบผสมผสานและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
 - เขียนแผนธุรกิจ คำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือสินค้า หรือบริการ
 - ออกแบบการตลาด และการประชาสัมพันธ์
 - ผลิตผลิตภัณฑ์/สินค้า/บริการในรูปแบบใด ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
 - สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเองร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากท้องถิ่น

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดำเนินการในลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้แบบ การทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการในสาขาการประกอบอาชีพ

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย มีการสอดแทรกความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการและการประกอบธุรกิจในสาขาการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นรายวิชาที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ตอนปลายมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ทักษะการขยายและพัฒนาอาชีพ การพัฒนาอาชีพ ให้มีความเข้มแข็งและมั่นคง เป้าหมายของรายวิชาต้องการยกระดับศักยภาพของผู้เรียนในการประกอบอาชีพ ของตนเองให้สูงขึ้น มีรายได้เพิ่มพูน มีทักษะการทำงานสามารถแข่งขันและเหมาะสมกับบริบทของสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้การใช้ทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นและสนองต่อความต้องการของสังคมโดยรอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง บ่มเพาะปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการ ประกอบอาชีพของตนเองและมีความเป็นผู้ประกอบการร่วมด้วย

โดยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ดำเนินการในลักษณะกิจกรรม การเรียนรู้ “แบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ” เป็นการใช่วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Practice) จากผู้ประกอบการโดยตรงที่มาทำหน้าที่เป็นผู้สอนให้ความรู้ สาธิต ฝึกฝน ร่วมปฏิบัติและสร้าง เจตคติในการเป็นผู้ประกอบการสอดแทรกลงไปในช่วงการสอนของสาขาวิชาการประกอบอาชีพ ในทุกระดับชั้น การเรียนรู้แบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยอาศัยความต้องการและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นหรือการประกอบอาชีพของผู้เรียนเอง นำมา เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการ อาทิ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์การแปรรูปทางการเกษตร สินค้า ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจและสร้างรายได้ โดยผู้เรียน จะฝึกทดลองปฏิบัติจริงจากผู้สอนหรือเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญตามหัวข้อที่สนใจ จะทำให้เกิดความเข้าใจถึง กระบวนการในการเป็นผู้ประกอบการได้อย่างแท้จริง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย อยู่ในพื้นที่สังคมวัฒนธรรมเก่าแก่มาตั้งแต่โบราณที่มี วัฒนธรรมสืบทอดมายาวนาน ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน ซึ่งเป็นวัฒนธรรม ที่มีจุดเด่น คือ เครื่องแต่งกายและหน้ากากผีตาโขนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น จนทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ และสินค้าหลักเฉพาะท้องถิ่นที่เป็นหน้ากากผีตาโขน จัดทำเป็นของที่ระลึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หน้ากากผีตาโขน พวงกุญแจหน้ากากผีตาโขน ตุ๊กตาผีตาโขน แก้วน้ำสกรีนลายผีตาโขน เป็นต้น ส่งผลให้การประกอบอาชีพและ การทำธุรกิจของคนในพื้นที่อำเภอด่านซ้ายมีสินค้าหลักที่เป็นสินค้าเชิงศิลปหัตถกรรมผีตาโขน นั่นเอง

สำหรับผู้เรียนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ได้เรียนรู้ในการทำผลิตภัณฑ์หน้ากากผีตาโขน ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงจากผู้ประกอบการการทำหน้ากากผีตาโขน โดยทำเป็นของที่ระลึกในรูปแบบต่าง ๆ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนในการสร้างผลิตภัณฑ์ให้เป็นและมีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การประกอบ อาชีพในอนาคต โดยผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้ประกอบการทำหน้ากากผีตาโขนที่มีความเชี่ยวชาญและมีชื่อเสียง ของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้ายด้วย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ วิธีการผลิต ขั้นตอนการผลิตหน้ากากผีตาโขน วิธีการผลิตสินค้าของที่ระลึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หน้ากากผีตาโขน พวงกุญแจหน้ากากผีตาโขน โดยลงมือปฏิบัติจะดำเนินการภายหลังผู้สอนที่เป็นผู้ประกอบการบรรยาย ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การถ่ายทอดวัฒนธรรม ทำการสาธิตและบรรยายวิธีการผลิตต่าง ๆ แล้วผู้เรียนจะได้

ศึกษาความรู้สร้างความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะการทำผลิตภัณฑ์จากหน้ากากผีตาโขน นอกจากนี้ ในระหว่างการสอนทำผลิตภัณฑ์จากหน้ากากผีตาโขน ผู้สอนจะสอดแทรกความรู้ด้านการค้า ธุรกิจ และ ความเป็นผู้ประกอบการ ลงไปในระหว่างการสอนฝึกปฏิบัติผลิตสินค้าจากหน้ากากผีตาโขน ทำให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ตรงจากผู้ประกอบการ

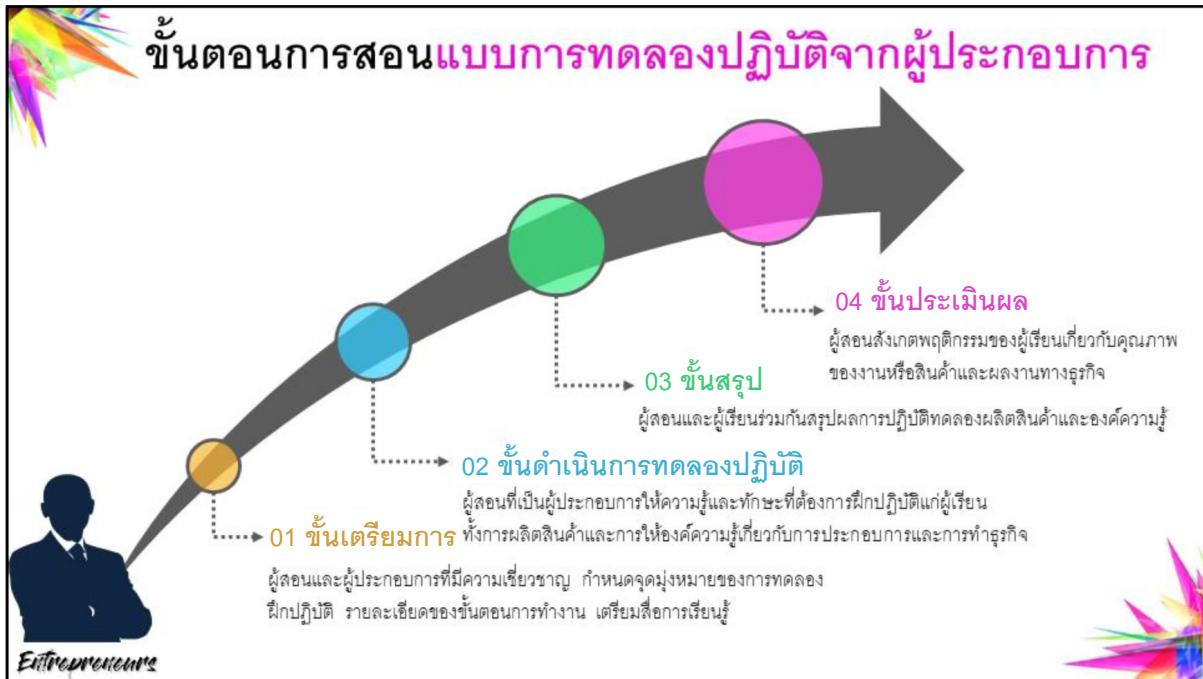

นอกจากนี้ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอต่าง ๆ ยังมีภารกิจและฝึกปฏิบัติการในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับหลักสูตรสาระการประกอบอาชีพและการสอดคล้องกับการผลิตสินค้าหน้ากาภูมิที่ส่งเสริมต่อยอดไปสู่การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น อาทิ การเขียนแผนธุรกิจอย่างง่าย การออกแบบโลโก้สินค้า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การพัฒนาการตลาด โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผสมผสานกับการบรรยายจากผู้สอน อันจะเป็นการปลูกฝัง กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำรงชีวิต พัฒนางาน และการประกอบอาชีพของตนเองต่อไป

รูปแบบการเรียนรู้แบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ มีปัจจัยหลักที่เกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยอาศัยความต้องการของคนในชุมชน รวมถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการ โดยเกิดจากคนในชุมชนมีความสนใจที่ต้องการจัดการทรัพยากรในชุมชน นำมาเป็นปัจจัยในการทำธุรกิจและสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการในชุมชน โดยการฝึกทดลองปฏิบัติจริงจากครูผู้สอนในการศึกษานอกระบบหรือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาหรือหัวข้อที่ชุมชนมีความสนใจและต้องการพัฒนา การเรียนรู้เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการในการเป็นผู้ประกอบการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงมีความเหมาะสมกับรูปแบบของการศึกษานอกระบบที่ไม่เน้นการเรียน การสอนที่เน้นหนักไปในเชิงทฤษฎีมากเกินไป เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้จากการปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากผู้เรียนจะได้รับความรู้และมีประสบการณ์โดยตรง (Direct experience) ซึ่งทำให้ความรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับนั้น สามารถนำไปฝึกพัฒนาทักษะและต่อยอดได้ด้วยตนเองในอนาคต

วิธีการเรียนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ (Practice from entrepreneurs) เป็นวิธีการสอนที่ให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียนโดยการให้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ผ่านการถ่ายทอดความรู้และทักษะจากผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์โดยตรงสู่ผู้เรียน เป็นการสร้างความสนใจและความกระตือรือร้นให้แก่ผู้เรียน โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการสอนต้องมีคุณภาพและมีจำนวนมากเพียงพอต่อผู้เรียน

ลักษณะสำคัญวิธีการเรียนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการจะมีการลงมือปฏิบัติภายหลังการบรรยาย การสาธิตจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงมีการฝึกฝนลงมือปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจจากทฤษฎีที่ได้เรียน นำมาฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนหรือปฏิบัติจริง ที่มีขั้นตอนการสอนดังนี้

ภาพที่ ๒๖ ขั้นตอนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ

ขั้นตอนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ

๑. ขั้นเตรียมการ

ผู้สอนและผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้า (หน้ากากพีตาโซน) ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สอนถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน กำหนดจุดมุ่งหมายของการทดลองฝึกปฏิบัติ คือ การผลิตหน้ากากพีตาโซน และของที่ระลึก รายละเอียดของขั้นตอนการทำงาน เตรียมสื่อต่าง ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการทำหน้ากากพีตาโซนและของที่ระลึกต่าง ๆ ใบงาน (คู่มือการปฏิบัติงาน) หรือใบความรู้ขั้นตอนในการผลิตหน้ากากพีตาโซน การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจหน้ากากพีตาโซน

๒. ขั้นดำเนินการทดลองปฏิบัติ

ผู้สอนให้ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ มอบหมายงานที่ปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ผู้สอนสาธิตวิธีการทำผลิตภัณฑ์หรือสินค้าหน้ากากพีตาโซนให้ผู้เรียนได้ดูและกำหนดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้สอนตามลำดับ โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำในการผลิตผลงาน กำหนดผลลัพธ์การดำเนินงานและผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะสอดแทรกความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าให้มีความน่าสนใจ ตรงกับความต้องการของลูกค้า ทั้งเรื่องของการใช้สี ลวดลาย ขนาด ลักษณะของสินค้าสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการทำธุรกิจ และมีการถ่ายทอดประสบการณ์ของการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าของที่ระลึกจากพีตาโซนไปสู่ผู้เรียนในระหว่างการสอนฝึกปฏิบัติผลิตสินค้าจากหน้ากากพีตาโซน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้ประกอบการ

หลังจากการสอนผลิตสินค้าหน้ากากพีตาโซนแล้ว ยังมีการสอนองค์ความรู้และฝึกปฏิบัติรวมถึงการให้ความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสินค้าและบริการที่สอดคล้องกับหลักสูตรสาระการประกอบอาชีพและการสอดคล้องกับการผลิตสินค้าหน้ากากพีตาโซน

ที่ส่งเสริมต่อยอดไปสู่การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น ได้แก่ การเขียนแผนธุรกิจอย่างง่าย การออกแบบโลโก้สินค้า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การพัฒนาสินค้า การตลาดและการสื่อสาร โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผสมผสานกับการบรรยายเนื้อหาจากผู้สอน ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการประกอบการธุรกิจและการประกอบอาชีพของตนเองต่อไป

๓. ชั้นสรุป

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปผลกิจกรรมการปฏิบัติงานทดลองผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์หน้ากากผีตาโขน และสรุปผลลัพธ์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจของที่ระลึกจากหน้ากากผีตาโขน

๔. ชั้นประเมินผล

ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับคุณภาพของงานหรือสินค้าหน้ากากผีตาโขนหรือของที่ระลึกจากผีตาโขน เช่น คุณภาพของงาน ความริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีตสวยงาม และผลงานหรือคะแนนองค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การเขียนแผนธุรกิจหน้ากากผีตาโขน การออกแบบโลโก้สินค้าหน้ากากผีตาโขน การพัฒนาสินค้าหน้ากากผีตาโขน การตลาดและการสื่อสารธุรกิจหน้ากากผีตาโขน

เครือข่ายความร่วมมือ : ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาคเอกชน เป็นหน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ที่เข้ามาขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน ได้แก่ ห้าง ร้านค้า บริษัท ธุรกิจ โรงแรมที่พัก การบริการการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของฝากของที่ระลึก ผู้ประกอบการรายใหญ่ และรายย่อย รับซื้อและขนส่งผลไม้ (แก้วมังกรและอะโวคาโด) องค์กรธุรกิจและผู้ประกอบการธุรกิจทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ในพื้นที่ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด ซึ่งเป็นธุรกิจเกี่ยวกับผีตาโขนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ทั้งงานศิลปหัตถกรรม งานประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ เช่น การปลูกและขนส่งแก้วมังกร อะโวคาโด โดยเครือข่ายภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งความรู้ เป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรายวิชาอาชีพและแหล่งฝึกประสบการณ์ที่สำคัญในการเสริมสร้างทักษะ ความสามารถ เจตคติในการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล เช่น องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเลยและอำเภอต่าง ๆ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสังกัดอื่น ๆ ส่วนร่วมในการร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่นเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์และแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามวาระต่าง ๆ

และโอกาสต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคล กลุ่มคนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านธุรกิจและการประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญตามศาสตร์หรือวิชาชีพ ที่เข้ามาเป็นเครือข่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่

ปราชญ์ชาวบ้าน/ปราชญ์ชุมชน เรื่อง ผิดาโชน ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จึงมีการประกอบอาชีพวาดหน้ากากผีตาโชน ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับหน้ากากผีตาโชน ในรูปแบบต่าง ๆ การทำสินค้าของฝากของที่ระลึกที่เป็นผีตาโชน เช่น พวงกุญแจ ที่คั่นหนังสือ แก้วน้ำ หน้ากากผีตาโชนขนาดเล็ก เป็นต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านในการผลิตหน้ากากผีตาโชนและเป็นผู้ประกอบการการผลิตหน้ากากที่มีชื่อเสียงที่อยู่ในพื้นที่ ชุมชนจึงเข้ามามีบทบาทเป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการผลิตสินค้า โดยทำหน้าที่เป็นผู้สอนในศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ที่มาสอนในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ระดับตำบลแต่ละแห่ง หรืออาจเปิดสถานที่ประกอบการของตนเองให้ผู้เรียนได้เข้ามาเรียนรู้ในสถานที่จริง

นอกจากนี้ ยังมีปราชญ์ชาวบ้าน/ปราชญ์ชุมชน นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ชุมชนด้านเกษตรกรรม เช่น การปลูกแก้วมังกร อะโวคาโด การแปรรูปผลไม้ การรับซื้อและขนส่งผลไม้ และกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน บุคคลเหล่านี้ล้วนที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การทำธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เข้ามามีบทบาทในการเป็นวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ หรือครูผู้สอนของ กศน. ตำบล แต่ละพื้นที่ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย ทำหน้าที่ให้ความรู้ พัฒนาทักษะ สร้างเจตคติและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และแหล่งฝึกประสบการณ์

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา : ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

๑. เครือข่าย

เครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องเกิดความร่วมมือจากเครือข่าย ทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาหรือมีการมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งเครือข่ายองค์กรภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมไปถึงเครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ประกอบการ ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริงที่ต้องการมุ่งสู่ ความเป็นมืออาชีพ โดยเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้ายจะเน้นการสร้าง ความร่วมมือกับบุคคล ผู้ประกอบการ ห้างร้าน บริษัท สถานประกอบการในชุมชนหรือท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ประกอบการงานศิลปะ หัตถกรรมที่เกี่ยวกับผีตาโชนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่น และผู้ประกอบการสินค้าทางการเกษตร ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้จะเป็นจะเป็นแหล่งความรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์ที่สำคัญในการเสริมสร้าง

ทักษะ ความสามารถ เจตคติในการพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะความเป็นผู้ประกอบการ สำหรับบุคคลหรือผู้ประกอบการที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพและการประกอบการธุรกิจ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ฝึกทักษะ ให้กับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการผลิตสินค้าหรือบริการ เช่น การทำหน้ากากผ้าตาโชน การทำสินค้าของฝากที่เป็นผ้าตาโชน เช่น พวงกุญแจ ที่คั่นหนังสือ แก้วน้ำ หน้ากากผ้าตาโชนขนาดเล็ก เป็นต้น โดยทำหน้าที่เป็นผู้สอนในศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล ที่มาสอนในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้านซ้าย ระดับตำบลแต่ละแห่ง หรือ อาจเปิดสถานที่ประกอบการของตนเองให้ผู้เรียนได้เข้ามาเรียนรู้ในสถานที่จริง เครื่องมือเหล่านี้จึงจัดเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกประสบการณ์สำหรับผู้เรียนอีกด้วย สิ่งสำคัญของปัจจัยด้านเครือข่าย คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์ คัดเลือก วางเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับรายวิชาอาชีพในหลักสูตรและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน สังคม ชุมชนและบริบทของสถานศึกษา

๒. ผู้สอน

ผู้สอน เป็นผู้ที่ตั้งใจมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ให้กับผู้เรียนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult Learning) ที่ต้องผสมผสานกับช่วงวัย ศักยภาพ ลักษณะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายอย่างสูง ผู้สอนเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียน ความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้านซ้าย ไปกับรายวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ผู้สอนยังมีบทบาทในการสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน โดยสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ เครือข่ายภาคประชาสังคม เป้าหมายของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีใช่แค่ผู้สอนในรายวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้สอนที่เกี่ยวข้องในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

จุดเด่นสำคัญที่เป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในด้านผู้สอนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้านซ้าย คือ มีผู้สอนที่เป็นผู้ประกอบการ มีธุรกิจการค้าและประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการมาเป็นครูผู้สอน เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ตรง จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติมาสู่ผู้เรียนได้ โดยเป็นต้นแบบและแหล่งความรู้แบบบุคคลที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการสำหรับผู้เรียน

๓. ผู้เรียน

ผู้เรียน ต้องมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ ต้องสร้างแรงจูงใจภายในตนเองในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคง และแสวงหาโอกาสความก้าวหน้าในด้านการศึกษา การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาชีวิตและการดำรงชีวิตอย่าง มั่งคั่ง ผู้เรียน ต้องเป็นผู้มีวินัยในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ได้เปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ให้ โดยแสวงหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงประโยชน์ของความเป็น

ผู้ประกอบการที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งถ้าหากผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพของตนเอง ในปัจจุบันได้ก็จะยิ่งเป็นการยกระดับศักยภาพ พัฒนาคุณภาพการทำงาน และเพิ่มช่องทางการสร้างงานและ รายได้ที่มั่นคงมั่นคงต่อไปในอนาคต

ภาพที่ ๒๗ รวมภาพการดำเนินงาน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด่านซ้าย จ.เลย

๖. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บข.ตชด.)

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว ภาคกลาง จังหวัดฉะเชิงเทรา

● ข้อมูลสถานศึกษา

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว หมู่ที่ ๑๙ บ้านนายาว ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่รับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑๒ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ในเขตบริการด้านการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต ๒ จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดตั้งอย่างเป็นทางการวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ได้เสด็จทรงเยี่ยม และติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริในโรงเรียน ตชด.บ้านนายาว ได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างอาคารเรียนและรับเอาหมู่บ้านนายาวเป็นหมู่บ้านโครงการตามพระราชดำริ ทรงเสด็จติดตามผลการดำเนินงานโครงการในชุมชนบ้านนายาวบ่อยครั้ง ยังความปลาบปลื้มและภูมิใจให้กับคนในชุมชนบ้านนายาวเป็นอย่างยิ่ง และในปัจจุบันหมู่บ้านนายาว ได้แบ่ง การปกครองเป็น ๒ หมู่ คือหมู่ที่ ๑๕ บ้านนายาว และหมู่ที่ ๑๙ บ้านนางาม เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว ตั้งอยู่หมู่บ้านนางาม หมู่ที่ ๑๙ ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดำเนินการสอน ๒ ภาคเรียน วิทยาลัยของโรงเรียนกำหนดว่า “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว เติบโตจนพระมหากษัตริย์ จัดการศึกษาอย่างมีระบบ มุ่งเน้นวิชาการและเสริมสร้างสุขอนามัย สนับสนุนดนตรี การกีฬา พัฒนาสิ่งแวดล้อมพร้อมคุณธรรม เป็นผู้นำในการต่อต้านยาเสพติด สร้างชีวิตที่มีคุณค่าอย่าแท้จริง ไม่ละทิ้งภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น”

● สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตร เนื่องจากเป็นหลักสูตรในระดับประถมศึกษา แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกความรู้ด้านการประกอบธุรกิจในสาระการเรียนรู้รายวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ด้านความรู้ทางธุรกิจหนึ่งหน่วยเท่านั้น นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับกรอบการเรียนรู้ของผู้สอนที่ไม่มีความรู้และไม่ได้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ สำหรับการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในเด็กเล็กระดับประถมศึกษาจะถูกพัฒนาคุณลักษณะ ความรู้ที่เกี่ยวข้องหรือทักษะของความเป็นผู้ประกอบการบางส่วนที่สอดแทรกในรายวิชาหลักอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการพัฒนาทักษะ สมรรถนะที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ทักษะการคำนวณ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามตัวชี้วัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งทักษะและคุณลักษณะเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนในอนาคต แต่ทว่ายังไม่ได้มีการชี้เฉพาะให้เห็นถึงความสำคัญว่า ทักษะหรือองค์ความรู้ที่สอดแทรกในรายวิชาพื้นฐานต่าง ๆ นั้นจะนำไปสู่ความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนได้อย่างไร จึงควรชี้ให้สถานศึกษาและผู้สอนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่ต้องเกิดมาจากการวางรากฐาน ส่งเสริม สะสมให้เกิดกับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาที่เป็นจุดเริ่มต้นพื้นฐานเป็นต้นมา อันจะนำไปสู่การต่อยอดพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในอนาคตในการจัดการศึกษาระดับสูงต่อไป

จากพื้นที่ตั้งและบริบทโดยรอบของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว อยู่ในพื้นที่ ๆ มีแหล่งเกษตรกรรมที่เป็นวัตถุดิบทางธรรมชาติอันมาจากโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพฯ ตามการดำเนินงานของกองทุน กพต. ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรรอบตัวเหล่านี้มาใช้ในการบูรณาการกับการศึกษาของผู้เรียน โดยสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมายที่มุ่งหวัง อาทิ ในที่มีการนำเอาวัตถุดิบและทรัพยากรรอบสถานศึกษา มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมด้วยนั้น มักจะเน้นการให้ความรู้และทักษะการประดิษฐ์จากสิ่งของรอบตัว งานและวิธีการการดำรงชีพขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องในชีวิตประจำวันและการนำเอาทรัพยากรรอบตัวมาใช้ แนวทางการประกอบอาชีพที่สอดคล้องตามบริบทและสภาพเศรษฐกิจสังคม รวมถึงการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังมีได้มุ่งเน้นการสร้างให้ผู้เรียนเห็นถึงช่องทาง โอกาส ในการประกอบธุรกิจที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบรอบตัวในท้องถิ่นมาสร้างอาชีพ สร้างรายได้หรือเพิ่มมูลค่าได้ ด้วยเหตุนี้ทางโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติสู่การประกอบอาชีพ การวางรากฐานที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจให้กับผู้เรียน จึงออกแบบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกลงไปในรายวิชา เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

● แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา คือ กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ ดังนี้

“กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์”

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์

ด้านความรู้ การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน

ด้านทักษะ การคิดสร้างสรรค์

การสื่อสาร

การทำงานเป็นทีม

เจตคติ ความกล้าเสี่ยง

ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยเน้นเรื่องการนำวัสดุท้องถิ่นมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า
๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น
๔. ดำเนินการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
 - คำนวณต้นทุนการผลิตและการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้า
 - ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้า
 - ฝึกออกร้านจัดจำหน่ายสินค้า
 - สรุปผลการดำเนินงานค้าขาย สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเองร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว เป็นการวางรากฐานส่งเสริม สะสม คุณลักษณะ ทักษะ ความเป็นผู้ประกอบการในเด็กเล็กระดับประถมศึกษา มีการพัฒนาในลักษณะกิจกรรมที่สอดแทรกในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

เนื้อหาที่สอนจะเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุน การวางแผนธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และฝึกฝนการขายให้ได้ อันจะนำไปสู่การบูรณาการความรู้สู่การประกอบอาชีพต่อไป ดังคำที่ว่า “ทำให้ได้ ขายให้เป็น” นั่นเอง

ภาพที่ ๒๘ กิจกรรมการเรียนรู้การสอน แบบโครงงานเป็นฐาน
กับการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

ขั้นที่ ๑ นำเสนอ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดถึงประเด็นความท้าทายของการทำโครงการการเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์คืออะไร โดยประเด็นที่ตั้งให้ผู้เรียนร่วมกันคิด คือ “ถ้าต้องเป็นผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจโดยนำเอาวัตถุโบราณตัวมาเพิ่มมูลค่าและสร้างสรรค์ให้มีความแปลกใหม่ โดยใช้ความรู้เรื่องการแปรรูปและการถนอมอาหารที่ได้เรียนจากรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี” ให้เป็นสินค้าที่มีความสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าการกำหนดสถานการณ์และเพื่อต้องการให้เกิดการเรียนรู้อะไร กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาความรู้จากใบความรู้และองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการผลิตสินค้าเพื่อจัดจำหน่าย ประกอบด้วยความรู้ทางด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็น ผู้สอนจะให้ความรู้กับผู้เรียนผ่านสื่อและใบความรู้ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

- การวิเคราะห์วัตถุโบราณตัว
- การวางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
- การคำนวณต้นทุนการผลิตการจัดจำหน่าย

ขั้นที่ ๒ วางแผน

ผู้เรียนเข้ากลุ่ม ระดมความคิด ร่วมกันวางแผนดำเนินการโครงการ อาทิ การเขียนแผนธุรกิจอย่างง่าย การคำนวณต้นทุนการผลิต การจัดจำหน่าย การสร้างสรรค์ผลิตสินค้า การวางแผนกระบวนการผลิตสินค้า และการจัดจำหน่ายสินค้า

ขั้นที่ ๓ ปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการผ่านการจัดกิจกรรม “ตลาดนัดโรงเรียน” เพื่อเป็นการฝึกผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามที่ได้ออกแบบและฝึกออกร้านจัดจำหน่ายสินค้า โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนของสถานศึกษา ทั้งผู้เรียน ผู้สอนทุกชั้นเรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกประกอบธุรกิจขายสินค้าตามความถนัด และเป็นการปลูกฝังความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย

ขั้นที่ ๔ ประเมินผล

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการ โดยผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง ผู้สอนวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากความสำเร็จของผลงานและการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงถึงสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ หน่วยงาน บริษัท ร้านค้า ผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ที่เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาดูงาน สนับสนุนทรัพยากรทางด้านความรู้ บุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของ เพื่อใช้เป็นทรัพยากรในการเรียนการสอน สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของท้องถิ่นหรือตามความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสังกัดอื่น ๆ ส่วนร่วมในการร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่น เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนร่วมเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์และแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามวาระต่าง ๆ และโอกาสต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคล ปราชญ์ชุมชน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม กลุ่มแม่บ้านที่รวมตัวกันเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัด/ทรัพยากรท้องถิ่น (เกษตรกรรม หัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์ อาหารคาว อาหารหวาน) และกลุ่มสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบอาชีพ ด้านธุรกิจและการประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญตามวิชาชีพ บุคคลเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะในการผลิตสินค้า ซึ่งเป็นสินค้าที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เข้ามามีบทบาทเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ พัฒนาทักษะ และเจตคติการเป็นผู้ประกอบการและอาชีพ โดยเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้และสิ่งของวัตถุดิบ เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียนและ

สถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

๔. เครือข่ายภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนภายในสถานศึกษา ผู้เรียน โดยการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มีการสร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกทุกฝ่ายของสถานศึกษา ครูผู้สอนภายในสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้สอนร่วมที่ถ่ายทอดองค์ความรู้พัฒนาผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนและฝึกประสบการณ์ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ “ตลาดนัดโรงเรียน” ซึ่งหากครูผู้สอนทุกชั้นเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนทั้งโรงเรียน จะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนได้ทุกช่วงชั้น

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา : โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา อำนวยความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ

ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ โดยการส่งเสริม อำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ ความสามารถความเป็นผู้ประกอบการที่สัมพันธ์กับลักษณะสภาพเศรษฐกิจของชุมชน ธุรกิจของท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้สู่ความสำเร็จแก่ผู้เรียนและผู้สอน ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการในอนาคตได้ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังแสวงหาเครือข่ายและพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนและเนื้อหาการเรียนการสอนทั้งองค์ภาครัฐ ภาคเอกชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดหาและจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ กิจกรรม สถานที่ฝึกประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

๒. ผู้สอน

ผู้สอน ผู้สอนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้สอนมีวิสัยทัศน์ มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่อยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีแนวคิดและความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานกับรายวิชาในหลักสูตรระดับประถมศึกษา โดยผู้สอนเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนได้ฝึกสร้างชิ้นงานจากทรัพยากรวัสดุที่มีอยู่รอบตัว ผู้สอนจึงออกแบบการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่สัมพันธ์กับชุมชน ธุรกิจการของท้องถิ่น โดยผู้สอนมีใจมุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน เห็นได้จาก การจัดกิจกรรมที่ต้องการ

ให้ผู้เรียนของตนเองฝึกฝนความเป็นผู้ประกอบการ และส่งเสริมให้นักเรียน ทั้งโรงเรียนได้ฝึกความเป็นผู้ประกอบการร่วมด้วยผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ "ตลาดนัดโรงเรียน" ซึ่งผู้สอนต้องสร้างความร่วมมือกับครูผู้สอน ทุกชั้นเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ทั้งโรงเรียน ซึ่งการจะเห็นได้ว่าการสร้างเครือข่ายภายในสถานศึกษาก็มีส่วนสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน

๓. เครือข่าย

เครือข่าย มีการแสวงหาเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องสร้างความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วน ภาครัฐบาล ภาคเอกชน รวมไปถึง เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ประกอบการ โดยเฉพาอย่างยิ่งเครือข่ายชุมชน สังคมโดยรอบสถานศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นแหล่งทรัพยากรทางด้านความรู้และสิ่งของวัตถุดิบ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของ การประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของท้องถิ่นหรือตามความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและพัฒนาแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์และการทำงานอย่างเป็นระบบ การฝึกลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

๔. ผู้เรียน

ผู้เรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ พัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะและเจตคติความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องเป็นการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพาตนเองไปสู่การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์จากกิจกรรมหรืองานที่ผู้สอนมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ มีการตั้งคำถาม ข้อเสนอแนะ มั่นสังเกตสิ่งรอบข้างที่เป็นโอกาสในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ในระหว่างเรียน ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสู่ความเป็นผู้ประกอบการในอนาคตได้

๕. หลักสูตรหรือแผนการเรียน

สถานศึกษามีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรสาระการเรียนรู้และเทคโนโลยี มีการคัดเลือกรายวิชาที่สามารถสอดแทรกและส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถและเจตคติ โดยมีการออกแบบเนื้อหาการสอนและกิจกรรมที่สอดคล้อง รองรับกับสภาพบริบทท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้กับการดำรงชีวิตได้ รวมทั้งมีการจัดสรรทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

ภาพที่ ๒๙ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จ.ฉะเชิงเทรา

๗. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร

● ข้อมูลสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ตั้งอยู่เลขที่ ๗๘๔ หมู่ ๑๑ ถนนอุดมธรรมภักดี ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๔๒-๗๒๑๙๙๑ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ประชญา “รู้หน้าที่ มีคุณธรรม นำพัฒนาอาชีพ” เอกลักษณ์สถานศึกษา “นายฮ้อยทมิฬ” อัตลักษณ์ “มีวินัย ใฝ่เรียนใฝ่รู้ อยู่อย่างพอเพียง” วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน เปิดสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีแผนกวิชาทั้งหมด ๑๐ แผนกวิชา ดังนี้

- แผนกวิชาช่างยนต์
- แผนกวิชาช่างกลโรงงาน
- แผนกวิชาช่างเชื่อมโลหะ
- แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
- แผนกวิชาช่างโยธา
- แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- แผนกวิชาการบัญชี
- แผนกวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์
- แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์

● สาขาวิชาที่เปิดสอนตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ถึง ปัจจุบัน

- หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	สาขางาน
ประเภทวิชาอุตสาหกรรม	สาขาวิชาช่างยนต์	สาขางานยานยนต์
	สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ	สาขางานผลิตภัณฑ์
	สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง	สาขางานไฟฟ้ากำลัง
	สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	สาขางานอิเล็กทรอนิกส์
	สาขาวิชาช่างก่อสร้าง	สาขางานก่อสร้าง
	สาขาวิชาช่างกลโรงงาน	สาขางานเครื่องมือกล
ประเภทวิชาพาณิชยกรรม	สาขาวิชาพาณิชยกรรม	สาขางานการบัญชี สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
ประเภทคหกรรมศาสตร์	สาขาคหกรรมศาสตร์	สาขาคหกรรมศาสตร์

- หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	สาขางาน
ประเภทวิชาอุตสาหกรรม	สาขาวิชาเครื่องกล	สาขางานเทคนิคยานยนต์
	สาขาวิชาเทคนิคโลหะ	สาขางานเทคนิคการเชื่อม
		อุตสาหกรรม
	สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง	สาขางานติดตั้งไฟฟ้า
	สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์	สาขางานระบบเสียงและภาพ
	สาขาวิชาช่างก่อสร้าง	สาขางานโยธา
ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ	สาขาวิชาช่างกลโรงงาน	สาขาวิชาเทคนิคการผลิต
	สาขาวิชาการบัญชี	สาขางานการบัญชี
ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	สาขางานเทคโนโลยีสารสนเทศ
		สาขางานเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล
ประเภทคหกรรมศาสตร์	สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ	สาขางานอาหารและโภชนาการ

ข้อมูลสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

ผลิตและพัฒนากำลังคนโดยความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานระดับประเทศในระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน

รูปแบบ/วิธีการ ความร่วมมือที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ที่ให้ความร่วมมือ	สาขาวิชาที่ได้รับความร่วมมือ
๑. ทวิภาคี/ลงนามความร่วมมือ	๑.๑ บริษัท กมลอินทร์สตรี จำกัด ๑.๒ บริษัท ไทยโซบี โคเกอ จำกัด ๑.๓ บริษัท กันยง อิเล็กทริก จำกัด ๑.๔ บริษัท ทริคแมนูแพคเจอร์ริง ๑.๕ บิ๊กเจริญ เครื่องเย็บ ๑.๖ บริษัท พูจิคุระ อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด ๑.๗ บริษัท วัฒนไพศาล เอ็นยีเนียริง จำกัด	- แผนกช่างเชื่อม/แผนกเครื่องกล - แผนกเครื่องกล - แผนกไฟฟ้า/แผนกเครื่องกล - แผนกเครื่องกล - แผนกไฟฟ้ากำลัง - แผนกคอมพิวเตอร์ - แผนกช่างเชื่อม/แผนกเครื่องกล
๒. ทวิศึกษา/ลงนามความร่วมมือ	๒.๑ โรงเรียนสว่างแดนดิน ๒.๒ โรงเรียนหนองหลวง ๒.๓ โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ๒.๔ โรงเรียนแนวพิทยาคม ๒.๕ โรงเรียนพังโคนพิทยาคม ๒.๖ โรงเรียนดงหม้อทอง ๒.๗ โรงเรียนลำปลาหาง ๒.๘ โรงเรียนศึกษาประชาสามัคคี ๒.๙ โรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา	- แผนกเครื่องกล
๓. จัดอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	๓.๑ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค ๖ ขอนแก่น	- นักเรียนนักศึกษาที่สนใจ
๔. จัดหางานต่างประเทศ/ลงนามความร่วมมือ	๔.๑ TWE Technical (ไปญี่ปุ่น) ๔.๒ ZEN (ไปญี่ปุ่น)	- นักเรียนนักศึกษาที่สนใจ

- **สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ**

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกในรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในหลักสูตรประเภทพาณิชยกรรมเท่านั้น ส่วนหลักสูตรประเภทอื่นอื่น ๆ ยังไม่ได้มีการจัดรายวิชาหรือเนื้อหาที่พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน มีเพียงบางหลักสูตรที่เน้นการเป็นผู้ประกอบการเฉพาะด้าน เช่น หลักสูตรคหกรรม เป็นต้น

วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน มีการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีจึงมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติงานกับผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนโดยตรง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติในการเป็นผู้ประกอบการผ่านการทำงานจริงและประสบการณ์ตรงจากที่ผู้เรียนได้พบ นอกจากนี้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน ก็มีความต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการร่วมไปด้วย ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนไปประกวด หรือกิจกรรมสร้างรายได้ระหว่างเรียน หรือ ฝึกทดลองประกอบกิจการโดยมีพื้นที่ฝึกประสบการณ์ภายในสถานศึกษาไว้ให้ด้วย

- **แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ**

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา คือ กิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการตามหลักสูตรวิทยาลัยเทคนิค ดังนี้

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมาย: ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาระดับระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ด้านความรู้	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
ด้านทักษะ	การคิดสร้างสรรค์ การวางแผนอย่างเป็นระบบ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม
เจตคติ	ความกล้าเสี่ยง ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในรายวิชาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยเน้นเรื่องการเป็นผู้ประกอบการตามสาขาวิชาชีพ
๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อการเป็นผู้ประกอบการตามสาขาอาชีพ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการปฏิบัติจริง
๔. ดำเนินการสอนแบบแบบผสมผสานและและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
 - เขียนแผนธุรกิจ คำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือ สินค้า หรือ บริการ
 - ออกแบบการตลาด การประชาสัมพันธ์
 - ผลิตผลิตภัณฑ์หรือสินค้าหรือบริการและทดลองเปิดจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
 - สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเองร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมดำเนินการสอนแบบแบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

แนวทางการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดินเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ

วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่หลากหลายที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการ ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า การใช้ความรู้ในชีวิตจริงผ่านการทำงาน การฝึกปฏิบัติ ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมและการแก้ปัญหา ทำทนายร่วมกัน มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกการคิด ประยุกต์ความรู้สร้างสรรค์ชิ้นงานโครงงาน เรียนรู้โดยการกระทำ โดยมีผลงานที่แสดงถึงศักยภาพและความสำเร็จของผู้เรียน เป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีวิธีการหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามศาสตร์สาขาวิชาแต่ละประเภท แต่มีจุดมุ่งเน้นที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการร่วมไปด้วย ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมการประกวด หรือกิจกรรมสร้างรายได้ระหว่างเรียน หรือฝึกทดลองประกอบกิจการโดยมีพื้นที่ฝึกประสบการณ์ภายในสถานศึกษาไว้ให้ด้วย

การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการผสมผสานวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ส่วน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนและด้านทรัพยากรการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตัวตน สร้างทักษะ สร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาและการประกอบอาชีพในการเป็นผู้ประกอบการและประกอบธุรกิจของตนเอง มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ ๓๐ แนวทางการจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน จ.สกลนคร

๑. ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้

มีการกำหนดหลักสูตร สาระการเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ธุรกิจและรายวิชา ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยผู้เรียนในหลักสูตรประเภทพาณิชยกรรมจะต้องเรียนเพราะเป็นวิชาบังคับ สำหรับในกลุ่มวิชาอื่น ๆ เช่น ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ประเภทวิชาคหกรรม จะมีการสอดแทรกองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติในความเป็นผู้ประกอบการลงไปใน การสอนตามสาระของตนเอง เช่น วิธีการพัฒนาสินค้าให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การคำนวณ ต้นทุน การแสวงหาช่องทางและโอกาสแห่งความสำเร็จ ซึ่งทุกสาขาวิชาจะมองเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ ด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

สำหรับรายวิชา “ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ” (สอศ.) (รหัสวิชา ๒๐๐๐๑ - ๑๐๐๓) ตามหลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม โดยเนื้อหาประกอบด้วยความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ หลักการวางแผนเป้าหมายด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ การออมและการลงทุน การเป็นผู้ประกอบการกับการบริหารงานในองค์กร การจัดหาและการวางแผนทางการเงิน กฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ การจัดทำแผนธุรกิจ การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตในองค์กร การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

จุดประสงค์รายวิชา

๑. เข้าใจเกี่ยวกับหลักการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ หลักการจัดการการเงิน หลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตเบื้องต้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. สามารถจัดทำแผนธุรกิจอย่างง่าย โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต

๓. มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการและมีกิจนิสัยในการทำงานด้วยความรับผิดชอบ รอบคอบ ชยัน ประหยัด และอดทน

สมรรถนะรายวิชา

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ หลักการจัดการการเงิน หลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตเบื้องต้น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. จัดทำแผนธุรกิจอย่างง่าย

๓. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนและดำเนินงาน

๔. ประยุกต์ใช้หลักการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิตในการวางแผนและดำเนินงาน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนเป้าหมายชีวิตด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ การออมและการลงทุน ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ การจัดหาและวางแผนทางการเงิน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ รูปแบบและการจัดทำแผนธุรกิจ หลักเบื้องต้นในการบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต ในองค์กร และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ

๒. ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายที่แต่ละประเภทสาขาวิชาสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ โดยผู้สอนในแต่ละสาขาวิชาจะได้คัดเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ในภาพรวมวิธีการเรียนการสอนที่ใช้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน มีดังนี้

๑) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีประสบการณ์ของตนเอง เป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น

๒) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยและผู้สอนงาน ซึ่งเป็นวิธีการของผู้สอนในการกำหนดบทบาทของตนเป็นผู้เอื้ออำนวยและโค้ชเพื่อนำผู้เรียนไปสู่ทางแก้ปัญหา มีกระบวนการให้ผู้เรียน ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนได้เลือกแนวทางของตนเองได้ ช่วยผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ จากข้อผิดพลาดและความสำเร็จของตนเอง

๓) ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการตั้งสมาชิกในชุมชนที่เป็นผู้ประกอบการเข้ามาเป็นวิทยากรบรรยาย เป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา และเป็นต้นแบบให้แก่นักศึกษาในวิทยาลัย

๔) ผู้เรียน (นักศึกษา) เป็นผู้นำการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำในการเรียนการสอนและดำเนินการจัดกิจกรรมเอง เช่น วางแผนธุรกิจ สร้างและบริหารจัดการธุรกิจ จัดทัศนศึกษา ฝึกฝนการเจรจาต่อรอง ทำกิจกรรมกลุ่มแก้ปัญหา รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และเรียนรู้แบบการสืบสอบเป็นฐาน

๕) การสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นวิธีการที่ให้นักศึกษามีทักษะเพื่อเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี มีโอกาสได้แก้ปัญหาทั้งง่ายและยาก ทั้งที่มีคำตอบชัดเจนและปัญหาที่มีคำตอบไม่ตายตัว/ไม่ชัดเจน เพื่อนำมาสู่การสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางในการปฏิบัติที่ดีขึ้นสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

๖) การสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่ต้องใช้หนังสือ คอร์สต่าง ๆ การสัมมนา การวิจัย การเรียนเป็นกลุ่ม การสวมบทบาท การมีวิทยากรมาบรรยาย การมีพี่เลี้ยง การมีที่ปรึกษา การมีต้นแบบ การทัศนศึกษา การอบรมโดยใช้ คอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ เพื่อเอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้ขั้นสูง

๗) การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทักษะผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้า และการใช้ความรู้ในชีวิตจริง ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมและการแก้ปัญหาท้าทายร่วมกัน โดยมีผลงานที่แสดงถึงศักยภาพและความสำเร็จของผู้เรียน เป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ (Knowledge Worker) ที่สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีวิธีการหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (Co-Learning Process) ศึกษาการแก้ปัญหา (Problem Solving) ฝึกความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ความรู้สร้างสรรค์ชิ้นงานโครงการ เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

๘) วิธีการเรียนแบบ Work-Based Learning (WBL) เป็นการเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน ซึ่งมีสัดส่วนการทำงานในสถานประกอบการเสมือนพนักงานจริง มากกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบปกติที่เวลาส่วนใหญ่จะอยู่ในห้องเรียนของสถาบันการศึกษา โดยเป็นการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน นั่นคือ ความรู้บวกประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ที่สำคัญการเรียนและการปฏิบัติงานจะต้องอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน จนสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจให้เกิดประโยชน์ในการทำงานได้

๓. ด้านทรัพยากรการเรียนรู้

จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทรัพยากรและแหล่งฝึกประสบการณ์ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนทุกประเภทสาขาวิชา ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ ในการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนให้ได้ ฝึกปฏิบัติ งบประมาณที่สนับสนุนการดำเนินงานทุกประเภทสำหรับการจัดการเรียนการสอน และแหล่งฝึกประสบการณ์ สถานที่ฝึกงาน สถานที่ประกอบการธุรกิจ เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญมากเพราะผู้เรียนจะได้ฝึกฝนสร้างผลงาน ฝึกประกอบธุรกิจและฝึกฝนความเป็นผู้ประกอบการ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีอาชีพ มีรายได้ มีงานทำ โดยทางวิทยาลัยได้มีการจัดพื้นที่ฝึกประสบการณ์ภายในวิทยาลัย เช่น พื้นที่จัดจำหน่ายสินค้า ประกอบธุรกิจ (ขายเบเกอรี่ ถั่ว กาแฟ ผ้าท้องถิ่น ม้านั่ง ฯลฯ) พื้นที่ในการฝึกฝนทักษะในการผลิตสินค้า (เบเกอรี่ ถั่ว อาหาร ม้านั่ง งานใบตอง งานจัดดอกไม้ งานคหกรรม งานช่างประเภทต่าง ฯลฯ) บริการล้างรถ และพื้นที่ในการนำเสนอผลงานของผู้เรียนตามโอกาสและกิจกรรมต่าง ๆ (กิจกรรมเปิดโลกการศึกษา

กิจกรรมนำเสนอผลงานปลายภาคเรียน ฯลฯ) นอกจากนั้น ยังมีการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือและหาพื้นที่ฝึกประสบการณ์การเรียนรู้จากผู้ประกอบการโดยตรงสำหรับผู้เรียน (โรงงาน โรงแรม ผู้ประกอบการรอบสถานศึกษาในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน ฯลฯ)

เครือข่ายความร่วมมือ : วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาคเอกชน มีหน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้สอนและผู้เรียน เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ห้าง ร้าน บริษัท โรงงาน โรงแรม สถานประกอบการเอกชน ตัวอย่างเช่น ร้านอู่ซ่อมรถยนต์ ร้านอู่ซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ ร้านยางรถยนต์ ร้านประดับยนต์ ร้านเครื่องเสียง บริษัทเอกชน โรงแรม โรงงาน อุตสาหกรรม ทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่ เข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ในสถานศึกษาในรูปแบบร่วมจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่าง ๆ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้สอนและผู้เรียนของวิทยาลัย มีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการ เป็นแหล่งศึกษาดูงาน ฝึกงานและฝึกประสบการณ์แก่ผู้เรียน สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ทางด้านความรู้ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นทรัพยากรในการเรียนการสอน สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นที่มาสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของท้องถิ่นหรือตามความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัดหรืออำเภอ หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) หน่วยงานจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาต่าง ๆ เข้ามาเป็นเครือข่ายที่ร่วมวางแผนหรือนโยบายในการจัดการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้งพัฒนาบุคลากรผู้สอน เนื้อหา รายวิชา เทคนิควิธีการต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบและเป็นองค์รวม ร่วมเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้ส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกงาน การนำเสนอผลงาน หรือจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนสถานศึกษา

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม บุคคลเหล่านี้ล้วนที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ มีความรู้และทักษะอาชีพต่าง ๆ เช่น ด้านการเงินและการบัญชี ด้านเครื่องจักรกล ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคหกรรมศาสตร์ เป็นต้น โดยการเข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดการเรียนการสอน ถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เข้ามามีบทบาทเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ พัฒนาทักษะ และเจตคติการเป็นผู้ประกอบการ และอาชีพ เป็นแหล่งการเรียนรู้ ประเภทบุคคลที่สถานศึกษาสามารถเชิญมาเป็นวิทยากร หรืออาจเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ แหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียนและสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา :
วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ ตลาดแรงงานและสภาวะการณ์โลก จึงมีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ สมรรถนะ ทักษะ เจตคติความเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ แบบผสมผสานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทุกสายวิชาชีพในทุกหลักสูตรระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาหารที่สัมพันธ์กับชุมชน สนองธุรกิจของพื้นที่หรือสนองต่อตลาดแรงงานยุคปัจจุบัน ส่งเสริมผู้เรียนประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง อีกทั้งผู้บริหารมีมุมมองหรือวิธีการบริหารใหม่ ๆ แสวงหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบการเข้าร่วมโครงการสำคัญในการแสดงความสามารถ การไปฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการกับองค์กรภายนอกสถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย

มีการส่งเสริมศักยภาพของผู้สอน ให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการและทักษะการสอนในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ด้วยการส่งเสริมให้ผู้สอนไปฝึกงาน หรือ ฝึกประสบการณ์ หรือ ศึกษาดูงาน กับสถานประกอบการเครือข่าย รวมทั้ง มีการจัดหา งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรการเรียนรู้ สถานที่ฝึกปฏิบัติการ สถานที่ฝึกประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อความต้องการ และสามารถแสวงหาและสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๒. ผู้สอน

ผู้สอน เป็นผู้ที่เข้าใจถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในสาขาของตน มีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับศาสตร์สาขาวิชาของตนเอง โดยเน้นที่การฝึกทักษะตามศาสตร์ของตนและผสมผสานองค์ความรู้และทักษะความเป็นผู้ประกอบการร่วมเข้าไปด้วย ผู้สอนมุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเข้าร่วมการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน หรือการเข้าไปฝึกประสบการณ์กับสถานประกอบการด้วยตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนของตน ซึ่งมีใช่แค่ผู้สอนในรายวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้สอนที่เกี่ยวข้องโดยสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม เครือข่ายภาคประชาสังคม เป้าหมายของภาครัฐและภาคเอกชน

๓. เครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

เครือข่าย มีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องเกิดความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นไปตามแนวทางการความต้องการและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งเครือข่ายมีทั้งองค์กร ภาครัฐบาล ภาคเอกชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ปกครอง ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

เครือข่ายภาคเอกชน มีการระดมความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาร่วมจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบการ/สถานประกอบการทั้งในท้องถิ่น ห้างร้าน บริษัท โรงงาน โรงแรม สถานประกอบการเอกชน เป็นต้น ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนเข้าไปศึกษาดูงานหรือฝึกงาน เครือข่ายเอกชนต่าง ๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ฝึกทักษะส่งเสริมแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ เป็นพื้นที่การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ตรง หรือมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษา

เครือข่ายภาครัฐบาล ที่เข้ามาส่วนร่วมในการเป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ แก่ผู้เรียนหรือจัดสรรงบประมาณมาสนับสนุนสถานศึกษา ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ส่งเสริมทั้งในส่วนนโยบายและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้ส่งผู้เรียนเข้าไปฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกงาน การนำเสนอผลงาน

เครือข่ายภาคประชาชนและสังคม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครอง เป็นเครือข่ายที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แก่ผู้เรียนในลักษณะที่แตกต่างกันไป ตามความถนัด เป็นแหล่งความรู้ประเภทบุคคลที่สถานศึกษาสามารถเชิญมาเป็นวิทยากร หรือ อาจเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ แหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมีความใกล้ชิดกันอย่างมาก

๔. ผู้เรียน

ผู้เรียนต้องเป็นผู้มีความมุ่งมั่น มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ทักษะอาชีพ พัฒนาทักษะและสมรรถนะ ความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองและแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการศึกษารเรียนรู้ด้วยตนเอง การปรึกษาหารือหรือการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ หรือการฝึกประสบการณ์จากแหล่งฝึกประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางตรงให้แก่ตนเอง อีกทั้งยังต้องมีวินัยในการเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรม มีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือเป้าหมายความสำเร็จของตนเองเมื่อเรียนจบในหลักสูตรหรือในแต่ละรายวิชา และเห็นถึงความสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างรายได้ให้กับตนเองในระหว่างเรียน การวางแผนการศึกษาต่อหรือหาช่องทางในการประกอบอาชีพและหารายได้ในอนาคตด้วย

๕. ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วย

บุคคล ประกอบด้วย วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญ ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ และผู้ประกอบการในธุรกิจ แต่ละประเภท ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการเป็นทรัพยากรที่สำคัญของสถานศึกษา

แหล่งฝึกประสบการณ์และทักษะปฏิบัติและสถานประกอบการ เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่สร้างประสบการณ์ตรงในการประกอบธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการ ให้กับผู้เรียน สถานที่และพื้นที่สร้างประสบการณ์เรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ศูนย์บ่มเพาะ ศูนย์แสดงสินค้า รวมทั้งสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายของสถานศึกษาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญ มีความพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียน

ภาพที่ ๓๑ รวมภาพการดำเนินงาน วิทยาลัยเทคนิคสว่างแดนดิน จ.สกลนคร

รายงานผลการศึกษาและพัฒนา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

๘. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม(อว.)

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก

● ข้อมูลสถานศึกษา

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ตั้งอยู่เลขที่ ๑ ถนนสนามบิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๖๖ ไร่ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร เปิดรับนักเรียนรุ่นแรก ในปีการศึกษา ๒๕๔๙ แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ระดับคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความเป็นเลิศรอบด้าน มีความถนัดด้านวิทยาศาสตร์และความสามารถทางภาษา ปี ๒๕๕๒ ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย มีมติให้โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรมีระบบบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ และเป็นรูปแบบโรงเรียนประจำ (Residential School) และเป็นสถานที่ฝึกสอนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เป็นโรงเรียนที่บ่มเพาะผู้เรียนให้มีจิตวิทยาศาสตร์ ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อก้าวสู่ระดับสากล” ปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ - ๖ มีจำนวนห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน ๒๑ ห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๘ ห้องเรียน และห้องเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโดยการกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (โครงการ รวม.) จำนวน ๖ ห้องเรียน หลักสูตรการเรียนของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๖ นอกเหนือจากผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาพื้นฐานแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม (เลือกเสรี) ได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง จากกลุ่มรายวิชาที่จัดสรรไว้ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นอีกด้วย

● สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ไม่มีการกำหนดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่มีการส่งเสริมด้วยการสอดแทรกความรู้ด้านการประกอบธุรกิจในการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งจะมีเนื้อหาความรู้ด้านการประกอบธุรกิจหนึ่งหน่วยเท่านั้น โดยจุดมุ่งหมายของรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีนี้ จะเน้นการให้ความรู้และทักษะในงานอาชีพ งานประดิษฐ์ งานบ้าน งานฝีมือ และการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน แต่ไม่ได้มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของความเป็นผู้ประกอบการ

ตามที่โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๖ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม (เลือกเสรี) ได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง จากกลุ่มรายวิชาที่จัดสรรไว้ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกเหนือจากผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาพื้นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสในเลือกศึกษารายวิชาที่ตรงตามความต้องการของตน นอกจากนี้ รายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดขึ้นมาในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมยังสามารถที่จะปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย สอดแทรกเนื้อหาที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ได้ โดยในรายวิชากลุ่มการงานอาชีพ

และเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระรายวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางอาชีพอันจะไปสู่ช่องทางในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตผู้เรียนได้ในอนาคต ซึ่งง่ายต่อการที่จะสอดแทรกองค์ความรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาในกลุ่มสาระนี้ให้มีคุณลักษณะในการเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัตกรรม มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่จะสามารถประกอบธุรกิจหรือพัฒนานวัตกรรม สินค้า ผลิตภัณฑ์หรือบริการในรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม ซึ่งสถานศึกษาและผู้สอนเล็งเห็นว่ารายวิชาการจัดดอกไม้สากล ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถจัดดอกไม้สากลในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาแล้วจะมีทักษะในการผลิตสินค้าและบริการด้านการจัดดอกไม้สากล ซึ่งถ้าหากมีการต่อยอดองค์ความรู้หรือพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และสร้างเจตคติของความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนด้วยแล้วจะเกิดประโยชน์อย่างมากต่อผู้เรียนในการประกอบอาชีพในอนาคตและสามารถนำไปบูรณาการต่อยอดในการพัฒนานวัตกรรม สินค้า บริการให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาและผู้สอนจึงเล็งเห็นว่ารายวิชาการจัดดอกไม้สากล เป็นรายวิชาที่สามารถพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างภูมิรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนอันจะเป็นการชี้ช่องทางและเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาอาชีพและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะคนไทย ๔.๐ ได้ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ

นอกจากนั้น โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะของกิจกรรมชุมนุมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ โดยกิจกรรมชุมนุมที่เปิดมาและได้รับความนิยมจากผู้เรียนอย่างมากอย่างชุมนุมชงกาแฟ ซึ่งเป็นชุมนุมที่มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถชงกาแฟซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมได้หลากหลายเมนู สามารถรู้จักเมล็ดกาแฟแต่ละชนิด จำแนกและคัดเลือกเมล็ดกาแฟแต่ละชนิดมารังสรรค์เป็นเมนูเครื่องดื่มยอดนิยมได้ ซึ่งในกิจกรรมชุมนุมชงกาแฟนี้สถานศึกษาและผู้สอนเล็งเห็นว่าสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนต่อยอดให้แก่ผู้เรียนได้ เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟในอนาคตอันจะเป็นหนึ่งในช่องทางประกอบการประกอบอาชีพการหารายได้หรือสร้างรายได้เพิ่มเติม ทั้งนี้ ผู้สอนจึงเห็นว่ากิจกรรมชุมนุมชงกาแฟ สามารถพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนได้

● แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการ

จากการลงพื้นที่และร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการกับโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จึงได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา ออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการการจัดดอกไม้สากล และกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ ดังนี้

“กิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการการจัดดอกไม้สากล”

ลักษณะ: กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในรายวิชาการจัดดอกไม้สากล

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากลในรายวิชาการจัดดอกไม้สากล

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเรียนรู้ผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากล

<i>ด้านความรู้</i>	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
<i>ด้านทักษะ</i>	การคิดสร้างสรรค์
	การวางแผนอย่างเป็นระบบ
	การสื่อสาร
	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
	การทำงานเป็นทีม
<i>เจตคติ</i>	ความกล้าเสี่ยง
	ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในรายวิชาการจัดดอกไม้สากลโดยเน้นเรื่องการเรียนรู้ผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากล
๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อการเรียนรู้ผู้ประกอบการการจัดดอกไม้สากลเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการจัดดอกไม้สากล
๔. ดำเนินการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
 - เขียนแผนธุรกิจ การคำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ออกแบบการจัดดอกไม้สากลตามรูปแบบต่าง ๆ
 - ออกแบบการตลาด การประชาสัมพันธ์
 - การจัดดอกไม้สากล และเปิดจำหน่ายในรูปแบบใด ๆ ที่ผู้เรียนสนใจ
 - สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเองร่วมกับผู้สอน
๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเรียนรู้ผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากล

กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของรายวิชาการจัดดอกไม้สากลดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

รายวิชาการจัดดอกไม้สากล เป็นรายวิชาสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม (เลือกเสรี) กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพและเทคโนโลยี ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง จากกลุ่มรายวิชาเพิ่มเติม (เลือกเสรี) ที่จัดสรรไว้ การพัฒนาส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการจะมีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมหนึ่งที่สอดแทรกในรายวิชาเพื่อปลูกฝังความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระรายวิชาการจัดดอกไม้สากลและระดับการศึกษาของผู้เรียนซึ่งในที่นี้เป็นผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชานี้ผู้สอนจะเริ่มสอนให้ความรู้และฝึกทักษะแก่ผู้เรียนผลิตสินค้าหรือบริการการจัดดอกไม้สากลให้มีความชำนาญเสียก่อน ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่จะเน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะในงานฝีมือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดดอกไม้สากลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะกลายเป็นผลิตภัณฑ์/สินค้าและบริการด้านการจัดดอกไม้สากล จากนั้นผู้สอนจึงจะเพิ่มเติมเนื้อหาและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน โดยให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพียงหนึ่งหรือสองหน่วยการเรียนรู้และจัดกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการด้วยการทำโครงงานเพื่อฝึกฝนการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการค้า ผลิตภัณฑ์/สินค้าหรือบริการด้านการจัดดอกไม้สากล

กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในรายวิชาการจัดดอกไม้สากล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ นำเสนอ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาความรู้จากใบความรู้และองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากล ประกอบด้วยความรู้ทางด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการที่จำเป็น ผู้สอนจะให้ความรู้กับผู้เรียนผ่านสื่อและใบความรู้ ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้

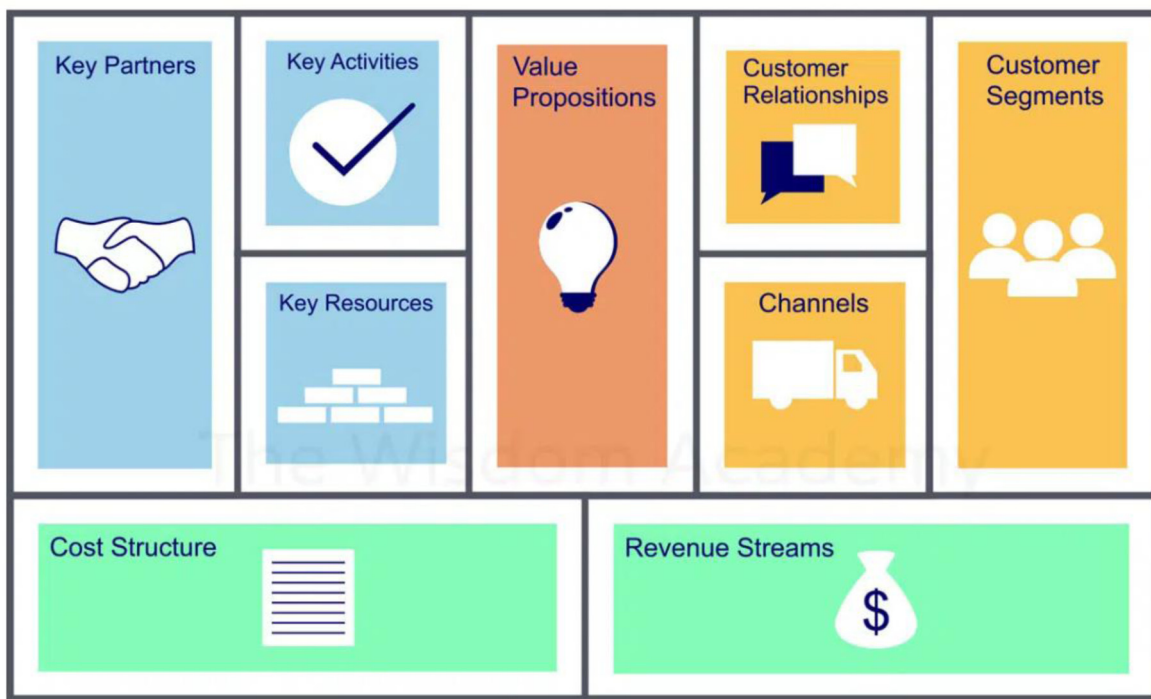
- การวางแผนการผลิตสินค้า จัดจำหน่ายหรือบริการ
- การเขียนแผนธุรกิจซึ่งแผนธุรกิจอย่างง่ายหรือแผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas การคำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
- การออกแบบ การจัดดอกไม้สากลตามรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับการประกอบธุรกิจ และตามความต้องการของผู้เรียน
- การตลาดและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อการขาย

หลังจากนั้นกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนออกแบบธุรกิจเป็นผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากล ศึกษาสถานการณ์สภาพแวดล้อมจากร้านจัดดอกไม้สากล ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ขั้นตอนของโครงงานต่อไป

ขั้นที่ ๒ วางแผน

ผู้เรียนเข้ากลุ่ม ระดมความคิด ร่วมกันวางแผนดำเนินการโครงการตามสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเป็นผู้ประกอบการออกแบบธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากล การกำหนดโจทย์สถานการณ์โครงการสามารถทำได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก การจัดตั้งร้านรับจัดดอกไม้สากลแบบจำลองทางธุรกิจ (prototype) นำเสนอแนวคิดการจัดตั้งธุรกิจและจำลองการประกอบการ และในลักษณะที่สอง การลงมือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านรับจัดดอกไม้สากล เป็นลักษณะการจัดจำหน่ายและบริการจัดดอกไม้สากลในสถานการณ์จริง อาทิ ทำธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากล ช่วงวันสำคัญ เช่น วันพ่อ/วันแม่/วันไหว้ครู/วันเฉลิมพระชนมพรรษา/วันสำเร็จการศึกษา เป็นต้น โดยผู้เรียนร่วมกันระดมความคิด อภิปราย ทหาหรือจนได้ข้อสรุปของกลุ่ม เริ่มต้นในการวางแผนการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากลด้วยการเขียนแผนธุรกิจอย่างง่าย หรือ แผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas ในที่นี้ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนวิเคราะห์ธุรกิจและเขียนแผนธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้สากล Business Model Canvas และแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในการปฏิบัติ

Business Model Canvas

ภาพที่ ๓๒ แผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas

อ้างอิงจาก <https://thewisdom.co/content/what-is-business-model-canvas/>

Business Model Canvas คือ ส่วนประกอบภาพรวมของธุรกิจที่สามารถแสดงส่วนสำคัญหลัก ๆ อยู่สองส่วนด้วยกัน คือ ธุรกิจเกิดรายได้ได้อย่างไร และ ผู้ซื้อหรือลูกค้าที่ใช้บริการของเราได้รับคุณค่าอะไรจากเรา ทั้งสองส่วนนี้จะมีส่วนประกอบด้วยกันทั้งหมด ๙ ส่วน และจัดกลุ่ม ได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้

(อ้างอิงจาก <https://thewisdom.co/content/what-is-business-model-canvas/>)

HOW ประกอบด้วย

Key Partner (พันธมิตรหลัก): คู่ค้าหรือพันธมิตรหลักที่มีส่วนช่วยในการดำเนินธุรกิจ

Key Activities (กิจกรรมหลัก): กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า หรือผู้ใช้บริการ

Key Resources (ทรัพยากรหลัก): สิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น พนักงาน ระบบ หลังบ้าน ระบบบัญชี เป็นต้น

WHAT ประกอบด้วย

Value proposition (การเสนอคุณค่า): คุณค่าที่ธุรกิจได้ส่งมอบให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพอใจสูงสุด

WHO ประกอบด้วย

Customer Relationship (ความสัมพันธ์กับลูกค้า): การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มลูกค้า หรือการช่วยเหลือ สร้างความสัมพันธ์เพื่อเก็บข้อมูล และรักษาฐานลูกค้า นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของธุรกิจ

Customer Segment (กลุ่มลูกค้า): กลุ่มลูกค้าที่มีโอกาสที่จะมาซื้อหรือใช้บริการสินค้าของเรา

Channel (ช่องทาง): ช่องทางที่ลูกค้าสามารถซื้อ หรือใช้บริการ หรือเข้าถึงคุณค่าทางธุรกิจ ที่เราได้นำเสนอให้แก่ลูกค้า

MONEY ประกอบด้วย

Cost Structure (โครงสร้างต้นทุน): ต้นทุนในการดำเนินการทางธุรกิจหรือต้นทุนที่ใช้ในการส่งมอบคุณค่าให้แก่ลูกค้า

Revenue Streams (กระแสรายได้): รูปแบบหรือช่องทางที่มีการเกิดรายได้เข้ามายังธุรกิจ

ขั้นที่ ๓ ปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากลของกลุ่มตนเอง โดยปฏิบัติตามแผนธุรกิจและแผนการดำเนินงานที่ได้เขียนไว้ในขั้นวางแผนเมื่อปฏิบัติการเสร็จสิ้น ตามสถานการณ์ที่กำหนด ผู้เรียนจะเขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการที่ได้วางแผนและทำงานร่วมกัน

- ร่วมกันจัดตั้งธุรกิจ เลือกที่ตั้งสถานประกอบการอาจเป็นแบบหน้าร้านหรือออนไลน์
- การออกแบบ ผลิต จัดดอกไม้สากลตามรูปแบบต่าง ๆ (ผลิตสินค้า)
- จัดจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการจัดดอกไม้สากลตามความต้องการของลูกค้า
- ทำการตลาด เลือกช่องทางในการนำเสนอสินค้าและบริการสู่ลูกค้า

- เลือกใช้ช่องทาง วิธีการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการในการจัดดอกไม้สากลสู่การขาย

ขั้นที่ ๔ ประเมินผล

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านจัดดอกไม้สากล หลังได้ลงมือปฏิบัติ โดยการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยผู้สอน ผู้เรียน สะท้อนผลและประเมินความสำเร็จ และประสบการณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงมือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ร้านจัดดอกไม้สากล ผู้สอนยังทำการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน

“กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ”

ลักษณะ: กิจกรรมชุมนุม

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในกิจกรรมชุมนุม

วัตถุประสงค์: พัฒนากิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟในกิจกรรมชุมนุมชงกาแฟ

เป้าหมาย: กิจกรรมการเรียนรู้แบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเพื่อการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ

ด้านความรู้	การวางแผนทางธุรกิจขั้นพื้นฐาน
ด้านทักษะ	การคิดสร้างสรรค์ การวางแผนอย่างเป็นระบบ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานเป็นทีม
เจตคติ	ความกล้าเสี่ยง ความใฝ่ในความสำเร็จ

การดำเนินงานพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับนักวิจัย :

๑. วิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นในการกิจกรรมการเรียนรู้แบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
๒. ออกแบบวัตถุประสงค์ บทเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้แบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ ดำเนินกิจกรรมชุมนุมชงกาแฟ ที่ผู้เรียนมีอิสระในการเรียน โดยเน้นเรื่องการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ
๓. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเพื่อการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านการจำลองสถานการณ์ผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการชงกาแฟ
๔. ดำเนินการสอนแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
 - ศึกษาสถานประกอบการธุรกิจร้านกาแฟต้นแบบ
 - วางแผนการผลิตและจัดจำหน่าย
 - เขียนแผนธุรกิจ การคำนวณต้นทุนการจัดจำหน่าย
 - ศึกษาจากต้นแบบที่ดีของการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น

- ออกแบบสูตรกาแฟ วิธีการชง วัสดุ อุปกรณ์ และภาชนะต่าง ๆ
- ออกแบบการตลาด และการประชาสัมพันธ์
- สรุปผลการดำเนินงานธุรกิจ สะท้อนผลการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการของตนเอง

ร่วมกับผู้สอน

๕. วัดและประเมินผลการเรียนรู้และสรุปผลองค์ความรู้กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ

กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชงกาแฟ

“กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ”

การดำเนินการจัดกิจกรรมชุมชนได้ดำเนินการตามแนวคิด “การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ” เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสถานการณ์จริงจากสถานประกอบการและผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟ การได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในอาชีพและร่วมกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบที่หลากหลายที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งการสำรวจ การศึกษาค้นคว้า การทดลองฝึกปฏิบัติจริง การทดลอง การอภิปราย ตลอดจนร่วมหาแนวทางในการแก้ปัญหาในการดำเนินการธุรกิจ โดยผู้เรียนมีบทบาทในการศึกษาค้นคว้า อภิปรายร่วมกัน ฝึกลงมือปฏิบัติร่วมกัน และผู้สอนมีบทบาทในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ในการประกอบธุรกิจให้แก่ผู้เรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ในการประกอบธุรกิจให้แก่ผู้เรียน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ซึ่งมี ๕ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ การฝึกปัญญาจากต้นแบบผู้ประกอบการ

การศึกษาศานประกอบการจริงเกี่ยวกับวิธีการทำงานในการประกอบการ เพื่อให้ได้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้ประกอบการ การศึกษาความรู้ หลักการปฏิบัติงานและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานทางธุรกิจของสถานประกอบการต้นแบบ และการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับหลักการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ การประกอบธุรกิจร้านกาแฟ การวางแผนทางธุรกิจ การเงินการบัญชี เป็นต้น

ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะพาผู้เรียนไปศึกษาศานประกอบการร้านกาแฟและให้ผู้เรียนได้สัมภาษณ์ สนทนากับผู้ประกอบการเกี่ยวกับรายละเอียดในการประกอบการ การดำเนินงานธุรกิจร้านกาแฟ การศึกษาถึงปัญหาข้อแก้ไขในการปฏิบัติงาน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของสถานประกอบการ ศึกษาความรู้ ทฤษฎี หลักการประกอบการและนำความรู้ที่ได้มาวางแผนในการดำเนินการประกอบการของตนเอง

ประเด็นการสัมภาษณ์ อาทิเช่น การคัดเลือกที่ตั้งร้าน งบประมาณ การจัดตกแต่งร้านกาแฟ การบริหารงาน การกำหนดเมนูเครื่องดื่ม การกำหนดราคา การคัดเลือกเมล็ดกาแฟ การให้บริการ

ขั้นที่ ๒ การออกแบบการเป็นผู้ประกอบการ

ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการออกแบบธุรกิจร้านกาแฟ โดยจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มหรือตนเองเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านกาแฟ โดยให้ผู้เรียนวางแผนการทำธุรกิจร้านกาแฟ การเขียนแผนธุรกิจร้านกาแฟของกลุ่มหรือตนเองเป็นแผนธุรกิจ ซึ่งอาจเป็นแผนธุรกิจอย่างง่ายหรือแผนธุรกิจแบบ Business Model Canvas ที่จำเป็นต้องประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายสินค้า การส่งเสริมการจัดจำหน่าย แผนการจัดการบุคคล แผนการดำเนินงาน โดยผู้สอนมีหน้าที่แนะนำ ออกแบบเมนูกาแฟที่เป็นเครื่องดื่มที่ต้องการจำหน่าย

ในธุรกิจของตน วิธีการขงเครื่องตีหมาแพ การทำความเข้าใจกับเมล็ดหมาแพแต่ละชนิด โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำและชี้แนะในการลงมือปฏิบัติค้นคว้าหาความรู้ และอำนวยความสะดวกในการลงมือปฏิบัติทางด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ ๓ การปฏิบัติการอย่างถูกต้อง

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติฝึกฝนในการสร้างผลิตภัณฑ์/สินค้า โดยการฝึกขงเครื่องตีหมาแพชนิดต่าง ๆ การตั้งชื่อสินค้า การตั้งราคา การกำหนดกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ การกำหนดราคาให้เหมาะสมกับสินค้าและกลุ่มเป้าหมาย การคำนวณต้นทุนราคาสินค้าและต้นทุนการดำเนินการธุรกิจร้านหมาแพ การเลือกทำเลสถานที่ตั้งร้านหมาแพหรือเทศบาลงานที่จะไปออกร้านจำหน่าย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการธุรกิจร้านหมาแพ ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ปรับปรุง ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้ธุรกิจ และผลิตภัณฑ์/สินค้ามีความสมบูรณ์มากที่สุด

ขั้นที่ ๔ การแสดงออกตามสถานการณ์จริง

ผู้เรียนได้แสดงออกถึงทักษะการเป็นผู้ประกอบการที่ได้ฝึกจากต้นแบบตามลำดับของกิจกรรมที่ผ่านมาในรูปแบบของการปฏิบัติในสถานการณ์จริงตามที่ได้ออกแบบ โดยจะเป็นการเปิดธุรกิจร้านหมาแพของชุมนุมที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการธุรกิจเป็นการฝึกประสบการณ์ความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน อาจจัดกิจกรรมให้เปิดร้านหมาแพจัดจำหน่ายช่วงเทศกาล/กิจกรรมช่วงเวลาพิเศษของสถานศึกษา หรือช่วงชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมวันหรือเวลาใดเวลาหนึ่งตามที่สถานศึกษากำหนด เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติดำเนินการตามแผนธุรกิจที่วางแผนไว้หมาแพและขง จัดจำหน่ายเครื่องตีหมาแพตามสถานการณ์จริง ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ติดตาม ดูแล ส่งเสริมการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ ๕ การประเมินผล

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านหมาแพ หลังการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ โดยผู้เรียน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน แบ่งปันประสบการณ์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงมือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจร้านหมาแพและสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนั้น ผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญจะประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผลงานของผู้เรียนที่เป็นส่วนความรู้และทักษะในทุกส่วน เช่น การขงหมาแพ การวางแผนธุรกิจ และการดำเนินการจัดจำหน่าย และผู้สอนทำการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน โดยขั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดกับการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบในด้านสังคมวิทยาการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษาภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกันไป

เครือข่ายความร่วมมือ : โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

เครือข่ายความร่วมมือและบทบาทของเครือข่ายที่มีต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา ได้แก่

๑. องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ หน่วยงานเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น เช่น ร้านจัดดอกไม้สากลในพื้นที่ ร้านหมาแพทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ร้านขายอุปกรณ์ธุรกิจร้านหมาแพ ร้านขายดอกไม้ เป็นต้น ส่วนร่วมในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ แหล่งวัสดุที่เป็นวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

ให้กับสถานศึกษา เข้ามาขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะด้านการจัดดอกไม้ การทำธุรกิจร้านกาแฟ หรือทักษะตามศาสตร์ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ผู้สอนและผู้เรียน เนื้อหา สื่อการสอนและร่วมสร้างระบบนิเวศ การเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้นแบบในการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนได้ศึกษาในรูปแบบของในลักษณะที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นพื้นที่ฝึกประสบการณ์และศึกษาดูงานแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา

๒. องค์กรภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ หรือหน่วยงานต้นสังกัดอย่างมหาวิทยาลัยนเรศวร หรือองค์กรการศึกษาอื่น ๆ ที่มีนโยบายหรือความเชี่ยวชาญตามประเด็นที่สถานศึกษาต้องการพัฒนาผู้เรียนเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา ร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่น เป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร บุคลากร เนื้อหาสาระ เทคนิควิธีการสอน งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์และแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามวาระต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการและทักษะตามศาสตร์อาชีพ

๓. หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ปรชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม บุคคลที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ มีความรู้และทักษะอาชีพต่าง ๆ เช่น ผู้ประกอบการร้านจัดดอกไม้ในจังหวัด ผู้ประกอบการร้านกาแฟโดยรอบสถานศึกษา เป็นต้น โดยการเข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดการเรียนการสอน ถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เรียน เป็นต้นแบบในการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนได้ศึกษาในรูปแบบของในลักษณะที่แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ ประเภทบุคคลที่สถานศึกษาสามารถเชิญมาเป็นวิทยากร หรืออาจเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ แหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เป็นพื้นที่สร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

**ปัจจัยความสำเร็จที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา :
โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร**

๑. เงินทุน

เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาในรูปแบบหลักสูตรพิเศษ หรือกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ฝึกปฏิบัติการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการจัดสรรให้เพียงพอและตรงความต้องการของหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจและมีแนวคิดที่จะผลักดันให้เกิด “กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟ” และ “กิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้ประกอบการการจัดดอกไม้สากล” ส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาหารที่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นแนวทางการความต้องการของสังคม และผู้บริหารยังแสวงหาพื้นที่สร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบการเข้าร่วมโครงการสำคัญในการแสดงความสามารถ การไปฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การประกอบอาชีพ กับองค์กรภายนอกสถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย

๒. ผู้สอน

ผู้สอน เป็นผู้ที่มีใจมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน สามารถออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกประสบการณ์จริง เน้นการปฏิบัติ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนใน “กิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการร้านค้าแฟ” และ “กิจกรรมการรู้เป็นผู้ประกอบการการจัดดอกไม้สากล” ไปกับรายวิชาอาชีพที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้เรียน และลักษณะของผู้เรียน มีบทบาทในการสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนของตน โดยสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ เครือข่ายภาคประชาสังคม

๓. ผู้เรียน

ผู้เรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ สร้างความสนใจและแรงจูงใจพัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องนำพาตนเองไปสู่การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่อง ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้สอนได้จัดไว้ให้ อีกทั้งยังต้องมีวินัยในการเรียนรู้ที่ทางสถานศึกษาเปิดโอกาสหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้และต้องแสวงหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการจนเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติความเป็นผู้ประกอบการในตนเองได้

๔. เครือข่าย

เครือข่าย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องสร้างความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความต้องการและบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วยเครือข่ายองค์กรภาครัฐบาล ภาคเอกชน เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ประกอบการ ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริงที่ต้องการมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ

เครือข่ายภาคประชาชนและสังคม ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ปกครอง เป็นเครือข่ายที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และเป็นต้นแบบในการเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียนได้ศึกษาในรูปแบบในลักษณะที่เป็นแหล่งการเรียนรู้

เครือข่ายภาคเอกชน มีส่วนร่วมในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ แหล่งวัสดุที่เป็นวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษา

ภาพที่ ๓๓ รวมภาพการดำเนินงาน โรงเรียนสาธิตมัธยมมหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การสร้างความเป็นผู้ประกอบการ เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาคนไทย ๔.๐ ที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในศตวรรษที่ ๒๑ และหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเน้นการพัฒนาที่สมดุล บนฐานความคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการปฏิรูปประเทศด้านโครงสร้าง เศรษฐกิจ การวิจัย และพัฒนาและระบบการศึกษาควบคู่กันไปตามนโยบายรัฐบาล

ทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการมีความเกี่ยวข้องและความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเตรียมผู้เรียนสำหรับโลกอนาคต เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นผู้สร้างนวัตกรรมผ่านสิ่งใหม่ หรือนำสิ่งเก่ามาปฏิรูปในรูปแบบใหม่ รวมถึงสร้างความเป็นอยู่ที่ดีกว่าให้สังคม การเรียนการสอนทักษะผู้ประกอบการเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผลักดันเศรษฐกิจไทยให้เติบโตขึ้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ยังเป็นทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ ๒๑ และเป็นหนึ่งในคุณลักษณะย่อยของการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยความเป็นผู้ประกอบการถูกระบุไว้ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ การพัฒนาจะผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาที่เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา จึงต้องมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

สรุปผล

๑. ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย

๑.๑ ความรู้ ประกอบด้วย การประกอบการและผู้ประกอบการ ธุรกิจ และการพัฒนานวัตกรรม/ผลิตภัณฑ์

๑.๒ ทักษะ ประกอบด้วย การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น/การทำงานเป็นทีม การวางแผนและการจัดการ การสื่อสาร และภาวะผู้นำ

๑.๓ เจตคติ ประกอบด้วย การมองหาโอกาส ความเพียรพยายามมุ่งสู่ความสำเร็จ และความกล้าเสี่ยง

๒. การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดั้งแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา นำเสนอเป็น ๓ แนวทาง ได้แก่

๒.๑ หลักสูตรหรือแผนการเรียน

แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาอยู่ในรูปแบบหลักสูตรหรือแผนการเรียนที่มีการบรรจุผลลัพธ์การเรียนรู้ รายวิชา กิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการไว้ในหลักสูตรหรือแผนการเรียน มีการพัฒนาทั้งส่วนของความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้เรียน การจัดการศึกษาที่มีหลักสูตร/แผนการเรียนจะมีรายวิชารองรับเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติ และการพัฒนาเจตคติหรือคุณลักษณะที่ดีของความเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตรหรือแผนการเรียนรูปแบบนี้จะเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาอาชีพและความถนัดให้กับผู้เรียน

๒.๒ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในลักษณะชุมนุมหรือชมรม

มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการนี้จะขึ้นอยู่กับความต้องการความสนใจที่สถานศึกษาและการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของสถานศึกษามีแนวทาง ๒ ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นชุมนุมผู้ประกอบการ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) โดยตรง กิจกรรมการเรียนรู้จะฝึกทักษะความเป็นผู้ประกอบการสร้างประสบการณ์เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและบริการ การทำธุรกิจ แนวทางการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต และลักษณะที่สอง เป็นชุมนุมหัวข้ออื่น ๆ แต่มีการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการและธุรกิจร่วมด้วยเป็นการผสมผสานการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่เป็นความสนใจและความถนัดของผู้เรียนในชุมนุม/ชมรมต่าง ๆ มาร่วมกับวิธีการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการร่วมด้วย

๒.๓ กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่สอดแทรกไปในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาและมีการเสริมความรู้ด้านการประกอบธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ หรือในรายวิชาการพัฒนาอาชีพ หรือในรายวิชาความรู้พื้นฐาน ด้านการประกอบอาชีพหรืองานช่าง งานฝึกทักษะอาชีพของการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา สำหรับแนวทางนี้จะเน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะในงานอาชีพ งานฝีมือต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำให้เป็นเสียก่อนจากนั้นจึงให้ความรู้ สอนเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเพียงหนึ่งหรือสองหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น เนื้อหาที่สอนจะเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนการวางแผนธุรกิจ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้และฝึกฝนการขายให้ได้ อันจะนำไปสู่การบูรณาการความรู้สู่การประกอบอาชีพต่อไป ดังคำที่ว่า “ทำให้ได้ ขายให้เป็น” นั่นเอง

๓. วิธีการสอนที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการสอนที่สถานศึกษาและผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนที่สอดแทรกในรายวิชาใด ๆ หรือใช้เป็นวิธีการสอนในชมรม/ชุมนุม หรือการจัดการศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรและแผนการเรียน เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา มีตัวอย่างหลากหลายวิธี นิยมให้วิธีการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สร้างประสบการณ์ตรง ได้แก่

- ๑) การเรียนเชิงรุก (Active Learning)
- ๒) การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process)
- ๓) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์
- ๔) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยและผู้สอนงาน
- ๕) ผู้ประกอบการในชุมชนมีส่วนร่วม
- ๖) ผู้เรียน เป็นผู้นำการเรียนรู้
- ๗) การสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL)
- ๘) การสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย
- ๙) การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL/PBL)
- ๑๐) วิธีการเรียนแบบ Work-Based Learning (WBL)
- ๑๑) การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ
- ๑๒) วิธีการเรียนการสอนแบบการทดลองปฏิบัติจากผู้ประกอบการ
- ๑๓) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการลูกเสือ ผสมผสานแนวทางการจัดการศึกษาตามวิธีการ/กระบวนการทางลูกเสือและการลงมือปฏิบัติจริง
- ๑๔) อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

๑. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา

กระบวนการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแนวคิด ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการที่จะต้องมีกลไกที่ชัดเจน และมีระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สนับสนุนและบ่มเพาะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้เรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่พัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับทั้งระบบ ตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาประเทศและเป็นไปตามบริบทของผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชน สังคม

๑.๑ กำหนดแผนและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

การดำเนินการจัดการศึกษาที่จะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีทิศทางหรือกรอบความคิดอย่างชัดเจนและสามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้ ความเป็นผู้ประกอบการ หรือนิยามของคำว่าผู้ประกอบการว่าเป็นเช่นไร มีแนวทางใดที่กำหนดไว้เพื่อเป็นหนทางสู่การพัฒนา การกำหนดทิศทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนทุกระดับถูกกำหนดจากหน่วยงานระดับองค์กรหรือสมาคมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ เพราะถือเป็นวาระสำคัญที่สถาบันการศึกษาทั่วโลกต้องรับรู้ ตระหนัก และปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต

ในประเทศไทยมีการกำหนดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการอย่างชัดเจนในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นคุณลักษณะย่อยของการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยความเป็นผู้ประกอบการถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาจะมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการตามบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา แต่ทั้งนี้ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ต้องอาศัยการพัฒนาที่เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับการอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา จึงควรมีการกำหนดแผนและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน สำหรับทุกระดับการศึกษา รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน เอื้อให้เกิดการประสานงานอย่างใกล้ชิด เปิดพื้นที่ให้เครือข่ายภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาและการฝึก ตลอดจนกำกับติดตามการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ รายวิชาการศึกษาเป็นผู้ประกอบการเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษา

การสร้างรายวิชา “การเป็นผู้ประกอบการ” กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลลัพธ์การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการให้บรรจุอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา โดยกำหนดให้เป็นหนึ่งในรายวิชาบังคับให้ผู้เรียนต้องเรียนในแต่ละช่วงชั้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการจากการสั่งสมความรู้ที่จำเป็น มีการพัฒนาทักษะที่สำคัญอย่างต่อเนื่องตามวัยจนกลายเป็นสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ มีการสร้างกระบวนการคิดเชิงธุรกิจและประสบการณ์การเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องที่เหมาะสมกับวัยและเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตของผู้เรียนได้

สำหรับประเทศไทยรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการไม่มีปรากฏในหลักสูตรแกนกลางระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเพียงแต่รายวิชาที่มุ่งเน้นการประกอบอาชีพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษาที่เน้นการทำงานพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นเรื่องของความสามารถในงานประดิษฐ์ งานอาชีพ ความสามารถในการผลิตผลงาน/ชิ้นงาน ในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีเพียงหนึ่งหน่วยการเรียนรู้ เรื่องธุรกิจเพื่อชีวิต เท่านั้น โดยให้ความรู้เรื่องธุรกิจพื้นฐาน แต่ไม่เน้นความเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับ

ผู้สอนที่จะออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการสอนในรายวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี ส่วนการจัดการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดการศึกษาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กำหนดเป็นรายวิชาธุรกิจและผู้ประกอบการ หรืออีกแนวทางหนึ่ง เป็นการผสมผสานกับรายวิชาอื่น ๆ เป็นแค่เพียงหนึ่งหน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ยกเว้นบางสถานศึกษาที่มีการสร้างแผนการเรียน/หลักสูตรธุรกิจและความเป็นผู้ประกอบการ ที่จะมีการกำหนดรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการและรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ รายวิชาที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติที่เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ ไว้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน

สำหรับในระดับอาชีวศึกษามีการกำหนดรายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการที่ยังไม่ครอบคลุมทุกประเภทวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๖๒ (ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕) มีเพียงกลุ่มประเภทวิชาพาณิชยกรรมที่กำหนดรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการชัดเจน โดยจัดเป็นรายวิชาบังคับ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานและมีเพียงรายวิชาเดียวเท่านั้น ที่ผู้เรียนจะได้เรียนในหลักสูตร ส่วนกลุ่มประเภทวิชาอื่น ๆ ไม่ได้กำหนดเป็นรายวิชาบังคับ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ แต่มีบางกลุ่มประเภทวิชาที่กำหนดรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการเฉพาะด้านเป็นรายวิชา กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ซึ่งไม่ได้บังคับให้ผู้เรียนต้องเรียนอย่างจริงจัง เช่น ประเภทวิชาคหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๖๓ (ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๕) มีเพียงกลุ่มประเภทวิชาบริหารธุรกิจที่กำหนดรายวิชาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นรายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ อย่างชัดเจนเพียงวิชาเดียวเท่านั้น ส่วนกลุ่มประเภทวิชาอื่น ๆ ไม่ได้กำหนดไว้เช่นกัน

ในแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการระดับอาชีวศึกษา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของประเทศไทยควรมีการกำหนดรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ ให้ครบทุกกลุ่มประเภทวิชา จัดให้เป็นหนึ่งในรายวิชาบังคับ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนในหลักสูตรควรจะได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการตามสาขาวิชาชีพของตน สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ควรมีการกำหนดให้เป็นรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการให้เป็นหนึ่งในรายวิชาของหลักสูตรให้ครบทุกกลุ่มประเภทวิชา เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาทักษะการเป็นเจ้าของธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนในการประกอบอาชีพ ในอนาคตและสอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

๑.๓ กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน และเทคนิคเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน และเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ควรมุ่งให้เกิดการพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน และขยายไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อเชื่อมโยงกับการทำงานจริง และมีการประเมินที่เน้นผลการปฏิบัติงาน

การจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภายในและนอกห้องเรียน ที่สอดแทรกอยู่ในรายวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษาในแต่ละช่วงชั้นได้ในหลายสาระวิชา แต่สำหรับในประเทศไทยจะนิยมสอดแทรกในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชาเพิ่มเติม อาทิ โครงการ/โครงการ กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบชมรมหรือชุมนุมที่มีการสอดแทรกผลลัพธ์การเรียนรู้ความเป็น

ผู้ประกอบการของผู้เรียนไว้ ต่อยอดจากเป้าหมายของชุมชนและชมรม เช่น ชุมชนกาแฟ ชุมชนอาหาร ชุมชนนักธุรกิจรุ่นเยาว์ โดยวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ควรเป็นการเรียนเชิงรุก การสร้างประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ อาทิ วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Processes) เป็นต้น การจัดเนื้อหาในรายวิชาให้มีการสอนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมแบบ Learning by doing มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในบริบทจริง และการจำลองสถานการณ์ ได้ทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การคิดเป็นระบบ วางแผนธุรกิจ

๑.๔ การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน

ระบบนิเวศการเรียนรู้รอบตัวผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ

(๑) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นบทบาทเชิงรุกของท้องถิ่นและหน่วยงานด้านการศึกษา แห่งชาติในการเป็นผู้นำเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ประกอบการ มีการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ อาทิ การฝึกอบรมครู การจัดพื้นที่ให้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักได้มีการปฏิสัมพันธ์กัน การกำหนดแผนการติดตามและประเมินผล เป็นต้น

(๒) ด้านทรัพยากร คำนึงถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ

(๓) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการระบุถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไว้อย่างชัดเจน

(๔) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ บรรทัดฐาน ค่านิยม และประเพณีที่เพิ่ม (หรือขัดขวาง) ผู้ประกอบการ และดำเนินการให้อุปสรรคเหล่านี้หายไป

(๕) ด้านการฝึกอบรมครู อาจเป็นการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เจ้าของธุรกิจ หรือผู้ประกอบการที่เข้ามาให้ความรู้พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ ให้กับผู้สอน สร้างความมั่นใจในการถ่ายทอดเนื้อหา พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ แก่ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

(๖) ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงาน

(๗) ด้านการประเมินและการยอมรับที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกของผู้ประกอบการ

๒. เครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

เครือข่าย/ภาคีเครือข่าย ที่มีส่วนร่วมหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนตั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเครือข่าย/ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วม/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ สถานศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาและส่งเสริมบทบาทของเครือข่ายให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๑ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผู้ประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง แนวทางการปฏิบัติ การประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ซึ่งมีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาและผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษา และมีการอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย

แนวทางสำหรับประเทศไทย หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการของสถานศึกษา โดยเริ่มต้นจากการออกนโยบาย กำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา เช่น กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา กำหนดหลักสูตรแกนกลาง ที่มีรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา การนำเสนอข้อมูลกรณีศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีเป็นตัวอย่าง แก่สถานศึกษา การสร้างแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้เรียน การพัฒนาองค์ความรู้และวิชาชีพให้ผู้สอนรายวิชา รวมถึงการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้ประกอบการแก่การศึกษาทุกระดับหรืออาจสร้างนโยบายการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่ายที่เข้ามาจัดการศึกษาในสถานศึกษา เช่น ด้านภาษี และด้านสิทธิประโยชน์บางประการ เป็นต้น

๒.๒ หน่วยงานภาคเอกชนและผู้ประกอบการ

เป็นองค์กรเอกชนและผู้ประกอบการธุรกิจ ทั้งขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติที่เข้ามาขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาไม่ว่าจะมีบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาหรือบทบาทในฐานะผู้จ้างงาน ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ การดำเนินกิจกรรมเชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะหรือการให้ทุนสนับสนุนในทุกมิติ

สำหรับในประเทศไทยได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนที่ปัจจุบันเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาอาชีวศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีที่สถานศึกษาจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ นอกจากนี้ภาคเอกชนบางแห่งได้มีการจัดกิจกรรมการที่ส่งเสริมประสบการณ์และสร้างทัศนคติการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น เช่น การจัดโครงการประกวดแผนธุรกิจ การอบรมความรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนและผู้สอน การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ทั้งรูปแบบออนไลน์และแบบกายภาพเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางที่ภาคเอกชนและเครือข่ายผู้ประกอบการ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ สามารถเข้ามาขับเคลื่อนและมีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ พื้นที่สร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ เป็นต้นแบบของการเป็นผู้ประกอบการ ฝึกทักษะของความเป็นผู้ประกอบการ ข้อมูลที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทั้งในระดับพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ อาทิ การสื่อสาร การประสานงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้เฉพาะทาง เช่น การสร้างสินค้าผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม การคำนวณต้นทุน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุน การตั้งต้นธุรกิจและการทำแผนธุรกิจการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า การนำสินค้าออกวางตลาดเพื่อจำหน่าย ซึ่งเหล่านี้เป็นฐานสำคัญของเป็นผู้ประกอบการที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศในอนาคต

๒.๓ หน่วยงานภาคประชาสังคม มีทั้งในรูปแบบองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ชุมชน และบุคคล เช่น ศิษย์เก่า พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้าน ที่เข้ามาขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา ซึ่งช่วยเหลือสถานศึกษาทั้งในด้านการให้คำแนะนำ แนะนำแนวทาง และนำเสนอแบบแผนหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้แก่สถานศึกษา ผ่านกลไกอาสาสมัคร และรูปแบบเครือข่ายทางวิชาการที่เน้นการเปิดพื้นที่และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มนักการศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานจัดการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการผ่านการวิจัยและพัฒนา

ในประเทศไทยหน่วยงานภาคประชาสังคม ประกอบด้วย องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เช่น มูลนิธิ สมาคม หอการค้า สภาวิชาชีพ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ศิษย์เก่า พ่อแม่ผู้ปกครอง ประชาชนชาวบ้านหรือชุมชน ที่มีศักยภาพและมีประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการเข้ามามีบทบาทให้ความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ โดยเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านความคิด และการสนับสนุนการเรียนรู้แก่สถานศึกษา โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในบทบาทเชิงวิชาการ เช่น จัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษา การเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือฝึกทักษะแก่ผู้เรียนและผู้สอน เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในเชิงธุรกิจ ที่สนับสนุนการประกอบธุรกิจ หรือการเกิดผู้ประกอบการใหม่ เช่น เป็นแหล่งรับซื้อหรือกระจายสินค้าเป็นแหล่งเงินทุนให้กับผู้เรียน เป็นต้น โดยภาคประชาสังคมมีบทบาทในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนใกล้ชิดเป็นอย่างมาก

๒.๔ วิธีการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่าย

วิธีการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา อาจสามารถดำเนินการได้โดยนักเรียน นักศึกษา ในการรวมกลุ่มกันเพื่อลงทุนและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการผ่านการปฏิบัติจริงร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในลักษณะ “venture creation approach” แต่วิธีการดังกล่าวยังเห็นได้น้อยแม้ในต่างประเทศ สำหรับบทบาทสำคัญในการสร้างความมีส่วนร่วมมักเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ซึ่งมีการดำเนินงานในการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีหรือสหกิจ ในการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่เครือข่ายเข้ามามีบทบาทร่วมพัฒนาและจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมของเครือข่าย ๖ ขั้นตอน ดังนี้

(๑) ขั้นตอนหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย โดยมีการคำนึงถึง ๓ คำถามสำคัญ ได้แก่ (๑.๑) จะเข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับองค์กรใด (๑.๒) จะได้รับประโยชน์ หรือต้องสละประโยชน์ด้านใดบ้าง ในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย และ (๑.๓) ระยะเวลาใดในการเข้าร่วมเครือข่าย

(๒) ขั้นตอนติดต่อกับองค์กรที่จะเป็นเครือข่าย โดยเป็นองค์กรมีความต้องการเหมือนกัน ต้องการกระทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการเหมือนกัน จะต้องมีการสร้างความคุ้นเคย การยอมรับ ความไว้วางใจ ระวังกัน กระตุ้นให้อยากแก้ปัญหาพร้อมกัน

(๓) ขั้นตอนการสร้างพันธมิตรร่วม โดยเป็นการตกลงที่จะทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหา ดังนั้น กลุ่มองค์กรจะต้องมีความรู้ที่จำเป็นซึ่งอาจจะทำโดยการแลกเปลี่ยนความรู้

(๔) ขั้นการพัฒนาความสัมพันธ์ เป็นขั้นตอนที่การสร้างเครือข่ายปรากฏผลงานอย่างเป็นรูปธรรม เป็นขั้นตอนการเริ่มทำกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน มีการตกลงเรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการทำงาน กำหนดบทบาทของสมาชิก รวมทั้งสิทธิหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่ม เป็นต้น

(๕) ขั้นขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่ม เป็นการขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่มตามพื้นที่หรือตามลักษณะกิจกรรม เนื่องจากองค์กรเครือข่ายรู้สึกว่าได้ผลประโยชน์จากการเข้าเป็นเครือข่าย

(๖) ขั้นติดต่อและประเมินผล เพื่อไปสู่การปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงานให้เข้าใกล้ หรือบรรลุเป้าหมายของเครือข่ายต่อไป

สำหรับวิธีการสร้างความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษาที่มีการจัดการศึกษาภาคปกติ วิธีการสร้างเครือข่ายมักเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลและองค์กรที่จะสร้างความสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ

๓. ปัจจัยความสำเร็จทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

๓.๑ ความชัดเจนด้านนโยบาย

นโยบาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอน มาตรการและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ สนับสนุนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและสานสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการทำงานของทุกฝ่ายทั้งต่อสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ภาคีเครือข่ายสังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น แนวทางการพัฒนาการศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ หลักสูตร รายวิชา มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้ความเป็นผู้ประกอบการ กิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกงานหรือการฝึกประสบการณ์ กิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ สมรรถนะ ทักษะคิดความเป็นผู้ประกอบการ การวิจัยและการส่งเสริมการสอน การพัฒนาผู้สอนผู้เรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย สื่อและแหล่งเรียนรู้ สิทธิประโยชน์ของเครือข่ายภาคเอกชนและผู้ประกอบการ เป็นต้น

๓.๒ ความร่วมมือของเครือข่ายทุกภาคส่วน

การมีส่วนร่วมและศักยภาพของเครือข่ายทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการจัดการศึกษาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนมีความเข้มแข็งและเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ทั้ง*เครือข่ายภาครัฐบาล* ที่มีบทบาทในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของชาติไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน เอื้อให้เกิดการประสานงานอย่างใกล้ชิด จัดงบประมาณด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาและการฝึกอาชีพ เปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ตลอดจนกำกับติดตามการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง *เครือข่ายภาคเอกชน* ที่มีบทบาทในการสร้างโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนเข้ามาให้ความรู้ให้แก่ผู้เรียนผู้สอนได้รู้และเข้าใจถึงสภาพการณ์ของบ้านเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้รับรู้สภาพในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วม

ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมไปถึง *เครือข่ายภาคประชาสังคม* ชุมชน ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และผู้ปกครอง ที่มีบทบาทในการแบ่งปันข้อมูลความต้องการด้านแรงงานของตนให้กับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนคิด ลงมือปฏิบัติ ซึ่งเชื่อมโยงกับสิ่งที่ตนสนใจในสถานการณ์ของชีวิตจริง ซึ่งเครือข่ายทุกฝ่ายถือเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือและประสบการณ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริงที่ต้องการมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพและการประกอบอาชีพในอนาคตตามที่คุณเรียนต้องการ

๓.๓ ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีแนวคิดที่จะผลักดันให้การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและส่งเสริมทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับการมีจิตใจพร้อมที่จะแข่งขันสูง หามุมมองหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างโอกาสการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์ความเป็นผู้ประกอบการให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องสามารถสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคีเครือข่ายภายในท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติเพื่อสร้างพื้นที่การพัฒนาและการเรียนรู้จากผู้ประกอบการที่แท้จริงสู่ผู้เรียน รวมทั้งต้องพร้อมที่จะยอมรับความล้มเหลวและใช้ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๓.๔ ผู้สอน

ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มุ่งมั่นที่จะจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการและสร้างสรรค์ประสบการณ์เรียนรู้ ความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียนของตน ซึ่งมีใช่แค่ผู้สอนในรายวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้สอนที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา ผู้ประกอบการ เครือข่ายภาคประชาสังคม เป้าหมายของภาครัฐและภาคเอกชน

๓.๕ ผู้เรียน

ผู้เรียน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะเรียนรู้ พัฒนาทักษะและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ โดยเกิดขึ้นจากการสร้างแรงจูงใจภายในตนเองแล้วนำพาตนเองไปสู่การแสวงหาโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง การหาโอกาสในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการผ่านช่องทางฝึกประสบการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และการตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นเจตคติที่ดีในตนเอง หากผู้เรียนมีความมุ่งมั่น มีการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจด้วยตนเองแล้ว ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีการเรียนรู้อย่างไม่หยุดยั้งเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นผู้ประกอบการได้ในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กุลทัต หงส์ขยางกูร และ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (ม.ป.ป.) การสร้างและบริหารเครือข่าย. สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf
- จุฑามาส ศรีทองคำ และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. การบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศในกรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔: ๓๕ - ๔๕.
- จิตรสุดา ลิ้มเกรียงไกร. ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการสังคมในมหาวิทยาลัยไทย. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ ๕๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๔): ๑ - ๒๑
- ชนัญญา สุขสมวัฒน์ สุวิมล ว่องวานิช และ ชยุดม ภิรมย์สมบัติ. (๒๕๖๓). แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน : คราวด์ซอร์สซิง. สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://soo1.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/download/242571/165572/859303>
- นริศรา ทองยศ, ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ และกนกอร สมปราษฎ์. (๒๕๖๕). แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการธรรมทรศน์ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๕: ๒๘๑ - ๒๘๑
- นิจิรา บำรุงกิจ. กลยุทธ์การบริหารวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาคูณลักษณะผู้ประกอบการของนักศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙)
- เบญญาภา จิตมั่นคงภักดี และพระมหาสุพร รกขิตธมโม,ผศ.ดร. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการใหม่ Startup ในจังหวัดนครราชสีมา. (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๖๓)
- พงศ์สฎา เฉลิมกลิ่น. การจัดการเครือข่ายทางธุรกิจในแง่มุมมองของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานทางธุรกิจ. Journal of Roi Kaenam Academi ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓: ๑๔๒ - ๑๕๑
- เพ็ญลดา ทุไพบเราะ. การพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๔)
- สมบุรณ์ บุรศิริรักษ์. (๒๕๕๙). การบริหารเครือข่ายการศึกษา. สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/7817>

สุภาวดี แซ่ด่าน. **แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๓)

สำคัญสุด สีหะลานนท์. **ปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.** (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๐)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.). **ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ฉบับย่อ).** สืบค้นเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <http://plan.bru.ac.th/%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-20-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-%E0%B8%9E-%E0%B8%A8-2561-2580/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). **การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ.** กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

_____. (๒๕๖๒). **มาตรฐานการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑.** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี่ จำกัด.

_____. (๒๕๖๐). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN SEED. (n.d.). **Common Curriculum for Entrepreneurship in ASEAN.** สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน จาก <https://asean.org/wp-content/uploads/2012/05/8.-Common-Curriculum-for-Entrepreneurship-in-ASEAN.pdf>

Benneworth, P. & Osborne, M. (2015). **Understanding universities and entrepreneurship education.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://ris.utwente.nl/ws/portalfiles/portal/14233878>

Carlstadt-East Rutherford Regional School District Career and Technology Education Department. (2022). **Entrepreneurship Curriculum.** สืบค้นเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://resources.finalsite.net/images/v1665666686/bectonhsorg/wcx28sipu69s1kdboewp/Entrepreneurship.pdf>

David Gann, Jaci Eisenberg and Saemoon Yoon. (2019). **How to build an entrepreneurial university.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก <https://www.weforum.org/agenda/2019/09/how-to-build-an-entrepreneurial-university/>

- Isti Raafaldini Mirzanti and Arfiyah Citra Eka Dewi. (2012). **Entrepreneurship Development Collaboration among Education Institution Policy Makers and Entrepreneurs.** สืบค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก https://www.academia.edu/21003363/Entrepreneurship_Development_Collaboration_among_Education_Institution_Policy_Makers_and_Entrepreneurs
- Jonathan Levie. (1999). **Entrepreneurship Education in Higher Education in England: A Survey** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก https://www.researchgate.net/publication/228796374_Entrepreneurship_Education_in_Higher_Education_in_England_A_Survey
- Jong-in Choi and Stephen K. Markham. (2019). **Creating a Corporate Entrepreneurial Ecosystem: The Case of Entrepreneurship Education in the RTP, USA.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก https://www.researchgate.net/publication/335399375_Creating_a_Corporate_Entrepreneurial_Ecosystem_The_Case_of_Entrepreneurship_Education_in_the_RTP_USA
- Jose C. Sanchez-Garcia. (2015). **The Importance of Partnerships in Promoting Entrepreneurship Education – Case Study of a Group of Schools.** สืบค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://www.intechopen.com/chapters/47423>
- Kathrin Bischoff, Christine Volkman and David B. Audretsch (2018). **Stakeholder collaboration in entrepreneurship education: an analysis of the entrepreneurial ecosystem of European higher educational institutions.** สืบค้นเมื่อ ๔ มิถุนายน จาก https://www.researchgate.net/figure/External-stakeholder-groups-of-entrepreneurship-education-at-higher-educational_fig1_316591038
- Kazuko Yokoyama and Saeah Louisa Birchley. (2020). **Entrepreneurship in the Japanese Context.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก https://www.researchgate.net/publication/335525834_Entrepreneurship_in_the_Japanese_Context
- Knowledge at Wharton Staff. (2013). **The Entrepreneurship Vacuum in Japan: Why It Matters and How to Address It.** สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/the-entrepreneurship-vacuum-in-japan-why-it-matters-and-how-to-address-it/>
- Martin Lackeus (2015). **Entrepreneurship in education What, Why, When, How.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf

- Oliver Mallet. (2019). **Collaboration in entrepreneurship education: challenges, opportunities and innovations.** สืบค้นเมื่อ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก https://www.academia.edu/68767029/Collaboration_in_entrepreneurship_education_challenges_opportunities_and_innovations
- Peter Moroz, Kevin Hindle and Robert B Anderson. (2010). **Collaboration with entrepreneurship education programmes: Building spinout capacity at universities.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก https://www.researchgate.net/publication/228634176_Collaboration_with_entrepreneurship_education_programmes_Building_spinout_capacity_at_universities
- QAA Enterprise and Entrepreneurship Review. (2018). **Enterprise and Entrepreneurship Education: Guidance for UK Higher Education Providers.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก https://www.qaa.ac.uk/docs/qaas/enhancement-and-development/enterprise-and-entrprenurship-education-2018.pdf?sfvrsn=15f1f981_8
- Stuart Norton. (n.d.) **Framework for Enterprise and Entrepreneurship Education.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก <https://www.advance-he.ac.uk/knowledge-hub/framework-enterprise-and-entrepreneurship-education>
- Thomas M. Cooney. (2012). **Entrepreneurship Skills for Growth-Orientated Business.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก https://www.oecd.org/cfe/leed/Cooney_entrepreneurship_skills_HGF.pdf
- Women Coaching Women (n.d.). **EntreComp - THE ENTREPRENEURSHIP COMPETENCE FRAMEWORK.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก <https://www.wecanproject.eu/index.php/en/intellectual-outputs/methodological-guide3/25-methodological-guide-part-a/topic2/53-topic2-2>
- UNESCO. (2020). **Entrepreneurial learning for TVET institutions: an interactive guide.** สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน จาก https://unevoc.unesco.org/home/interactive_entrepreneurial_learning_guide
- University of the East (Philippines) (2013). **K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM SENIOR HIGH SCHOOL – APPLIED TRACK SUBJECT.** สืบค้นเมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ จาก <https://www.studocu.com/ph/document/university-of-the-east-philippines/business-research/senior-high-school-applied-entrepreneurship-curriculum-guide/15600443>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ

เลขาธิการสภาการศึกษา (ปี ๒๕๖๖)

ดร.อรรถพล สังขวาสี

เลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม ปี ๒๕๖๖ - ปัจจุบัน)

นายธนู ขวัญเดช

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.สวัสดี ภูทอง

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.ประวีณา อัสโย

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

คณะนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบสุข คงมนัส มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

ศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทารหนองบัว

อนุกรรมการสภาการศึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

คณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ดร.สุพจน์ ศรีนุตพงษ์

หัวหน้าส่วนงานการจัดการความรู้ด้านเทคนิค

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

คณะบรรณาธิการ

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา

นางสาวรพีชา ไวสาหลง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายอริยชัย วรรณชาติ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ศศิรัศม์ วีระไวทยะ

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา (ต.ค. ๖๕-มิ.ย. ๖๖)

นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา (ส.ค. ๖๖-ปัจจุบัน)

นางสาวอุบล ตริรัตน์วิเศษ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวรพีชา ไวสาหลง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นายอริยชัย วรรณชาติ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เลขที่ ๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐๒ ๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๒๙

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ed.standard2561@gmail.com

Website: www.onec.go.th

รายงานผลการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาต้นแบบ
เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน
ในการเป็นผู้ประกอบการ
ตามมาตราฐานการศึกษาของชาติ
ที่สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษา

รายงานผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษา
เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ
ในผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และอาชีวศึกษา
กรณีศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย

ติดตามข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมได้ที่

- www.onec.go.th
- OEC News สภาการศึกษา
- ข่าวสภาการศึกษา
- OEC News สภาการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.
ลำดับที่ 43/2566

